V. İ. LENİN

İŞÇİ KÖYLÜ İTTİFAKI

İŞÇİ SINIFININ EMEKÇİ KÖYLÜLÜKLE İTTİFAKI ÜZERİNE

inter
yayınları

LENİN İŞÇİ KÖYLÜ İTTİFAKI

Bu kitap, **"Über das Bündnis der Arbeiterklasse mit der Werktätigen Bauernschaft"** özgün adıyla Dietz Verlag–Berlin tarafından yayınlanan Almanca baskısından Türkçeye çevrilmiştir.

Yayınevi

Birinci Basım : Aralık 1997

Dizgi : Dönüşüm (0212) 244 29 97
Baskı : Yaylacık Matbaası
Kapak : İnter Grafik-Tasarım
Kapak Baskı : Yaylacık Matbaası

ISBN 975 - 7349 - 66 - 6

İNTER YAYINLARI
Ankara Cd. 31
Fahrettin Kerim Gökay Vakfı İşhanı
No: 31 Kat: 4/51
Cağaloğlu - İSTANBUL
Tel: (0212) 519 16 16

V. İ. LENİN

İŞÇİ SINIFININ EMEKÇİ KÖYLÜLÜKLE İTTİFAKI ÜZERİNE

Çeviren: **Süheyla KAYA**
Saliha N. KAYA
İsmail YARKIN



İÇİNDEKİLER

Proletarya ve Köylülük.....7
Devriminizde Proletaryanın Görevleri'nden *(Proletarya Partisinin Bir Platform Taslağı)*.....12
Tarım Programı ve Ulusal Program.....12
Tüm-Rusya Köylü Temsilcileri Kongresi Delegelerine Açık Mektup'tan.....15
Köylü Temsilcileri I. Tüm-Rusya Kongresi. *4–28 Mayıs [17 Mayıs –10 Haziran) 1917*.....17
Tarım Sorunu Üzerine Karar Taslağı.....17
Bir Yazarın Günlüğün'den. Köylüler ve İşçiler.....20
Tehdit Eden Tehlike ve Onunla Nasıl Mücadele Etmeli'den.....30
Devrimci Demokrasi ve Devrimci Proletarya.....30
II. Tüm-Rusya İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyetleri Kongresi. *25–26 Ekim (7–8 Kasım) 1917*.....34–40
Toprak Sorunu Üzerine Konuşma. ***26 Ekim (8 Kasım)***.....34
Toprak ve Arazi Üzerine Kararname.....35
İşçilerin Emekçi ve Sömürülen Köylülerle İttifakı. *("Pravda" Yazı Kuruluna Mektup)*.....41
Moskova Bölgesi Köy Yoksulları Komiteleri Delegelerine Konuşma. *8 Kasım 1918*.....44
Pitirim Sorokin'in Değerli İtirafları.....53

Proleter Devrim ve Dönek Kautsky'den 64
"Ekonomik Tahlil" Görüntüsü Altında
Burjuvaziye Dalkavukluk 64
Toprak Daireleri, Köy Yoksulları Komiteleri ve Komünler I. Tüm-Rusya Kongresi'nde Konuşma. *11 Aralık 1918* 90
RKP(B) VIII Parti Kongresi . *18–23 Mart 1919* 103–126
Kırda Çalışma Üzerine Rapor. *23 Mart 1919* 103
Orta Köylülükle İlişki Üzerine Karar 122
Proletarya Diktatörlüğü Çağında Ekonomi ve Politika 127–138
1 127
2 128
3 130
4 132
5 135
Kırda Çalışma Üzerine I. Tüm-Rusya Konferansı'nda Konuşma. *18 Kasım 1919* 139
Tarım Komünleri ve Arteller I. Kongresi'nde Konuşma. *4 Aralık 1919* 148
Tarım Sorunu Üzerine Tezlerin İlk Taslağı. *(Komünist Enternasyonal II. Kongresi İçin)* 159
RKP(B) X. Parti Kongresi. *8–16 Mart 1921* 173
Teslim Etme Yükümlülüğünün Aynî Vergi İle Yer Değiştermesi Üzerine Konuşma. *15 Mart 1921* 173
RKP(B) XI. Parti Kongresi . *27 Mart – 2 Nisan 1922* 191
RKP(B) Merkez Komitesi'nin Siyasi Raporu'dan. *27 Mart 1922* 191
Kooperatifçilik Üzerine 195–203
I 195
II 199
Notlar 205

PROLETARYA VE KÖYLÜLÜK[1]

Şu sırada Moskova'da yürümekte olan Köylü Birliği'nin kongresi, sosyal-demokrasinin köylü hareketi konusunda tavrı önemli sorununu yeniden gündeme getirmektedir. Rus Marksistleri için bu sorun, onların program ve taktiği saptanırken daima güncel olmuştur. Daha 1884 yılında yurtdışında "Emeğin Kurtuluşu" grubu tarafından yayınlanan Rus sosyal-demokrasisinin bir programının ilk taslağında köylü sorununa çok ciddi bir dikkat gösterilmişti.

O zamandan beri Marksistlerin tek önemli, genel sorunları konu alan eseri, tek sosyal-demokrat basın organı yoktur ki, Marksist görüşleri ve şiarları tekrarlamamış, geliştirmemiş ve somut durumlara uygulamamış olsun.

Şimdi köylü hareketi sorunu sadece teorik bakımdan değil, aynı zamanda en dolaysız pratik anlamda da güncel hale gelmiştir. Şimdi genel şiarlarımızı devrimci proletaryanın devrimci köylülüğe yönelttiği doğrudan çağrılara dönüştürmeliyiz. Şimdi, köylülüğün Rusya'da yeni bir yaşam düzeninin bilinçli yaratıcısı olarak sahneye çıktığı zaman gelmiştir. Ve büyük Rus devri-

minin gidişatı ve sonucu, büyük ölçüde, köylülüğün bilincinin nasıl geliştiğine bağlıdır.

Köylülük devrimden ne istiyor? Devrim köylülüğe ne verebilir? İşte her politikacının ve özellikle de bu kelimenin burjuva kahvehane politikacılığı tarafından yavanlaştırılmış anlamında değil, en iyi anlamında bir politikacı olan her sınıf bilinçli işçinin çözmek zorunda olduğu iki soru budur.

Köylülük toprak ve özgürlük istiyor. Bu konuda kuşku olamaz. Tüm sınıf bilinçli işçiler devrimci köylülüğü tüm güçleriyle destekliyor. Tüm sınıf bilinçli işçiler köylülüğün tüm toprakları ve tam özgürlüğü elde etmesini istiyorlar ve buna çalışıyorlar. Tüm toprakları — bu, kısmi tavizlerle ve sadakalarla yetinmemek demektir, köylülerin çiftlik sahipleriyle anlaşmasından değil, bilakis çiftlik beyi toprak mülkiyetinin yok edilmesinden yola çıkmak demektir. Ve sınıf bilinçli proletaryanın partisi, sosyal-demokrasi, en kararlı biçimde bu doğrultuda tavır takınmıştır: bu yılın Mayıs'ında yapılan III. Parti Kongresi'nde RSDİP doğrudan, ***tüm*** özel arazilerin ***zoralımı da dahil*** devrimci köylü taleplerinin desteklenmesinden bahseden bir karar almıştır. Bu karar, sınıf bilinçli işçilerin partisinin, köylülerin tüm toprak ve arazi talebini desteklediğini açıkça göstermektedir. Ve ***bu*** bakımdan Partimizin diğer yarısının konferansında alınan karar, RSDİP III. Parti Kongresi'nin kararıyla içerik olarak tamamen örtüşmektedir.

"Tam özgürlük" — bu, kamu işlerini ve devlet işlerini yöneten makamların ve memurların seçimle işbaşına gelmesi demektir. "Tam özgürlük" — bu, tamamen ve yalnızca halka bağımlı olmayan, halk tarafından seçilmeyen, halka hesap vermek zorunda olmayan ve halk tarafından azledilebilir olmayan bir devlet erkinin eksiksiz yok edilmesi demektir. "Tam özgürlük" — bu, halkın memurlara değil, memurların halka tabi olmak zorunda olması demektir.

Elbette, toprak ve özgürlük için mücadele eden köylülerin hepsi, bu mücadelenin tam bilincinde davranmıyorlar, hepsi, cumhuriyeti talep edecek kadar ileri gitmiyorlar. Fakat köylü taleplerinin demokratik doğrultusundan kuşku yoktur. Bu nedenle köylülük, proletaryanın bu talepleri desteklediğinden emin olabilir. Köylüler, kentlerde açılan kızıl bayrağın, sadece sanayi ve tarım işçilerinin değil, aynı zamanda milyonlarca ve on milyonlarca küçük çiftçinin de en acil ve en yakıcı talepleri için mücadelenin bayrağı olduğunu bilmelidirler.

En çeşitli biçimlerde ve tarzlarda ayakta kalmış olan serflik kalıntıları, hâlâ, tüm köylü kütlesi üzerinde ağır bir boyunduruk oluşturmaktadır, ve kızıl bayrak altında proleterler bu boyunduruğa savaş açmışlardır.

Fakat kızıl bayrak sadece, proletaryanın köylülerin taleplerini desteklemesi demek değildir. Aynı zamanda, proletaryanın kendi talepleri de demektir. Sadece toprak ve özgürlük için mücadele değil, aynı zamanda insanın insan tarafından sömürülmesine karşı mücadele, halk kitlelerinin yoksulluğuna karşı mücadele, sermayenin egemenliğine karşı mücadele de demektir. Ve burada önümüze ikinci soru çıkıyor: Devrim köylülüğe ne verebilir? Köylülerin pekçok dürüst dostu (bunlar arasında örneğin Sosyal-Devrimciler), bu soruyu kaale almıyorlar, bunun ne kadar önemli olduğunu farketmiyorlar. Köylüler ne istiyor? sorusunu sormanın ve çözmenin, toprak ve özgürlük yanıtını elde etmenin yettiğini sanıyorlar. Bu büyük bir yanılgıdır. Tam özgürlük ve devlet başkanı da dahil tüm memurların tamamen seçimle işbaşına gelmesi, sermayenin egemenliğini yok etmeyecek, bir avuç azınlığın zenginliğini ve kitlelerin yoksulluğunu ortadan kaldırmayacaktır. Özel toprak mülkiyetinin tamamen kaldırılması da ne sermayenin egemenliğini ne de kitlelerin yoksulluğunu ortadan kaldırmayacaktır. Tüm halka ait olan toprak üzerinde de, ancak sermayesi olanlar, ancak aletleri, hayvanları,

makineleri, tohumluk stokları, genelde para araçları vs. olanlar bağımsız bir iktisat yürütebilecektir. Fakat kol gücünden başka hiçbir şeyi olmayanlar, demokratik bir cumhuriyette bile, hatta toprak ve arazi tüm halka ait olduğunda bile, hep sermayenin kölesi olarak kalacaklardır. Sermaye toplumsallaştırılmadan toprak ve arazinin "toplumsallaştırılması" düşüncesi, sermayenin ve meta iktisadının devamı koşullarında dengeleyici toprak kullanımı imkânı düşüncesi yanlıştır. Sosyalizm, neredeyse Avrupa'nın tüm ülkelerinde, bu ya da benzeri yanılgıların çoğunluk tarafından paylaşılmış olduğu dönemlerden geçmiştir. İşçi sınıfının mücadele deneyimi, bu hatanın ne kadar tehlikeli olduğunu tüm ülkelerde pratik biçimde göstermiştir, ve Avrupa ve Amerika'nın proleter sosyalistleri şimdi bu hatadan kendilerini tamamen arındırmışlardır.

Sonuç olarak, sınıf bilinçli işçilerin kızıl bayrağı, ilk olarak, köylülerin tam özgürlük ve tüm topraklar için mücadelesini tüm gücümüzle desteklediğimiz anlamına gelir; ikinci olarak, burada takılıp kalmadığımız, bilakis daha ileri gittiğimiz anlamına gelir. Biz, özgürlük ve toprak için mücadelenin dışında, sosyalizm için mücadele ediyoruz. Sosyalizm için mücadele, sermayenin egemenliğine karşı mücadeledir. Bu mücadeleyi herkesten önce, doğrudan ve tamamen sermayeye bağımlı olan ücretli işçiler yürütmektedir. Buna karşılık küçük mülk sahipleri kısmen bizzat sermayeye sahiptir, sık sık bizzat işçileri sömürmektedir. Bu nedenle küçük köylülerin hepsi sosyalizm için savaşanların safına girmez, sadece, kararlılıkla ve bilinçle, sermayeye karşı işçilerden yana, özel mülkiyete karşı ortak mülkiyetten yana olanlar girer.

Bu nedenden ötürü sosyal-demokratlar, tüm köylülükle birlikte çiftlik sahiplerine ve memurlara karşı mücadele ettiklerini söylemektedirler; bunun dışında ama onlar, kır proleterleriyle birlikte kent proleterleri, sermayeye karşı mücadele etmektedir-

ler. Toprak için ve özgürlük için mücadele, demokratik bir mücadeledir. Kapitalist egemenliği yok etmek için mücadele sosyalist bir mücadeledir.

O halde, tam özgürlük ve tüm topraklar için tek adammışçasına ve sebatla, amansızca ve yalpalamaksızın mücadele etmeye karar vermiş olan Köylü Birliği'ne sıcak selamlarımızı gönderelim. Bu köylüler hakiki demokratlardır. Demokratizmin ve sosyalizmin görevleri hakkındaki görüşlerinin yanlışlığını onlara sabırla ve ısrarla açıklamalıyız, çünkü onlar, büyük ortak mücadelenin birbirimize bağladığı müttefiklerimizdir. Bu köylüler, bugünkü devrimin tam zaferi için birlikte mücadeleye girmemiz gereken ve gireceğimiz gerçek devrimci demokratlardır. Bir genel grev planına, bir dahaki sefer kent işçilerinin ve tüm köy yoksullarının tek adammışçasına, ortaklaşa ayaklanması gerektiği kararına — bu plana ve bu karara en büyük ve tam sempati besliyoruz. Tüm sınıf bilinçli işçiler, bu planın gerçekleştirilmesine yardım etmek için tüm çabayı göstereceklerdir. Fakat dünyada hiçbir ittifak, hatta en samimi ve en kararlı devrimci demokratlarla bir ittifak bile, proleterlere, kendi daha büyük ve daha önemli hedeflerini —sosyalizm için, sermayenin egemenliğini tamamen yok etmek için, tüm emekçilerin her türlü sömürüden kurtuluşu için mücadeleyi— unutturamayacaktır. İşçiler ve köylüler, toprak ve özgürlük için ortak mücadeleye ileri! Uluslararası sosyal-demokraside birleşmiş olan proleterler, sosyalizm için mücadeleye ileri!

"Novaya Jizn" (Yeni Yaşam) No. 11,
12 Kasım 1905.
İmza: ***N. Lenin***
Eserler, Cilt 10, s. 24–28.

Devrimimizde Proletaryanın Görevleri'nden

(Proletarya Partisi'nin Bir Platform Taslağı)

TARIM PROGRAMI VE ULUSAL PROGRAM

13) Yakın gelecek için, Rus köyünde muazzam bir tarım devriminin gelişmesinin beklenip beklenemeyeceğini şu anda tam olarak bilemeyiz. Köylülüğün son zamanlarda kuşkusuz ilerleme kaydetmiş olan bir yanda toprak kölesi, ücretli işçi ve yoksul köylülere ("yarı-proleterler") ve diğer yanda varlıklı ve orta köylülere (kapitalistler ve cüce kapitalistler) sınıfsal ayrımının ne kadar derin olduğunu bilemeyiz. Ancak deneyim bu soruya bir yanıt verebilir ve verecektir.

Fakat proletaryanın partisi olarak biz mutlaka, yalnızca derhal bir tarım programı (toprak programı) hazırlamakla değil, aynı zamanda Rusya'da köylü tarım devriminin ***çıkarları*** doğrultusunda derhal gerçekleştirilmesi gereken bir dizi pratik önlemi propaganda etmekle de yükümlüyüz.

Tüm toprak ve arazinin ulusallaştırılmasını talep etmek zorundayız, yani devletteki tüm toprak ve arazinin merkezi devlet iktidarının mülkiyetine geçmesini talep etmeliyiz. Bu iktidar iskân fonunun çapını vs. saptamalı, ormanların korunması, ıslahı vs.ye dair yasaları çıkarmalı, toprak sahibiyle, yani devletle, kiracı, yani çiftçi arasında her türlü aracı faaliyeti mutlaka yasaklamalıdır (toprağın başkalarına her türlü devrinin yasaklanması). Fakat toprak ve arazi üzerinde mutlak ***tasarruf hakkı,*** aynı şekilde zilyetlik ve kullanım hakkının ***yerel koşullarının*** saptanması, asla bürokratik memur ellerinde bulunmamalı, bilakis yalnızca ***Köylü Temsilcileri*** Kaza ve Yöre ***Sovyetleri***'nin yetkisinde olmalıdır.

Tahıl üretiminin teknik olarak iyileştirilmesi ve artırılmasının çıkarları doğrultusunda ve rasyonel tarımsal büyük işletmenin ve onun toplumsal denetiminin çıkarları doğrultusunda, Köylü Komiteleri içinde, el konulmuş her çiftliği, ***Kır İşçileri Temsilcileri Sovyetleri***'nin denetimi altında büyük bir örnek çiftlik haline getirmeyi hedeflemeliyiz.

Sosyal-Devrimcilerde, özellikle onların "tüketim" veya "emek" normu, "toprak ve arazinin sosyalizasyonu" vs.ye dair boş gevezeliklerinde hüküm süren küçük-burjuva safsata ve politikaya karşı proletarya partisi, meta üretimi egemenliği altında tarımsal küçük işletme sisteminin, insanlığı kitlesel sefaletten ve kölelikten kurtaracak durumda ***olmadığını*** açık bir şekilde anlatmalıdır.

Köylü Temsilcileri Sovyetleri'ni derhal ve mutlaka bölmeden, proletarya partisi kitlelere, Kır İşçilerinin özel Temsilciler Sovyetleri'ni ve Yoksul (yarı-proleter) Köylülerin özel Sovyetlerini, ya da en azından genel Köylü Temsilcileri Sovyetleri içinde bu ***sınıfsal katmanların*** temsilcilerinin özel fraksiyonlar ya da partiler biçiminde özel daimi toplantılarını yaratmanın zorunlu olduğunu anlatmalıdır. Yoksa Narodniklerin, 'genelde

köylülük'e dair bütün yapmacık, küçük-burjuva gevezelikleri, ***kapitalistlerin*** yalnızca bir türü olan varlıklı köylülerin, mülksüz sınıfları aldatmasının paravanası olacaktır.

Köylülere, çiftlikbeyi arazilerine el koymamayı ve tarımsal ilişkileri dönüştürmek için Kurucu Meclis'in toplanmasına kadar beklemeyi öğütleyen birçok Sosyal-Devrimcinin ve İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyetleri'nin burjuva-liberal ya da katıksız bürokratik vaazlarına karşı proletarya partisi, köylüleri tarımsal ilişkilerin dönüştürülmesine derhal ve kendi gücüne dayanarak girişmeye, çiftlikbeyi arazilerine yerel Köylü Sovyetleri'nin kararı üzerine vakit geçirmeksizin el koymaya çağırmalıdır.

Burada özellikle önemli olan, cephedeki askerler için ve kentler için gıda maddeleri üretiminin mutlaka ***yükseltilmesinde,*** hayvan mevcuduna, aletlere, makinelere, binalara vs. verilecek her türlü zarara ya da yapılacak her türlü tahribata kesinlikle izin verilmemesinde ısrar etmektir.

İlk kez "priboi" yayınevi
tarafından Eylül 1917'de
yayınlanmıştır.
İmza : ***N. Lenin***
Eserler, c. 24, s. 56–58.

TÜM-RUSYA KÖYLÜ TEMSİLCİLERİ KONGRESİ DELEGELERİNE AÇIK MEKTUP'TAN

... Tüm toprağın emekçilerin eline geçmesi için, kent işçileri ile yoksul köylüler arasında sıkı bir ittifak gereklidir. Böyle bir ittifak olmadan kapitalistleri yenilgiye uğratmak mümkün değildir. Onlar yenilgiye uğratılmadığı takdirde de, toprağın halkın eline geçmesi onu sefaletten kurtarmayacaktır. Toprak ve arazi yenmez, ve para olmadan, sermaye olmadan iş aletleri, hayvan, tohumluk temin edilemez. Köylüler kapitalistlere ve zengin köylülere (onlar da kapitalisttir) değil, sadece kent işçilerine güvenmelidir. Ancak onlarla ittifak içinde yoksul köylüler, toprak gibi, demiryollarının, bankaların ve fabrikaların da tüm emekçilerin mülkiyetine geçmesini sağlayacaklardır; bu koşul olmadan, tek başına toprağın halkın eline geçmesiyle, zaruret ve sefalet altedilemez.

Rusya'nın bazı yörelerinde işçiler şimdiden, fabrikalar üzerinde bir işçi denetimi (kontrolü) kurmaya başladılar. İşçilerin

böyle bir denetimi köylülerin avantajınadır, üretimin artmasını ve ürünlerin ucuzlamasını beraberinde getirecektir. Köylüler, işçilerin böyle bir inisiyatifini tüm güçleriyle desteklemeli ve kapitalistlerin işçilere attığı iftiralara inanmamalıdırlar...

7 (20) Mayıs 1917'de yazılmıştır.
24 (11) Mayıs 1917'de "Soldatskaya Pravda" (Asker Pravdası) No.19'da yayınlanmıştır.
İmza: ***N. Lenin.***
Eserler, Cilt 24, s. 366–367.

Köylü Temsilcileri
I. Tüm-Rusya Kongresi

(4 –28 Mayıs (17 Mayıs – 10 Haziran) 1917

TARIM SORUNU ÜZERİNE KARAR TASLAĞI

1) Tüm çiftlik beyi arazileri ve özel araziler, aynı şekilde tüm tımar ve kilise malları ve saire vakit geçirmeksizin tazminatsız halka devredilecektir.

2) Köylülük derhal, örgütlü biçimde, Köylü Temsilcileri Sovyetleri aracılığıyla her yerde tüm topraklara iktisaden kullanmak amacıyla el koymalıdır. Fakat bununla tarım ilişkileri kesin düzenlenmiş olmayacaktır; bu işi Kurucu Meclis, ya da eğer halk merkezi devlet iktidarını böyle bir Sovyetler konseyine devredecek olursa, bir Tüm-Rusya Sovyetler Konseyi gerçekleştirecektir.

3) Toprakta özel mülkiyet genel olarak kaldırılmalıdır, yani tüm toprak ve arazi üzerinde mülkiyet hakkı sadece halkın bütününe ait olacaktır; buna karşılık toprağın tasarruf hakkı yerel demokratik kurumlarda olacaktır.

4) Köylüler, kapitalistlerin, toprak beylerinin ve onların Geçici Hükümeti'nin, toprak ve arazi üzerinde tasarrufun derhal düzenlenmesi amacıyla çiftlik beyleriyle yerel bir "anlaşma" öğüdünü reddetmelidirler; toprağın tasarrufu, çoğunluğun, yani köylülerin, azınlıkla, hem de bir avuç azınlıkla, yani çiftlik sahipleriyle anlaşması yoluyla değil, yerel köylülerin çoğunluğunun örgütlü kararıyla olmalıdır.

5) Bugün, tüm çiftlik beyi arazilerinin tazminatsız olarak köylülere bırakılmasına karşı sadece toprak beyleri değil, aynı zamanda son derece büyük bir güce, hem de sadece paranın gücüne değil, henüz aydınlanmamış kitleleri gazeteler, sermayenin egemenliğine alışmış memurlar vs. yoluyla etkileme gücüne sahip kapitalistler de bütün güçleriyle mücadele ediyorlar ve etmeye devam edecekler. O nedenle tüm çiftlik beyi arazilerinin tazminatsız köylülere geçmesi, köylü kitlelerinin kapitalistlere duyduğu güven yıkılmadan, köylülüğün kent işçileriyle sağlam ittifakı kurulmadan, tüm devlet iktidarı İşçi, Asker ve Köylü vs. Temsilcileri Sovyetlerinin eline tamamen geçmeden ne tam olarak hayata geçirilebilir ne de güvence altına alınabilir. Sadece bu Sovyetlerin elinde bulunan ve devleti polisle, memurla, halktan kopuk bir sürekli orduyla değil, işçi ve köylülerden oluşan genel silahlı halk milisiyle yöneten bir devlet iktidarı, yukarıda anlatılan ve bütün köylülüğün talep ettiği tarım reformlarını gerçekleştirebilir.

6) Ücretli tarım işçileri ve yoksul köylüler, yani yeterli toprağa, hayvana ve araca sahip olmadıkları için geçimlerini kısmen ücretli işle kazananlar, kaçınılmaz olarak kapitalistler ve toprak sahipleriyle ittifak kurmaya çalışan zengin köylülere karşı kendi çıkarlarını koruyabilmek için, tüm güçleriyle, bağımsız olarak ayrı Sovyetlerde ya da genel Köylü Sovyetleri içinde ayrı gruplarda örgütlenmeye çalışmalıdırlar.

7) Savaş sonucunda Rusya'yı —tüm savaşan ülkeleri ve

birçok tarafsız (savaşa katılmayan) ülkeyi olduğu gibi— ekonomik yıkım, felaket, açlık tehdit etmektedir, çünkü işgücü, kömür, demir vs. sıkıntısı vardır. Ülke ancak, İşçi ve Köylü Temsilcileri Sovyetlerinin tüm üretimin ve ürünlerin bölüşümünün denetim ve yönetimini üstlenmesiyle kurtarılabilir. Bu nedenle, Köylü Temsilcileri Sovyetleri ile İşçi Temsilcileri Sovyetleri arasında daha şimdiden, kapitalistlerin aracılığı olmadan ve kapitalistlerin fabrika yönetimlerinden uzaklaştırıldıkları koşullarda, tahıl ve diğer tarım ürünleriyle, çeşitli aletler, ayakkabı, giysi vs. gibi şeylerin mübadelesi üzerine anlaşmalar yapmak gereklidir. Aynı amaçla, çiftlik beylerinin hayvanları ve aletlerinin de genel kullanım için Köylü Komitelerine verilmesi teşvik edilmelidir. Keza her büyük bey çiftliğinden en iyi araçlarla tarım uzmanlarının rehberliğinde ve Kır İşçileri Temsilcileri Sovyetlerinin kararlarına göre ortaklaşa ekilip biçilecek örnek işletmeler kurulmasını teşvik etmek gerekir.

17 (30) Mayıs 1917'de yazıldı.
İlk kez "Priboi" Yayınevi tarafından
"Tarım Sorunu Üzerine Belgeler" adlı broşürde yayınlandı.
Eserler, C. 24, s. 485–487.

BİR YAZARIN GÜNLÜĞÜ'NDEN

KÖYLÜLER VE İŞÇİLER

"Tüm-Rusya Köylü Temsilcileri Sovyeti "İzvestiya"sının[2] 19 Ağustos tarihli 88. sayısı, köylülükle ilgilenen her Parti propagandisti ve ajitatörüne, köye giden ya da kırla teması olan her sınıf bilinçli işçiye temel bir belge olarak hizmet edecek son derece önemli bir makale yayınladı.

Bu, 1917 yılında Petersburg'da yapılan Köylü Temsilcileri 1. Rusya Kongresi'nde taşradan temsilcilerin getirdiği 242 yönerge temelinde oluşturulan "örnek yönerge"dir.

Köylü Temsilcileri Sovyeti'nin bütün bu yönergeler üzerine mümkün olduğunca ayrıntılı veriler yayınlaması çok iyi olur (eğer bunların tümünü yayınlama olanağı yoksa, ki tümü yayınlanırsa elbette daha iyi olur). Örneğin buralardan gelen yönerge-

lerin sayısı ve bunların oluştuğu ya da sunulduğu zamanla birlikte vilayetlerin, kazaların, bucakların tam bir listesi, şu ya da bu hususta bölgelere göre farklılıklar olup olmadığının görülebilmesi için hiç olmazsa temel taleplerin tahlili özellikle gereklidir. Örneğin bireysel çiftliklerin ve komünal mülkiyetin bulunduğu bölgeler, Büyük Rusların ve başka milliyetlerin yaşadığı bölgeler, merkez ve kenar bölgeler, serfliği yaşamamış bölgeler vs. — acaba bu bölgeler tüm ***köylü*** topraklarında özel mülkiyetin kaldırılması, toprağın dönemsel yeniden dağıtımı, ücretli işe izin verilmemesi, toprak sahiplerinin canlı ve cansız demirbaşlarına el konulması vs. konusunda tavırlarında ayrılıyorlar mı? Bu köylü yönergelerinin son derece değerli belgelerinin bilimsel incelenmesi, bu tür ayrıntılı veriler olmadan imkânsızdır. Ve biz Marksistler, politikamızın temelinde yatan olguların bilimsel incelemesini yapmaya bütün gücümüzle çaba göstermeliyiz.

Daha iyi bir belge mevcut olmadığından, içinde herhangi bir yanlışlık kanıtlanmadığı sürece ***köylü yönergesinin bu özeti*** ("örnek yönerge"yi böyle adlandırmak istiyoruz) —tekrar ediyoruz— her Parti üyemizin mutlaka elinin altında olması gereken kendi türünde tek belgedir.

Özetin birinci bölümü genel-politik ilkelere, politik demokrasinin taleplerine, ikinci bölüm, toprak sorununa ayrılmıştır. (Tüm-Rusya Köylü Temsilcileri Sovyeti'nin ya da başka birinin, köylülerin savaş sorununa ilişkin karar ve yönergelerinin bir özetini hazırlamasını umarız.) Birinci bölümü şimdi ayrıntısıyla ele almak istemiyoruz, sadece iki noktayı vurgulayacağız. Madde 6'da memuriyet görevindeki bütün kişilerin seçilmesi, madde 11'de savaşa son verilmesinden sonra daimi ordunun feshedilmesi talep edilmektedir. Köylülerin politik programı bu maddeler sayesinde Bolşevik Parti programına diğerlerinin tümünden çok daha ***yakındır.*** Bu maddelere dayanarak tüm propaganda ve ajitasyonumuzda Menşevik ve Sosyal-Devrimci liderlerin sade-

ce sosyalizme değil, demokrasiye de ihanet ettiklerini göstermeli ve kanıtlamalıyız, çünkü bu liderler, örneğin Kronstadt'ta halkın iradesine rağmen, demokrasi ilkelerinin tersine, kapitalistlerin hatırına, hükümetin ***onayına*** tabi bir komiserliği savunmuşlardır, yani sırf seçimle işbaşına gelinen bir makam olmayan bir makamı savunmuşlardır. Sosyal-Devrimci ve Menşevik liderler Petrograd ilçe Dumalarında ve diğer yerel özyönetim organlarında, demokrasi ilkelerine aykırı biçimde, derhal bir işçi milisi oluşturma ve sonra genel halk milisine geçme yönündeki Bolşevik talebe karşı mücadele ediyorlar.

Yönergelerin özetine göre, köylülerin toprak talepleri, herşeyden önce, köylü arazileri de dahil toprakta her türlü özel mülkiyetin tazminatsız kaldırılması; üzerinde gelişmiş tarım yapılan işletmelerin bulunduğu toprakların devlete ya da komüne devredilmesi; el konan arazilerdeki canlı ve cansız tüm demirbaşın kamulaştırılması (az topraklı köylülerin malları hariç) ve bunların devlete ya da komünlere verilmesi; ücretli emeğe izin verilmemesi; toprağın emekçiler arasında dengeleyici dağılımı ve periyodik yeniden dağıtımı vs. gibi hususlardan oluşuyor. Kurucu Meclis toplanıncaya kadar geçici önlem olarak köylüler ***derhal*** toprak alım-satımını yasaklayan yasaların çıkarılmasını, Köy Birliği'nden ayrılmaya, bireysel çiftliklere vs., ormanların, balıkçılığın ve diğer sanayilerin vs. korunmasına ilişkin yasaların kaldırılmasını, uzun vadeli kira sözleşmelerinin kaldırılmasını, kısa vadeli sözleşmelerin vs. ise gözden geçirilmesini talep ediyorlar.

Bu talepler üzerine biraz düşünmek, bunların, kapitalistlerle ***ittifak*** içinde, kapitalistler sınıfıyla bağları tamamen koparmadan, amansız ve kararlı bir mücadele yürütülmeden, kapitalistlerin egemenliğini yerle bir etmeden imkânsız gerçekleştirilemeyeceklerini görmeye yeter.

Sosyal-Devrimcilerin kendi kendilerini aldatmaları, köylüleri aldatmaları, tam da bu tür dönüşümlerin, ***benzer*** dönüşümle-

rin, kapitalistlerin egemenliği yıkılmadan, bütün devlet erki proletaryaya geçmeden, proleter devlet iktidarının en kararlı uygulamaları yoksul köylülük tarafından desteklenmeden gerçekleşebilir olduğu yolundaki düşünceleri geçerli sayma ve yaygınlaştırmalarından ibarettir. "Sosyal-Devrimciler"in şekillenmekte olan sol kanadının anlamı da, onun bizzat bu parti içindeki bu kandırmacanın artan bir şekilde görüldüğüne tanıklık etmesinde yatmaktadır.

Gerçekten de! Bütün özel toprak mülkiyetine el koymak, milyonlarca banka sermayesine el koymak anlamına gelir, çünkü bu araziler büyük ölçüde bankalarda ipoteklidir. Devrimci sınıf devrimci önlemlerle kapitalistlerin direnişini kırmadan böyle bir önlem düşünülebilir mi? Üstelik burada söz konusu olan en merkezileşmiş bir sermayedir, milyarlarca bağla dev bir ülkenin kapitalist ekonomisinin en önemli kavşaklarına bağlı olan ve sadece kent proletaryasının aynı ölçüde merkezileşmiş iktidarıyla yenilgiye uğratılabilecek olan banka sermayesidir.

Devam edelim. En modern yöntemlerle işletilen çiftliklerin devlete devredilmesi. Bu işletmeleri devralacak ve bürokratların ve yine aynı kapitalistlerin çıkarları doğrultusunda değil, gerçekten emekçilerin çıkarları doğrultusunda yönetecek "devlet"in ancak proleter, devrimci devlet olabileceği açık değil mi?

Haralara vs. ve canlı cansız tüm demirbaşa el konması — bunlar sadece üretim araçlarının özel mülkiyetine karşı giderek sertleşen darbeler değildir; bunlar, sosyalizmin gerçekleştirilmesi yönünde adımlardır, çünkü ***demirbaşın*** "sadece devletin ya da komünün kullanımında olması", bir sosyalist büyük tarımın ya da en azından birleşmiş küçük işletmeler üzerinde sosyalist bir denetimin, bu işletmelerin sevk ve idaresinde sosyalist bir düzenlemenin zorunlu olduğu anlamına gelir.

Ya ücretli emeğe "izin verilmemesi"? Bu boş bir laftır, köy-

den gelen ücretli köleler yedek ordusu olmasa tüm kapitalist sanayinin duracağını, kırda ücretli emeğe "izin verilmemesi"nin imkânsız olduğunu ve nihayet ücretli emeğin "yasaklanması"nın sosyalizme doğru atılmış bir adımdan başka bir anlamı olmadığını kavrayamayan ürkütülmüş küçük çiftçinin çaresiz, herşeyden habersiz saf dileğidir.

Böylece asıl soruna, işçilerin köylülerle ilişkisi sorununa gelmiş bulunuyoruz.

Yirmi yılı aşkındır Rusya'da proletaryanın sosyal-demokrat bir kitle hareketi mevcut (hesabı 1896 yılındaki büyük grevlerden başlatırsak). İki büyük devrimin yaşandığı bu büyük zaman dilimi içinde, Rusya'nın tüm politik tarihi içinden kırmızı bir şerit gibi şu soru geçiyor: İşçi sınıfı köylüleri ileriye, sosyalizme mi götürecek, yoksa liberal burjuvazi onları geriye, kapitalistlerle uzlaşmaya mı çekecek?

Sosyal-demokrasinin oportünist kanadı her zaman şu çok bilge formüle göre argüman yürütüyor: Sosyal-Devrimciler küçük-burjuva olduğu ***için,*** "biz" onların sosyalizmin burjuva yadsınması ***adına*** sosyalizm üzerine küçük-burjuva-ütopik görüşlerini reddediyoruz. Marksizmin yerine böylece Struvecilik geçiriliyor ve Menşevizm, köylüleri burjuvazinin egemenliğiyle "uzlaştıran" Kadetlerin bir uşağı rolüne batıyor. Tsereteli ve Skobelev, Çernov ve Avksentyev'le omuz omuza, "devrimci demokrasi" adına, Kadetlerin gerici-çiftlik sahibi kararnamelerini imzalamakla meşgul — bu rolün en son ve en çarpıcı ifadesi budur.

Sosyal-Devrimcilerin küçük-burjuva hayallerini eleştirmekten hiçbir zaman vazgeçmeyen ve bu partiyle ***hiçbir zaman*** Kadetlere ***karşı ittifak*** dışında ittifak yapmamış olan devrimci sosyal-demokrasi, tüm zaman boyunca, köylüleri Kadetlerin etkisinden ***koparmak*** için mücadele ediyor; devrimci sosyal-demokrasi, sosyalizm üzerine küçük-burjuva-ütopik görüşlerin

karşısına kapitalizmle liberal anlaşmayı değil, sosyalizm için devrimci-proleter yolu koyuyor.

Savaşın gelişmeyi muazzam ölçüde hızlandırdığı, kapitalizmin krizini inanılmaz derecede şiddetlendirdiği ve halkları ya çöküş ya da sosyalizm yönünde derhal kararlı adımlar atma ertelenemez seçeneğiyle karşı karşıya bıraktığı bugün, yarı-liberal Menşevizmle devrimci proleter Bolşevizm arasındaki derin uçurum, pratikte milyonlarca köylünün eylemi sorunu olarak özellikle açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır.

Sermayenin egemenliğine razı olun, ***çünkü*** "biz" sosyalizm için henüz olgunlaşmış değiliz — Menşevikler köylülere bunu söylüyorlar. Savaşın açtığı yaraların sosyalizm yönünde kararlı adımlar atmadan sağaltılıp sağaltılamayacağıyla ilgili somut sorunun yerine genelde "sosyalizm"in soyut problemlerini koyuyorlar.

Kapitalizme razı olun, ***çünkü*** Sosyal-Devrimciler küçükburjuva ütopistleridir — Menşevikler köylülere bunu söylüyor ve Sosyal-Devrimcilerle birlikte Kadet Hükümeti'ni destekliyorlar...

Sosyal-Devrimciler ise göğüslerini gere gere köylülere, kapitalistlerle barışa karşı olduklarını, Rus devrimini asla bir burjuva devrim olarak görmemiş olduklarını temin ediyorlar — ve ***bu nedenle tam da*** oportünist sosyal-demokratlarla bir blok kurup tam da burjuva hükümetini destekliyorlar ... Sosyal-Devrimciler köylülerin bütün programlarını, en devrimci programlarını bile imzalıyorlar — ama uygulamamak için, sürüncemede bırakmak için, köylüleri bomboş vaadlerle kandırmak ve gerçekte aylarca koalisyon hükümetinde Kadetlerle "anlaşma" yönünde çaba sarfetmek için.

Sosyal-Devrimcilerin köylü çıkarlarına bu apaçık, fiili, doğrudan, somut ihaneti durumu önemli ölçüde değiştiriyor. Bu de-

değişikliği hesaba katmak zorundayız. Sosyal-Devrimcilere karşı sadece eski tarzda, 1902–1903 ve 1905–1907 yıllarında yaptığımız gibi ajitasyon yapmakla kalamayız. "Toprak ve arazinin toplumsallaştırılması", "dengeleyici toprak kullanımı", "ücretli emeğe izin verilmemesi" küçük-burjuva hayallerinin teorik teşhiriyle yetinemeyiz.

O zamanlar burjuva devriminin arifesindeydik ya da tamamlanmamış bir burjuva devrimi vardı ve tüm görev, bu devrimi, herşeyden önce monarşiyi yenilgiye uğratmak için ilerletmekten ibaretti.

Bugün monarşi yıkılmıştır. Burjuva devrimi, Rusya'nın Kadetler, Menşevikler ve Sosyal-Devrimcilerden oluşan bir hükümete sahip bir demokratik cumhuriyet haline gelmiş olması ölçüsünde tamamlanmıştır. Savaş bizi üç yılda 30 yıl ilerletti, Avrupa'da genel çalışma yükümlülüğünü ve girişimlerin mecburi sendikalaşmasını getirdi, ileri ülkelerin başına kıtlık ve eşi görülmedik yıkım getirdi ve onları sosyalizm yönünde adımlar atmaya zorladı.

Monarşiyi ancak proletarya ve köylülük yıkabilir — o zamanlar sınıf politikamızın temel formülü buydu. Ve bu formül doğruydu. Şubat-Mart 1917 bunu bir kez daha doğruladı.

Ancak yoksul köylülüğe (programımızın dediği gibi, yarıproleterlere) öncülük eden proletarya, savaşa demokratik bir barışla son verebilir, onun açtığı yaraları sarabilir ve sosyalizm yönünde mutlak zorunluluk haline gelmiş olan ve ***ertelenemez*** adımları atabilir — ***bugün*** sınıf politikamızın formülü budur.

Buradan şu sonuç çıkar: Sosyal-Devrimcilere karşı propaganda ve ajitasyonun ağırlığı, onların köylülere ihanet etmiş oldukları gerçeğine kaydırılmalıdır. Onlar yoksul köylüler kitlesini değil, zengin çiftçiler azınlığını temsil etmektedirler. Köylüleri

işçilerle ittifaka değil, kapitalistlerle ittifaka, yani kapitalistlerin boyunduruğu altına girmeye götürmektedirler. Emekçi, sömürülen kitlelerin çıkarlarını bakanlık koltuğu ve Menşevikler ve Kadetlerle blok uğruna sattılar.

Savaşın hızlandırdığı tarih, ileriye doğru öylesine büyük bir adım atmıştır ki, eski formüller yeni içerikle dolmuştur. "Ücretli emeğe izin verilmemesi" eskiden ***sadece,*** küçük-burjuva aydınlarının boş bir safsatası anlamına geliyordu. Bugün bu yaşamda başka bir anlama gelmektedir: milyonlarca yoksul köylü 242 yönergede, ücretli emeğin kaldırılmasını istediklerini açıklıyorlar, ama bunun nasıl yapılacağını bilmiyorlar. Biz bunun nasıl yapılacağını biliyoruz. Biz bunun ancak işçilerle ittifak içinde, onların önderliğinde, kapitalistlere karşı yapılabileceğini biliyoruz, kapitalistlerle "anlaşarak" değil.

Sosyal-Devrimcilere karşı propaganda ve ajitasyonumuzun temel çizgisi, köylülere yaptığımız konuşmaların temel çizgisi şimdi bu biçimde değişmelidir.

Sosyal-Devrimciler Partisi sizlere ihanet etti köylü yoldaşlar. Sosyal-Devrimciler Partisi kulübelere ihanet ederek, sarayların safına, Çarlık saraylarının olmasa da, Çernov, Peşehonov ve Avksentyev'le bir ve aynı hükümet içinde bulunan —devrimin, özellikle köylü devriminin en şiddetli düşmanları olan— Kadetlerin oturduğu sarayların safına geçti.

Yoksul köylülerin 242 yönergede kaydedilen programını ***gerçekte*** ancak devrimci proletarya, ancak proletaryayı birleştiren öncü, Bolşevik Parti hayata geçirebilir. Çünkü devrimci proletarya ***gerçekten de*** ücretli emeği ortadan kaldırma, hem de, bir işçi çalıştırmayı yasaklamak, ücretli emeğe "izin vermemek"le değil, tek doğru yol olan sermayeyi yıkarak ortadan kaldırma yönünde ilerliyor. Devrimci proletarya gerçekten de topraklara, demirbaşa, teknik tarımsal işletmelere el koyma yönün-

de, köylülerin istedikleri ve Sosyal-Devrimcilerin onlara ***veremeyeceği*** şeyler yönünde ilerliyor.

İşçinin köylüyle yaptığı konuşmaların temel çizgisi şimdi bu biçimde değişmelidir. Biz işçiler sizlere, nerede ve nasıl arayacaklarını her zaman bilmeseler de yoksul köylülerin istedikleri ve aradıklarını verebiliriz ve vereceğiz. Biz işçiler, ***kapitalistlere karşı*** kendi çıkarlarımızı ve aynı zamanda köylülerin ezici çoğunluğunun çıkarlarını savunuyoruz, Sosyal-Devrimciler ise kapitalistlerle ittifak yaparak bu çıkarlara ihanet ediyorlar.

*

Okura, Engels'in ölümünden kısa süre önce köylü sorunu üzerine söylediklerini anımsatırız. Engels, sosyalistlerin küçük köylüleri mülksüzleştirmeyi asla düşünmediklerini, onlara, makineleşmiş sosyalist tarımın üstünlüklerini ancak ***örnekler sayesinde*** göstereceklerini söylemişti[3].

Savaş pratikte şimdi Rusya'yı benzer bir sorunla karşı karşıya bıraktı. Çok az demirbaş var. Bunlara el koymak gerekiyor; gelişmiş tarım yapılan çiftlikler "paylaşılmamalı"dır.

Köylüler bunu kavramaya başladılar. Zorunluluk onlara bunu dayattı. Zira, demirbaşı nereden bulmalıydı? Varolan demirbaş idareli kullanılmalıydı. Ve büyük işletme, demirbaş ve başka birçok şeyde emek tasarrufu demektir.

Köylüler küçük iktisadı elde tutmak, dengeleyici biçimde standartlaştırmak, periyodik olarak yeniden dengelemek istiyorlar... Varsın öyle olsun. Aklı başında hiçbir sosyalist bu yüzden köy yoksullarından uzaklaşmayacaktır. Arazilere el konduğunda, bu bankaların egemenliğinin kırılmış olması ***demektir;*** demirbaşa el konduğunda, bu bankaların egemenliğinin kırılmış olması ***demektir;*** çünkü ***merkezde iktidar proletaryada*** olduğunda, politik iktidar proletaryaya geçtiğinde, diğer herşey ***kendili-***

ğinden yoluna girecek, sonuç "örneğin gücü" olacak, bizzat pratik tarafından dikte edilecektir.

Politik iktidarın proletaryanın eline geçmesi — meselenin özü budur. O zaman 242 yönergenin programında özsel, temel, en önemli herşey ***uygulanabilir olacaktır.*** Bunun hangi değişikliklerle gerçekleşeceğini yaşam gösterecektir. Bu dertlerimizin en küçüğü. Biz doktrinci değiliz. Öğretimiz bir dogma değil, bir eylem klavuzudur.

Biz, Marx'ın ya da Marksistlerin sosyalizme giden yolu bütün somut gerçekliği içinde bildiklerini iddia etmiyoruz. Bu saçmalıktır. Biz bu yolun doğrultusunu biliyoruz, bu yola hangi sınıfsal güçlerin önderlik ettiğini biliyoruz, fakat bunu somut olarak, pratik olarak ancak, işe giriştiklerinde ***milyonların deneyimi*** gösterecektir.

İşçilere güvenin köylü yoldaşlar, kapitalistlerle ittifakı bozun! 242 yönergenin programını gerçekleştirmeye gerçekte ancak işçilerle en sıkı ittifak içinde ***girişebilirsiniz.*** Kapitalistlerle ittifak içinde, Sosyal-Devrimcilerin önderliğinde asla, bu programın ruhu doğrultusunda ***bir tek*** kararlı ve geri alınamaz adımın atıldığını bile göremeyeceksiniz.

Fakat kent proleterleriyle ittifak halinde, sermayeye karşı amansız savaş içinde 242 yönergenin programını gerçekleştirmeye ***başlarsanız,*** o zaman tüm dünya sizin ve bizim yardımımıza koşacaktır. O zaman bu programın başarısı, mevcut formülasyonu itibariyle değil, özü itibariyle güvence altına alınmış olacaktır. O zaman sermaye egemenliğinin ve ücretli köleliğin sonu gelecektir. O zaman sosyalizmin âlemi, barışın âlemi, emekçilerin âlemi başlayacaktır.

"Raboçi" (İşçi) No: 6
11 Eylül (29 Ağustos) 1917.
İmza: ***N. Lenin.***
Eserler, C. 25, s. 281–289.

Tehdit Eden Tehlike ve Onunla Nasıl Mücadele Etmeli'den

DEVRİMCİ DEMOKRASİ VE DEVRİMCİ PROLETARYA

Gerçekten devrimci olmak için, bugünkü Rusya demokrasisi proletaryayla en sıkı ittifak içinde yürümeli ve sonuna kadar devrimci biricik sınıf olarak proletaryanın mücadelesini desteklemelidir.

Eşi görülmedik boyutlara bürünmekle tehdit eden önüne geçilemez felakete karşı mücadele aracının hangisi olması gerektiği sorusunu incelerken varılan sonuç budur.

Savaş öyle muazzam bir krize yol açmış, halkın maddi ve manevi güçlerini öyle yıpratmış, tüm modern toplumsal örgütlenmeye öyle darbeler indirmiştir ki, insanlık kendini şu seçimle karşı karşıya bırakılmış görmektedir: ya batmak, ya da kaderini en devrimci sınıfa emanet edip, en hızlı ve en radikal yoldan, daha yüksek bir üretim tarzına geçmek.

Bir dizi tarihi nedenden dolayı; Rusya'nın geri kalmışlığı, savaşın onda neden olduğu özel zorluklar, çarlığın ileri derecedeki çürümüşlüğü ve 1905 yılının olağanüstü canlı geleneklerinden ötürü Rusya'da devrim diğer ülkelerden daha önce patlak vermiştir. Devrim, birkaç ay içinde Rusya'nın, ***siyasi*** sistemi itibariyle, daha ileri ülkeleri yakalaması sonucunu vermiştir.

Fakat bu çok az. Savaş acımasız; amansız bir keskinlikle şu sorunu dayatıyor: ya bat, ya da ileri ülkeleri ***iktisadi olarak da*** yakala ve geç.

Bu mümkün, çünkü önümüzde çok sayıda ileri ülkenin hazır deneyimi mevcut, onların tekniğinin ve kültürünün hazır sonuçları mevcut. Avrupa'da savaşa karşı büyüyen protestoda, gelişen proleter dünya devrimi atmosferinde manevi bir desteğimiz var. Bir emperyalist savaş sırasında son derece nadir olan devrimci-demokratik özgürlük bizi şevklendirip yüreklendiriyor.

Ya bat, ya tam istim hücum. Tarih sorunu böyle koyuyor.

Ve proletaryanın köylülük konusunda tavrı böyle bir anda – gerekli değişiklikle — eski Bolşevik düsturu onaylıyor: Köylülük burjuvazinin etkisinden koparılmalıdır. Devrimi kurtarmanın garantisi sadece burada yatmaktadır.

Köylülük ise tüm küçük-burjuva kütlenin sayıca en güçlü temsilcisidir.

Sosyal-Devrimcilerimiz ve Menşeviklerimiz, gerici bir rol oynamayı, köylülüğü burjuvazinin etkisi altında tutmaya devam etmeyi, köylülüğü proletaryayla değil burjuvaziyle koalisyona götürmeyi üstlendiler.

Kitleler devrimin deneyimlerinden hızla öğreniyorlar. Ve Sosyal-Devrimcilerin ve Menşeviklerin gerici politikası karaya oturuyor: İki başkentin Sovyetlerinde yenilgiye uğradılar.[4] Bu

iki küçük-burjuva–demokrat parti içinde "sol" muhalefet büyüyor. 10 Eylül 1917'de Sosyal-Devrimcilerin Petrograd Şehir Konferansı, burjuvaziyle ittifakı (koalisyonu) reddeden ve proletaryayla ittifaka meyilli ***Sol*** Sosyal-Devrimciler lehine üçte iki çoğunlukla sonuçlandı.

Sosyal-Devrimciler ve Menşevikler, burjuvazinin gözünde makbul şu karşılaştırmayı yineliyorlar: burjuvazi ve demokrasi. Oysa böyle bir karşılaştırma aslında kilo ile arşını karşılaştırmak kadar saçmadır.

Demokratik bir burjuvazi ve burjuva bir demokrasi olabilir. Sadece hem tarih hem de politik ekonomi konusunda zır cahiller bunu yadsıyabilir.

Sosyal-Devrimciler ve Menşevikler bu yanlış karşılaştırmaya, ihtiyaç duyuyorlar ki, burjuvazi ile proletarya arasında ***küçük-burjuvazinin*** durduğu inkâr edilemez olgusunu ***örtbas edebilsinler.*** O ise sınıfının iktisadi konumundan dolayı kaçınılmaz olarak burjuvazi ile proletarya arasında yalpalamaktadır.

Sosyal-Devrimciler ve Menşevikler küçük-burjuvaziyi burjuvaziyle ittifaka sevketmek istiyorlar. Onların tüm "koalisyon"unun, tüm koalisyon hükümetinin, Kerenski'nin, bu tipik yarı-Kadet'in tüm politikasının nüvesi burada yatmaktadır. Yarım yıl devrimden sonra bu politika tamamen çökmüştür.

Kadetler oh çekip seviniyorlar: devrim karaya oturdu, devrim ne savaşla ne de sarsıntıyla ***baş edemedi***.

Bu doğru değil. Karaya oturanlar ***Kadetler*** ve ***Menşeviklerle birlikte Sosyal-Devrimcilerdir,*** çünkü bu blok (bu ittifak) Rusya'yı yarım yıl yönetmiştir, bu yarım yılda sarsıntıyı güçlendirmiş ve askeri durumu karışıklaştırıp zorlaştırmıştır.

Burjuvazinin ***Sosyal-Devrimcilerle ve Menşeviklerle ittifakı*** ne kadar tam olursa, halk o kadar hızlı ***öğrenecektir. Doğru***

yolu o kadar çabuk bulacaktır: yoksul köylülüğün, yani köylülerin çoğunluğunun, proletaryayla ittifakı.

10–14 Eylül 1917

1917 Ekim sonunda "Priboi" Yayınevinde broşür olarak yayınlanmıştır.
Eserler, Cilt 25, s. 375–377.

II. Tüm-Rusya İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyetleri Kongresi

25–26 Ekim (7–8 Kasım) 1917

TOPRAK SORUNU ÜZERİNE KONUŞMA

26 Ekim (8 Kasım)

Biz, toprak sorununun açıkça ortaya konmasının ne kadar önemli olduğunu devrimin gösterip kanıtladığını düşünüyoruz. Silahlı ayaklanmanın, ikinci devrimin, Ekim Devrimi'nin ortaya çıkışı, toprağın köylülere verilmesinin zorunlu olduğunu gayet açık biçimde kanıtlıyor. Toprak sorununun çözümünü çeşitli bahanelerle erteleyen ve böylece ülkeyi felakete ve köylü ayaklanmasına sürükleyen devrik hükümet ve Menşeviklerle Sosyal-Devrimcilerin uzlaşmacı partileri suç işlemişlerdir. Köyde pogromlar ve anarşi üzerine sarfettikleri sözler, ikiyüzlü ve korkakça bir sahtekârlık kokusu veriyor. Akla uygun önlemler nerede ve ne zaman pogrom ve anarşiye yol açtı? Eğer hükümet akıllıca davransaydı, aldığı önlemler yoksul köylülerin ihtiyaçlarını karşılamış olsaydı, köylü kitlesi huzursuzlanabilir miydi? Ne var ki hükümetin, Avksentyev ve Dan'ın Sovyetleri tarafından onaylanan tüm önlemleri köylülere karşıydı ve onları ayaklanmaya itti.

Hükümet ayaklanmaya yol açtıktan sonra, kendisinin neden olduğu pogromlar ve anarşi üzerine yaygara kopardı. Ayaklanmayı kan ve barutla bastırmak istedi, fakat bizzat kendisi devrimci askerlerin, bahriyelilerin ve işçilerin silahlı ayaklanmasıyla silinip süpürüldü. İşçi-Köylü Devriminin Hükümeti, herşeyden önce toprak sorununu çözmek zorundadır, böylece yoksul köylülüğün olağanüstü büyük kitlesi yatıştırılıp hoşnut kılınabilecektir. Sovyet Hükümetinizin çıkarmak zorunda olduğu kararnamenin maddelerini okumak istiyorum. Bu kararnamenin bir maddesinde, Toprak Komiteleri için, yerel Köylü Temsilcileri Sovyetlerinin 242 yönergesi temelinde kaleme alınan bir yönerge vardır.

Toprak ve Arazi Üzerine Kararname

1) Toprak ve arazi üzerinde çiftlik beyi mülkiyeti derhal ve tazminatsız olarak kaldırılır.

2) Çiftlik sahiplerinin çiftlikleri ve Mülkler İdaresi'nin, manastır ve kiliselerin tüm arazileri, üzerlerindeki canlı ve cansız tüm demirbaş, çiftlik binaları ve tüm müştemilatıyla birlikte Kurucu Meclis toplanasıya kadar Bucak Toprak Komitelerinin ve Kaza Köylü Temsilcileri Sovyetlerinin yönetimine geçer.

3) Şu andan itibaren tüm halka ait olan el konulmuş mülklere verilecek her türlü zarar, Devrim Mahkemesi tarafından cezalandırılacak ağır bir suçtur. Kaza Köylü Temsilcileri Sovyetleri, büyük toprak mülkiyetine el konması sırasında en sıkı düzenin korunması, ne ölçüde ve hangi arazilere el konacağının saptanması, el konulacak mülklerin türünün tam listesinin çıkarılması ve üzerindeki binalar, aletler, hayvanlar, ürün stokları vs. ile birlikte halkın mülkiyetine geçen toprakların sıkı devrimci gözetimi için bütün gerekli önlemleri alırlar.

4) Büyük tarım reformlarının uygulanmasında rehber, bu sorunda Kurucu Meclis karar verinceye kadar, "Tüm-Rusya Köylü Temsilcileri Sovyeti Haberleri" Yazı Kurulu tarafından 242 köylü yönergesine dayanılarak oluşturulan ve bu yayın organının 88. sayısında (Petrograd, No. 88, 1 Eylül [19 Ağustos] 1917) yayınlanan aşağıdaki köylü yönergesidir.

5) Sade köylülerin ve Kazakların toprakları müsadereye tabi değildir

Toprak Sorunu Üzerine Köylü Yönergesi

"Toprak sorunu tüm kapsamıyla ancak tüm halk tarafından seçilen bir Kurucu Meclis tarafından çözüme bağlanabilir.

Toprak sorununun en adil çözümü şöyledir:

1) ***Toprakta özel mülkiyet hakkı ilelebet kaldırılır;*** toprak ne alınıp satılabilir, ne kiraya verilebilir, ne ipotek ettirilebilir ve ne de başka herhangi bir biçimde devredilebilir.

Devlete, Tımar Dairesi'ne, Mülkler İdaresi'ne, manastırlara, kiliselere, meşrutaya,[5] ***özel mülk sahiplerine, komünlere, köylülere*** vs. de ait olsa tüm topraklar ***tazminatsız kamulaştırılır,*** tüm halkın malı ilan edilir ve toprağı işleyen herkesin istifadesine sunulur.

Mülkiyet ilişkilerindeki devrimden zarar görenler sadece, yeni varlık koşullarına ayak uydurmak için gerekli olan süre zarfında kamu yardımı alma hakkına sahiptir.

2) Tüm yeraltı zenginlikleri: madenler, petrol, kömür, tuz vs., hakeza devlet çapında genel öneme sahip ormanlar ve sular devletin inhisarî kullanımına geçer. Tüm küçük nehirler, göller, ormanlar vs. yerel özyönetim organları tarafından yönetilmeleri koşuluyla komünlerin kullanımına geçer.

3) Bahçeler, plantasyonlar, fidelikler, fidanlıklar, seralar vs. gibi üzerinde ***gelişmiş tarım*** **yapılan araziler** ***dağıtıma tabi olmayıp, örnek çiftliklere dönüştürülürler*** ve büyüklükleri ya da önemlerine göre devletin ya da komünlerin inhisarî kullanımına devredilirler.

Üzerinde ev ve sebze bahçeleri olan kent ve köy arazileri şimdiki sahiplerinin kullanımında kalır, bu arazilerin büyüklüğü ve kullanımı için ödenecek vergi miktarı yasayla saptanır.

4) Haralara, devlete ve özel kişilere ait davar ve kümes hayvanları çiftliklerine el konur, bunlar halkın mülkiyetine dönüştürülür ve büyüklük ve önemlerine göre, ya devletin ya da komünlerin inhisarî kullanımına geçer.

Tazminat sorunu Kurucu Meclis'in incelemesine tabidir.

5) El konulan arazilerin canlı ve cansız tüm demirbaşı, tazminatsız olarak, büyüklük ve önemlerine göre devletin ya da komünlerin inhisarî kullanımma geçer.

Demirbaşa el konmasına dair bu hüküm, az topraklı köylüleri kapsamaz.

6) Ailesinin yardımıyla kendi başına ya da başkalarıyla birlikte toprağı işlemek isteyen ve toprağı işleyecek durumda olduğu sürece her Rus vatandaşı (cinsiyet farkı gözetmeksizin), topraktan yararlanma hakkına sahiptir. Ücretli emeğe izin verilmez.

Bir belde üyesi —iki yıla kadar— sakatlandığında, belde, bu süre içerisinde yeniden çalışabilecek duruma gelesiye kadar bu üyenin toprağım ortaklaşa işlemekle yükümlüdür.

Yaşlılık ya da sakatlık nedeniyle artık toprağı bizzat işleyecek durumda olmayan köylüler ondan yararlanma hakkını yitirirler, fakat buna karşılık devletten emekli maaşı alırlar.

7) Toprak kullanımı eşit olmalıdır, yani toprak yerel koşullara göre, emek normuna ya da tüketim normuna göre emekçiler arasında dağıtılmalıdır.

Toprağı işleme biçimleri tamamen serbest olmalıdır; köylerin ve yerleşimlerin kararına göre bireysel iktisatlar, çiftlikler, belde ve artel işletmeleri kurulabilir.

8) Tüm toprak, kamulaştırıldıktan sonra, halkın malı olan Toprak Fonu'na geçer. Toprağın emekçiler arasında dağıtılmasına zümrelere göre değil, demokratik biçimde örgütlenmiş kırsal ve kentsel komünlerden merkezi bölge yönetimlerine kadar yerel ve merkezi özyönetimler önderlik eder.

Toprak Fonu, nüfus artışına ve tarımda verimliliğin ve gelişmişliğin artışına göre periyodik olarak yeniden dağıtılır.

Pay sınırları değiştirilirken, payın esas çekirdeği dokunulmadan bırakılmalıdır.

Ayrılan üyelerin toprağı yeniden Toprak Fonu'na intikal eder, fakat bu payların tahsisinde bu üyelerin en yakın akrabalarına ve onlar tarafından gösterilen kişilere öncelik hakkı verilir.

Bir pay Toprak Fonu'na geri verildiğinde, gübreleme ve ıslah çalışmaları için yapılan harcamalar, bunlardan yararlanılmamış olduğu ölçüde geri ödenir.

Tek tek bölgelerdeki mevcut toprak fonunun, o bölgedeki halkın tümünün ihtiyaçlarını karşılamak için yetersiz olduğu anlaşılırsa, fazla nüfus başka yere yerleştirilmelidir.

Başka yere yerleştirmenin örgütlenmesi, yerleşim masrafları ve demirbaş temininden vs. devlet sorumludur.

Yerleşim şu sırayla yapılır: Başka bir yere yerleşmek isteyen topraksız köylüler, sonra değersiz belde üyeleri, asker kaçakları vb., ve son olarak kura çekerek ya da anlaşarak."

Bu yönergenin tüm içeriği, tüm Rusya'nın sınıf bilinçli köylülerinin ezici çoğunluğunun mutlak iradesinin ifadesi olarak, Kurucu Meclis toplanasıya kadar, olanaklar ölçüsünde derhal uygulanacak geçici yasa ilan edilir. Talimatnamenin belli

bölümleri, Kaza Köylü Sovyetlerinin saptayacağı sıraya göre uygulanır.

*

Burada, karamamenin ve yönergenin Sosyal-devrimciler tarafından kaleme alındığına ilişkin sesler duyulacak. Zararı yok. Kimin tarafından kaleme alındığı önemsiz değil mi? Demokratik bir hükümet olarak biz, aynı düşüncede olmasak da, halk kitlelerinin hazırladığı bir kararı görmezden gelemeyiz. Köylüler bu karamameyi pratiğe geçirmeye başladıklarında, memleketlerinde uyguladıklarında, canlı gerçeklik içinde bizzat kendileri, hakikatin nerede olduğunu göreceklerdir. Ve hatta köylüler Sosyal-Devrimcilerin peşinden gitmeye devam edip, hatta bu partiye Kurucu Meclis'te çoğunluk sağlasalar bile, biz yine şunu söyleyeceğiz: zararı yok. Hayat en iyi öğretmendir, kimin haklı olduğunu gösterecektir. Bırakın bu sorunu köylüler bir ucundan çözsünler, biz de öteki ucundan. Hayat devrimci yaratıcı çalışmanın genel fırtınası içinde yeni devlet biçimlerinin düzenlenmesinde bizi birbirimize yaklaştıracaktır. Hayata ayak uydurmalıyız, halk kitlelerinin yaratıcı gücüne tam özgürlük tanımalıyız. Silahlı ayaklanmayla devrilen eski hükümet, toprak sorununu, azledilmemiş eski Çarlık bürokrasisinin yardımıyla çözmek istedi. Fakat sorunu çözmek yerine bürokrasi sadece, köylülerle mücadele etti. Köylüler sekiz aylık devrimimiz süresince epey şey öğrendiler, tüm toprak sorunlarını kendileri çözmek istiyorlar. Bu nedenle bu yasa tasarısında her türlü düzeltmeye karşıyız, detaylandırma istemiyoruz, çünkü bir eylem programı değil, bir kararname kaleme alıyoruz. Rusya kocaman bir ülke ve Rusya'da yerel koşullar birbirinden farklı. Köylülüğün sorunu bizden daha iyi biçimde doğru şekilde, yani gerektiği gibi çözeceğine inanıyoruz. Bunu Parti programımızın ruhu doğrultusunda mı, yoksa Sosyal-Devrimciler Partisi'nin programının ruhu doğ-

rultusunda mı yapacağı pek önemli değil. Önemli olan, köylülüğün, kırda artık çiftlik sahiplerinin olmadığı, tüm sorunları bizzat köylülerin çözmesi, kendi hayatlarını kendilerinin kurması gerektiği sağlam inancını kazanmasıdır. *(Şiddetli alkışlar.)*

"İzvestiya ZİK" (ZEK'in haberleri) No: 209.
"Pravda" No: 171.
10 Kasım (28 Ekim) 1917.
Eserler, C. 26, s. 248–253.

İŞÇİLERİN EMEKÇİ VE SÖMÜRÜLEN KÖYLÜLERLE İTTİFAKI

"Pravda" Yazı Kurulu'na Mektup

Bugün, 1 Aralık (18 Kasım) Cumartesi günü, Köylü Kongresi'nde bana, hemen yanıtladığım aleni bir soru soruldu. Bu sorunun ve benim verdiğim yanıtın derhal okurlara iletilmesi gereklidir, çünkü şeklen sadece kendi adıma konuşmuş olsam da aslında tüm Bolşevik Parti adına konuşmuş oldum.

Olay şöyle gelişti:

Bolşevik işçilerin, bugün birçok köylünün güvendiği Sol Sosyal-Devrimcilerle ittifakı sorununa değinirken, konuşmamda bu ittifakın "dürüst bir koalisyon", dürüst bir ittifak ***olabileceğini*** kanıtladım, çünkü ücretli işçilerin çıkarlarıyla, emekçi ve sömürülen kitlelerin çıkarları arasında temel bir karşıtlık ***yoktur.*** Sosyalizm hem birinin ve hem de diğerinin çıkarlarını ***kesinlikle*** tatmin edebilir. ***Sadece*** sosyalizm onların çıkarlarını tatmin edebilir. Proletaryayla emekçi ve sömürülen köylüler arasında "dürüst bir koalisyon" imkân ve zorunluluğu buradan kaynaklanır. Buna karşılık bir yanda emekçi ve sömürülen sınıflarla diğer yanda burjuvazi arasında bir koalisyon (ittifak) "dü-

rüst bir koalisyon" ***olamaz,*** çünkü bu sınıfların çıkarları temelden farklıdır.

Hükümette Bolşeviklerin çoğunluğa, Sol Sosyal-Devrimcilerin azınlığa sahip olduklarını düşünün —dedim—, hatta Hükümette sadece bir Sol Sosyal-Devrimcinin, Tarım Komiseri'nin bulunduğunu varsayalım. Böyle bir durumda Bolşevikler dürüst bir koalisyon yapabilirler mi?

Evet yapabilirler, çünkü Bolşevikler karşı-devrimci unsurlara (sağ Sosyal-Devrimcilere ve anavatan savunucuları yandaşlarına da) karşı mücadelede uzlaşmaz olsalar da, II. Tüm-Rusya Sovyetler Kongresi tarafından kabul edilen tarım programının tamamen katıksız Sosyal-Devrimci maddeleriyle ilgili sorunlar üzerine oylama yapıldığında ***çekimser kalmakla*** yükümlü olacaklardı. Örneğin, eşit toprak kullanımı ve toprağın küçük çiftçiler arasında yeniden dağıtılması bu tür maddelerdendir.

Bolşevikler, böyle bir maddenin oylanmasında çekimser kalırlarsa programlarına hiç de ihanet etmiş olmazlar. Çünkü sosyalizm zafer kazandığında (fabrikalar üzerinde işçi denetimi, ardından fabrikalara el konması, bankaların ulusallaştırılması, tüm ulusal ekonomiyi düzenleyen bir Yüksek Ekonomi Konseyi'nin kurulması) işçiler, emekçi, sömürülen küçük köylülerin önerdikleri geçiş önlemlerine, bu önlemler sosyalizm davasına ***zarar vermiyorsa, rıza göstermekle yükümlüdürler.*** Kautsky hâlâ Marksistken —dedim— (1899-1909 yılları arasında), sosyalizme geçiş uygulamalarının küçük tarımın yapıldığı ülkelerle büyük tarımın yapıldığı ülkelerde aynı olamayacağını tekrar tekrar kabul etmişti.

Biz Bolşevikler, Halk Komiserleri Konseyi ya da Merkez Yürütme Komitesi'nde böyle bir maddenin oylanması sırasında çekimser kalmakla yükümlü olurduk, çünkü işçi denetimine, bankaların ulusallaştırılmasına Sol Sosyal-Devrimcilerin (ve onların yanında yer alan köylülerin) rıza göstermesi halinde, eşit

toprak kullanımı, sosyalizmin tam gerçekleştirilmesine ***geçiş önlemlerinden*** sadece biri olurdu. Proletaryanın bu tür geçiş önlemlerini ***dayatmak*** istemesi anlamsız olurdu; sosyalizmin zaferi için proletarya, bu geçiş önlemlerinin seçiminde emekçi ve sömürülen küçük köylülere ***tavizler vermekle*** yükümlüdür, çünkü bunlar sosyalizm davasına ***zarar*** vermeyecektir.

Bunun üzerine bir Sol Sosyal-Devrimci (eğer yanılmıyorsam bu Feofilaktov yoldaştı) bana şu soruyu sordu:

"Köylülerin Kurucu Meclis'te eşit toprak kullanımı üzerine yasayı uygulamak istedikleri, burjuvazinin köylülere karşı olduğu ve kararın Bolşeviklere bağlı olduğu durumda Bolşevikler ne yapacaklardır?"

Şu yanıtı verdim: İşçi denetiminin uygulanması, bankaların ulusallaştırılmasıyla vs. sosyalizm davasının güvence altına alındığı böyle bir durumda, işçilerin emekçi ve sömürülen köylülerle ittifakı, proletarya partisini köylüler lehine ve burjuvazinin aleyhine oy kullanmakla yükümlendirecektir. Bolşevikler, görüşümce, oylama sırasında özel bir açıklama yapma, hemfikir olmadığı yerlere şerh koyma vs. hakkına sahip olacaktır, fakat böyle bir durumda çekimser oy vermek, ***sosyalizm uğruna mücadelede*** kısmi sorunlarda görüş ayrılıkları nedeniyle müttefiklerine ihanet etmek anlamına gelecektir. Bolşevikler böyle bir durumda köylülere hiçbir zaman ihanet etmeyeceklerdir. İktidar işçi-köylü hükümetinin elinde olduğunda, işçi denetimi uygulamaya konduğunda, bankalar ulusallaştırıldığında, işçi ve köylülerin ***tüm*** ulusal ekonomiyi yöneten, düzenleyen bir Yüksek Ekonomi Organı yaratılmış olduğunda vs., eşit toprak kullanımı ve benzeri önlemler sosyalizme ***hiçbir zaman*** zarar vermeyecektir.

Yanıtım buydu.

18 Kasım (1 Aralık) 1917'de yazıldı. 2 Aralık (19 Kasım) 1917'de "Pravda" No: 194'te yayınlandı.

İmza: ***N. Lenin***

Eserler, C. 26, s. 329-331.

MOSKOVA BÖLGESİ KÖY YOKSULLARI KOMİTELERİ DELEGELERİNE KONUŞMA[6]

8 Kasım 1918

Yoldaşlar, köy yoksullarının örgütlenmesi, iç inşamızın en önemli sorunu olarak ve hatta tüm devrimimizin ana sorunu olarak önümüzde duruyor.

Ekim Devrimi, üretim araçlarını halkın ortak malı yapmak için fabrikaları ve tesisleri kapitalistlerin elinden alma ve tüm toprağı köylülere devrederek tarımı sosyalist temelde yeniden biçimlendirme görevini önüne koydu.

Bu görevin birinci bölümünün üstesinden gelmek ikinci bölümünden çok daha kolaydı. Kentlerde devrimin işi, onbinlerce, yüzbinlerce işçinin çalıştığı büyük işletmelerleydi. Fabrikalar ve tesisler, işçilerin büyük zorluklarla karşılaşmadan hakkından gelebildiği az sayıda kapitalistin mülkiyetindeydi. Kapitalistlere karşı daha önceki mücadelelerinde işçiler, onlara toplu, kararlı ve örgütlü hareket etmeyi öğretmiş olan uzun yılların deneyimini edinmişlerdi. Ayrıca bir fabrikanın ya da tesisin paylaştırıl-

ması gerekmez, önemli olan sadece, tüm üretimin işçi sınıfı ve köylülük yararına düzenlenmesi, emeğin ürünlerinin kapitalistlerin eline geçmemesidir.

Toprak ve arazi konusunda durum çok farklıdır. Burada sosyalizmin zaferi için bir dizi geçiş önlemleri gerekliydi. Bir yığın küçük köylü işletmesinden bir çırpıda tarımsal büyük işletmeler meydana getirmek olanaksızdır. Dağınık yürütülen tarımın bir çırpıda ortak işletme haline gelmesini ve emeğin ürünlerinin genel ve eşit çalışma yükümlülüğü altında, tüm emekçi halkın eşit ve adil kullanımına devredildiği devlet çapında büyük üretim biçimini almasını sağlamak — bir çırpıda, kısa süre içinde bunu sağlamak elbette olanaksızdır.

Kentlerin sanayi işçilerinin kapitalistleri kesin olarak devirdikleri ve kendilerini sömürünün boyunduruğundan kurtardıkları sırada, kırda sömürüye karşı gerçek mücadele daha yeni başlıyordu.

Ekim Devrimi'nden sonra çiftlik beyine ölümcül darbeyi vurduk, elinden toprağı aldık, fakat bununla kırdaki mücadele sona ermiş olmuyordu. Emekçilerin tüm kazanımları gibi, toprağın kazanılması da ancak emekçilerin öz faaliyetine, kendi örgütlenmesine, kendi sebatına ve devrimci kararlılığına dayanırsa sağlam olur.

Emekçi köylülerin böyle bir örgütü var mıydı?

Ne yazık ki yoktu ve mücadelenin tüm zorluğunun kökü, temeli budur.

Başkalarının emeğini kullanmayan, başkalarının sırtından zenginleşmeyen köylüler, elbette her zaman toprağın eşit paylaştırılmasını, herkesin çalışmasını, toprak mülkiyetinin bir sömürü aracı haline getirilmemesini ve bu amaçla olabildiğince fazla toprak edinilmemesini savunacaklardır. Savaştan zenginleşmiş, tahılı inanılmaz fiyatlara satmak için açlıktan yararlan-

mış olan, tahılı saklamış ve fiyatların artmasını beklemiş olan, bugün her biçimde halkın sefaletinden, kırda yoksulların ve kent işçilerinin açlığından zenginleşmeye çalışan Kulaklar ve köy tefecileri ise farklıdır.

Bunlar, Kulaklar ve köy tefecileri de en az kapitalistler ve çiftlik beyleri kadar tehlikeli düşmanlardır. Ve Kulaklara dokunulmazsa, köy tefecilerini yenmezsek, Çar ve kapitalistler kaçınılmaz olarak geri döneceklerdir.

Şimdiye kadarki tüm Avrupa devrimlerinin deneyimi, büyük köylülerin üstünlüğü köylülük tarafından kırılmazsa, devrimin yenilgisinin kaçınılmaz olduğunu en açık biçimde onaylamaktadır.

Tüm Avrupa devrimleri tam da, köy, düşmanlarıyla başa çıkmayı bilemediği için sonuçsuz kalmıştır. Kentlerde monarklar işçiler tarafından devrildi (İngiltere ve Fransa'da krallar yüzlerce yıl önce idam edildi, sadece biz Çarımızı devirmekte geciktik), ama buna rağmen bir süre sonra her şey yine eskisi gibi oldu. Böyle oldu, çünkü o zamanlar henüz kentlerde bile, köylülerin yardımı olmadan gerek kapitalistlerin gerekse de büyük köylülerin saldırısına dayanacak kadar güçlü milyonlarca işçiyi fabrikalarda ve tesislerde birleştirecek ve bir ordu haline getirecek büyük üretim yoktu.

Yoksul köylülük ise örgütlü değildi, büyük köylülere karşı kötü mücadele ediyordu ve bunun sonucu olarak devrim kentlerde de yenilgiye uğradı.

Şimdi durum farklı. Son 200 yıl içinde büyük işletme o kadar güçlü gelişti ve tüm ülkeleri binlerce ve onbinlerce işçili dev fabrika ve tesisler ağıyla o kadar sıkı donattı ki, bugün artık her yerde kentlerde, burjuvazi üzerinde, kapitalistler üzerinde nihai zafer için yeterli güç oluşturan örgütlü işçilerin, proletaryanın güçlü kadroları vardır.

Önceki devrimlerde yoksul köylülerin, büyük köylülere karşı zor mücadelelerinde dayanabilecekleri hiç kimseleri yoktu.

Köylülükten daha güçlü ve deneyimli olan (bu deneyimi önceki mücadelesinde edinmiştir) örgütlü proletarya, bugün Rusya'da iktidardadır ve tüm üretim araçlarının, tüm fabrika ve tesislerin, tüm demiryollarının, gemilerin vs. sahibidir.

Kulaklara karşı mücadelede yoksul köylülük bugün güvenilir ve güçlü bir müttefike sahiptir. Yoksul köylülük, kentin ondan yana olduğunu, proletaryanın ona her biçimde ve elinden geldiğince yardım edeceğini ve gerçekten de ettiğini biliyor. Son olaylar bunu göstermiştir.

Bu yılın Temmuzu'nda devrimin ne kadar büyük tehlikede olduğunu hepiniz anımsıyorsunuz yoldaşlar. Çekoslovak ayaklanması yayılıyor, kentlerdeki açlık gittikçe kötüleşiyordu, kırdaki Kulaklar ise gittikçe terbiyesizleşiyor, kente karşı, Sovyet iktidarına karşı, yoksul köylülere karşı saldırıları gittikçe şiddetleniyordu.

Köy yoksullarını örgütlenmeye çağırdık. Köy Yoksulları Komiteleri ve işçilerden tahıl tedarik birlikleri kurmaya başladık. Sol Sosyal-Devrimciler bir ayaklanma örgütlediler. Köy Yoksulları Komiteleri'nde tembellerin olduğunu, işçilerin emekçi köylülerden tahılı gasp ettiğini söylediler.

Biz onlara, Sovyet iktidarına karşı mücadelede, sadece silah değil, açlıktan öldürme taktiğinin de kullanılabileceğini kavramış olan Kulakları savundukları yanıtını verdik. Onlar: "Tembeller" diyorlardı, biz ise soruyorduk: şu ya da bu kişi neden "tembel" olmuştur, neden bozulmuştur, neden yoksullaşmıştır, neden kendini içkiye vermiştir? Bunun sorumlusu Kulaklar değil midir? Kulaklar ve Sol Sosyal-Devrimciler bir ağızdan "tembeller" diye bağırıyor, ama işçilerin açlığından ve ıstıraplarını-

dan yararlanarak zenginleşmek için, tahıl biriktiriyor, saklıyor ve spekülasyon yapıyorlardı.

Kulaklar yoksulların iliğini kemiriyor, başkalarının emeğini sömürüyor, fakat aynı zamanda: "Tembeller!" diye bağırıyorlardı.

Kulaklar Çekoslovakları sabırsızlıkla bekliyorlardı, ceza görmeden sömürmeye devam etmek, kır işçilerini eskisi gibi serfleştirmek ve eskiden olduğu gibi zenginleşmek için yeni bir Çar'ı tahta çıkarmayı çok isterlerdi.

Ve biricik kurtuluş, köyün kentle ittifak kurması, kırın proleter ve yarı-proleter, yabancı emek sömürmeyen unsurlarının kent işçileriyle omuz omuza Kulaklara ve köy tefecilerine karşı seferberlik ilan etmesindeydi.

Bu birleşme için beslenme temelinde özellikle çok şey yapılması gerekiyordu. Kentlerin işçi nüfusu korkunç derecede açlık çekiyordu, Kulaklar ise şöyle diyorlardı:

"Tahılımı biraz daha saklayacağım, belki daha çok öderler."

Elbette Kulakların acelesi yok: Yeterince paraları var — kilolarca Kerenski parası biriktirmiş olduklarını kendileri anlatıyorlar...

Fakat, kıtlık zamanlarında tahıl saklamaya ve biriktirmeye kalkışabilen kişiler en kötü canilerdir. Halkın en kötü düşmanları olarak bunlarla mücadele etmek gerekir.

Ve kırda bu mücadeleye başladık.

Menşeviklerle Sosyal-Devrimciler bizi, Köy Yoksulları Komiteleri'ni örgütleyerek köye taşıyacağımız "bölünme"yle korkuttular. Fakat, köyü "bölmemek" ne demektir? Onu Kulakların egemenliği altında bırakmak demektir. Bizim istemediğimiz şey tam da budur ve bu yüzden köyü "bölme"ye karar verdik. Şöyle

dedik: Kulakları yitireceğiz, bu doğru, bu şanssızlığı gizlemek mümkün değil; *(Gülüşmeler)*ama işçilerin safına geçecek olan binlerce ve milyonlarca yoksul köylü kazanacağız. *(Alkışlar.)*

Böyle de oldu. Köyün bölünmesi sadece, yoksulların nerede durduğunu, yabancı emek sömürmeyen orta köylülerin nerede durduğunu ve köy tefecileriyle Kulakların nerede durduğunu daha da açık gösterdi.

İşçiler, Kulaklara karşı mücadelelerinde yoksul köylülere yardım ettiler ve ediyorlar. Kırda patlak veren içsavaşta işçiler, zamanında toprak ve arazinin sosyalizasyonu üzerine Sosyal-Devrimci yasanın kabulünü sağladıklarında olduğu gibi, yoksul köylülerin yanındalar.

Biz Bolşevikler, toprak ve arazinin sosyalizasyonu üzerine yasaya karşıydık. Buna rağmen onu imzaladık, çünkü köylülüğün çoğunluğunun iradesine karşı gelmek istemedik. Çoğunluğun iradesi bizim için her zaman yasadır, bu iradeye karşı çıkmak devrime ihanet etmek demektir.

Köylülüğe, kendisine yabancı olan, toprağın eşit paylaşımının yararsızlığı düşüncesini dayatmak istemedik. Emekçi köylülerin, toprak paylaşımında eşitlemeciliğin saçma olduğunu kendilerinin, kendi deneyimleriyle, kendi etinde kemiğinde duymalarının daha iyi olacağı görüşündeydik. Ancak ondan sonra onlara, toprak ve arazinin paylaşımı temelinde ortaya çıkan sefaletten, Kulakların üstünlüğünden kurtuluş yolunun ne olduğunu sorabilirdik.

Toprağın paylaşımı sadece başlangıç için iyiydi. Toprağın çiftlik beylerinden alınıp köylülere verildiğini gösterecekti. Fakat bu yetmez. Çare sadece toprağın ortak işlenmesidir.

Bunun bilgisi bizde yoktu, fakat bizzat yaşam bizi bu kanaate götürüyor. Komünler, toprağın arteller tarafından işlenmesi, köylü kooperatifleri — küçük işletmenin dezavantajlarından

kurtuluş burada yatıyor, işletmeyi kalkındırmanın ve iyileştirmenin, güç tasarrufunun, Kulaklara, asalaklığa ve sömürüye karşı mücadelenin çaresi budur.

Köylülerin sanki toprakla birleşmiş gibi yaşadıklarını çok iyi biliyorduk: yeniliklerden ürküyor, eskiye sımsıkı yapışıyorlar. Köylülerin ancak kendi mantıklarıyla anlayınca, inanınca, şu ya da bu önlemin yararını kavrayacaklarını biliyorduk. Bu yüzden, bunun çare olmadığı konusunda kafamız açık olmasına rağmen, toprağın paylaştırılmasına yardım ettik.

Ancak şimdi bizzat yoksul köylüler bizi onaylamaya başlıyorlar. Yaşam onlara, örneğin toprak 100 parsele ayrıldığı için 100 pulluğun gerekli olduğu yerde, toprağın ortak işlenmesi halinde, toprak o kadar parçalanmış olmayacağı için daha az sayıda pullukla idare edilebileceğini gösteriyor. Komün, tüm artele, tüm kooperatife işletmede tek tek küçük mülk sahipleri için ulaşılmaz olan iyileştirmeler yapmasına izin verir, vs.

Elbette bir çırpıda, toprağın her yerde ortak işlenmesine geçmek mümkün olmayacaktır. Kulaklar buna her biçimde direneceklerdir, hatta bizzat köylüler de, tarımda ortak işletme prensiplerinin uygulanmasına sık sık inatla direniyorlar. Fakat köylülük, örnekler ve kendi deneyimi temelinde komünlerin avantajlarına ikna olduğu ölçüde bu mesele başarıyla ilerleyecektir.

Burada Köy Yoksulları Komiteleri büyük rol oynuyor. Tüm Rusya bu komitelerin bir ağıyla kaplanmalıdır. Köy Yoksulları Komiteleri uzun süredir yoğun bir biçimde gelişiyor. Kısa süre önce Petrograd'da, Kuzey Bölgesi Köy Yoksulları Komiteleri'nin bir toplantısı yapıldı. Beklenen 7000 temsilci yerine 20.000 temsilci geldi, öyle ki toplantı için belirlenen salon gelen herkesi alamadı. Ancak iyi hava yardımımıza yetişti ve toplantıyı Kışlık Saray'ın önündeki alanda yapmamızı mümkün kıldı.

Bu toplantı, kırda iç savaşın doğru anlaşılmış olduğunu gös-

terdi: Köy yoksulları birleşiyor ve Kulaklara, zenginlere ve köy tefecilerine karşı toplu saflarda mücadele ediyor.

Partimiz Merkez Komitesi, onaylanmak üzere VI. Sovyet Kongresi'ne sunulacak olan, Köy Yoksulları Komiteleri'nin reorganizasyonu planını hazırladı. Köy Yoksulları Komiteleri'nin ve köylerdeki Sovyetler'in ayrı varlık sürdürmemeleri gerektiğini kararlaştırdık, çünkü aksi halde sürtüşmeler ve gereksiz gevezelikler ortaya çıkacaktır. Köy Yoksulları Komiteleri'ni Sovyetler'le kaynaştıracağız, Komiteler'in Sovyetler haline gelmesini sağlayacağız.

Kulakların bazen Köy Yoksulları Komiteleri'ne de sızmayı başardıklarını biliyoruz. Bu böyle devam ederse, o zaman köy yoksulları bu Komiteler'e karşı, Kerenski ve Avksentyev'in Kulak Sovyetleri'ne karşı davrandığı gibi davranacaktır. İsim değiştirerek hiç kimse kandırılamaz. Bu yüzden Köy Yoksulları Komiteleri'nin yeniden seçimi planlanmıştır. Seçim hakkına sadece, yabancı emek sömürmeyen, halkın açlığından yararlanarak zenginleşmeyen, tahıl fazlasıyla spekülasyon yapmayan ve tahıl saklamayanlar sahiptir. Köy yoksullarının proleter komitelerinde Kulaklara ve köy tefecilerine yer olmamalıdır.

Sovyet iktidarı, tarımı kalkındırmak amacıyla özel bir fon için bir milyar ruble ayırmayı kararlaştırmıştır. Mevcut ve yeni oluşan tüm komünlere maddi ve teknik destek sağlanacaktır.

Aydınlara, uzmanlara ihtiyaç olursa, bunları göndereceğiz. Gerçi bunlar çoğunluğu itibariyle karşı-devrimcidir, fakat Köy Yoksulları Komiteleri bunları işe koşmayı bilecektir ve bunlar halk için, eskiden sömürücüler için çalıştıklarından daha kötü çalışmayacaklardır. Genel olarak aydınlarımız, sabotajla, çalışmaya kasıtlı olarak zarar vermekle işçi iktidarını deviremeyeceklerini artık anlamış bulunuyorlar.

Yabancı emperyalizmden de korkmuyoruz. Almanya Uk-

rayna'da boyunun ölçüsünü aldı. Ukrayna'dan ihraç etmeyi umduğu 60 milyon pud tahıl yerine, sadece 9 milyon pud, buna ek olarak da, pek sempati duymadığı Rus Bolşevizmini ihraç etti. *(Şiddetli alkışlar.)* Sonuçta İngilizlerin de başına aynı şey gelebilir, onlara şöyle sesleniyoruz: Dikkat edin, canlar, boğulmayın! *(Gülüşmeler ve alkışlar.)*

Fakat, sınırların ötesindeki kardeşlerimiz henüz her yerde ayaklanmadıkları sürece, bizim için tehlike devam ediyor. Bu yüzden Kızıl Ordumuzu daha da örgütlemeli ve sağlamlaştırmalıyız. Bu görev özellikle, sadece ordumuzun koruması altında işletmesiyle uğraşabilecek olan köy yoksullarının gönlünde yatmalıdır.

Yoldaşlar, yeni ekonomiye geçiş belki yavaş olacaktır, fakat ortak işletmenin ilkeleri tavizsiz uygulanmalıdır.

Kulaklarla enerjik biçimde mücadele edilmelidir, onlarla uzlaşmaya girilmemelidir.

Orta köylülerle işbirliği yapabilir ve onlarla birlikte Kulaklara karşı mücadele edebiliriz. Orta köylülere karşı bir şeyimiz yok, belki sosyalist değiller ve olmayacaklar, ama deneyim onlara toprağı ortak işlemenin avantajlarını kanıtlayacaktır ve çoğunluğu direniş göstermeyecektir.

Kulaklara ise şöyle diyoruz: Size karşı da bir şeyimiz yok, fakat tahıl fazlalıklarınızı verin, spekülasyon yapmayın ve yabancı emeği sömürmeyin. Böyle davranmadığınız sürece, size karşı amansız bir mücadele yürüteceğiz. Emekçilerin elinden hiçbir şey almayacağız, fakat ücretli işçi çalıştıranların, başkalarının sırtından zenginleşenlerin elinden her şeyi alacağız. *(Şiddetli alkışlar.)*

"Bednota" (Yoksulluk) No: 185,
10 Kasım 1918.
Eserler, C. 28, s. 166–173.

PİTİRİM SOROKİN'İN DEĞERLİ İTİRAFLARI

"Pravda" bugün, Pitirim Sorokin'in son derece ilginç bir mektubunu yayınlıyor, tüm komünistlerin özel dikkatini buna çekmek gerek. "İzvestiya Severo Dvinskovo İspolnitelnovo Komiteta"da[7] basılmış olan bu mektupta Pitirim Sorokin, Sağ Sosyal-Devrimciler Partisi'nden istifasını ve Kurucu Meclis üyesi olarak milletvekilliğini bıraktığını açıklıyor. Mektubun yazarının saikleri şöyle özetlenebilir: sadece başkaları için değil, kendisi için de kurtarıcı politik reçeteler bakımından sıkıntı içindedir ve bu yüzden "her türlü politikadan vazgeçmiş"tir.

> "Geçen devrim yılı —diye yazıyor Pitirim Sorokin— bana şu gerçeği öğretti: politikacılar yanılabilir, politika toplumsal olarak yararlı, fakat toplumsal olarak zararlı da olabilir; buna karşılık bilim ve halkı aydınlatma alanında çalışma hep yararlıdır, halk için hep gereklidir..."

Mektubun altındaki imza şöyle:

"Pitirim Sorokin, Petersburg Üniversitesi'nde ve Psiko-Nöroloji Enstitüsü'nde Doçent, Kurucu Meclis eski üyesi ve Sosyal-Devrimciler Partisi eski üyesi."

Bu mektup her şeyden önce, olağanüstü ilginç bir "insani belge" olarak saygıyı hakediyor. P. Sorokin'in politikasının yanlışlığını itiraf etmekteki böylesi dürüstlük ve doğruluğa pek sık rastlanmaz. Tavırlarının yanlışlığını görmüş olan politikacılar, çoğu durumda, dönüşlerini gizlemeye, örtbas etmeye, kimi tali gerekçeler "uydurmaya" vs. çalışırlar. Kendi politik hatasını açıkça ve dürüstçe itiraf etmek kendi başına önemli bir politik eylemdir. Pitirim Sorokin, bilimsel alanda çalışmanın hep "yararlı" olduğunu yazarken haksızdır. Çünkü hatalar bu alanda da vardır. Kendileri hiç kuşkusuz gerici olmayan kişilerin, gerici felsefi görüşlerin inatla propagandasını yaptığı örnekler Rus yazınında da vardır. Öte yandan ünlü bir adamın —yani tüm halkın bildiği sorumlu bir politik görevde bulunmuş olan bir adamın— politikayı açıkça bırakması ***da politikadır***. Politik bir hatanın dürüstçe itirafı, bu hata zamanında kitleler üzerinde etkisi bulunan partilerin paylaştığı bir hataysa, birçok kişi için büyük politik yarara sahiptir.

Pitirim Sorokin'in mektubunun politik önemi özellikle şu anda olağanüstü büyük. Mektup hepimize, iyice düşünülüp benimsenmesi gereken bir "ders" veriyor.

Her kapitalist toplumda ***tayin edici*** güçlerin sadece proletarya ve burjuvazi olabileceği, buna karşılık, bu iki sınıf arasındaki, ekonomik olarak küçük-burjuvaziye sayılan tüm diğer sosyal unsurların ***kaçınılmaz olarak*** bu tayin edici güçler arasında yalpaladığı gerçeğini her Marksist çoktan bilir. Fakat bu gerçeğin kâğıt üzerinde kabulünden, pratik gerçekliğin karmaşık ilişkileri içinde bundan çıkan sonuçları çıkarma yeteneğine kadar arada çok büyük bir mesafe vardır.

Pitirim Sorokin, olağanüstü yaygın bir sosyal ve politik akımın, Menşevik-Sosyal-Devrimci akımın temsilcisidir. Mart (Şubat) 1917' den bu yana Rus devriminin olayları bunun homojen bir akım olduğunu, burjuvaziyle proletarya arasındaki mücade-

leye tavırları bakımından Menşeviklerle Sosyal-Devrimciler arasındaki farkın önemsiz olduğunu özellikle inandırıcı ve özellikle anlaşılır biçimde kanıtlamıştır. Menşevikler ve Sosyal-Devrimciler küçük-burjuva demokrasisinin varyasyonlarıdır — bu akımın ekonomik özü ve temel politik karakteri budur. İleri ülkelerin tarihinden, bu akımın gençliğinde ne kadar sık "sosyalist" bir renge büründüğü biliniyor.

Şimdi sorun şu: birkaç ay önce bu akımın temsilcilerini Bolşeviklerden, proleter devrimden bu kadar şiddetli iten şey neydi ve şimdi düşmanlıktan tarafsızlığa dönüşlerine yol açan şey nedir? Bu dönüşün nedeninin, birincisi, Almanya ve diğer ülkelerdeki devrimle ve İngiliz-Fransız emperyalizminin yüzünün açığa çıkarılmasıyla bağıntılı olarak Alman emperyalizminin çöküşünde ve ikincisi, burjuva-demokratik hayallerin yıkılmasında yattığı apaçıktır.

İlk neden üzerinde duralım. Yurtseverlik, yüzlerce ve binlerce yıldır ayrı ayrı anavatanların varlığının kök saldırdığı en derin duygulardan biridir. Yurtseverlikle en şiddetli kopuş döneminden, Brest Barışı döneminden geçmek zorunda kalmak, proleter devrimimizin özellikle büyük, denebilir ki, olağanüstü zorluklarından biriydi. Bu barışın yol açtığı kin, öfke ve hiddetli isyan anlaşılır bir şeydir ve biz Marksistlerin, proleter dünya devriminin daha yüksek çıkarları için en büyük ulusal özveride bulunacağımız ve bulunmak zorunda olduğumuz konusunda sadece proletaryanın bilinçli öncüsünden anlayış bekleyebileceğimiz kendiliğinden anlaşılır. Marksizme dahil olmayan ideologlar ve uzun bir grevler ve devrimler okulundan geçmiş olan proletaryaya dahil olmayan geniş emekçi kesimler, ne bu devrimin olgunlaştığına sağlam bir inanç ne de ona kayıtsız şartsız bağlılık gösterebilirdi. En iyi halde taktiğimiz onlara hayalperestlik olarak, fanatizm olarak, macera olarak, yüzlerce milyon insanın en açık reel çıkarlarının, diğer ülkelerde gerçekleşeceği umulan so-

yut, ütopik ya da kuşkulu bir şeye feda edilmesi olarak görülüyordu. Ve küçük-burjuvazi, ekonomik konumundan dolayı, burjuvaziden daha yurtsever, proletaryadan daha yurtseverdir.

Ve söylediklerimiz şimdi oldu.

Biricik düşmanmış gibi görünen Alman emperyalizmi çöktü. (Plehanov'un ünlü bir sözünü kullanacak olursak) "fantastik bir komedi" gibi görünen Alman devrimi gerçek oldu. Küçük-burjuva demokratlarının fantezisinde bir demokrasi dostu, ezilenlerin bir savunucusu olan İngiliz-Fransız emperyalizminin, Alman Cumhuriyeti'ne ve Avusturya halklarına, Brest Anlaşması'ndan daha kötü koşullar dayatan bir canavar olduğu açığa çıktı; "özgür" cumhuriyetçilerin, Fransızların ve Amerikalıların kıtalarını jandarma ve cellat olarak, küçük ve güçsüz ulusların bağımsızlık ve özgürlüklerinin boğucusu olarak kullanan bir canavar. Dünya tarihi bu emperyalizmi amansız bir titizlik ve açıklıkla teşhir etmiştir. Dünya tarihinin gerçekleri, anavatanlarının dolaysız (eski anlamında kavranılan) çıkarlarından başka hiçbir şey bilmek istemeyen Rus yurtseverlerinin, devrimimizin, Rus devriminin bir sosyalist devrime dönüşümünün bir macera değil bir zorunluluk olduğunu, çünkü ***başka bir*** seçeneğin ***olmadığını*** gösterdi: ***eğer*** sosyalist dünya devrimi, dünya Bolşevizmi zafer kazanmazsa, İngiliz-Fransız ve Amerikan emperyalizmi Rusya'nın bağımsızlık ve özgürlüğünü ***kaçınılmaz olarak*** yok edecektir.

Olgular inatçıdır, der bir İngiliz atasözü. Ve son aylarda bütün dünya tarihinin en büyük dönüm noktası anlamına gelen olgular yaşamak zorunda kaldık. Bu olgular, Rusya'nın küçük-burjuva demokratlarını, partilerarası mücadele tarihimizin yetiştirdiği Bolşevizme karşı duydukları nefrete rağmen, Bolşevizme karşı düşmanlıktan, önce tarafsızlığa, sonra da ona destek vermeye geçmeye zorluyor. Bu demokrat yurtseverleri özellikle sert biçimlerde bizden iten nesnel koşullar artık yok. Şimdi bun-

ları yüzlerini bize çevirmeye ***zorlayan*** uluslararası nesnel koşullar ortaya çıkmıştır. Pitirim Sorokin'in dönüşü kesinlikle tesadüf değil, bilakis ***tüm bir sınıfın,*** tüm küçük-burjuva demokrasisinin kaçınılmaz dönüşünün ifadesidir. Bunu değerlendirmeyi, bundan yararlanmayı bilmeyen, bir Marksist değil, kötü bir sosyalisttir.

Devam. ***Genel olarak*** "demokrasi"nin evrensel, her derde deva etkisine olan inanç, bu demokrasinin, yararlılığı ve gerekliliği tarihi olarak sınırlı bir ***burjuva*** demokrasisi olduğunun anlaşılmaması, bütün ülkelerde, özellikle inatçı biçimde de küçük-burjuvazi içinde yüzyıllar ve onyıllar boyunca sürmüştür. Büyük burjuva şeytana çarığı ters giydirir; demokratik cumhuriyetin, kapitalizm altında, tüm diğer devlet biçimleri gibi, proletaryayı ezme aygıtından başka bir şey olmadığını bilir. Büyük burjuva bunu, gerçek liderlerle ve ***her*** burjuva devlet aygıtının son derece derinde yatan (ve çoğu kez de bunun için son derece gizli olan) itici güçleriyle olan içli-dışlı tanışıklığından ***bilir.*** Küçük-burjuva, tüm ekonomik konumundan, tüm yaşam koşullarından ötürü, bu gerçeği benimseme konusunda daha az yeteneklidir, küçük-burjuva daha çok, demokratik cumhuriyetin "saf demokrasi", "özgür halk devleti", sınıflar dışı ya da sınıflar üstü halk iktidarı, halkın toplam iradesinin katıksız ifadesi anlamına geldiği hayaline sıkı sıkıya sarılır. Küçük-burjuva demokratının bu önyargılarının inatçılığı, kaçınılmaz olarak, onun, şiddetli sınıf mücadelesinden, borsadan, "gerçek" politikadan uzak olmasından kaynaklanır ve sırf propaganda yoluyla bu önyargıların kökünün kısa süre içinde kazınmasını beklemek kesinlikle gayri-Marksist olurdu.

Fakat dünya tarihi bugün öyle çılgın bir hızla koşuyor, alışılmışı, eskiyi öyle güçlü bir çekiçle, öyle işitilmemiş şiddette krizlerle yıkıyor ki, en inatçı önyargılar bile ayakta kalamıyor. Değme "demokrat"ta doğal ve kaçınılmaz olarak Kurucu Mec-

lis'e naif bir inanç oluştu, o, "saf demokrasi" ile "proletarya diktatörlüğü"nü naif bir şekilde karşı karşıya koydu. Fakat Arhangelsk ve Samara'da, Sibirya ve Güney'de Kurucu Meclisçilerin görüp yaşadığı şeyler en inatçı önyargıları bile kaçınılmaz biçimde yok etti. Wilson'ın idealize edilmiş demokratik cumhuriyeti, gerçekte en hiddetli emperyalizmin, güçsüz ve küçük halkları en utanmaz biçimde ezmenin ve boğmanın bir biçimi olarak ***ortaya çıkmıştır.*** Genel olarak ortalama "demokrat", Menşevik ve Sosyal-Devrimci şöyle düşünüyordu: "Böyle güya en yüksek bir devlet tipi, böyle bir Sovyet iktidarı, bizim için fazla yüksek! Tanrı bize sıradan bir demokratik cumhuriyet bağışlasın!" Ve "sıradan", nispeten barışçıl bir dönemde böyle bir "umut" elbette onlarca yıl sürebilirdi.

Oysa bugün, dünyadaki olayların gelişimi ve Rusya'nın tüm monarşistlerinin İngiliz-Fransız ve Amerikan emperyalizmiyle ittifakının son derece acımasız dersleri ***pratikte***, demokratik cumhuriyetin, emperyalizmin tarihin gündemine soktuğu sorunlarla karşılaştırıldığında şimdiden eskimiş olan bir burjuva-demokratik cumhuriyet olduğunu; ***sadece şu*** seçeneğin olduğunu gösteriyor: ***ya*** dünyanın tüm ileri ülkelerinde Sovyet iktidarı muzaffer olacak, ***ya da*** küçük ve güçsüz halkları boğan, bütün dünyada gericiliği yeniden kuran ve demokratik cumhuriyetin biçimini kullanmayı çok iyi öğrenmiş bulunan en gerici, en vahşi İngiliz-Amerikan emperyalizmi muzaffer olacaktır.

Ya biri, ya diğeri.

Ortası yok. Kısa süre öncesine kadar bu anlayış Bolşeviklerin kör fanatizmi olarak görülüyordu.

Fakat tam da böyle oldu.

Pitirim Sorokin'in Kurucu Meclis üyesi olarak üyelikten istifa etmesi bir tesadüf değil, tüm bir sınıfın, tüm küçük-burjuva demokrasisinin dönüşünün belirtisidir. Küçük-burjuva demokra-

sisi içinde bir bölünme kaçınılmazdır; bunlardan bir bölümü bize geçecek, bir bölümü tarafsız kalacak, bir bölümü ise, bilerek, Rusya'yı İngiliz-Amerikan sermayesine satan, devrimi yabancı süngülerle boğmaya çalışan monarşist Kadetlere katılacaktır. Bolşevizme karşı düşmanlıktan, önce tarafsızlığa, sonra da onu desteklemeye geçiş şeklindeki Menşevik ve Sosyal-Devrimci demokrasideki bu dönüşü hesaba katmayı ve bundan yararlanmayı bilmek, anın en önemli görevlerinden biridir.

Partinin kitlelere verdiği her şiar donma, kemikleşme ve birçokları için, bu şiarı gerektiren koşullar ortadan kalktığında da etkisini koruma özelliği taşır. Bu kötülük kaçınılmazdır ve onunla mücadele edip onu yenilgiye uğratmak öğrenilmemişse, partinin doğru bir politika izlemesi için hiçbir güvence yoktur. Menşevik ve Sosyal-Devrimci demokrasiyle yolların özellikle şiddetli biçimde ayrıldığı proleter devrimimizin her dönemi, tarihsel olarak zorunluydu; düşmanlarımızın kampına iltihak edip ***burjuva ve emperyalist*** demokratik cumhuriyetin yeniden kurulmasıyla uğraştıklarında bu demokratlara karşı şiddetle mücadele yürütmek zorunluydu. Bu mücadelenin şiarlarının neredeyse tümü şimdi artık donmuş, kemikleşmiştir ve bu demokrasinin içinde yeni bir dönemecin başladığı, bize doğru bir dönüşün, tesadüfi olmayan, bilakis kökleri tüm uluslararası durumun derinlerdeki koşullarında yatan bir dönüşün başladığı yeni durumun doğru değerlendirilmesini ve bu durumdan yararlanmayı ***engellemektedir.***

Bu dönemeci desteklemek ve bize yönelenleri dostça karşılamak yetmez. Görevlerinin bilincinde olan politikacı, böyle bir dönemeç için ciddi ve derin tarihsel nedenlerin bulunduğu inancındaysa, küçük-burjuva demokrasisinin geniş kitlesinin tek tek kesimleri ve grupları içinde bu dönemeci ***sağlamayı*** öğrenmek zorundadır. Devrimci proleter, kimi baskı altında tutacağını ve kiminle —ne zaman ve nasıl— bir anlaşma yapmayı bilmesi ge-

rektiğini bilmek zorundadır. Rusya'yı yabancı "müttefik" emperyalistlere* satan çiftlik beyleri, kapitalistler ve onların uydularına karşı terör ve baskıdan vazgeçmek gülünç ve saçma olurdu. Bunları "ikna" etmek, genel olarak "psikolojik olarak etkilemek" istemek bir komedi olurdu. Fakat olaylar onu bize yönelmeye zorladığında, küçük-burjuva demokrasisine karşı sadece ve sadece baskı ve terör taktiğinde ısrar etmek de aynı şekilde saçma ve gülünç, hatta daha da saçma ve gülünç olurdu.

Böyle bir demokrasi her yerde proletaryanın karşısına çıkıyor. Köyde görevimiz, çiftlik beylerini yok etmek, sömürücü ve spekülatör Kulakların direnişini kırmaktır; burada sağlam dayanağımız ***sadece*** yarı-proleterler, "köy yoksulları"dır. Fakat orta köylü düşmanımız değildir. Orta köylü yalpaladı, yalpalıyor ve yalpalayacak; yalpalayanları etkileme görevi, sömürücüleri alaşağı etme ve aktif düşmanı yenme göreviyle ***aynı şey değildir***. Orta köylülerle anlaşmaya varmayı bilmek, bu arada Kulaklara karşı mücadeleyi bir an bile bırakmamak ve yalnızca köy yoksullarına sımsıkı dayanmak yaşadığımız anın görevidir, çünkü tam da şimdi, yukarıda anlatılan nedenlerden dolayı orta köylülükte bizim yararımıza bir dönüşüm kaçınılmazdır.

Aynı şey gerek ev sanatları icra edenler, gerekse de zanaatçılar ve küçük-burjuva koşullar altında yaşayan, ya da birçok küçük-burjuva görüşü korumuş olan işçiler, aynı zamanda birçok ücretli memur, subay ve —özellikle— genel olarak aydınlar için de geçerlidir. Hiç kuşkusuz Partimizde sık sık, bu kesimlerde meydana gelen değişiklikten yararlanma beceriksizliği görülüyor ve hiç kuşkusuz bu beceriksizlik aşılabilir ve aşılmalıdır ve tersine dönüştürülmelidir.

Daha şimdiden, sendikalarda örgütlü işçilerin muazzam ço-

* *Yani Çarlık Rusyası'yla birlikte, Almanya, Avusturya-Macaristan, Türkiye ve Bulgaristan'a karşı savaşan Fransa, İngiltere, Amerika, İtalya, Japonya ve diğer emperyalist devletler.* —***Alm. Red.***

günluğu bizim sağlam dayanağımızdır. Yüzünü bize çeviren ***emekçilerin*** en az proleter olan, henüz son derece küçük-burjuva kesimlerini kazanmayı, onları genel örgütlenme içine sokmayı ve genel proleter disipline tabi kılmayı bilmek gerekiyor. Anın şiarı onlara karşı mücadele değil, onları kazanma, onları sistemli biçimde etkileme, yalpalayanları inandırma, tarafsızlardan yararlanma ve "Kurucu Meclis" hayallerinden ya da "yurtsever-demokratik" hayallerden kurtulmuş olanları, ya da bu hayallerden yeni kurtulmaya başlayanları proleter kitle etkisiyle eğitme sanatıdır.

Emekçi kitleler arasında şimdiden yeterince sağlam desteğe sahibiz. VI. Sovyet Kongresi bunu özellikle açık biçimde gösterdi. Burjuva aydınlardan korkmuyoruz ve onlar arasındaki kötü niyetli sabotörlere ve beyaz muhafızlara karşı mücadeleyi bir an bile hafifletmeyeceğiz. Fakat anın şiarı, bunlar arasındaki ani değişiklikten kendi lehimize yararlanmayı bilmektir. Bizde Sovyet iktidarına "sokulmuş" burjuva aydınlarının bir dizi en kötü temsilcisi var: bunları kovmak, yerlerine daha dün bize karşı bilinçli düşmanlık besleyen ve bugün tarafsız bir tutum alan aydınları geçirmek bugünkü anın en önemli görevlerinden biridir, "aydınlar"la ilişkide bulunan bütün Sovyet fonksiyonerlerinin, bütün ajitatör, propagandist ve örgütçülerin görevidir.

Orta köylülerle, dünün Menşevik işçileriyle, daha dün sabotajlar yapan hizmetliler ya da aydınlarla uzlaşma, karmaşık ve hızla değişen bir durumda gerçekleştirilen her politik eylem gibi, elbette beceri gerektirir. Her şeyden önce, şimdiye kadarki deneyimimizle kazandığımız beceriyle yetinmemek, ***mutlaka*** bunun ötesine geçmek, ***mutlaka daha fazlasını*** elde etmeye çalışmak, mutlaka daha kolay görevlerden daha zor görevlere geçmek gerekir. Bu olmadan hiçbir ilerleme mümkün değildir, sosyalist inşada bir ilerleme de mümkün değildir.

Geçtiğimiz günlerde Kredi Kooperatifleri Yetkilileri Kong-

resi temsilcileri yanımdaydılar. Bana kongrelerinin aldığı, Kooperatif Kredi Bankasının Cumhuriyet Halk Bankasıyla ***birleşmesine karşı*** olan kararı[8] gösterdiler. Onlara, orta köylülerle anlaşmadan yana olduğumu ve kooperatifçilerde de Bolşeviklere karşı düşmanlıktan tarafsızlığa doğru bir değişikliğin başlamasına büyük önem verdiğimi söyledim; anlaşmanın bir temelini ise ancak onların, özellikle de bankanın, cumhuriyetin ortak bankasıyla birleşmeyi kabul etmesi oluşturabilirdi. Bunun üzerine kongre temsilcileri kararlarının yerine bir başka karar aldılar ve bu kararı Kongre'den geçirdiler; birleşmeye karşı olan herşeyi karardan çıkardılar, ***fakat... fakat*** kooperatifçilerin ***özel*** bir "Kredi Birliği" oluşturması planını koymuşlardı, bunun ise özel bir bankadan pratikte en ufak bir farkı yoktu! Bu gülünçtü. Sözcükleri değiştirmekle ancak bir deli atlatılabilir ya da kandırılabilir. Fakat bu... "girişimler"den birinin "başarısızlığı" politikamızı hiçbir şekilde sarsmayacaktır; biz, Sovyet iktidarının ve sosyalist Sovyet inşasının ***çizgisini*** değiştirme yönündeki bütün girişimleri reddederek kooperatifçilerle, orta köylülükle anlaşma politikasını uyguladık ve uygulamaya devam edeceğiz.

Küçük-burjuva demokratlarının yalpalamaları kaçınılmazdır. Bu demokratların paniğe kapılmaları, panik yaratmaları ve "muzaffer"lerin safına geçip onları dalkavukça karşılamaları için Çekoslovakların birkaç zafer elde etmeleri yetmişti. Bugün de, diyelim ki İngiliz-Amerikan-Kraznov Beyaz Muhafızlarının kısmi başarılarının, diğer tarafa doğru bir yalpalama başlatma, paniği güçlendirme, panik yaratma, ihanet ve emperyalistlerin safına geçme vs. gibi durumları artıracağını bir an bile unutmamalıyız.

Bunu biliyoruz. Bunu unutmayacağız. Yarı-proleterler tarafından desteklenen Sovyet iktidarının ele geçirdiğimiz tamamen proleter temeli sarsılmaz kalacaktır. Silahlı gücümüz yalpalamayacak, ordumuz tereddüt etmeyecektir, bunu deneyimle biliyo-

ruz. Fakat dünya çapında tarihi öneme sahip değişiklikler, partisiz, Menşevik, ve Sosyal-Devrimci demokrasinin geniş kitleleri arasında, bizim lehimize kaçınılmaz bir değişiklik meydana getirmişse, bu değişiklikten yararlanmayı, bu değişikliği desteklemeyi, söz konusu gruplar ve kesimler arasında bu değişikliği yaratmayı ve bu unsurlarla anlaşma sağlamak için mümkün olan her şeyi yapmayı, böylece sosyalist inşa çalışmasını kolaylaştırmayı ve sosyalizmin zaferini geciktiren acı dolu yıkım, cehalet ve beceriksizlik yükünü azaltmayı öğrenmek zorundayız ve öğreneceğiz.

20 Kasım 1918'de yazıldı.
21 Kasım 1918'de "Pravda" No: 252'de yayınlandı.
İmza: ***N. Lenin.***
Eserler, C. 28, s. 180-189.

Proleter Devrim ve Dönek Kautsky'den

"EKONOMİK TAHLİL" GÖRÜNTÜSÜ ALTINDA BURJUVAZİYE DALKAVUKLUK

Daha önce de söylediğimiz gibi, Kautsky'nin kitabının adı, eğer başlık içeriği doğru biçimde yansıtsaydı, "Proletarya Diktatörlüğü" değil, "Bolşeviklere Burjuva Saldırıların Tekrarı" olmalıydı.

Menşeviklerin Rus devriminin burjuva karakterine dair eski "teori"lerini, yani Marksizmin Menşevikler tarafından (Kautsky'nin 1905'te ***reddettiği***!) eski çarpıtmasını teorisyenimiz yeniden ısıtıp sunuyor. Rus Marksistleri için ne kadar can sıkıcı da olsa bu sorun üzerinde durmak zorundayız.

Rus devrimi bir burjuva devrimidir, diyorlardı Rusya'nın tüm Marksistleri 1905'ten önce. Marksizmin yerine liberalizmi koyan Menşevikler bundan şu sonucu çıkarıyorlardı: O halde proletarya burjuvazi için kabul edilebilir olanın ötesine geçmemeli, yani burjuvaziyle anlaşma politikası izlemelidir. Bolşevikler bunun liberal-burjuva bir teori olduğunu söylediler. Burjuvazi devleti devrimci yoldan değil, burjuva, ***reformist*** yoldan ye-

niden biçimlendirme ve hem monarşiyi hem de çiftlikbeyi toprak mülkiyetini vs. mümkün olduğunca koruma çabasında. Proletarya burjuva-demokratik devrimi sonuna kadar götürmeli ve kendisini burjuvazinin reformizmiyle "bağlamamalı"dır. Burjuva devrimde ***sınıfların*** güç dengesini Bolşevikler şöyle formüle etmişlerdi: Proletarya köylülüğü kazanır, liberal burjuvaziyi tarafsızlaştırır ve monarşiyi, ortaçağı, çiftlikbeyi toprak mülkiyetini tamamen ortadan kaldırır.

Devrimin burjuva karakteri kendini tam da proletaryanın ***genelde*** köylülükle ittifakında gösterir, çünkü genelde köylüler meta üretimi zemini üzerinde duran küçük üreticilerdir. Ayrıca, diye hemen ekliyorlardı Bolşevikler o zamanlar, proletarya ***tüm yarı-proletaryayı*** (tüm sömürülenleri ve emekçileri) kendi tarafına çeker, orta köylülüğü tarafsızlaştırır ve burjuvaziyi ***devirir***: burjuva-demokratik devrimden farklı olarak sosyalist devrim de budur. (Bkz. 1905 yılında yazdığım "İki Taktik" adlı broşür; bu broşür "12 Yıl" derlemesinde yeniden yayınlanmıştır, Petersburg 1907.)*

Kautsky, 1905'te bu tartışmaya dolaylı olarak katılmış ve o zamanki Menşevik Plehanov'un bir sorusu üzerine, aslında ona ***karşı*** çıkmış ve bu Bolşevik basında o zamanlar büyük bir alay konusu olmuştu. Şimdi Kautsky o zamanki tartışmaları ***tek sözcükle bile*** anmıyor (kendi ifadeleri yüzünden bozum olmaktan korkuyor!) ve böylece Alman okurun elinden olayların özünü kavrama olanağını alıyor. Bay Kautsky, Alman işçilerine 1918'de, kendisinin 1905'te işçilerin liberal burjuvaziyle değil, köylülerle ittifakından yana olduğunu, böyle bir ittifakı hangi koşullar altında savunduğunu ve bunun için nasıl bir program hazırladığını ***anlatamazdı.***

Gerilemiş olan Kautsky bugün, bir "ekonomik tahlil" gö-

* *Bkz. V. İ. Lenin, Seçme Eserler, Cilt III, s. 45 ve Demokratik Devrimde Sosyal-Demokrasinin İki Taktiği. (—İnter Yayınları.)* ***—Red***

rüntüsü altında, "tarihsel materyalizm" üzerine kasıntılı safsatalarla işçilerin burjuvaziye tabi olmasını savunuyor ve Menşevik Maslov'un kitabından yaptığı alıntıların yardımıyla Menşeviklerin eski liberal görüşlerini yineliyor; bu alıntılarla Rusya'nın geriliğine ilişkin yeni düşünce kanıtlanıyor, fakat bu düşünceden eski bir sonuç, yani bir burjuva devrimde burjuvaziden daha ileriye gitmemek gerektiği sonucu çıkarılıyor! Ve bu, Marx ve Engels'in Fransa'da 1789–1793 burjuva devrimini, Almanya'daki 1848 burjuva devrimiyle karşılaştırırken söyledikleri bunca söze rağmen yapılıyor![9]

Kautsky'nin "ekonomik tahlil"inin en önemli "argüman"ına ve esas içeriğine geçmeden önce, daha ilk cümlelerin yazarın düşüncelerinde garip bir karışıklığı ya da eksikliği gösterdiğini belirtelim:

"Rusya'nın ekonomik temeli —diye ilan ediyor 'teorisyen'imiz— bugün hâlâ tarımdır, özellikle de küçük köylü işletmesidir. Nüfusun beşte dördü, hatta altıda beşi tarımla geçinir." (s. 45) Birincisi, saygıdeğer teorisyen, bu küçük üreticiler kitlesi içinde sömürücülerin sayısının ne kadar olduğuna hiç kafa yordunuz mu? Hiç kuşku yok ki onda birden çok değil; ve kentlerde bu oran daha azdır, çünkü oralarda büyük üretim daha gelişmiştir. Hatta inanılmayacak derecede yüksek bir rakam alalım; diyelim ki küçük üreticilerin beşte biri oy hakkını yitiren sömürücülerdir. O zaman bile, V. Sovyet Kongresi'nin %66'sını oluşturan Bolşeviklerin, ***nüfusun çoğunluğunu temsil ettikleri*** sonucu çıkar. Üstelik Sol Sosyal-Devrimciler arasında önemli bir kesimin hep Sovyet iktidarından yana olduğunu belirtmek gerekir; yani prensipte ***tüm*** Sol Sosyal-Devrimciler Sovyet iktidarından yana idi; ve bunlardan bir bölümü Temmuz 1918'de ayaklanma serüvenine giriştiğinde, eski partiden "Halkçı Komünistler" ve "Devrimci Komünistler"[10] olarak iki yeni parti ayrıldı (bunların arasında eski partinin en önemli devlet görevleri-

ne yerleştirdiği önde gelen Sol Sosyal-Devrimciler vardı; örneğin Halkçı Komünistler arasında Sachs, Devrimci Komünistler arasında Kolegayev). Görüldüğü gibi Kautsky, Bolşeviklerin nüfusun azınlığı tarafından desteklendiği yolundaki gülünç söylentiyi —istemeyerek!— yine kendisi çürütmektedir.

İkincisi, saygıdeğer bay teorisyen, köylü küçük üreticinin ***kaçınılmaz olarak*** proletarya ile burjuvazi arasında bocaladığını da düşündünüz mü? Avrupa'nın en yakın tarihinin doğruladığı bu Marksist gerçeği Kautsky tam zamanında "unutmuş"tur, çünkü bu gerçek onun yeniden ısıtıp önümüze sürdüğü tüm Menşevik "teori"yi kesin biçimde çürütmektedir! Eğer Kautsky bunu "unutmamış" olsaydı, köylü küçük üreticilerin ağır bastığı bir ülkede proletarya diktatörlüğünün zorunluluğunu inkâr edemezdi...

Şimdi, teorisyenimizin "ekonomik tahlil"inin esas içeriğini inceleyelim.

Sovyet iktidarının bir diktatörlük olduğuna kuşku yoktur, diyor Kautsky. "Fakat acaba ***proletarya*** diktatörlüğü mü?" (s. 34)

> "Onlar (köylüler), Sovyet anayasasına göre yasamaya ve yönetime katılma hakkına sahip nüfusun çoğunluğunu oluşturuyorlar. Bize ***proletarya*** diktatörlüğü olarak sunulan şey, eğer tutarlı biçimde uygulansaydı ve ancak bir partinin uygulayabileceği diktatörlük bir bütün olarak bir sınıf tarafından doğrudan uygulansaydı, ***köylülüğün*** bir diktatörlüğü olurdu." *(s. 35)*

Bu zekice ve akıllıca değerlendirmeden son derece hoşnut halde Kautsky, yavan nükteler yapmaya çalışıyor: "Öyle görünüyor ki, sosyalizmin en acısız gerçekleştirilmesi, bu iş köylülerin eline verildiği zaman güvence altına alınırmış." (s. 35)

Teorisyenimiz, yarı-liberal Maslov'un yapıtlarından aktardığı bir dizi bilgece alıntıyla, köylülerin tahıl fiyatlarının yük-

sek, kent işçilerinin ücretlerinin düşük tutulmasında vs. çıkarları olduğu yolundaki yeni düşünceleri uzun uzun kanıtlıyor. Bu yeni düşünceler, geçerken belirtelim ki, köylülerin buğday karşılığı para değil, mal istemeleri, dünyayı verseler de yeterli miktarda sağlayamadıkları alet gereksinmesi duymaları gibi savaş sonrası dönemin gerçekten yeni olaylarına dikkat gösterilmediği ölçüde can sıkıcı bir biçimde açıklanıyor. Bu konudan ayrıca bahsedeceğiz.

Demek ki Kautsky Bolşevikleri, proletarya partisini; diktatörlüğü, sosyalizmin gerçekleştirilmesini küçük-burjuva köylülüğün eline bırakmış olmakla suçluyor. Mükemmel, Bay Kautsky! Ya sizin aydınlık görüşünüze göre proletarya partisi küçük-burjuva köylülüğe nasıl davranmalıydı?

Teorisyenimiz bu konuda "Söz gümüşse, sükût altındır" atasözünü düşünerek susmayı yeğlemiştir. Fakat Kautsky şu pasajla kendini ele vermiştir:

> "Sovyet Cumhuriyeti'nin başlangıcında köylü sovyetleri tüm köylülüğün örgütleriydi. Bugün bu cumhuriyet, Sovyetlerin proleterlerle yoksul köylülerin örgütleri olduklarını ilan ediyor. Zenginler Sovyetlere seçme hakkını yitiriyorlar. Burada yoksul köylü, 'proletarya diktatörlüğü'nün sosyalist tarım reformunun sürekli ve kitlesel ürünü olarak kabul ediliyor." (s. 48)

Ne kahredici bir alay! Bunu Rusya'da herhangi bir burjuvanın ağzından duyabilirsiniz: Sovyet Cumhuriyeti yoksul köylülerin varlığını açıkça itiraf ettiği için oh çekip, sevinç nidaları atıyorlar. Sosyalizme gülüyorlar. Haklarıdır bu. Fakat son derece yıkıcı dört yıllık savaştan sonra bizde yoksul köylülerin var olmasına —ve daha uzun süre de var olacaktır— gülebilen bir "sosyalist", böyle bir "sosyalist" ancak kitlesel bir döneklik ortamında ortaya çıkabilirdi.

Dinlemeye devam edelim:

> "O (Sovyet Cumhuriyeti), zengin köylülerle yoksul köylüler arasındaki ilişkiye müdahale ediyor, fakat yeni bir toprak dağıtımı yoluyla değil. Kentlilerin gıda maddesi kıtlığına çare olarak köylere, zengin köylülerin elindeki tahıl fazlasını alan silahlı işçi birlikleri gönderildi. Bu fazlanın bir bölümü kent nüfusuna tahsis edildi, bir bölümü yoksul köylülere." (s. 48)

Bu önlemin büyük kentlerin çevresinin ötesine de yayılabileceği düşüncesinin sosyalist ve Marksist Kautsky'yi derinden öfkelendirdiği açıktır (oysa bu önlem bizde tüm ülkeye yayılıyor). Sosyalist ve Marksist Kautsky, bir darkafalının o eşsiz, kıyas kabul etmez, hayranlık uyandırıcı soğukkanlılığı (ya da alıklığı) ile ders veriyor: "Ve bunlar (zengin köylülerin mülksüzleştirilmeleri) ... düzelmesi için acilen huzur ve güvene ihtiyacı olan üretim sürecine yeni bir karışıklık ve içsavaş ögesi taşıyor" ("üretim süreci"ne taşınmış içsavaş — bu artık tamamen doğaüstü birşey!) (s. 49)

Evet, evet, fazla ürünlerini saklayan, tahıl tekeline ilişkin yasayı baltalayan ve kent nüfusunu açlığa mahkûm eden sömürücülerin ve tahıl spekülatörlerinin huzur ve güveni üzerine elbette sızlanıp gözyaşı dökmeden edemiyor Marksist ve sosyalist Kautsky. Hepimiz sosyalist, Marksist ve enternasyonalistiz —diye haykırıyor hep bir ağızdan, Bay Kautsky, Heinrich Weber[11] (Viyana), Longuet (Paris), Macdonald (Londra) vs.— hepimiz işçi sınıfının devriminden yanayız, ama ... ama tahıl spekülatörlerinin huzur ve güveninin bozulmaması şartıyla! Ve kapitalistlere yaptığımız bu çirkin dalkavukluğu "üretim süreci"ne "Marksistçe" dikkat çekerek gizliyoruz... Eğer bu Marksizmse, burjuvazinin dalkavukluğunu yapmak nedir?

Teorisyenimizin ne sonuca vardığına bir bakalım. Bolşevikleri köylülüğün diktatörlüğünü proletarya diktatörlüğü olarak göstermekle suçluyor. Ve aynı zamanda bizi içsavaşı köye taşımakla (ki bu bizim için bir ***kazanımdır***), kısa, "proletarya ve

yoksul köylülüğün diktatörlüğü"nü gerçekleştirdiklerini açıkça ilan eden, yoksul köylülere yardım eden, tahıl tekeline ilişkin yasayı çiğneyerek tahıl fazlalarını saklayan spekülatörlerle zengin köylülerin elindeki tahıl fazlasına el koyan silahlı işçi birlikleri göndermekle suçluyor.

Marksist teorisyenimiz bir yandan saf demokrasiden yanadır, devrimci sınıfın, emekçi ve sömürülenlerin önderinin, nüfusun çoğunluğuna (yani sömürücüler de dahil) tabi kılınmasından yanadır. Öte yandan, bir bütün olarak köylülük burjuva toplumsal ilişkiler zemininde bulunduğu için, devrimin burjuva karakterinin kaçınılmazlığını bize ***karşı*** kanıtlama çabasına giriyor; fakat aynı zamanda proleter, Marksist sınıf bakış açısını savunduğunu iddia ediyor!

"Ekonomik tahlil" yerine bir bulamaç ve iflah olmaz bir karışıklık. Marksizm yerine liberal öğreti kırıntıları ve burjuvaziyle Kulaklara dalkavukluk vaazı.

Kautsky'nin kanmakarışık hale getirdiği sorunu Bolşevikler daha 1905'te tamamen açıklığa kavuşturdular. Evet, köylülüğün ***bütünü*** ile ***birlikte yürüdüğümüz sürece***, devrimimiz burjuva bir devrimdir. Bu konuda kafamız tamamen açıktı, 1905'ten beri bundan sayısız kez söz ettik ve tarihsel sürecin bu zorunlu aşamasını hiçbir zaman atlamaya ya da karamamelerle ortadan kaldırmaya çalışmadık. Kautsky'nin bu noktada bizi "bozum etme" çabaları, sadece, düşüncelerinin karışıklığını ve 1905'te henüz bir dönek değilken yazdıklarını anımsama korkusunu açığa vuruyor.

Fakat ***Nisan 1917***'den beri, yani Ekim Devrimi'nden, iktidarı ele geçirmemizden çok önce biz halka, devrimin artık burada duramayacağını, çünkü ülkenin, kapitalizmin geliştiğini, inanılmaz boyutlara varan yıkımın (istense de istenmese de) ileriye, ***sosyalizme*** doğru adımları ***gerektirdiğini*** açıkça söyledik

ve onu bu konuda aydınlattık. Çünkü ilerlemek, savaşın bitkin düşürdüğü ülkeyi kurtarmak, emekçilerin ve sömürülenlerin acılarını ***dindirmek başka türlü imkânsızdır.***

Ve herşey dediğimiz gibi de oldu. Devrimin seyri düşüncemizin doğruluğunu gösterdi. ***Önce*** "tüm" köylülükle birlikte monarşiye karşı, çiftlik beylerine karşı, ortaçağa karşı (ve devrim o noktaya kadar bir burjuva devrimi, burjuva-demokratik devrim olarak kaldı). ***Sonra***, yoksul köylülükle birlikte, yarıproletaryayla birlikte, tüm sömürülenlerle birlikte, zengin köylüler, Kulaklar, spekülatörler dahil ***kapitalizme karşı***, ve bu ölçüde devrim ***sosyalist*** olacaktır. Bu ikisi arasına yapay bir Çin Seddi çekmeye, ikisini birbirinden proletaryanın hazırlık derecesi ve yoksul köylülükle birleşme derecesinden ***başka*** birşeyle ayırmaya çalışmak, Marksizmin en büyük tahrifidir, onu yüzeyselleştirmektir, onun yerine liberalizmi geçirmektir. Bu, ortaçağa kıyasla burjuvazinin ilericiliğine yapılan sahte bilimsel atıflarla sosyalist proletaryaya karşı burjuvazinin gerici savunuculuğunu üstlenmek anlamına gelir.

Demokrasi biçimi ve tipi olarak Sovyetlerin kıyaslanamayacak ölçüde yüksek olmasının nedeni tam da, bunların, ***işçilerin ve köylülerin kütlesini*** birleştirip politikaya sokarak, kitlelerin politik olgunluğunun, sınıfsal olgunluğunun gelişmesi ve büyümesi hakkında (Marx'ın 1871'de gerçek bir halk devriminden söz ettiği anlamda[12]) "halk"a gayet yakın, son derece duyarlı bir barometre oluşturmasıdır. Sovyet anayasası herhangi bir "plan"a göre hazırlanmamış, kapalı kapılar ardında kaleme alınmamış ve emekçilere burjuva hukukçuları tarafından dayatılmamıştır. Hayır, bu anayasa ***sınıf karşıtlıkları*** olgunlaştığı ölçüde, ***sınıf mücadelesinin*** gelişme seyrinden ***doğmuştur.*** Tam da Kautsky'nin kabul etmek zorunda kaldığı olgular bunu kanıtlamaktadır.

Başlangıçta Sovyetler köylülüğü bir bütün olarak kapsıyor-

du. Yoksul köylülerin hamlığı, geriliği, bilgisizliği sonucunda yönetim Kulakların, zenginlerin, kapitalistlerin, küçük-burjuvazinin, küçük-burjuva aydınlarının eline geçti. Bu, küçük-burjuvazinin, Menşeviklerin ve Sosyal-Devrimcilerin egemenlik dönemiydi (bu ikisini ancak budalalar ya da Kautsky gibi dönekler sosyalist olarak görebilirler). Küçük-burjuvazi kaçınılmaz olarak, zorunlu olarak burjuva diktatörlüğü (Kerenski, Komilov, Savinkov) ile proletarya diktatörlüğü arasında yalpalamak zorundaydı, çünkü onun ekonomik konumunun temel nitelikleri onu herhangi bir bağımsız eyleme girişmeye yeteneksiz kılar. Geçerken belirtelim ki Kautsky, Rus devrimini tahlilinde, burjuvaziye kendi egemenliğini maskelemek ve kitleleri yanıltmak için hizmet eden hukuki, biçimsel "demokrasi" kavramıyla yetinip, gerçekte demokrasinin bazen ***burjuvazinin diktatörlüğü***, bazen bu diktatörlüğe boyun eğen güçsüz küçük-burjuva reformizmi vs. anlamına geldiğini ***unuttuğunda*** Marksizmi tamamen terketmektedir. Kautsky'ye göre bir kapitalist ülkede burjuva partiler, proletaryanın çoğunluğunu, proleter kitleleri arkasından sürükleyen bir proleter parti (Bolşevikler) vardı, ***fakat*** küçük-burjuva partiler ***yoktu!*** Menşevikler ve Sosyal-Devrimcilerin ***kökü bir sınıfta***, küçük-burjuvazide ***yatmıyordu!***

Küçük-burjuvazinin, Menşeviklerle Sosyal-Devrimcilerin yalpalamaları kitleleri aydınlattı ve muazzam çoğunluğu itibariyle onları —bütün "aşağı kesimleri", bütün proleterleri ve yarı-proleterleri— bu "önder"lerden uzaklaştırdı. Sovyetlerde Bolşevikler üstünlüğü elde ettiler (Petrograd ve Moskova'da Ekim 1917'ye doğru), Sosyal-Devrimcilerle Menşeviklerin saflarında bölünme derinleşmeye başladı.

Muzaffer Bolşevik devrim, yalpalamaların sonu, monarşinin ve çiftlikbeyi toprak mülkiyetinin (ki Ekim Devrimi'ne kadar ***yıkılmamıştı***) tamamen yıkılması anlamına geliyordu. ***Burjuva*** devrim bizim tarafımızdan ***sonuna kadar*** götürüldü. ***Bü-***

tün köylülük bizimle birlikteydi. Köylülüğün sosyalist proletaryaya karşıtlığı kendini hemen gösteremezdi. Sovyetler ***bir bütün olarak*** köylülüğü kucaklıyorlardı. Köylülüğün içindeki sınıfsal ayrışma henüz olgunlaşmamıştı, ortaya çıkmamıştı.

Bu süreç 1918 yaz ve güzünde gelişti. Çekoslovakya karşıdevrimci ayaklanması Kulakları uyandırdı. Rusya'yı Kulak ayaklanmaları dalgası kapladı. Yoksul köylülük kendi çıkarlarının Kulakların, zenginlerin, kır burjuvazisinin çıkarlarıyla bağdaşmadığını kitaplardan, gazetelerden değil, ***bilakis yaşamdan*** öğrendi. "Sol Sosyal-Devrimciler", her küçük-burjuva parti gibi, kitlelerin yalpalamalarını yansıtıyorlardı ve tam da 1918 yazında bölündüler; bir bölümü Çekoslovaklarla işbirliği yaptı (Proşyan'ın —bir saatliğine— telgrafhaneyi ele geçirdiği ve Rusya'ya Bolşeviklerin devrildiğini bildirdiği Moskova ayaklanması, sonra Çekoslovaklar üzerine gönderilen ordunun komutanı Muravyov'un ihaneti), diğer bölümü, yukarıda sözünü ettiğimiz kesim Bolşeviklerle birlikte kaldı.

Kentlerde gıda maddesi sıkıntısı, buğday tekeli sorununu gittikçe keskinleştiriyordu (teorisyen Kautsky'nin, Maslov'un on yıl önceki köhne düşüncelerini yineleyen ekonomik tahlilinde "unuttuğu" sorun!).

Toprak beylerinin ve burjuvazinin eski devleti, hatta cumhuriyetçi-demokratik devlet, gerçekte burjuvazinin hizmetinde olan silahlı birlikleri kıra göndermişti. Bay Kautsky bunu bilmiyor! Burada "burjuva diktatörlüğü"nü görmüyor. Tanrı korusun! Bu "saf demokrasi"dir, hele de bir burjuva parlamentosu bunu onaylamışsa! Avksentyev ve S. Maslov'un, Kerenski, Tsereteli ve diğer Sosyal-Devrimci ve Menşeviklerle birlikte 1917 yazı ve sonbaharında Toprak Komiteleri üyelerini tutuklattıklarını Kautsky "hiç duymamış", bu konuda tek söz söylemiyor!

Mesele şudur ki, demokratik cumhuriyetin yardımıyla bur-

juva diktatörlüğünü gerçekleştiren burjuva devlet, burjuvaziye hizmet ettiğini halkın önünde itiraf edemez; gerçeği söyleyemez, ikiyüzlü davranmak zorundadır.

Oysa Komün tipinde bir devlet, bir Sovyet devleti, halka ***gerçeği*** açıkça ve dobra dobra söylüyor ve proletarya ve yoksul köylülüğün diktatörlüğü olduğunu açıklıyor. Ve tam da bu gerçekle, herhangi bir demokratik cumhuriyette sindirilmiş olarak kalan ve fakat şimdi Sovyetler sayesinde politikaya, ***demokrasiye***, devletin yönetimine çekilen milyonlarca ve on milyonlarca yurttaşı kendine kazanıyor. Sovyet Cumhuriyeti kıra silahlı işçi birlikleri, ilk planda başkentlerin ileri işçilerini gönderiyor. Bu işçiler sosyalizmi köye taşıyor, köy yoksullarını kazanıyor, onları örgütleyip aydınlatıyor ve ***burjuvazinin direnişini kırmada*** onlara yardım ediyorlar.

Meseleleri bilen ve kırda bulunmuş herkes, köyümüzün ancak 1918 yaz ve sonbaharında "Ekim Devrimi"ni (yani proleter devrimi) ***bizzat*** yaşadığını söylüyor. Bir dönüş başlıyor. Kulak ayaklanmaları dalgasının yerini kır yoksullarının gelişmesi, "Yoksul Köylü Komiteleri"nin gelişmesi alıyor. Orduda işçilerin safından gelen komiserlerin, subayların, tümen ve ordu komutanlarının sayısı artıyor. Temmuz krizinden (1918)[13] ve burjuvazinin ulumasından ürken Kautsky'nin, küçük bir köpek gibi burjuvazinin ardına takılıp, Bolşeviklerin köylülük tarafından devrilmek üzere olduğu kanısını açıkça ortaya koyan koca bir broşür yazdığı sırada, bu alığın Sol Sosyal-Devrimcilerin bölünmesinde Bolşevikleri destekleyen çevrenin bir "daralması"nı (s. 37) gördüğü sırada, Bolşevizm yandaşlarının ***gerçek*** çevresi ***sonsuz genişliyor***, çünkü milyonlarca ve on milyonlarca yoksul köylü ***bağımsız*** politik yaşama gözlerini açıyor ve kendilerini Kulakların ve köy burjuvazisinin vesayetinden, etkisinden kurtarıyor.

Köylülerin safından yüzlerce Sol Sosyal-Devrimci, karaktersiz aydın ve Kulak yitirdik, fakat köy yoksullarının milyonlarca temsilcisini kazandık.*

Başkentlerdeki proleter devrimden bir yıl sonra, onun etkisiyle ve yardımıyla, proleter devrim kırın en ücra köşelerine kadar taşındı; bu devrim Sovyet iktidarını ve Bolşevizmi kesin olarak pekiştirdi ve ülke içinde ona karşı hiçbir gücün olmadığını kesin olarak kanıtladı.

Rusya proletaryası, tüm köylülükle birlikte burjuva-demokratik devrimi tamamladıktan sonra, kın ayrıştırma, proleterleri ve yarı-proleterleri kendi yanına çekme ve onları Kulaklar ve kır burjuvazisi de dahil burjuvaziye karşı mücadelede birleştirme başarısını göstermesinin ardından, kesin olarak sosyalist devrime geçti.

Eğer başkentlerin ve büyük sanayi merkezlerinin Bolşevik proletaryası zengin köylülere karşı yoksul köylüleri kendi etrafında birleştirmeyi bilemeseydi, o zaman Rusya'nın sosyalist devrim için henüz "olgunlaşmamış" olduğu kanıtlanmış olurdu, o zaman köylülük bir "bütün olarak" kalır, yani Kulakların, zenginlerin, burjuvazinin ekonomik, politik ve düşünsel önderliği altında kalır, o zaman devrim burjuva-demokratik devrim çerçevesini aşmamış olurdu. (Fakat bu durumda da —geçerken belirtelim ki— proletaryanın iktidarı almaması gerektiği kanıtlanmış olmazdı, çünkü sadece proletarya burjuva-demokratik devrimi gerçekten sonuna kadar götürmüş, sadece proletarya proleter dünya devriminin yakınlaşması için ciddi bir çaba göstermiş, sadece proletarya sosyalist devlet yolunda, Komün'den sonra ikinci adım olan Sovyet devletini yaratmıştır.)

---

* *VI. Sovyetler Kongresi'nde (6–9 Kasım 1918) 950'si Bolşevik 967 oy hakkına sahip delege, 335'i Bolşevik 351 istişari oya sahip delege vardı. Yani delegelerin %97'si Bolşevikti.*

Öte yandan eğer Bolşevik proletarya Ekim ve Kasım 1917'de derhal, kırda sınıfsal ayrışmayı beklemeden, bunu ***hazırlamadan*** ve gerçekleştirmeden içsavaşa ya da kıra "sosyalizmin sokulması"nı "emretmeye" girişseydi, tüm köylülükle geçici bir ittifaka girmeden, orta köylülüğe bir dizi taviz vermeden vs. meseleyi halletmeye çalışsaydı, bu Marksizmin ***Blanquist***[14] tahrifi, azınlığın çoğunluğa kendi iradesini zorla kabul ettirme çabası, teorik bir saçmalık olurdu; bir bütün olarak köylülüğün gerçekleştirdiği devrimin ***henüz*** bir burjuva devrimi olduğunu ve geri bir ülkede bu devrimi, ***bir dizi geçişler, bir dizi geçiş aşamaları*** olmadan sosyalist devrime dönüştürmenin olanaksız olduğunu anlamamak olurdu.

Kautsky, en önemli teorik ve politik sorunda ***herşeyi*** birbirine karıştırmış ve pratikte proletarya diktatörlüğüne karşı sövüp sayan bir burjuva uşağı olduğunu göstermiştir.

*

Kautsky, son derece ilginç ve önemli bir başka sorunda, yani tarım ilişkilerinin dönüştürülmesi alanında, bu en zor ve aynı zamanda en önemli sosyalist dönüşüm alanında, Sovyet Cumhuriyetinin ***yasama*** faaliyetinin prensipte doğru ele alınıp alınmadığı ve sonra da amaca uygun biçimde uygulanıp uygulanmadığı sorununda, eğer daha büyük değilse, aynı karışıklığa yol açmıştır. Biz, en önemli belgeleri inceleyip politikamızı ***eleştirmek*** isteyen her Batı Avrupalı Marksiste sonsuz minnettarlık duyardık, çünkü böylece bize ve hakeza tüm dünyada yaklaşmakta olan devrime olağanüstü bir hizmette bulunmuş olurdu. Fakat böyle bir eleştiri yöneltmek yerine Kautsky, Marksizmi liberalizme dönüştüren iflah olmaz bir teorik karışıklık yaratıyor ve pratik olarak Bolşeviklere karşı boş, kindar ve darkafalı saldırılardan başka birşey getirmiyor. Okur kendisi karar versin:

"Büyük toprak mülkiyeti devrim nedeniyle korunamaz hale gelmişti. Bu hemen ortaya çıktı. Büyük toprak mülkiyetini köy-

lü nüfusa bırakmak kaçınılmaz olmuştu..." (Bu doğru değil Bay Kautsky: Sizin için "açık" olanı, çeşitli sınıfların bu sorundaki tavrının yerine koyuyorsunuz; devrimin tarihi, burjuvaziyle küçük-burjuvazinin, Menşeviklerle Sosyal-Devrimcilerin koalisyon hükümetinin büyük toprak mülkiyetini koruma politikası güttüğünü ispatladı. Özellikle S. Maslov'un yasası ve Toprak Komiteleri üyelerinin tutuklanması[15] bunu kanıtladı. Proletarya diktatörlüğü olmadan "köylü nüfus", kapitalistle birleşmiş olan çiftlik sahibini yenilgiye uğratamazdı.)

"... Bununla birlikte bunun hangi biçimde yapılacağı konusunda kesinlikle görüş birliği yoktu. Çeşitli çözümler düşünülüyordu..." (Kautsky her şeyden önce, kendine bu adı kim takarsa taksın, "sosyalist"lerin "birliği"nin derdinde. Kapitalist toplumun ana sınıflarının farklı çözümlerde karar kılacaklarını unutuyor.) "... Sosyalist açıdan akla en uygun olanı, büyük işletmeleri devlet mülkiyetine almak ve o zamana kadar bu topraklarda ücretli işçi olarak çalışan köylülere bu kez kooperatifsel biçimler altında işlettirmek olurdu. Fakat bu çözüm Rusya'nın sahip olmadığı bir kırsal işgücü gerektirmektedir. Bir başka çözüm büyük toprak mülkiyetinin devlet mülkiyetine geçmesi, fakat topraksız köylüler tarafından kiralanacak küçük parçalara bölünmesi olabilirdi. Böylece sosyalizmden birşeyler gerçekleştirilmiş olurdu."

Kautsky yine işin içinden ünlü "bir yandan — öte yandan"la sıyrılıyor. Kendine biricik gerçek, biricik Marksist soruyu, belirli ***özel koşullar*** altında kapitalizmden komünizme ***geçiş aşamalarının*** hangileri olması gerektiği sorusunu sormaksızın çeşitli çözümleri ***yan yana*** koyuyor. Rusya'da tarımda ücretli işçiler var, fakat sayıları çok az. Sovyet Hükümeti tarafından ***ortaya atılan*** kırda komün ve kooperatiflere geçilmesi sorununa Kautsky değinmiyor bile. En tuhafı ise, Kautsky'nin "küçük topraklar"ın kiralanmasında "sosyalizmden birşeyler"

görmesi. Gerçekte bu, "sosyalizm"den ***hiçbir şey*** içermeyen ***küçük-burjuva*** bir şiardır. Eğer toprağı kiraya veren "devlet" Komün tipinde bir devlet değil, parlamenter bir burjuva cumhuriyeti olsaydı (Kautsky de sürekli bundan hareket ediyor), küçük toprak parçalarının kiralanması tipik ***liberal*** bir ***reform*** olurdu.

Sovyet iktidarının toprak ve arazide ***her türlü*** mülkiyeti kaldırdığından hiç söz etmiyor Kautsky. Daha da kötüsü, inanılmaz bir tahrifat yapıyor ve Sovyet iktidarının kararnamelerini asıl önemli olanı es geçerek aktarıyor.

"Küçük üretimin, mümkün olan her yerde üretim araçlarının mutlak özel mülkiyetinde gözü olduğu"nu, Kurucu Meclis'in toprağın paylaşılmasını önleyebilecek biricik "otorite" olduğunu (Rusya'da ancak kahkahalara yol açacak bir iddia, çünkü işçilerin ve köylülerin nezdinde ***sadece*** Sovyetlerin otorite sahibi olduğunu, Kurucu Meclis'in ise Çekoslovakların ve çiftlik beylerinin şiarı haline geldiğini herkes biliyor) açıkladıktan sonra şöyle devam ediyor:

> "Sovyet Hükümetinin ilk kararnamelerinden biri şunları emrediyordu:
>
> 1- Toprak ve arazi üzerinde çiftlik beyi mülkiyeti tazminatsız olarak derhal kaldırılır.
>
> 2- Toprak beylerinin topraklarıyla, hanedan üyelerinin, manastırların, kilisenin toprakları, canlı ve cansız tüm demirbaşları, binaları ve bütün eklentileriyle birlikte, toprak sorunu Kurucu Meclis tarafından düzenlenineeye kadar İlçe Tarım Komitelerinin ve Köylü Temsilcileri Kaza Sovyetlerinin tasarrufuna geçer."

Kautsky ***sadece bu iki maddeyi*** aktarıyor ve sonra şu sonucu çıkarıyor:

> "Kurucu Meclis'e yapılan göndermenin hiçbir önemi yok-

tur. Gerçekte tek tek ilçelerdeki köylüler toprağı istediği gibi kullanabiliyorlardı." (s. 47)

İşte Kautskyci "eleştiri"nin müstesna örnekleri! İşte, daha çok tahrifata benzeyen bir "bilimsel" çalışma. Alman okura, Bolşeviklerin özel toprak mülkiyeti sorununda köylülere teslim olduğu, tek tek köylülere ("tek tek ilçelere") istediğini yapma izni verdiği yalanı yutturuluyor!

Oysa Kautsky'nin aktardığı kararname —8 Kasım (26 Ekim) 1917'de* çıkarılan ilk kararname— gerçekte iki değil sekiz madde içermektedir. *Ayrıca* "kılavuz hizmeti göreceği" altı çizilerek belirtilen sekiz maddelik bir "Talimat" vardır.

Kararnamenin 3. maddesinde, işletmelerin "***halkın mülkiyeti***"ne geçtiği, "zoralıma tabi tüm mülklerin tam bir dökümünün" ve bunların "sıkı devrimci korunması"nın zorunlu olduğu ifade edilir. Ve "Talimat"ta "toprak ve arazide özel mülkiyet hakkının tüm zamanlar için kaldırıldığı", "üzerinde yüksek derecede gelişmiş işletmelerin olduğu araziler"in "***dağıtıma tabi olmadığı***", "el konulan arazilerin canlı ve cansız tüm demirbaşının, arazinin büyüklük ve önemine göre", hiçbir tazminat ödenmeksizin sadece devletin ya da komünlerin kullanımına geçtiği, "bütün toprakların, bütün halkın mülkiyeti olan Toprak Fonu'na geçtiği" söylenir.

Ayrıca, Kurucu Meclis'in dağıtılması üzerine kararla aynı zamanda (18 [5] Ocak 1918) III. Sovyet Kongresi tarafından, şimdi Sovyet Cumhuriyeti anayasasına alınmış olan "Emekçi ve Sömürülen Halkın ***Hakları Bildirgesi***"** kabul edilmiştir. Bu bildirgenin 2. maddesinin 1. bendinde "toprak ve arazide özel

---

* *Bkz. "Toprak Üzerine Kararname", V. İ. Lenin, Seçme Eserler, Cilt VI, s. 416. (—İnter Yayınları) —Alm. Red.*

** *Bkz. V. İ. Lenin, Seçme Eserler, Cilt VI, s. 468. (—İnter Yayınları) —Alm. Red.*

mülkiyetin kaldırıldığı" ve "ömek çiftliklerin ve tarımsal işletmelerin ulusal mülkiyet ilan edildikleri" yazar.

Demek ki Kurucu Meclis'e yapılan gönderme ***ölü*** bir gönderme olarak kalmamıştır, çünkü köylülerin gözünde çok daha büyük bir otoriteye sahip olan bir başka genel halk temsilciliği tarım sorununun çözümünü üstlenmiştir.

Ayrıca 19 [6] Şubat 1918'de, toprak ve arazi üzerinde her türlü özel mülkiyetin kaldırıldığını bir kez daha teyit eden ve gerek toprakları, gerekse de ***bütün özel*** demirbaşı, ***federal Sovyet iktidarının denetimi altında*** Sovyet makamlarına veren Toprak ve Arazinin Sosyalizasyonu Üzerine Yasa yayınlandı; toprak ve arazi üzerinde tasarrufun görevleri arasında şu vardır:

> "sosyalist ekonomiye geçmek amacıyla, bireysel işletmeler aleyhine, emek ve ürün tasarrufu anlamında daha üstün olan tarımda kolektif işletmeyi geliştirmek" (11. madde, e bendi).

Bu yasa, ***dengeleyici*** toprak kullanımını getirir ve "toprağı kullanma hakkına kim sahiptir" temel sorusunu şöyle yanıtlar:

> "Madde 20. Rusya Federatif Sovyet Cumhuriyeti sınırları içinde kamusal ya da kişisel gereksinimleri karşılamak için topraklardan yararlanabilecek olanlar şunlardır: A) Kültür ve eğitim amaçları için: 1- Devleti temsilen Sovyet iktidar organları (federasyon, bölge, il, ilçe, kaza ve köy makamları); 2- kamu örgütleri (yerel Sovyet makamlarının denetimi ve izniyle). B) Tarımsal işletme amaçlarıyla: 3- Tarım komünleri; 4- tarım kooperatifleri; 5- köy toplulukları; 6- aileler ve bireyler..."

Okur, Kautsky'nin meseleyi tamamen çarpıttığını ve Rusya'daki proleter devletin tarım politikasını ve tarımla ilgili yasalarını Alman okura tamamen yanlış sunduğunu görüyor.

Kautsky teorik bakımdan önemli, temel soruları sormayı bile becerememiştir!

Bu sorular şunlardır:

1) Topraktan yararlanmanın dengelenmesi ve

2) Toprağın ulusallaştırılması — bu iki önlemin genelde sosyalizmle, özelde de kapitalizmden Komünizme geçişle ilişkisi.

3) Küçük parçalanmış tarımdan büyük kolektif tarıma geçiş olarak toprağın ortaklaşa işlenmesi. Bu sorunun Sovyet yasalarında ele alınışı sosyalizmin gereklerine uygun mudur?

Birinci soruyla ilgili olarak herşeyden önce şu iki temel olguyu saptamak gerekir: a) Bolşevikler, daha 1905 deneyimini hesaba katarken (örneğin İlk Rus Devrimi'nde Tarım Sorunu üzerine çalışmama atıfta bulunurum*) dengeleyici toprak kullanımı şiarının ilerici-demokratik, devrimci-demokratik önemine işaret etmiş ve 1917 yılında, Ekim Devrimi'nden ***önce*** bundan tüm kesinlikle söz etmişlerdi.** b) Toprağın Sosyalizasyonu Üzerine Yasayı uygularken —bu yasanın özünü dengeleyici toprak kullanımı şiarı oluşturur— Bolşevikler en büyük kesinlik ve kararlılıkla şunu açıklamışlardır: Bu düşünce bizim düşüncemiz değildir, böyle bir şiarla hemfikir değiliz; onu uygulamayı görev biliyoruz, çünkü o köylülerin büyük çoğunluğunun talebidir.*** Emekçilerin çoğunluğunun düşünce ve talepleri ise yine ***kendileri tarafından aşılmalıdır***: Bu tür talepler ne "kaldırılabilir" ne de "atlanabilir". Biz Bolşevikler köylülere, küçük-burjuva şiarları aşıp, bu şiarlardan mümkün olduğunca çabuk ve kolayca sosyalist şiarlara ***geçmelerinde yardım edeceğiz.***

Bilimsel tahliliyle işçi devrimine yararlı olmak isteyen bir

---

* *"1905–1907 İlk Rus Devriminde Sosyal-Demokrasinin Tarım Programı", V. İ. Lenin, Seçme Eserler, Cilt III, s. 149. (—İnter Yayınları) —Alm. Red.*

** *Bkz. "Köylüler ve İşçiler" adlı makale, V. İ. Lenin, Seçme Eserler, Cilt VI, s. 388. (—İnter Yayınları) —Alm. Red.*

*** *Bkz. "Toprak Sorunu Üzerine Konuşma", 8 Kasım (26 Ekim) 1917" ve "İşçilerin Emekçi ve Sömürülen Köylülerle İttifakı", V. İ. Lenin, Seçme Eserler, Cilt VI, s. 415 ve s. 438. (—İnter Yayınları) —Alm. Red.*

Marksist teorisyenin şu soruları yanıtlaması gerekirdi: 1— Dengeleyici toprak kullanımı düşüncesinin devrimci-demokratik bir anlamı olduğu, ***burjuva***-demokratik devrimin eksiksiz uygulanması anlamına geldiği doğru mudur? 2— Bolşevikler oylarıyla, dengeleyici toprak kullanımına dair küçük-burjuva yasanın kabul edilmesini sağlarken (ve bu yasayı sadakatle uygularken) doğru davranmışlar mıdır?

Kautsky, teorik bakımdan sorunun özünün nerede olduğunu bile ***farkedememiştir!***

Kautsky, burjuva-demokratik devrimde dengeleyici toprak kullanımı düşüncesinin ilerici ve devrimci önemini çürütmeyi asla başaramazdı. Bu devrim daha ileri gidemez. Eksiksiz uygulandığında, kitlelere burjuva-demokratik çözümlerin ***yetersizliğini***, bu çözümlerin ötesine, ***sosyalizme*** geçme zorunluluğunu ***o kadar açık***, ***o kadar hızlı*** ve ***kolay*** gösterir.

Çarlığı ve toprak beylerini yıkmış olan köylülük, dengeleyici toprak kullanımını düşlüyor; ve toprak beyleriyle ***burjuva***-parlamenter cumhuriyetçi devletten kurtulmuş olan köylülüğü bu konuda hiçbir güç engelleyemezdi. Proleterler köylülere şöyle diyorlar: "İdeal" kapitalizme ulaşmanız için size yardım edeceğiz, çünkü dengeleyici toprak kullanımı, küçük üreticinin bakış açısından kapitalizmin idealleştirilmesidir. Ve biz aynı zamanda size bu önlemin yetersizliğini ve toprağın ortaklaşa işlenişine geçmenin zorunluluğunu kanıtlayacağız.

Köylülerin mücadelesinin ***böyle*** bir yönetiminin doğruluğunu Kautsky'nin nasıl çürüteceğini görmek ilginç olurdu...

Kautsky sorundan kaçınmayı yeğlemiştir...

Ayrıca Kautsky, Sovyet iktidarının ***tarım yasasında*** komünlerle kooperatifleri ***doğrudan*** tercih ettiğini ve ilk sıraya koyduğunu Alman okurlardan gizleyerek onları düpedüz aldatmıştır.

Köylülükle birlikte burjuva-demokratik devrimin sonuna kadar — köylülüğün yoksul, proleter ve yarı-proleter kesimiyle birlikte sosyalist devrime doğru ileri! Bolşeviklerin politikası buydu, biricik Marksist politika budur.

Buna karşılık Kautsky şaşkınlık içinde tek bir sorunu bile ortaya koyabilecek durumda değildir! Bir yandan, toprak kullanımının dengelenmesi sorununda proleterlerin köylülerden ayrılmak zorunda olduğunu söylemeye ***cesaret edemiyor***, çünkü böyle bir ayrılığın anlamsızlığını seziyor (1905'te henüz dönek değilken, devrimin zafere ulaşmasının önkoşulu olarak işçilerle köylülerin ittifakını açık ve berrak biçimde savunmuştu). Öte yandan Kautsky, ***sosyalizmin bakış açısından*** küçük-burjuva eşitliğin ütopik ve gerici karakterini "kanıtlayan" ve ***burjuva-demokratik devrimin bakış açısından*** küçük-burjuvazinin eşitlik mücadelesinin, toprak kullanımının dengelenmesi mücadelesinin ilerici ve devrimci anlamını sessizce geçiştiren Menşevik Maslov'un liberal yavanlıklarını onaylayarak aktarıyor.

Kautsky iflah olmaz bir karışıklık yaratıyor. Dikkat edin: Kautsky (1918'de) Rus devriminin ***burjuva*** karakterinde ***ısrar*** ediyor. Kautsky buyuruyor (1918): Bu çerçeveyi aşmayın! Ve aynı Kautsky, bir ***küçük-burjuva*** reformda, küçük toprak parçalarının ***yoksul*** köylülere kiralanmasında (yani toprak kullanımının dengelenmesine yaklaşan bir önlemde) (***burjuva*** devrimi için) "***sosyalizmden*** birşeyler" görüyor!!

Anlayan beri gelsin!

Üstelik Kautsky belli bir partinin gerçek politikasını dikkate almakta da bir darkafalının yeteneksizliğini gösteriyor. Menşevik Maslov'un ***laflarını*** aktarıyor, fakat Menşeviklerin, toprak beyleri ve Kadetlerle "koalisyon" yaparak ***fiilen liberal bir tarım reformunu ve toprak beyleriyle anlaşmayı*** savundukları (kanıt: Toprak Komitesi üyelerinin tutuklanması ve Maslov'un

yasa tasarısı) 1917 yılındaki ***g e r ç e k*** politikasını ***görmek istemiyor***.

Küçük-burjuva eşitliğin ütopik ve gerici karakteri üzerine P. Maslov'un safsatalarının, gerçekte, toprak beylerinin köylüler tarafından devrimci yoldan ***yıkılması*** yerine toprak beyleriyle köylüler arasında ***anlaşmaya*** varma Menşevik politikasını gizlediği Kautsky'nin gözünden kaçmıştır.

Doğrusu çok iyi bir "Marksist" şu Kautsky!

Burjuva-demokratik devrimle sosyalist devrim arasında tam da Bolşevikler sıkı bir ayrım yapmışlardır: Birincisini sonuna kadar götürerek ikincisine geçiş için kapıyı açmışlardır. Biricik devrimci ve biricik Marksist politika budur!

Kautsky sulu liberal nükteleri boşuna tekrarlıyor: "Hiçbir yerde ve hiçbir zaman küçük köylüler, teorik inançlar yüzünden kolektif üretime geçmemişlerdir." (s. 50)

Aman ne zekice!

Hiçbir yerde ve hiçbir zaman büyük bir ülkenin küçük köylüleri proleter bir devletin etkisi altında bulunmamışlardı.

Hiçbir yerde ve hiçbir zaman küçük köylüler, yoksul köylülerle zengin köylüler arasındaki açık sınıf mücadelesinin, yoksul köylülerin proleter devlet iktidarının propagandist, politik, ekonomik ve askeri desteğini aldığı ***koşullar altında*** bir içsavaşa kadar vardığı derecede ileri olmamışlardı.

Hiçbir yerde ve hiçbir zaman spekülatörler ve savaş zenginleri böylesine artarken, aynı zamanda köylü kitlesinin böylesine yıkımı söz konusu olmamıştı.

Kautsky, külüstür düşünceleri bıkkınlık verecek derecede ortaya seriyor, fakat proletarya diktatörlüğünün yeni görevlerini düşünmeye bile cesareti yok.

Eğer köylülerin küçük işletme için ***yeterli*** aletleri ***yoksa***, sayın Bay Kautsky, ve proleter devlet toprağın kolektif işlenmesi için makine tedarikinde onlara ***yardım ediyorsa***, bu acaba "teorik ikna" mıdır?...

Toprağın ulusallaştırılması sorununa geçelim. Tüm Sol Sosyal-Devrimciler de dahil Narodniklerimiz, ülkemizde uygulanan önlemin toprağın ulusallaştırılması olduğunu inkâr ediyorlar. Teorik bakımdan haksızlar. Meta üretimi ve kapitalizm çerçevesi içinde kaldığımız sürece, toprak ve arazi üzerinde özel mülkiyetin kaldırılması, toprağın ulusallaştırılması anlamına gelir. "Sosyalizasyon" sözcüğü sadece bir eğilimi, bir isteği, sosyalizme geçişin hazırlanmasını ifade eder.

Öyleyse toprağın ulusallaştırılması konusunda Marksistlerin tavrı ne olmalıdır?

Kautsky burada da sorunu teorik olarak ortaya koymayı bile bilmiyor, ya da o —daha da kötüsü—, Rus Marksistleri arasında toprağın ulusallaştırılması, belediyeleştirilmesi (büyük mülklerin yerel özyönetimlere verilmesi) ve paylaştırılması sorununda uzun yıllar süren tartışmalar hakkında Kautsky'nin bilgi sahibi olduğu Rus yazınından bilinmesine rağmen, bu sorunu bilerek geçiştiriyor.

Kautsky'nin, büyük mülklerin devlete geçmesi ve bunların küçük parçalar halinde topraksız köylülere kiralanmasıyla "sosyalizmden birşeyler" gerçekleştirilmiş olacağını iddia etmesi Marksizmle düpedüz alay etmektir. Burada sosyalizmden söz edilemeyeceğini daha önce belirtmiştik. Fakat şunu da eklemek gerekir: Burada eksiksiz uygulanmış bir ***burjuva-demokratik*** devrimden de söz edilemez.

Kendini Menşeviklere emanet etmek Kautsky'nin büyük talihsizliği olmuştur. Bunun sonucu olarak şimdi, devrimimizin burjuva karakterini savunan ve Bolşevikleri sosyalizmi gerçek-

leştirmek istemekle suçlayan Kautsky'nin ***kendisinin***, sosyalizm maskesi altında liberal bir reform öğütlemesi ve ***bu reformu***, tarımda mülkiyet ilişkilerini ortaçağ kalıntılarından tamamen temizlemeye kadar ***götürmemesi*** garabetine tanık oluyoruz! Kautsky tutarlı bir burjuva-demokratik devrimin savunucusu olacak yerde, tıpkı Menşevik öğütçüleri gibi, devrimden korkan liberal burjuvazinin savunucusu olduğunu göstermiştir.

Gerçekten de: Neden bütün topraklar değil de sadece büyük mülkler devlet mülkiyetine geçsin? Liberal burjuvazi bununla eskinin mümkün olduğunca çok korunmasını (yani devrimde en az tutarlılık) ve eskiye en kolay geri dönme olasılığını elde etmiş olur. Radikal burjuvazi, yani burjuva devrimini sonuna kadar götüren burjuvazi, ***toprağın ulusallaştırılması*** talebini ileri sürmektedir.

Çok eski zamanlarda, neredeyse yirmi yıl önce, tarım sorunu üzerine mükemmel Marksist bir çalışma* kaleme almış olan Kautsky, Marx'ın toprağın ulusallaştırılmasının tam da ***burjuvazinin tutarlı*** bir şiarı olduğunu söylediğini bilmek zorundadır.[16] Kautsky, Marx'ın Rodbertus'a karşı polemiğini ve toprağın ulusallaştırılmasının burjuva-demokratik anlamda devrimci önemini anlaşılır bir biçimde kanıtladığı "Artı-Değer Teorileri"ndeki mükemmel açıklamalarını bilmek zorundadır.

Kautsky'nin talihsiz bir biçimde kendisine öğütçü olarak seçtiği Menşevik P. Maslov, Rus köylülerinin (kendi toprakları da dahil) tüm toprağın ulusallaştırılmasını onaylayacaklarını inkâr ediyordu. Maslov'un bu görüşü, belli bir noktaya kadar, onun "orijinal" teorisine, yani mutlak rantı yadsıması ve "toprağın azalan verimliliği" "yasası"nı (ya da Maslov'un deyimiyle "olgusu"nu) kabul etmesine bağlanabilirdi.

---

* *Karl Kautsky, "Tarım Sorunu", Stuttgart 1899. —**Alm. Red.***

Oysa daha 1905 Devrimi sırasında, Rus köylülerinin, gerek köy topluluğu köylülerinin, gerekse bireysel çiftlik sahiplerinin muazzam çoğunluğunun tüm toprağın ulusallaştırılmasından yana olduğu ortaya çıkmıştı. 1917 Devrimi bunu doğruladı ve iktidarın proletaryaya geçmesinden sonra da gerçekleştirdi. Bolşevikler Marksizme sadık kaldılar ve burjuva-demokratik devrimi "atlamaya" çalışmadılar (hiçbir kanıt sunmadan bizi bununla suçlayan Kautsky'nin iddialarının aksine). Bolşevikler, herşeyden önce, köylülüğün en radikal, en devrimci, proletaryaya en yakın ideologlarına, yani Sol Sosyal-Devrimcilere, fiilen toprağın ulusallaştırılması anlamına gelen şeyi gerçekleştirmede yardımcı oldular. Rusya'da özel toprak mülkiyeti 8 Kasım (26 Ekim) 1917'den beri, yani proleter sosyalist devrimin ilk gününden beri kaldırılmıştır.

Böylece, kapitalizmin gelişmesi açısından en yetkin temel (Kautsky Marx'tan kopmadan bunu yadsıyamaz) ve aynı zamanda sosyalizme geçiş anlamında ***en esnek*** tarım sistemi yaratılmıştır. Burjuva-demokratik bakış açısından Rusya'da devrimci köylülük ***daha ileri gidemez***: Bu bakış açısından toprağın ulusallaştırılması ve toprak kullanımında eşitlikten daha "ideal", (aynı bakış açısından) daha "radikal" birşey ***olamaz***. Burjuva-demokratik devrimi sonuna kadar götürmede köylülüğe Bolşevikler, yalnızca Bolşevikler, ve ancak ***proleter*** devrimin zaferi sayesinde yardım etmişlerdir. Ve ancak böylece sosyalist devrime geçişi kolaylaştırmak ve hızlandırmak için yapılabileceklerin azamisini yapmışlardır.

Buna bakarak, kendisi toprağın ulusallaştırılmasından hiç ***söz etmeyerek*** (burjuva bakış açısından) en az devrimci olan liberal bir reformu "sosyalizmden birşeyler" olarak gösterecek kadar Marksizmden uzaklaşırken, Bolşevikleri devrimin burjuva karakterini kavramamakla suçlayan Kautsky'nin okurlara sunduğu inanılmaz karışıklık konusunda bir fikir edinilebilir!..

Burada, yukarıda ortaya atılan sorunlardan üçüncüsüne, Rusya'da proletarya diktatörlüğünün toprağın ortaklaşa işlenmesine geçme zorunluluğunu ne ölçüde hesaba kattığı sorununa geliyoruz. Kautsky burada da sahtekârlığa çok benzeyen birşey yapıyor: sadece ***bir*** Bolşevikin toprağın kolektif işlenmesine geçiş görevinden söz eden "tezleri"ni aktarıyor! Bu tezlerden birini aktardıktan sonra teorisyenimiz zaferinden emin bir edayla açıklıyor:

> "Bir şeyi görev olarak ilan etmekle, ne yazık ki o şey çözülmez. Rusya'da kolektif tarım şimdilik kâğıt üzerinde kalmaya mahkûmdur. Hiçbir yerde ve hiçbir zaman küçük köylüler, teorik inançlar yüzünden kolektif üretime geçmemişlerdir." (s. 50)

Hiçbir yerde ve hiçbir zaman, Kautsky'nin yapmaya tenezzül ettiği gibi bir yazınsal hilekârlık olmamıştır. "Tezler"i aktarıyor, fakat Sovyet iktidarının ***yasasından*** hiç söz etmiyor. "Teorik inanç"tan söz ediyor, fakat fabrikaları ve metaları elinde tutan bir proleter devlet iktidarının varlığını sessizlikle geçiştiriyor! Marksist Kautsky'nin 1899'da "Tarım Sorunu"nda küçük köylüleri adım adım sosyalizme götürmek için proleter devletin elinde bulunan araçlar üzerine yazdığı herşeyi, dönek Kautsky 1918'de unutmuştur.

Devlet tarafından desteklenen birkaç yüz tarım komünü ve Sovyet iktisadı (yani işçi kooperatifleri tarafından devlet hesabına işlenen büyük çiftlikler) elbette henüz çok azdır. Fakat Kautsky'nin bu olguyu es geçmesine "eleştiri" denebilir mi?

Rusya'da proletarya diktatörlüğü tarafından uygulanan toprağın ulusallaştırılması, burjuva-demokratik devrimin tam olarak uygulanması için en iyi olanağı yaratmıştır — hatta bu, karşı-devrimin zaferinin ulusallaştırmadan paylaşıma geri dönüşü gündeme getirmesi halinde bile böyledir (bu durumu ben, 1905 Devrimi'nde Marksistlerin tarım programı üzerine broşürde ay-

rıca ele almıştım). Ayrıca, toprağın ulusallaştırılması, proleter devlete tarımda sosyalizme geçmek için en büyük olanağı sağlamıştır.

Sonuç: Kautsky bize, teoride inanılmaz bir bulamaç ve Marksizmin tamamen inkârını, pratikte ise burjuvaziye ve burjuva reformizmine uşaklığı sunuyor. Ne de güzel bir eleştiri!...

Ekim-Kasım 1918'de yazıldı.
1918'de "Komünist" Yayınevi-Moskova tarafından kitap olarak yayınlandı.
Eserler, C. 28, s. 294–317.

TOPRAK DAİRELERİ, KÖY YOKSULLARI KOMİTELERİ VE KOMÜNLER I. TÜM-RUSYA KONGRESİ'NDE KONUŞMA[17]

11 Aralık 1918

(Coşkulu, tezahürata dönüşen alkışlar. Herkes ayağa kalkıyor.) Yoldaşlar! Bu Kongre'nin bileşimi dahi, görüşümce, Sovyet Cumhuriyeti'nin sosyalist inşada, özellikle de tarımsal ilişkiler, ziraat ilişkileri alanında, ülkemiz için en önemli alanda ileriye doğru attığımız büyük adımı ve ciddi değişikliği göstermektedir. Bu Kongre Toprak Dairelerinin, Köy Yoksulları Komitelerinin ve Tarım Komünlerinin temsilcilerini birleştiriyor ve bu bileşim, devrimimizin bir yıl gibi kısa bir süre içinde, değişikliğin en zor olduğu, daha önceki bütün devrimlerde sosyalizm davasını en fazla engelleyen ve eğer sosyalizmin zaferi güvence altına alınacaksa en kökten değiştirilmesi gereken ilişkileri yeniden biçimlendirme konusunda epeyce ilerleme kaydetmeyi başardığını göstermektedir.

Ekim'den sonra devrimimizin gelişiminde ilk aşama, ilk za-

man dilimi esas olarak bütün köylülüğün ortak düşmanının yenilgiye uğratılmasına, çiftlik beylerinin yenilgiye uğratılmasına ayrılmıştı.

Şubat Devrimi'nin —burjuvazinin devrimi, uzlaşmacıların devrimi— köylülere nasıl çiftlik beylerine karşı zafer sözü verdiğini ve nasıl sözünü tutmadığını hepiniz çok iyi biliyorsunuz yoldaşlar. Ancak Ekim Devrimi, ancak işçi sınıfının kentlerdeki zaferi, ancak Sovyet iktidarıdır ki tüm Rusya'yı bir ucundan diğerine derebeyi egemenliğinin eski mirasının kanserinden, eski derebeyi sömürüsünden, büyük toprak mülkiyetinden, fark gözetmeksizin bütün köylülerin omuzuna binen çiftlik beyleri egemenliğinden kurtarma imkânı vermiştir.

Çiftlik beylerine karşı bu savaş için bütün köylüler ayağa kalkmak zorundaydı ve gerçekten de kalktılar. Bu mücadele yabancı işgücünü sömürmekle yaşamayan yoksul emekçi köylülüğü birleştirdi. Bu mücadele ücretli emek kullanmadan yapamayan köylülüğün en varlıklı ve hatta en zengin kesimini de birleştirdi.

Devrimimiz bu görevle uğraştığı sürece, köylülerin bağımsız hareketi sayesinde kentlerdeki işçi hareketinin yardımıyla çiftlik beylerinin iktidarını gerçekten süpürüp atmak ve kesin yok etmek için bütün güçlerimizi harekete geçirmek zorunda olduğumuz sürece, devrim bir genel köylü devrimi olarak kaldı ve bu yüzden de burjuva çerçevenin ötesine geçemedi.

Henüz devrim, bütün emekçilerin daha güçlü, modern düşmanına, yani sermayeye dokunmamıştı. O nedenle devrim, kentlerde işçilerin bütün köylülükle geçici ittifakının monarşiyi yıkmayı, ortaçağ kalıntılarını ortadan kaldırmayı, çiftlik beyi toprak mülkiyetini ya da çiftlik beylerinin iktidarını az çok köklü biçimde yıkmayı başardığı, fakat sermaye egemenliğinin esas temellerini çökertmeyi hiçbir zaman başaramadığı Batı Avru-

pa'daki devrimlerin çoğunluğu gibi yarı yolda kalma tehlikesiyle karşı karşıyaydı.

Devrimimiz, bu yılın yaz ve sonbaharından beri bu çok daha önemli ve zor işe girişmiş bulunuyor. Bu yılın yaz aylarında meydana gelen Batı Avrupa emperyalistlerinin Rusya'ya karşı seferine, emperyalistlerin paralı askerleri Çekoslovakların seferine, Rusya'daki bütün ezenlerin, sömürücülerin katıldığı karşıdevrimci ayaklanmalar dalgası kırsal alanda yeni bir atmosfer, yeni bir yaşam uyandırmıştır.

Bütün bu ayaklanmalar pratikte gerek Avrupalı emperyalistleri, gerekse de onların paralı askerleri Çekoslovakları, aynı zamanda Rusya'da hâlâ çiftlik beyleriyle kapitalistlerin safında yer alanları, Sovyet iktidarına karşı umutsuz bir mücadelede birleştirdi. Ve bunlardan sonra tüm Kulaklar da ayaklandı.

Köy homojen olmaktan çıktı. Çiftlik beylerine karşı tek adammışçasına savaşan köy şimdi iki kampa bölünmüştür: işçilerle birlikte sağlam adımlarla sosyalizmi gerçekleştirme yoluna devam eden ve çiftlik beylerine karşı mücadeleden sermayeye karşı, paranın egemenliğine karşı, toprak mülkiyeti ilişkilerinde meydana gelen büyük altüst oluşun Kulaklar tarafından istismar edilmesine karşı mücadeleye geçen emekçi yoksul köylülüğün kampı ve daha varlıklı köylülerin kampı. Bu mücadele, mülk sahibi, sömürücü sınıfları devrimden kesin olarak kopardı, devrimimizi sosyalizm yoluna soktu, kent proletaryası onu Ekim'de bu yola sokmaya sımsıkı kararlıydı, fakat işçi sınıfı kırda bilinçli kararlı bir destek bulamaması halinde devrimi hiçbir zaman başarıyla bu yola sokamazdı.

Bu yaz ve bu sonbaharda köylü Rusya'nın en ücra köşelerinde gerçekleşen, gürültüsüz, açıkça görülür olmayan ve geçen yılın Ekim Devrimi gibi herkesin gözüne çarpmayan, fakat kıyaslanamayacak kadar daha derin ve daha önemli bir anlamı olan devrimin önemi burada yatmaktadır.

Kırda Köy Yoksulları Komitelerinin kurulması bir dönüm noktasıydı ve Kasım'da (Ekim'de) özgür, emekçi ve sosyalist Rusya'nın baş düşmanını, çiftlik beylerini yenilgiye uğratmak için bütün köylülükle birleşen kent işçi sınıfının, bu görevden çok daha zor, tarihsel olarak daha yüksek, gerçekten sosyalist göreve, bilinçli sosyalist mücadeleyi kıra da taşıma, kırda da bilinç uyandırma görevine doğru ilerlediğini gösteriyordu. Kent işçileri, muazzam çoğunluğu oluşturan kır proletaryası, yoksul köylüler ve emekçi köylülüğü, orta köylülük gibi yabancı işgücü sömürmeyen, sömürüden çıkarı olmayan, o nedenle de daha ileri gidebilme yeteneğinde olan ve bugün çiftlik beylerine karşı ortak mücadeleden, sermayeye karşı, paranın iktidarına, menkul değerler mülkiyetinin iktidarına dayanan sömürücülerin egemenliğine karşı genel proleter mücadeleye geçmiş bulunan emekçi köylülüğü canlandırmamış olsaydı, toprak mülkiyeti ilişkilerindeki muazzam devrim —Kasım'da (Ekim'de) ilan edilen toprak ve arazide özel mülkiyetin kaldırılması, toprağın sosyalizasyonu— kaçınılmaz olarak sadece kâğıt üzerinde kalırdı. Emekçi köylülük, Rusya'nın çiftlik beylerinden temizlenmesinden sosyalist bir toplum düzeninin inşasına geçiyor.

Bu adım, yoldaşlar, en büyük zorluğu oluşturuyordu. Bu adımla ilgili olarak, devrimimizin sosyalist karakterinden kuşku duyan herkes, kaçınılmaz başarısızlık öngörüsünde bulunuyordu. Ve bugün kırda sosyalist inşanın tüm eseri tamamen bu adıma bağlı. Köy Yoksulları Komitelerinin oluşturulması, bu komitelerin bütün Rusya'ya yayılmış bulunan sıkı ağı, bu komitelerin önümüzde duran ve kısmen de şimdiden başlanmış olan, kırda Sovyet inşasının temel ilkelerini —emekçilerin egemenliği— uygulayacak yetkili Köy Sovyetleri'ne dönüştürülmesi, çalışmamızı, Batı Avrupa ülkelerinde sıradan burjuva-demokratik devrimlerin kendilerine çizdikleri sınırlarla sınırlamayacağımızın gerçek güvencesidir. Monarşiyi ve ortaçağ kalıntısı çiftlik beyleri iktidarını yok ettikten sonra, şimdi esas sosyalist inşaya

geçiyoruz. Bu görev kırda en zor, fakat aynı zamanda en önemli görevdir. Bu çalışma aynı zamanda en yararlı çalışmadır. Kırda köylülüğün emekçi kesiminin bilincini bile uyandırmayı başardıysak, bu köylülük tam da kapitalist ayaklanmalar dalgası sayesinde kapitalist sınıfın çıkarlarından kesinlikle koptuysa, emekçi köylülük Köy Yoksulları Komitelerinde ve dönüştürülen Sovyetlerde kent proletaryasıyla gittikçe daha sıkı kaynaşıyorsa, bunda biz, sosyalist inşa davasının bugün Rusya'da daha iyi tutunduğunun biricik ve en güvenilir ve kuşku götürmez güvencesini görüyoruz. Sosyalist inşa davası, şimdi, ziraatçilik yapan köy nüfusunun devasa kitlesi içinde de temel bulmuştur.

Rusya gibi bir köylü ülkesinde sosyalist inşanın son derece zor bir görev olduğuna hiç kuşku yoktur. Çarlık gibi, çiftlik beyleri egemenliği gibi, çiftlik beyi toprak mülkiyeti gibi bir düşmanın görece kolay ortadan kaldırılabildiğine hiç kuşku yoktur. Bu görev merkezde birkaç gün içinde, bütün ülkede ise birkaç hafta içinde yerine getirilmişti. Bugün çözmek için kolları sıvadığımız görev ise, özü itibariyle, ancak olağanüstü inatçı ve uzun soluklu bir çalışmayla çözülebilir. Burada önümüzde yolun her adımı, her santimetresi için mücadele duruyor; yeni, sosyalist Rusya'nın kazanımlarını mücadeleyle zorla elde etmek, toprağın ortak işlenmesi için mücadele etmek gerekecektir.

Ve böyle bir devrimin —küçük köylü bireysel çiftliğinden toprağın ortak işlenmesine geçiş— uzun zamana gereksinim duyduğu, bir çırpıda asla gerçekleştirilemeyeceği kendiliğinden anlaşılır.

Küçük köylü iktisadının olduğu ülkelerde sosyalizme geçişin bir dizi tedrici geçiş aşaması olmadan olanaksız olduğunu çok iyi biliyoruz. Bu gerçeğin bilinciyle Ekim Devrimi, bu alanda önüne önce sadece çiftlik beyleri egemenliğini kaldırıp yoketme görevini koydu. Şubat'ta çıkarılan toprağın sosyalizasyonu üzerine ana yasa —ki bildiğiniz gibi gerek komünistlerin, gerekse de Sovyet iktidarının çalışmalarına katılan ama komünist-

lerin bakış açısına sahip olmayanların oybirliğiyle aldıkları kararla kabul edilmiştir— aynı zamanda, köylülerin ezici çoğunluğunun irade ve bilincinin ifadesi ve işçi sınıfının, komünist işçi partisinin, görevinin bilinciyle, inatla, sabırla, bir dizi tedrici geçişle, köylülüğün emekçi kesimini bilinçlendirerek ve sadece bilinçlendirdiği ölçüde, sadece köylülüğün bağımsız örgütlenmesi gerçekleştiği ölçüde ilerleyerek yeni sosyalist inşa yolunda yürüdüğünün kanıtıdır.

Milyonlarca insanın yaşamındaki böylesine muazzam değişimlerin, küçük köylünün bireysel iktisadından toprağın ortak işlenmesine geçiş gibi bu insanların ticari ve sosyal yaşamının en derin temellerini etkileyen değişimlerin ancak uzun soluklu çalışmayla gerçekleştirilebileceğini, bu değişimlerin ancak insanlar zorunluluk gereği yaşamlarını değiştirmek durumunda kaldıklarında gerçekleşebileceğini çok iyi biliyoruz.

Ne var ki, uzun süren amansız dünya savaşından sonra tüm dünyada sosyalist devrimin başladığını açıkça görüyoruz. Daha geri ülkelerde bile —herhangi bir teorik görüşten ya da sosyalist öğretiden bağımsız olarak— herkese en ısrarlı dille artık daha fazla eski biçimde yaşanamayacağını söyleyen bu zorunluluk gündemdedir.

Ülkenin böyle büyük bir yıkım, böyle bir çöküş yaşadığı, bu çöküşün bütün dünyayı etkisi altına aldığı, insanlığın yüzyılların seyri içinde elde ettiği kültür, bilim ve tekniğin kazanımlarının dört yıl süren bu caniyane, yıkıcı ve haydutça savaş tarafından silinip süpürüldüğü, sadece Rusya'nın değil bütün Avrupa'nın tekrar barbarlığa düştüğü bugün, geriye sadece yıkım ve felaket bırakan lanet savaşın bu mirasından kurtulmak için olağanüstü çabalara gerek olduğu, bunun bütün güçlerin harekete geçirilmesini gerektirdiği, en geniş kitlelerin, özellikle de bu savaşın acısını belki de en fazla çekmiş olan köylülüğün bilincine açık bir biçimde çıkıyor. Eskisi gibi yaşamaya devam etmek, savaştan önce olduğu gibi yaşamak olanaksızdır ve küçük köylü-

nün bireysel iktisadıyla bağlı olan insan gücünün ve emeğinin aşırı istismarı artık daha fazla devam ettirilemez. Bu dağınık küçük iktisattan ortak iktisada geçildiğinde emeğin üretkenliği iki-üç kat artacak, tarım ve genel ekonomi için insan gücünden iki-üç kat tasarruf yapılacaktır.

Savaşın geride bıraktığı yıkım, bu eski küçük köylü iktisadını yeniden kurmamızı adeta yasaklıyor. Savaş sadece köylü kitlesini sarsıp uyandırmakla, ona günümüzde hangi teknik mucizelerinin olduğunu ve bu teknik mucizelerinin insan yaşamını yok etme görevinin hizmetine verildiğini göstermekle kalmadı; bunun da ötesinde savaş, köylülerde, teknik mucizelerin, her şeyden önce, bütün halkı en çok ilgilendiren, insanların çoğunun uğraştığı ve en geri üretim dalı olan tarımsal üretimi dönüştürmek için kullanılması gerektiği düşüncesini uyandırdı. Sadece bu bilinci uyandırmakla da kalmadı, modern savaşın korkunç dehşeti insanları, modern tekniğin nasıl güçler yarattığına, bu güçlerin bütün savaşların en korkuncu, en anlamsızı olan bu savaşta nasıl harcandığına ikna etti, bu dehşetten kurtulmanın tek çaresinin de yine bu teknik güçlerde olduğuna inandırdı. Görev ve yükümlülüğümüz, üretimlerin en gerisini —tarımı— yeni yollara yöneltmek, onu dönüştürmek, tarımı, akılsızca, dedelerimizin yaptığı biçimde yapılan bir iş olmaktan çıkarıp bilim ve teknik kazanımlara dayalı bir sanayi haline getirmek için tekniği kullanmaktır. Savaş bu bilinci bizim değerlendirebileceğimizden çok daha yüksek ölçüde uyandırmıştır. Savaş bu bilinci uyandırmış olmanın da ötesinde, üretimi eski biçimiyle yeniden kurmayı da olanaksız kılmıştır.

Bu savaştan sonra, savaştan önce mevcut olan durumu yeniden kurmanın, eski yöntemleri koruyarak ekonomik sistemi ve yapıyı yeniden kurmayı sağlamanın mümkün olabileceğini düşleyenler yanılıyorlar ve yanılgılarını her geçen gün daha çok kavrıyorlar. Savaş öyle büyük bir yıkıma yol açmıştır ki, küçük bireysel iktisatlar bugün ne iş hayvanlarına, ne demirbaşa, ne de

aletlere sahiptir. Halkın işgücünün böylesi israfına daha fazla izin veremeyiz. Devrim için en büyük özverilerde bulunmuş ve savaşın acısını en fazla çekmiş olan emekçi, yoksul köylülük, çiftlik beylerinin elinden toprağı, bu araziler yeni Kulakların payına düşsün diye almadı. Bu emekçi köylülüğün önüne şimdi, bizzat yaşam doğrudan, bugün savaşın yıkıp harap ettiği uygarlığı yeniden kurmanın, kapitalizmin bütün kırsal nüfusu mahkûm ettiği cehalet, yılgınlık ve baskıdan, kapitalistlere, insanlığı dört yıl boyunca savaş baskısı altında tutma olanağı veren ve bugün tüm ülkelerin emekçilerinin devrimci enerji ve coşkuyla ne pahasına olursa olsun kurtulma kararı aldıkları cehalet ve baskıdan kurtulmanın biricik yolu olan toprağın ortak işlemesine geçme sorununu koymaktadır.

İşte yoldaşlar, bu son derece zor, aynı zamanda son derece önemli sosyalist reformun, bu çok önemli ve temel sosyalist dönüşümün gündeme gelebilmesi için, bütün dünyada oluşması gereken koşullar bunlardı. Ve o Rusya'da gündeme gelmiştir. Köy Yoksulları Komiteleri'nin kurulması, Sovyetlerin Toprak Daireleri, Köy Yoksulları Komiteleri ve Tarım Komünleri'nin bu ortak kongresi, ve bu yılın yaz ve sonbaharında köyde cereyan eden mücadeleyle bağıntılı olarak bütün bunlar, geniş emekçi köylü kitlesinin bilincinin uyandığını ve toprağın ortak işlenmesi yolunda çabaların bizzat köylülük içinde, emekçi köylülüğün çoğunluğunda mevcut olduğunu göstermektedir. Dönüşümlerin bu en büyüğüne, yineliyorum, elbette tedricen girişmeliyiz. Burada göz açıp kapayasıya kadar hiçbir şey elde edilemez, fakat size anımsatmak zorundayım ki, 7 Kasım (25 Ekim) Devrimi'nden hemen sonraki gün, Sovyet iktidarının ilk organının, II. Tüm-Rusya Sovyet Kongresi'nin hemen ilk oturumunda alınan toprağın sosyalizasyonu üzerine anayasada da, sadece toprak ve arazi üzerinde özel mülkiyetin her zaman için kaldırıldığına, çiftlik beyi toprak mülkiyetinin kaldırıldığına ilişkin değil, başka şeylerin yanında aynı zamanda halkın mülkiyetine,

emekçi işletmelerin mülkiyetine geçen demirbaşın, iş hayvanlarının ve aletlerin keza kamu malı olması gerektiğine, keza tekil iktisatların özel mülkiyeti olmaktan çıkmaları gerektiğine ilişkin hükümler de bulunuyordu. Şubat 1918'de kararlaştırılan toprağın sosyalizasyonu üzerine yasada da, bugün önümüze hangi görevleri koyduğumuz, şimdi topraklar üzerinde nasıl bir tasarruf hakkı istediğimiz ve bu alanda Sovyet iktidarının taraftarlarını, emekçi köylülüğü hangi önlemleri almaya çağıracağımız temel sorusu, toprağın sosyalizasyonu üzerine yasanın 11. maddesinde, bu görevin, sosyalizme geçişin çıkarları için, bireysel çiftliklere karşı emek ve ürün tasarrufu anlamında daha yararlı bir ekonomik biçim olarak toprağın kolektif işlenmesini geliştirmekten ibaret olduğu söylenerek yanıtlanmaktadır.

Yoldaşlar, bu yasayı kabul ettiğimizde komünistlerle diğer partiler arasında kesinlikle tam fikir birliği ve uyum egemen değildi. Tersine, bu yasa Sovyet iktidarı ve Sovyet Hükümeti içinde, komünistlerle komünist görüşleri paylaşmayan Sol Sosyal-Devrimciler Partisi arasında bir koalisyon olduğu sırada kabul edilmişti. Buna rağmen, bireysel iktisattan kolektif tarıma böyle bir geçişin, bir kez daha tekrarlıyorum, bir hamlede gerçekleştirilemeyeceğini, kentlerde alevlenen mücadelenin daha basit koşullar altında geliştiğini düşünerek, bugün de zemini üzerinde durduğumuz bu karara fikir ve oy birliğiyle vardık. Kentlerde binlerce işçinin karşısında tek bir kapitalist vardı ve onu bertaraf etmek için fazla uğraş gerekmiyordu. Kırda patlak veren mücadele ise çok daha karmaşıktı. Başlangıçta köylülerin çiftlik beylerine karşı ortak saldırısı gündemdeydi; başlangıçta çiftlik beyleri iktidarının bir daha ayakları üzerinde doğrulamayacak kadar yok edilmesi gündemdeydi; daha sonra, köylülük içinde, Rusya'nın tarım dışı nüfusunun açlık çekmesi pahasına zenginleşmek için tahıl fazlalarından yararlanan Kulakların şahsında, sömürücü ve spekülatörlerin şahsında yeni kapitalistlerin ortaya çıktığı mücadele gündeme geldi. Burada önümüze yeni bir mü-

cadele çıktı ve hepiniz, bu yılın yaz aylarında bu mücadelenin bir dizi ayaklanmanın alevlenmesine yol açtığını biliyorsunuz. Kulaklar hakkında, kapitalistler ve çiftlik beyleri gibi tüm mülkiyetine el konulması gerektiğini söylemiyoruz. Bu Kulakların zorunlu önlemlere karşı direnişinin, örneğin, tarım yapmayan bölgelerin işçi ve köylüleri açlık çekerken elindeki tahıl fazlasını spekülatif biçimde satarak zenginleşmek için ihlal ettiği tahıl tekeline karşı direnişinin kırılması gerektiğini söylüyoruz. Bu konuda her zaman çiftlik beyleri ve kapitalistlere karşı yürüttüğümüz gibi amansız bir mücadele yürüttük. Sonra geriye emekçi köylülüğün en yoksul kesiminin orta köylülüğe karşı tavrı kaldı. Orta köylülüğe karşı politikamız her zaman onlarla ittifak politikası olmuştur. Orta köylü kesinlikle Sovyet kuruluşlarının, proletaryanın ve sosyalizmin bir düşmanı değildir. O elbette yalpalayacak ve sosyalizme geçmeye ancak kalıcı ve çarpıcı pratik örnekler sayesinde bu geçişin zorunlu olduğu inancına vardığında razı olacaktır. Bu orta köylülük elbette teorik açıklamalar ya da ajitatif konuşmalarla ikna edilemez —bunu beklemiyoruz—, onu ikna edecek olan köylülüğün emekçi kesiminin sunduğu örnek ve bu kesimin birliğidir; orta köylülük bu emekçi köylülüğün proletaryayla ittifakı sayesinde ikna olacaktır. Burada iknanın uzun zaman almasını, yavaş yavaş gelişmesini, sermayenin bütün biçimlerine karşı kararlı mücadeleyi sonuna kadar sürdüren nüfusun proleter, sosyalist kesiminin, komünistlerin, orta köylülükle bir anlaşma sağlamasına yol açacak bir dizi geçiş önlemleri bekliyoruz.

Bu koşulları dikkate alarak, kırda kıyaslanamayacak kadar daha zor bir görevle karşı karşıya bulunduğumuzu dikkate alarak, soruyu toprağın sosyalizasyonu üzerine yasada konduğu gibi koyalım. Bu yasada toprak ve arazi üzerinde özel mülkiyetin kaldırılması, eşit toprak dağılımı ilkesinin deklare edildiğini biliyorsunuz: bu yasanın gerçekleştirilmesine de bu biçimde başlandığını ve köylü bölgelerin çoğunda uygulamış olduğumuzu

biliyorsunuz. Aynı zamanda yasada, gerek komünistlerin, gerekse de henüz o zamanlar komünizmin görüşlerini paylaşmayanların ortak rızasıyla, az önce okuduğum ve sosyalist ekonomiye, kolektif toprak mülkiyetine ve toprağın ortak işlenmesine geçmenin genel görevimiz, genel hedefimiz olduğunu ifade eden hüküm yer almaktadır. İnşa dönemi uzadıkça, gerek toprak sahibi olmuş köylüler, gerekse de bugün bitkin ve kederden mahvolmuş bir şekilde tutsaklıktan geri dönen yüzbinler ve milyonlarca savaş tutsağı, köylüleri eski yalnızlıklarından, çaresizliklerinden ve cehaletlerinden ebediyen çıkarmak için ekonomiyi yeniden kurmada yapmamız gerekenlerin kapsamının ne kadar büyük olduğunu o kadar açık biçimde kavrıyorlar. Köylü kitlesini uygar yaşama götürecek, onları diğer yurttaşlarla gerçekten eşit kılacak gerçekten ümit verici sadece ***bir*** yolun bulunduğu gittikçe açıklık kazanıyor. Bu çıkış yolu sadece toprağın ortak işlenmesidir ve Soyvet iktidarı şimdi tedrici önlemlerle sistemli olarak toprağın bu ortak işlenmesini hedeflemektedir. Toprağın ortak işlenmesinin işareti altında komünler ve Soyvet çiftlikleri kurulmaktadır. Bu tür işletmelerin önemi toprağın sosyalizasyonu üzerine yasada anlatılmıştır. Yasanın topraktan kimin yararlanma hakkı olduğunun saptandığı bölümünde, topraktan yararlanma hakkı tanınan kişi ve kuruluşlar arasında birinci sırada devletin, ikinci sırada kamu örgütlerinin, sonra tarım komünlerinin ve dördüncü sırada tarım kooperatiflerinin geldiği okunmaktadır. Toprağın sosyalizasyonu üzerine yasanın bu temel hükümlerinin, Komünist Partisi'nin tek başına kendi iradesini uygulamadığı, şu ya da bu biçimde orta köylülüğün görüşlerini ve iradesini dile getirenlere bilinçli olarak tavizler verdiği bir zamanda saptandığına bir kez daha dikkatinizi çekerim. Bu tür tavizlerde bulunduk ve hâlâ da bulunuyoruz. Böyle bir anlaşmaya yanaştık ve yanaşıyoruz, çünkü toprak mülkiyetinin bu kolektif biçimine, toprağın ortak işlenmesine, Sovyet çiftliklerine, komünlere geçiş göz açıp kapayıncaya kadar mümkün değil-

dir; burada toprağın ortak işlenmesine geçiş koşuluyla tarımın kalkındırılmasına bir milyar ruble ayıran Sovyet iktidarının etkin ve ısrarlı müdahalesi gerekmektedir. Bu yasa, orta köylüler kitlesi üzerinde esas olarak örneğin gücüyle, iktisadı ıslah etmeye teşvik yoluyla etkide bulunmak istediğimizi ve tarım yapan Rusya'nın ekonomisinde bu derin ve en önemli devrimin çıkarları doğrultusundaki bu tür önlemlerin ancak tedricen etki yapmasını beklediğimizi gösteriyor.

Köy Yoksulları Komitelerinin, Tarım Komünlerinin ve Toprak Dairelerinin bu Kongre'de gördüğümüz ittifakı, toprağın ortak işlenmesine geçişle tüm meselenin şimdi esaslı şekilde başladığını, gerçekten sosyalist bir yola sokulduğunu apaçık kanıtlamakta ve kesin kanaatini vermektedir. Bu kararlı ve sistemli çalışmayla emek üretkenliği artırılmalıdır. Bu amaçla en iyi tarım yöntemlerini uygulamak ve Rusya'nın tarım güçlerini, bugüne kadar sadece bazı kişilerin zenginleşmesinin kaynağı, kapitalizmin, yeni bir köleliğin, yeni bir ücret köleliğinin yeniden doğması için bir kaynak olarak hizmet eden ve bugün toprağın sosyalizasyonu üzerine yasayla, toprak ve arazi üzerinde özel mülkiyetin tamamen kaldırılması koşulları altında, milyonlarca işçi için tarımsal bilgi kaynağı, tarımsal kültürün ve emek üretkenliğinin yükselmesinin kaynağı olarak hizmet edecek olan bütün en iyi çiftliklerden yararlanacak şekilde bu işe çekmek zorundayız. Kentlerdeki işçilerin emekçi köylülerle bu ittifakında, Köy Yoksulları Komiteleri'nin kurulmasında ve Soyvet kuruluşları olarak yeniden seçiminde, tarımsal Rusya'nın bugün, Batı Avrupa devletlerinin daha sonra, birbiri ardına, fakat bizden daha güvenli olarak girecekleri bir yola girdiğinin güvencesi yatar. Batı Avrupa devletleri için devrimi başlatmak daha zordu, çünkü karşılarındaki düşman çürümüş Rus otokrasisi değil, en kültürlü ve en güçlü biçimde birleşmiş kapitalist sınıftı. Fakat bu devrimin başladığını biliyorsunuz, devrimin sadece Rusya'yla sınırlı kalmadığını biliyorsunuz, en büyük umudumuzun,

en önemli dayanağımızın Batı Avrupa'nın, ileri ülkelerin proletaryası olduğunu, dünya devriminin bu temel dayanağının harekete geçtiğini biliyorsunuz. Biz şundan kesinlikle eminiz ve Alman devriminin seyri de gerçekten göstermektedir ki, sosyalist ekonomiye geçiş, daha yüksek tarım tekniklerinden yararlanma, emekçi kırsal nüfusun birleşmesi orada, bizde olduğundan daha çabuk ve kolay olacaktır.

Rusya'nın emekçi köylülüğü, kentlerin işçileriyle ittifak halinde, bütün dünyanın sosyalist proletaryasıyla iltifak halinde, her türlü belaya, emperyalistlerin her türlü saldırısına göğüs gerip, gerçekleşmeden emekçilerin kurtuluşunun olanaksız olduğu eseri: toprağın ortak işlenmesini, küçük çiftlikten, toprağın ortak işlenmesine yavaş fakat azimle geçişi gerçekleştireceğinden emin olabilir. *(Coşkulu, uzun süren alkışlar.)*

"Pravda" No: 272.
14 Aralık 1918.
Eserler, C. 28, s. 341-353.

RKP(B) VIII. Parti Kongresi

18–23 Mart 1919

KIRDA ÇALIŞMA ÜZERİNE RAPOR

23 Mart

Yoldaşlar! Kongre'nin, kırda çalışma sorununu incelemek üzere seçtiği seksiyonun bütün oturumlarına katılınam mümkün olmadığı için özür dilerim.[18] Bu seksiyonun çalışmalarına başından itibaren katılan yoldaşların konuşmaları benim söyleyeceklerimi tamamlayacaktır. Seksiyon, sonunda bir Komisyona havale edilen ve size sunulacak tezleri hazırlamıştır. Ben, seksiyonun çalışmalarının sonucunda önümüzde durduğu ve bugün bana göre bir bütün olarak Parti'nin önünde durduğu haliyle sorunun genel önemini ele almak istiyorum.

Yoldaşlar, proleter devrimin seyri içinde, toplumsal yaşamın bazen şu, bazen de bu en karmaşık ve önemli sorununu ön plana çıkarmak zorunda olmamız son derece doğaldır. Yaşamın en derin temellerini ve nüfusun geniş kitlelerini etkileyen, etkilemek zorunda olan bir devrimde, hiçbir partinin, kitlelere ne kadar yakın olsa da hiçbir hükümetin yaşamın bütün yanlarını

aynı anda kavrayacak durumda olmaması son derece doğaldır. Ve bugün kırda çalışma sorunu üzerinde durmak ve burada her şeyden önce orta köylülüğün konumunu öne çıkarmak zorunda kalıyorsak, proleter devrimin gelişimi açısından bunda tuhaf ve anormal görünen hiçbir şey yoktur. Proleter devrimin, iki düşman sınıf arasındaki, burjuvaziyle proletarya arasındaki temel ilişkiden başlamak zorunda olması anlaşılır bir şeydir. Esas görev, iktidarı işçi sınıfının eline vermek, onun diktatörlüğünü güvence altına almak, burjuvaziyi devirmek ve esasen her sosyalist inşa için kuşkusuz engel oluşturan burjuvazinin ekonomik güç kaynaklarını elinden almaktı. Hepimiz, Marksizmi bildiğimiz ölçüde, kapitalist toplumda, onun ekonomik yapısından dolayı, ya proletaryanın ya da burjuvazinin tayin edici öneme sahip olduğundan asla kuşku duymadık. Bugün, örneğin Menşeviklerin kampından birçok eski Marksistin, proletaryanın burjuvaziye karşı kesin mücadelesi döneminde ***salt demokrasinin*** hüküm sürebileceğini iddia ettiklerini görüyoruz. Bunu Sosyal-Devrimcilerle tamamen birlik olan Menşevikler söylüyor. Sanki, kendisi için neyin yararlı olduğuna göre demokrasiyi yaratmış ya da ortadan kaldırmış olan bizzat burjuvazi değilmiş gibi! Ve eğer bu böyleyse, burjuvaziyle proletarya arasında şiddetli mücadele döneminde salt demokrasiden söz edilemez. Sadece, bu Marksistlerin ya da sahte Marksistlerin —örneğin Menşeviklerimizin— yüzlerinin ne kadar çabuk açığa çıktığına, gerçek niteliklerinin, küçük-burjuva demokratı niteliğinin ne kadar çabuk su yüzüne çıktığına şaşmak gerekir.

Marx bütün ömrü boyunca, her şeyden çok küçük-burjuva demokrasisinin ve burjuva demokratizminin hayallerine karşı mücadele etmiştir. Marx, işçilerin açlıktan ölme özgürlüğünü, ya da işgücünü satan insanla, sözde serbest pazarda bu işgücünü serbestçe ve eşit haklara sahip olarak satın alan vs. burjuvanın eşitliğini şirin göstermeye hizmet ettiğinde, özgürlük ve eşitlik üzerine boş safsataları her şeyden daha çok alaya almıştır. Marx

bunu bütün iktisadi yazılarında anlatmıştır. Denebilir ki, Marx'ın tüm "Kapital"i, ***kapitalist toplumun temel güçlerinin sadece burjuvazi ile proletarya olduğu ve olabileceği*** gerçeğinin anlatımına ayrılmıştır: kapitalist toplumun kurucusu, onun önderi ve itici gücü olarak burjuvazi — ve onun mezar kazıcısı olarak, onun yerine geçebilecek biricik güç olarak proletarya. Marx'ın yazılarından herhangi birinde bu sorunla ilgili olmayan bir bölüm neredeyse yoktur. Denebilir ki, II. Enternasyonal'deki bütün dünya sosyalistleri, işçilerin önünde yemin billah bu gerçeği kavradıklarını sayısız kereler temin etmişlerdir. Fakat iş proletarya ile burjuvazi arasında iktidar için gerçek ve hem de tayin edici mücadeleye vardığında, Menşeviklerle Sosyal-Devrimcilerimizin ve hakeza tüm dünyadaki eski sosyalist partilerin liderlerinin bu gerçeği unuttuklarını ve salt demokrasi üzerine darkafalı safsataları tamamen mekanik biçimde tekrarlamaya başladıklarını gördük.

Bizde bazen "demokrasi diktatörlüğü" denerek bu sözcüklere görünürde "daha güçlü" bir anlam verilmeye çalışılıyor. Bu tamamen saçmadır. Biz tarihten, demokratik burjuvazinin diktatörlüğünün isyancı işçilerle hesaplaşmaktan başka bir şey olmadığını çok iyi biliyoruz. En azından 1848'den beri böyledir, fakat daha önce de tekil örnekler bulunabilir. Tarih bize, proletarya ile burjuvazi arasındaki en şiddetli mücadelenin, tam da burjuva demokrasisi içinde geniş ve özgür biçimde geliştiğini göstermektedir. Bu gerçeğin doğruluğuna pratikte kanaat getirme imkânımız oldu. Ve Sovyet Hükümeti'nin Kasım (Ekim) 1917'den bu yana attığı adımlar, bütün temel sorunlarda sağlamlığıyla dikkat çekiyorsa, bunun nedeni, bu gerçekten hiçbir zaman sapmamamız, bu gerçeği hiçbir zaman unutmamamızdır. Ancak ***bir*** sınıfın —proletaryanın— diktatörlüğü, iktidar uğruna burjuvaziye karşı mücadeleyi sonuçlandırabilir. Ancak proletarya diktatörlüğü burjuvaziyi yenilgiye uğratabilir. Ancak pro-

letarya burjuvaziyi devirebilir. Ancak proletarya, kitleleri burjuvaziye karşı kendi peşinden götürebilir.

Fakat bundan asla, komünizmi inşa sürecinde, burjuvazi artık devrildiği, politik iktidar artık proletaryanın elinde olduğunda, orta katmanların, ara katmanların katılımı olmadan yapmaya devam edebileceğimiz sonucu çıkmaz; bu en büyük yanılgı olurdu.

Devrimin —proleter devrimin— başlangıcında, devrimi yapanların bütün dikkatinin esas meseleye, temel meseleye yönelik olması doğaldır: proletaryanın egemenliğine ve bu egemenliğin burjuvazi üzerinde zaferle güvence altına alınmasına — burjuvazinin yeniden iktidara gelmesine karşı güvenceye yönelik olması doğaldır. Burjuvazinin elinde bugün hâlâ, onun başka ülkelerdeki servetiyle bağlı, ya da hatta bazen ülke içindeki para servetinden ibaret olan ayrıcalıklar kaldığını çok iyi biliyoruz. Proletaryadan daha fazla deneyime sahip olan ve burjuvaziye yardım eden toplumsal unsurlar bulunduğunu çok iyi biliyoruz. Burjuvazinin yeniden iktidara gelme düşüncesinden vazgeçmediğini, egemenliğini yeniden kurma girişimlerini bırakmadığını çok iyi biliyoruz.

Hepsi bu kadar da değil. Her şeyden önce "mutlu olduğun yer vatanındır" ilkesini ileri süren ve para açısından her zaman enternasyonal olan ***burjuvazi şimdi de dünya ölçüsünde bizden daha güçlüdür.*** Onun egemenliği hızla sarsılacak, size dün bildirme mutluluğuna sahip olduğumuz ve bugün gelen haberler tarafından doğrulanan Macar Devrimi gibi örnekler gözünün önüne sunulacak. Burjuvazi egemenliğinin sarsılmakta olduğunu artık kavramaya başlıyor. Kendisine fazla hareket serbestisi kalmıyor. Fakat şu an dünya ölçüsünde maddi olanaklar hesaba katıldığında burjuvazinin hâlâ bizden daha güçlü olduğunu kabul etmek gerekiyor.

O nedenle dikkatimizin, pratik faaliyetimizin onda dokuzu şu temel soruna ayrılmıştı — ve başka türlü olamazdı: burjuvaziyi devirmek, proletarya iktidarını sağlamlaştırmak, burjuvazinin iktidara geri gelmesinin bütün olanaklarını ortadan kaldırmak. Bu tamamen doğal, meşru, kaçınılmazdır ve bu bakımdan pekçok şey başarıyla yerine getirildi.

Şimdi artık diğer katmanlar sorununu gündeme almalıyız. ***Orta köylülük sorununu*** bütün kapsamıyla gündeme almak zorundayız; Tarım Seksiyonu'nda çıkardığımız genel sonuç buydu ve tüm Parti fonksiyonerleri bununla hemfikir olacaklardır, bundan eminiz, çünkü sadece onların deneyimlerini, gözlemlerini özetledik.

Elbette, devrimimizin seyri üzerine düşünmek yerine, önümüzde şu an hangi görevlerin olduğunu düşünmek yerine, Sovyet iktidarının attığı her adımı, kıkırtı ve ukalalık konusu yapan insanlar olacaktır — bunu özellikle Menşevik ve Sağ Sosyal-Devrimci baylarda gözlemliyoruz. Bunlar, bizimle burjuva diktatörlüğü arasında seçim yapmak zorunda olduklarını bugüne kadar kavramayan insanlardır. Bunlara karşı çok sabır ve hatta iyiniyet gösterdik, onlara bir kez daha bu iyiniyetimizi görme fırsatı tanıyacağız, fakat fazla uzak olmayan bir gelecekte bu sabır ve iyiniyete son vereceğiz ve hâlâ seçimlerini yapmazlarsa büyük bir ciddiyetle Kolçak'a katılmaları tavsiyesinde bulunacağız. *(Alkışlar.)* Bu insanlardan özellikle parlak zihinsel beceriler beklemiyoruz. *(Gülüşmeler.)* Fakat Kolçak'ın canavarlıklarını kendi deneyimleriyle gördükten sonra, onlardan bizimle Kolçak arasında seçim yapmalarını istemekte haklı olduğumuzu kavrayacakları beklenebilirdi. Ekim'den sonraki ilk aylarda birçok naif kişi proletarya diktatörlüğünün geçici bir şey, tesadüfi bir şey olduğuna inanma aptallığında bulunmuş olsalar da, şimdi artık Menşeviklerin ve Sosyal-Devrimcilerin bile, bunun, uluslararası burjuvazinin saldırısı altında gerçekleşen bu savaşta meşru bir şey olduğunu kavramaları gerekirdi.

Gerçekten de sadece iki güç ortaya çıkmıştır: burjuva diktatörlüğü ve proletarya diktatörlüğü. Bunu Marx'tan okumamış olan, bütün büyük sosyalistlerin yapıtlarından okumamış olan, hiçbir zaman sosyalist olmamış, sosyalizmden hiçbir şey anlamamış, sadece, kendini sosyalist olarak adlandırmıştır. Bu insanlara kısa bir düşünme süresi veriyor ve bu sorunda karara varmalarını talep ediyoruz. Bu insanlardan burada söz ettim, çünkü şimdi şöyle diyorlar ya da diyecekler: "Bolşevikler orta köylülük sorununu ortaya attılar, orta köylülüğe kur yapmak istiyorlar." Menşevik basında bu tür, hatta daha kötü bir argümantasyonun yaygınlaştığını çok iyi biliyorum. Bunu bir tarafa atıyoruz, hasımlarımızın gevezeliklerine hiçbir zaman önem biçmiyoruz. Şimdiye kadar hâlâ burjuvaziyle proletarya arasında gidip gelebilen insanlar istediklerini konuşabilirler. Biz başka bir yolda yürüyoruz.

Bizim yolumuz her şeyden önce sınıf güçlerinin değerlendirilmesiyle belirlenmektedir. Kapitalist toplumda proletarya ile burjuvazi arasındaki mücadele gelişir. Bu mücadele sona ermemiş olduğu sürece, artan dikkatimizi bu mücadeleyi sonuçlandırmaya yoğunlaştıracağız. Bu mücadele henüz sonuçlandırılmadı. Bu mücadelede birçok şey başarıldı. Artık uluslararası burjuvazi tamamen serbest değil. Bunun en iyi kanıtı Macar proleter devrimidir. O nedenle kırdaki inşamızın, herşeyin temel zorunluluğa, iktidar için mücadeleye tabi olduğu çerçevenin dışına taştığı çok açıktır.

Bu inşa iki ana aşamadan geçmiştir. Kasım (Ekim) 1917'de, ***bir bütün olarak köylülükle birlikte*** iktidarı ele geçirdik. Kırda sınıf mücadelesi henüz gelişmemiş olduğu sürece bu bir burjuva devrimiydi. Daha önce de söylediğim gibi, kırda gerçek proleter devrim ancak 1918 yazında başladı. Bu devrimi başlatmayı beceremeseydik çalışmamız tamam olmazdı. Birinci aşama kentlerde iktidarın ele geçirilmesi, hükümet biçimi olarak

Soyyet sisteminin kurulmasıydı. İkinci aşama, bütün sosyalistler için esas olan, o olmadan sosyalistlerin sosyalist olmadığı şeydi: kırda proleter ve yarı-proleter unsurları ayrıştırıp, bunları kırda burjuvaziye karşı mücadele amacıyla kent proletaryasıyla birleştirmek. Hakeza bu aşama da özü itibariyle sona ermiştir. Esasen bu amaçla kurduğumuz örgütler, yani Köy Yoksulları Komiteleri öylesine sağlamlaşmışlardı ki, bunların yerine usulüne göre seçilmiş Sovyetleri koymayı, yani Köy Sovyetlerini, bunları kırda sınıf egemenliğinin organları, proletarya iktidarının organları haline getirecek biçimde reorganize etmeyi mümkün gördük. Kısa süre önce Merkez Yürütme Komitesi tarafından karara bağlanan ve doğal olarak herkes tarafından bilinen sosyalist toprakları birleştirme üzerine ve sosyalist tarıma geçiş önlemleri üzerine yasa gibi önlemler, görüp geçirdiklerimizi proleter devrimimizin bakış açısından özetlemektedir.

Esas meseleyi, proleter devrimin ilk ve en önemli görevini yerine getirdik. Ve işte bunu yerine getirdiğimiz için şimdi gündemde daha karmaşık bir sorun var: ***orta köylülükle ilişki.*** Bu görevi öne çıkarmanın herhangi bir biçimde devlet iktidarımızın niteliğinin gevşemesi, proletarya diktatörlüğünün gevşemesi, temel politikamızın kısmen de olsa, son derece önemsiz de olsa değişmesi anlamına geldiğine inanan, proletaryanın görevlerini, komünist devrimin görevlerini hiçbir şekilde kavramamıştır. Partimizde böyle kişiler olmayacağından eminim. Ben sadece yoldaşları, işçi partisinin dışında olan ve bunu iddia edecek olan insanlara karşı uyarmak istedim — herhangi bir dünya görüşünden kaynaklandığı için değil, basitçe işimizi berbat etmek ve beyaz muhafızlara yardımda bulunmak için, daha basit söylendiğinde, her zaman yalpalamış olan, yalpalamadan edemeyen ve daha uzun süre yalpalayacak olan orta köylüleri bize karşı kışkırtmak için bunu iddia edecek olan insanlara karşı uyarmak istedim. Orta köylüleri bize karşı kışkırtmak için şöyle diyecekler: "Gördünüz mü, size kur yapıyorlar! Demek ki ayaklanmala-

rınızı dikkate aldılar, yani yalpalamaya başladılar vs. vs." Böyle bir ajitasyona karşı bütün yoldaşlarımız donanımlı olmalı. Ve şimdi bu sorunun sınıf mücadelesi bakış açısından sorulmasını sağlarsak yoldaşlarımızın donanımlı olacaklarından eminim.

Bu ana görevin daha zor ama bir o kadar da ivedi olduğu çok açıktır: ***proletaryanın orta köylülükle ilişkisi tam olarak nasıl belirlenecektir?*** Yoldaşlar! Bu sorun Marksistler için işçilerin muazzam çoğunluğunun benimsediği teorik bakış açısından bakıldığında zor değildir. Örneğin Kautsky'nin Tarım Sorunu Üzerine* kitabında —Kautsky bu kitabı Marx'ın öğretisini henüz doğru anlattığı ve bu alanda tartışmasız otorite sayıldığı bir zamanda yazmıştı— kapitalizmden sosyalizme geçiş üzerine şunları söylediğini anımsıyorum: sosyalist partinin görevi ***köylülüğü tarafsızlaştırmak,*** yani proletarya ile burjuvazi arasındaki mücadelede köylünün tarafsız kalmasını, köylünün bize karşı burjuvaziye aktif yardımda bulunmamasını sağlamaktır.

Burjuvazinin uzun egemenlik döneminde köylülük onun iktidarını desteklemiş, burjuvazinin yanında yer almıştır. Burjuvazinin ekonomik gücü ve egemenliğinin politik araçları dikkate alındığında bu anlaşılır birşeydir. Orta köylünün hemen bizim tarafımıza geçmesini bekleyemeyiz. Fakat doğru bir politika izlersek, belli bir süre sonra bu yalpalamalar sona erecek ve köylü bizim tarafımıza geçebilecektir.

Ta Engels, Marx'la birlikte bilimsel sosyalizmin, yani Partimizin her zaman ve özellikle de devrim döneminde kendine kılavuz edindiği öğretinin temellerini kuran Engels, köylülüğün küçük, orta ve büyük köylülere bölündüğünü saptamıştır ve bu bölünme Avrupa ülkelerinin büyük çoğunluğu için bugün de geçerlidir. Engels şöyle diyordu: "Belki büyük köylülüğü bile her yerde şiddetle ezmeye gerek olmayacaktır". Ve herhangi bir za-

* *Karl Kautsky, Tarım Sorunu, Stuttgart 1899. —Alm. Red.*

manda orta köylülüğe karşı (küçük köylü bizim dostumuzdur) şiddet uygulayabileceğimizi aklı başında tek bir sosyalist bile hiçbir zaman düşünmemiştir. 1894'te, ölümünden bir yıl önce, tarım sorunu gündeme alındığında Engels böyle söylüyordu.[19] Bu görüş bize, hepimizin teoride hemfikir olduğumuz, fakat bazen unutulan gerçeği göstermektedir. Çiftlik beyleri ve kapitalistlere karşı görevimiz tam mülksüzleştirmedir. Fakat ***orta köylülüğe*** karşı ***hiçbir şekilde şiddet kullanılmasına izin vermeyiz***. Hatta zengin köylülere karşı bile burjuvaziye karşı kullandığımız şu kesin ifadeyi kullanmıyoruz: zengin köylülüğün ve Kulakların mutlak mülksüzleştirilmesi. Programımızda bu ayrım yapılmaktadır. Biz şöyle diyoruz: zengin köylülüğün direnişinin bastırılması, karşı-devrimci heveslerinin bastırılması. Bu tam mülksüzleştirme değildir.

Burjuvaziye ve orta köylülüğe karşı tavrımızı belirleyen temel fark —burjuvazinin tam mülksüzleştirilmesi, kimseyi sömürmeyen orta köylülükle ittifak—, bu temel çizgi teoride herkes tarafından kabul ediliyor. Fakat pratikte bu çizgi tutarlılıkla izlenmiyor, alt örgütlerde bu çizgiyi izlemek henüz öğrenilemedi. Burjuvaziyi devirip iktidarını sağlamlaştırdıktan sonra proletarya, yeni bir toplum kurma işine çok yönlü olarak giriştiğinde, orta köylülük sorunu ön plana çıktı. Bütün dünyada hiçbir sosyalist, büyük tarım işletmelerine sahip ülkelerle, küçük tarım işletmelerine sahip ülkelerde komünizmin kurulmasının farklı yollar izleyeceğini hiçbir zaman reddetmemiştir. Bu en temel, en basit gerçektir. Buradan, komünist inşanın görevlerine yaklaştığımız ölçüde, esas dikkatimizin belli bir dereceye kadar tam da orta köylülük üzerinde yoğunlaşmak zorunda olduğu sonucu çıkar.

Birçok şey orta köylülükle ilişkimizi nasıl saptayacağımıza bağlıdır. Teorik olarak bu sorun çözülmüştür, fakat bir sorunun teorik çözümüyle bu çözümün pratik uygulanması arasındaki

farkın ne kadar büyük olduğunu çok şiddetli biçimde öğrendik ve kendi deneyimimizden biliyoruz. Fransız meclisi, uygulamak için gerekli desteğe sahip olmadığı, hatta şu ya da bu önlemi uygularken hangi sınıfa dayanacağını dahi bilmediği âlicenap önlemler içeren kararnamaler çıkardığında Büyük Fransız Devrimi için son derece karakteristik olan bu farkın eşiğine vardık.

Biz kıyaslanmayacak kadar daha iyi koşullarda bulunuyoruz. Tam yüz yıllık gelişim sayesinde, hangi sınıfa dayanacağımızı biliyoruz. Fakat biz, bu sınıfın pratik deneyiminin henüz çok çok yetersiz olduğunu da biliyoruz. İşçi sınıfı için, işçi partisi için esas olan belliydi: burjuvazinin iktidarını devirmek ve iktidarı işçilere vermek. Fakat bunu ***nasıl*** yapmak gerekirdi? Hangi zorluklardan, hangi hatalardan geçerek sanayide işçi denetiminden işçi yönetimine geçtiğimizi herkes anımsayacaktır. Hem de bu, sınıfımız içinde bir çalışmaydı, her zaman ilişkide olduğumuz proletarya içinde bir çalışmaydı. Oysa şimdi yeni bir sınıfla, kent işçisinin tanımadığı bir sınıfla ilişkimizi belirlemek zorundayız. Kesin, istikrarlı bir tavır takınmayan sınıfla ilişkiyi belirlemek söz konusu. Proletarya kütlesi itibariyle sosyalizmden yanadır, burjuvazi kütlesi itibariyle sosyalizme karşıdır, bu iki sınıfın birbiriyle ilişkisi kolayca saptanır. Fakat orta köylülük gibi bir katmana geçtiğimizde, ***onun yalpalayan bir sınıf olduğu*** görülür. Orta köylü kısmen mülk sahibi, kısmen emekçidir. Başka emekçi gruplarını sömürmez. On yıllar boyunca konumunu korumak için çok büyük çabalar göstermek zorunda kalmış, çiftlik beyleri ve kapitalistler tarafından bizzat sömürülmüş, her şeye katlanmıştır, fakat yine de aynı zamanda bir mülk sahibidir. Bu yüzden yalpalayan bu sınıfla ilişkimiz büyük zorluklar göstermektedir. Bir yılı aşkın deneyimimize, kırda yarım yılı aşkın proleter çalışmamıza dayanarak, kırda sınıfsal ayrışmanın artık gerçekleşmiş olması durumuna dayanarak, burada kendimizi her şeyden önce acelecilikten, beceriksiz teoricilikten ve üzerinde çalıştığımız fakat henüz tam olarak ortaya çıkarma-

dığımız bir şeyi tamamlamış olma iddiasından korumalıyız. Seksiyonun seçtiği Komisyonun sunduğu ve müteakip konuşmacılardan birinin okuyacağı kararda bu hatalara karşı yeterince uyarı bulacaksınız.

İktisadi açıdan bakıldığında orta köylülere yardım etmemiz gerektiği açıktır. Teorik olarak bakıldığında buna hiç kuşku yoktur. Fakat geleneklerimiz, kültür seviyemiz, kırsal alanın hizmetine sunabileceğimiz kültürel ve teknik güç yetersizliğimiz ve kırdaki koşullar karşısında sık sık gösterdiğimiz çaresizlik hesaba katıldığında, yoldaşlar sık sık zor uygulayarak, bütün hikayeyi mahvediyorlar. Daha dün bir yoldaş bana, RKP(B) Nijni-Novgorod Komitesi'nin çıkardığı "Nijni-Novgorod Vilayetinde Parti Çalışması İçin Talimatlar ve Tezler" adlı bir broşür verdi. Bu broşürün örneğin 41. sayfasında şunları okuyorum: "Özel vergi üzerine kararname bütün ağırlığıyla Kulakların, spekülatörlerin ve ***genel olarak köylülüğün orta unsurlarının*** omzuna yüklenmelidir."[20]

Denebilecek tek şey var: bunlar gerçekten de meseleyi "anlamışlar"! Bu, ya bir baskı hatasıdır, o zaman bu tür baskı hatalarının geçmesine izin vermek kesinlikle uygunsuzdur! Ya da bu, bu meselede her türlü acelenin ne kadar tehlikeli olduğunu kanıtlayan düşüncesiz, aceleci bir iştir. Ya da ama bu —ve bu Nijni-Novgorodlu yoldaşlar için ifade etmek istemediğim en kötü ihtimaldir— düpedüz anlayışsızlıktır. Bunun düpedüz dikkatsizlik olması da gayet mümkündür.

Pratikte, Komisyonda bir yoldaşın anlattığı gibi olaylar yaşanıyor. Bu yoldaşın çevresini köylüler sarmış ve herkes şu soruyu soruyormuş: "Benim orta köylü olup olmadığımı sapta. İki atım ve bir ineğim var. İki ineğim ve bir atım var" vs. Kırı dolaşan böyle bir ajitatörün elinde, onlara orta köylü olup olmadıklarını söyleyebilmek için köylülerin koltuk altlarına sokabileceği yanılmaz bir termometre olması gerekirdi. Bunu saptayabil-

mek için köylülerin işletmelerinin bütün tarihini, alt ve üst gruplarla ilişkisini bilmek gerekir ve bunu tam olarak bilemeyiz.

Bunun için çokça pratik beceri gerekir, yerel koşulları bilmek gerekir. Henüz bu bilgiye sahip değiliz. Bunu itiraf etmek kesinlikle ayıp değildir; bunu açıkça kabul etmeliyiz. Biz hiçbir zaman ütopyacı olmadık ve hiçbir zaman komünist toplumu, tamamen komünist bir toplumda doğup eğitilen cici komünistlerin cici elleriyle inşa edeceğimizi düşünmedik. Bunlar kurt masalıdır. Komünizmi kapitalizmin enkazından inşa etmek zorundayız ve bunu ancak kapitalizme karşı mücadelede çelikleşmiş sınıf gerçekleştirebilir. Proletarya —bunu hepiniz çok iyi biliyorsunuz— kapitalist toplumun hastalık ve zaaflarından ari değildir. O sosyalizm için ve böylece aynı zamanda kendi eksikliklerine karşı da mücadele etmektedir. Kentlerde onyıllar boyu amansız bir mücadele yürüten proletaryanın en iyi, ileri kesimi, bu mücadele içinde kent ve başkent yaşamının bütün kültürünü alabilirdi ve bir ölçüde bunu yaptı da. En ileri ülkelerde bile kırın cehalete mahkûm edilmiş olduğunu biliyorsunuz. Köyün kültür seviyesini elbette yükselteceğiz, fakat bu uzun yılların işidir. İşte yoldaşların her yerde unuttukları şey budur; ve kır insanının, buralı aydınların, yetkili kişilerin değil —onların çoğunu dinledik— kırdaki çalışmayı pratikte izlemiş insanların her sözünün, özellikle çarpıcı biçimde gözümüzün önüne serdiği şey budur. Bu sesler Tarım Seksiyonu'ndaki bizler için özellikle değerliydi. Bu sesler şimdi tüm parti kongresi için özellikle değerli olacaktır, bundan eminim, çünkü bunlar kitaplardan değil, karamamelerden değil, yaşamın kendisinden alınmıştır.

Bütün bunlar bizi, orta köylülerle ilişkimize daha fazla açıklık getirecek biçimde çalışmaya sevketti. Bu çok zor, çünkü ***bu açıklık yaşamda mevcut değil***. Bu sorun ***derhal ve bir hamlede*** çözülmek istenirse, sadece çözülmeden kalmaz, aynı zamanda ***çözümsüz*** olur. "Bu kadar çok karamame yazılmama-

lıydı" diyen ve Sovyet Hükümeti'ni, nasıl uygulanacağını bilmeden karamame hazırlamaya koyulmakla suçlayan insanlar var. Aslında bu insanlar nasıl Beyaz Muhafızların safına kaydıklarını farketmiyorlar. Yüzlerce kararname kaleme almakla kırda tüm yaşamın değişeceğine inansaydık, tam anlamıyla ahmak olurduk. Fakat karamamelerde yürünecek yolu göstermemiş olsaydık sosyalizme ihanet etmiş olurduk. Pratikte bir hamlede ve tamamen uygulanamayacak olan bu kararnameler propaganda için büyük bir rol oynadılar. Önceleri genel gerçeklerle propaganda yaparken, ***şimdi de çalışmayla propaganda yapıyoruz.*** Bu da propagandadır, fakat fiili propaganda — ama anarşistler ve eski sosyalizm döneminde gülüp geçtiğimiz bazı münasebetsizlerin tek tek eylemleri anlamında değil. Karamamemiz bir çağrıdır, ama eski dönemlere ait: "İşçiler, ayağa kalkın, burjuvaziyi devirin!" türünden bir çağrı değil. Hayır, kitlelere yapılmış, onları pratik faaliyete çağıran bir çağrıdır. ***Kararnameler, kitleleri pratik faaliyete çağıran talimatlardır.*** Önemli olan budur. Bu karamamelerde de birçok şey işe yaramaz olabilir, bunlar yaşamda kendini kabul ettiremeyecek birçok şey içerebilir. Fakat karamameler pratik faaliyet için malzeme içerirler ve kararnamenin görevi, Sovyet iktidarının sesine kulak veren yüzlerce, binlerce, milyonlarca insana pratik faaliyeti öğretmektir. Bu, kırda sosyalist inşa alanında pratik faaliyetin bir provasıdır. Bu meseleye böyle bakacak olursak, yığınla yasa, karamame ve talimatımızdan olağanüstü çok şey öğrenebiliriz. Onları ne pahasına olursa olsun, derhal, bir çırpıda uygulanması gereken mutlak emirler olarak görmeyiz.

Pratikte tek tek suiistimallere yol açabilecek her şeyden kaçınmalıyız. Şurada burada ikbalperestler, serüvenciler eteğimize tutunmuştur; kendine komünist diyen ve bizi aldatan, sırf şimdi komünistler iktidarda olduğu için bize yanaşan, dürüst "memurlar" geri düşünceleri nedeniyle bizimle çalışmak istemediği için bize yanaşan, ne düşünceleri, ne de onurları olmayan ikbalpe-

restler eteğimize tutunmuştur. Sadece yaltakçılıkla ilerlemek isteyen bu kişiler kırda zor uyguluyorlar ve bunun iyi olduğunu sanıyorlar. Gerçekte ise bu, köylülerin bazen "yaşasın Sovyet iktidarı, fakat ***kahrolsun komün***" (yani komünizm) demelerine yol açmaktadır. Bu örnekler uydurma değil, canlı yaşamdan, kırdaki yoldaşların iletilerinden alınmıştır. Her türlü ölçüsüzlüğün, her türlü aceleciliğin, her türlü hızlı temponun nasıl korkunç zararlar verdiğini unutmamalıyız.

Bizi çöküşün eşiğine kadar getiren emperyalist savaştan her ne pahasına olursa olsun, umutsuz bir sıçrayışla çıkmak için acele etmemiz gerekiyordu, bizi yok etmekle tehdit eden burjuvaziyi ve güçleri ezmek için umutsuz çabalar sarfetmemiz gerekiyordu. Bütün bunlar gerekliydi, bunlar olmadan zafer kazanamazdık. Fakat orta köylülere karşı da aynı biçimde davranmak isteseydik, bu öyle bir ahmaklık, öyle bir kalınkafalılık, dava için öyle bir uğursuzluk olurdu ki, ancak provokatörler bu yönde bilinçli çalışabilirler. Burada görev tamamen farklı konmalıdır. Burada söz konusu olan, eskiden önümüze koyduğumuz bir görev olan, azılı sömürücülerin direnişini kırmak, onları yenilgiye uğratmak ve devirmek değildir. Hayır, bu ana görevi çözdüğümüz ölçüde daha karmaşık sorunlara sıra gelmektedir. Burada şiddetle hiçbir yere varılamaz. ***Orta köylülüğe karşı şiddet en büyük zararı verir.*** Orta köylülük son derece kalabalık, sayısı birçok milyonu bulan bir katmandır. Hatta Avrupa'da bile, ki orada hiçbir yerde böyle bir güce ulaşmazlar, teknik ve kültürün, kent yaşamının, demiryollarının devasa geliştiği, böyle düşünmenin daha kolay olduğu Avrupa'da bile, en devrimci bir tek sosyalist bile orta köylülere karşı zor önlemleri önermemiştir.

İktidarı ele geçirdiğimizde bir bütün olarak tüm köylülüğe dayanıyorduk. O zamanlar bütün köylülerin görevi ***birdi***: çiftlik beylerine karşı mücadele. Fakat tarımsal büyük işletmeye karşı

önyargılarında şimdiye kadar ısrar ediyorlar. Köylü şöyle düşünüyor: "Büyük işletme olursa ben yine toprak kölesiyim." Bu elbette doğru değil. Fakat köylülerin nezdinde büyük işletme düşüncesi, çiftlik beylerinin halkı ezmesine karşı duyulan nefretle, bunun anısıyla bağlıdır. Bu duygu kalmıştır, henüz ölüp gitmemiştir.

Burada her şeyden önce, meselenin doğası gereği zor yöntemleriyle hiçbir yere varılamayacağı gerçeğine dayanmak zorundayız. Burada ekonomik görev çok başkadır. Burada, bütün temele, bütün yapıya dokunmadan kesip atılabilecek bir üst katman yoktur. Kentte kapitalistlerin oluşturduğu üst katman burada yoktur. ***Burada zor yöntemleriyle hareket etmek bütün işi berbat etmek demektir.*** Burada uzun süreli bir eğitim çalışması gereklidir. Sadece ülkemizde değil, bütün dünyada pratikçi ve gerçekçi olan köylüye, "Komün"ün en iyisi olduğunu kanıtlayan somut örnekler sunmalıyız. Elbette köyde, kentten kıra koşan, buraya gelip insanlara bir şeyler anlatan, entelektüelvari, bazen de entelektüelvari olmayan bir ikilik çıkarıp öfkeyle köyden ayrılan aceleci insanlar ortaya çıkarsa, bundan doğru dürüst bir sonuç ortaya çıkmaz. Böyle şeyler oluyor. Saygı uyandırmak yerine, alay konusu oluyorlar, hem de çok haklı olarak.

Bu sorunla ilgili olarak, komünleri teşvik ettiğimizi söylemeliyiz; fakat bunlar, ***köylülerin güvenini kazanacak biçimde*** örgütlenmeliler. O zamana kadar biz, köylülerin öğretmeni değil, öğrencisiyiz. Tarımı ve özelliklerini bilmeyen insanların, sadece kamu iktisadının yararlı olduğuna dair bir şeyler duymuş, kent yaşamından yorulmuş ve kırda çalışmak isteyen insanların, bütün meselelerde kendilerini köylülerin öğretmeni olarak görmelerinden daha aptalca bir şey yoktur. ***Orta köylünün ekonomik ilişkileri alanında şiddeti sırf düşünmekten bile daha aptalca bir şey yoktur.***

Burada görev, orta köylülerin mülksüzleştirilmesi değil,

köylülerin özel yaşam koşullarını hesaba katmak, köylülerden daha iyi bir düzene geçişin yöntemlerini öğrenmek ve ***kumanda etmeye kalkışmamaktır***! Kendimize çizdiğimiz kaide budur. *(Kongrenin tümü alkışlar.)* Karar tasarımızda anlatmaya çalıştığımız kaide budur, çünkü bu hususta gerçekten az günah işlemedik yoldaşlar. Bunu kabul etmek kesinlikle ayıp değildir. Hiç deneyimimiz yoktu. Sömürücülere karşı mücadeleyi bile deneyimlerimize dayanarak yürütüyoruz. Bizi bu yüzden zaman zaman mahkûm ettilerse de, şunu söyleyebiliriz: "Bunun suçlusu sizsiniz bay kapitalistler. Böyle azgın, anlamsız, küstah, amansız direniş göstermeseydiniz, bütün dünya burjuvazileriyle ittifak kurmasaydınız, devrim daha barışçıl biçimler alabilirdi." Şimdi, her yönden gelen bu amansız saldırıyı püskürttükten sonra, başka yöntemlere geçebiliriz, çünkü biz bir çevre olarak değil, milyonlara önderlik eden bir parti olarak hareket ediyoruz. Milyonlar, bir rota değişikliğini bir çırpıda anlayamaz, o nedenle Kulaklar için düşünülen darbeler adım başında orta köylülere isabet ediyor. Bunda şaşılacak bir şey yok. Sadece bunun aşılmış olan tarihsel koşullara bağlı olduğunu, yeni koşulların ve yeni görevlerin bu sınıfa karşı yeni bir mentalite gerektirdiğini kavramak gerekiyor.

Köylü iktisadı üzerine kararnamelerimiz esasen doğrudur. Bu kararnamelerin bir tekinden bile vazgeçmek için, bir tekini bile kaleme almış olmaktan pişmanlık duymak için hiçbir nedenimiz yok. Fakat kararnameler doğru olsa da, ***bunları köylülere zorla dayatmak doğru değildir***. Hiçbir kararnamede böyle birşey söylenmiyor. Bunlar yol gösterici olarak, pratik önlemler için çağrı olarak doğrudur. "Birleşmeyi teşvik edin" dediğimizde, uygulanışının kesin ***biçimini*** bulmak üzere birçok kez denenmesi gereken talimatlar vermiş oluyoruz. Bir kez köylülerin gönüllü onayı sağlanmalıdır denmişse, bu, köylüleri ikna etmek, hem de pratikte ikna etmek gerektiği anlamına gelir. Lafla ikna olmayacaklardır, böyle yapmakla çok da iyi yapacaklardır. Sırf

karamamelerin okunması ve sırf ajitasyon bildirileriyle ikna olacak olsalardı kötü olurdu. İktisadi yaşamı bu şekilde yeniden biçimlendirmek mümkün olsaydı, bunun beş paralık değeri olmazdı. Önce, böyle bir birleşmenin daha iyi olduğu kamtlanmalıdır. Bu insanlar öyle birleştirilmeli ki, birbirleriyle kavga etmeyip, gerçekten birlik olsunlar; bunun daha iyi olduğu kanıtlanmalı. Köylü sorunu böyle koyuyor, karamamelerimiz de böyle koyuyor. Bunun böyle görülmesini bugüne kadar başaramadıysak, bunda utanılacak bir şey yok, bunu açıkça kabul etmeliyiz.

Bugüne kadar sadece her sosyalist devrimin temel görevini, burjuvazi üzerinde zafer görevini çözdük. Şimdi tüm dünya emperyalistlerinin bizi boğmak için son çabaları gösterdiği korkunç derecede zor bir yarım yıl başlıyor olmasına rağmen, bu görevi esas olarak çözdük. Şimdi, herhangi bir şekilde abartmaksızın diyebiliriz ki, ***bizzat onlar*** da ***bu yarı yıldan sonra işlerinin tamamen umutsuz olacağını kavramışlardır.*** Ya şimdi bitkinliğimizden yararlanacak ve bu tek ülkeyi yenilgiye uğratacaklardır, ya da biz muzaffer olacağız, hem de sadece bizim ülkemiz bakımından değil. Gıda ve ulaşım krizinin üst üste bindiği ve emperyalist devletlerin birçok cephede saldırı girişiminde bulunduğu bu yarı yılda durumumuz olağanüstü zor. Fakat ***bu son zor yarı yıl.*** Bastıran dış düşmana karşı savaşta şimdiye kadar olduğu gibi bütün güçleri harekete geçirmek gerekiyor.

Fakat, kırda çalışmanın görevleri üzerine konuşurken, bütün zorluklara rağmen, bütün deneyimlerimiz sömürücüleri doğrudan yenilgiye uğratmaya yönelik olsa da, kırda orta köylülere karşı görevlerimizin farklı olduğunu aklımızdan çıkarmamalı ve bunu unutmamalıyız.

Petrograd, İvanovo-Voznesensk, Moskova'dan kıra gitmiş bütün sınıf bilinçli işçiler, giderilemez gibi görünenler de dahil bir dizi yanlış anlamanın, çok büyük gibi görünenler de dahil bir

dizi çatışmanın, kitabi bir dille değil, köylülerin anlayacağı bir dille konuşan, kır yaşamını bilmemelerine rağmen kumanda etmeye kalkışan komutanlar gibi değil, tersine durumu açıklayan, sömürücülere karşı emekçiler olarak onların duygularına seslenen yoldaşlar gibi konuşan akıllı işçilerin ortaya çıkmasıyla aşıldığı ve hafifletildiği birçok örnek anlattılar. Ve bu yoldaşça aydınlatma zemini üzerinde, komutan ya da amir olarak ortaya çıkan yüzlerce insanın yapamadığını başardılar.

Şimdi dikkatinize sunduğumuz kararın tümü bu ruhla kaleme alınmıştır.

Kısa raporumda bu kararın ilkesel yönü, genel politik anlamı üzerinde durmaya çalıştım. Bir bütün olarak devrimin çıkarları bakış açısından çizgimizde hiçbir dönüşün, hiçbir değişikliğin söz konusu olmadığını kanıtlamaya çalıştım ve kanıtlamayı başardığımı düşünüyorum. Beyaz Muhafızlar ve onların suç ortakları bunun üzerine yaygara koparıyorlar ya da böyle bir yaygara koparacaklar. İstedikleri kadar bağırsınlar. Bizi ilgilendirmez. Biz, en büyük tutarlılıkla görevlerimizi geliştiriyoruz. Dikkatimizi burjuvazinin ezilmesi görevinden orta köylülüğün yaşamının düzenlenmesi görevine yöneltmeliyiz. Onunla barış içinde yaşamak zorundayız. Komünist toplumda orta köylülük, ancak onun ekonomik yaşam koşullarını kolaylaştırıp iyileştirdiğimizde bizden yana olacaktır. Yarın 100.000 adet birinci sınıf traktör verip, benzin ve traktör sürücüsü sağlayabilsek —bunun şimdilik bir hayal olduğunu biliyorsunuz— orta köylü şöyle derdi: "Ben Komünden (yani komünizmden) yanayım." Fakat bunu yapabilmek için önce uluslararası burjuvaziyi yenmemiz, onları bu traktörleri bize vermek zorunda bırakmamız; ya da üretkenliğimizi bu traktörleri kendimiz sağlayabilecek kadar yükseltmemiz gerekir. Bu sorun ancak bu şekilde doğru konabilir.

Köylünün kent sanayiine ihtiyacı var, o olmadan yaşaya-

maz ve o bizim elimizdedir. Meseleyi doğru ele alırsak, ona kentten bu ürünleri, bu aletleri, bu kültürü sağladığımız için köylü bize minnettar olacaktır. Ona bunları sömürücüler değil, çiftlik beyleri değil, bilakis onun gibi çalışan, onun özellikle takdir ettiği, fakat pratik bakımdan, kendisine gerçekten sunulan yardıma göre değer verdiği, kendisine kumanda etmelerini, yukarıdan "emretmeleri"ni haklı olarak reddettiği yoldaşlar getirecektir.

Önce yardım edin, sonra güven kazanmaya çalışın. Bu işi doğru yaparsak, kazada, bucakta, tahıl tedarik kıtalarında, her türlü örgütteki tüm gruplarımızın her adımı adamakıllı tartılıp bu açıdan titizlikle incelenirse, köylülerin güvenini kazanabiliriz, ancak o zaman ilerleyebiliriz. Şimdi onlara manen ve maddeten yardım etmeliyiz. Bu bir komutanın emri değil, bir yoldaşın öğüdü olacaktır. Köylü o zaman tamamen bizden yana olacaktır.

Kararımızın içeriği budur, yoldaşlar, görüşümce parti kongresinin kararı haline gelmesi gereken şey budur. Bunu kabul edince, bu parti örgütlerimizin bütün çalışmasını belirleyince, şimdi karşı karşıya bulunduğumuz ikinci büyük görevin de üstesinden geleceğiz.

Burjuvazinin nasıl devrileceğini, nasıl ezileceğini öğrendik ve bundan gurur duyuyoruz. Milyonlarca orta köylüyle ilişkilerin nasıl düzenleneceğini, onların güveninin nasıl kazanılacağını henüz öğrenmedik. Bunu açıkça kabul etmeliyiz. Fakat görevi kavradık, önümüze koyduk ve büyük bir umutla, büyük bir anlayışla ve tüm kararlılığımızla şöyle diyoruz: bu görevin üstesinden geleceğiz ve o zaman sosyalizm kesinlikle yenilmez olacak. *(Uzun süren alkışlar.)*

Mart–Nisan 1919'da
"Pravda"da yayınlandı.
Eserler, 4. Baskı, C. 29, s. 175–191, Rusça.

ORTA KÖYLÜLÜKLE İLİŞKİ ÜZERİNE KARAR

22 Mart 1919'da kabul edilen Parti programı zemini üzerinde duran ve Sovyet iktidarı tarafından halihazırda uygulanmış olan sosyalist tarlaların birleştirilmesi üzerine yasayla ve sosyalist tarıma geçiş amacıyla alınan önlemlerle tamamen hemfikir olduğunu ilan eden VIII. Parti Kongresi, kırda çalışma sorununda bugün, orta köylülerin gereksinimlerine daha büyük dikkat gösterme, yerel makamların keyfi davranışlarının ortadan kaldırılması ve orta köylülükle anlaşmaya gayret etme anlamında orta köylülüğe karşı Parti çizgisinin daha doğru uygulanmasının büyük önemi olduğunu kabul eder.

1) Orta köylüleri Kulaklarla karıştırmak, Kulaklara yönelik önlemleri şu ya da bu ölçüde onlara genişletmek, sadece Sovyet iktidarının bütün kararnamelerini ve tüm politikasını değil, aynı zamanda, proletaryanın burjuvaziyi devirmek için kesin mücadele döneminde her türlü sömürünün ortadan kaldırılmasına acısız geçiş koşullarından biri olarak proletaryanın orta köylülükle anlaşmasına dikkat çeken komünizmin bütün temel ilkelerini en kaba biçimde ihlal etmek demektir.

2) Sanayiye kıyasla tarımsal tekniğin geriliğinden dolayı en ileri kapitalist ülkelerde bile —Rusya'dan söz bile etmiyoruz— görece güçlü ekonomik kökleri olan orta köylülük, proleter devrimin başlamasından sonra epeyce uzun bir süre varlığını koruyacaktır. Bu nedenle gerek kırdaki Sovyet fonksiyonerlerinin taktiği gerekse de Parti yöneticilerinin taktiği orta köylülükle uzun bir işbirliği dönemine ayarlı olmalıdır.

3) Parti, ne pahasına olursa olsun, kırdaki bütün Sovyet fonksiyonerlerinin bilimsel sosyalizmin açıkça saptadığı, orta köylülüğün sömürücülere dahil olmadığı, çünkü başkalarının emeğinden kâr sağlamadığı gerçeğini gayet berrak ve kesin biçimde kabul etmelerini sağlamalıdır. Böyle bir küçük üreticiler sınıfı sosyalizmle hiçbir şey yitirmez, bilakis tam tersine, en demokratik cumhuriyette bile kendisini binlerce biçimde sömüren sermayenin boyunduruğunu atmakla çok şey kazanır.

Sovyet iktidarının kırdaki tamamen doğru politikası, bu şekilde muzaffer proletaryanın orta köylülükle ittifakını ve anlaşmasını güvence altına almaktadır.

4) Her türlü kooperatifi ve orta köylülerin tarım komünlerini teşvik ederken, Sovyet iktidarının temsilcileri bu tür birlikler oluşturmak için en ufak bir zor kullanmamalıdırlar. Sadece, köylülerin kendi öz inisiyatifleriyle kurdukları ve yararını pratikte gördükleri birlikler değerlidir. Bu alanda her türlü acelecilik zararlıdır, çünkü bu sadece, orta köylülerin yeniliklere karşı önyargılarını güçlendirebilir.

Köylüleri komünlere katılmaya sevketmek amacıyla doğrudan ya da dolaylı da olsa zora başvuran Sovyet iktidarı temsilcilerinden en sert biçimde hesap sorulmalı ve kırdaki çalışmadan uzaklaştırılmalıdır.

5) Bütün keyfi, yani merkezi iktidarın yasalarının kesin hükümlerine dayanmayan el koymalar amansızca kovuşturulmalı-

dır. Parti Kongresi bu hususta, Tarım Halk Komiserliği, İçişleri Halk Komiserliği ve Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi'nin denetiminin güçlendirilmesinde ısrarlıdır.

6) Kapitalistlerin haydutça çıkarları uğruna dört yıllık emperyalist savaşın bütün ülkelerde neden olduğu ve Rusya'da özellikle şiddetlenen aşırı yıkım, şu an, orta köylüleri zor bir duruma sokmuştur.

Bunu dikkate alan Sovyet iktidarının özel vergi yasası, dünyanın tüm burjuva hükümetlerinin tüm yasalarından farklı olarak, vergi yükünü tamamen Kulakların sırtına, savaş sırasında özellikle zenginleşmiş olan sömürücü köylülüğün az sayıdaki temsilcisinin sırtına yüklemekte ısrarlıdır. Buna karşılık orta köylülüğe vergi yükünün son derece az, gücüne uygun ve zahmetli olmayan bir bölümü yüklenmelidir.

Parti, orta köylülerden özel vergi toplanırken kesinlikle daha müsamahakâr davranılmasını talep eder, bu toplam vergi gelirinde düşüşe yol açsa bile.

7) Sosyalist devlet, köylülüğe en geniş yardımı yapmalıdır; bu yardım, her şeyden önce, orta köylülere kent sanayii ürünleri, özellikle iyileştirilmiş tarım aletleri, tohum, tarım kültürünü kalkındırmak ve köylülerin iş ve yaşamlarını güvence altına almak için her türlü malzeme sağlamaktan ibarettir.

Şu anki perişan durum, bu önlemlerin derhal ve tam olarak uygulanmasına izin vermese de, yoksul ve orta köylülüğün bugünkü zor anı atlatmasını sağlayacak her türlü reel yardımı yapmak için akla gelen bütün yolları arayıp bulmak yerel Sovyet makamlarının yükümlülüğüdür. Parti bu amaçla büyük bir devlet fonunun oluşturulmasını zorunlu görür.

8) Özellikle, Sovyet işletmelerinden, tarım komünlerinden ve benzeri birliklerden, civardaki orta köylülere doğrudan ve

çok yönlü yardım etmelerini talep eden Sovyet iktidarı yasasının gerçekten ve tam olarak uygulanmasını sağlamaya çalışmak zorunludur. Ancak böyle gerçek bir yardıma dayanarak orta köylülükle bir anlaşma sağlamak mümkündür. Onların güveni ancak böyle kazanılabilir ve kazanılmalıdır.

Parti Kongresi, tüm parti fonksiyonerlerinin dikkatini, parti programının tarım sorununa ilişkin bölümünün içerdiği bütün taleplerin derhal gerçekten uygulanması gerekliliğine çeker. Bu talepler şunlardır:

a) Köylü toprak kullanımının düzenlenmesi (dağınık toprak mülkiyetinin, upuzun tarlaların vs. kaldırılması), b) köylülere cins tohum ve suni gübre sağlanması, c) köylülerin hayvanlarının ıslah edilmesi, d) tarımbilim bilgilerinin yaygınlaştırılması, e) köylülere tarımbilimsel yardım, f) köylü demirbaşının Sovyet tamir atölyelerinde onarılması, g) kiralama yerleri ve deneme istasyonları kurulması, örnek tarlaların kurulması vs., h) köylü arazilerinin ıslahı.

9) Tarımsal üretimi kalkındırmak, özellikle de tarımsal ürünleri işlemek, köylü arazilerini ıslah etmek, ev sanayilerini teşvik etmek vs. amacıyla köylülerin kooperatif birlikleri devletin geniş mali ve örgütsel desteğini almalıdır.

10) Parti Kongresi, ne Parti kararlarında, ne de Sovyet iktidarının kararnamelerinde, orta köylülerle anlaşma çizgisinden asla bir sapma olmadığını anımsatır. Örneğin, özellikle önemli bir sorun olan kırda Sovyet iktidarının inşası sorununda, Köy Yoksulları Komiteleri oluşturulurken, Halk Komiserleri Konseyi Başkanı ve Beslenme Halk Komiseri tarafından imzalanan, Köy Yoksulları Komitelerine orta köylülerin temsilcilerinin de alınması gerekliliğine işaret eden bir genelge yayınlanmıştır. Köy Yoksulları Komiteleri dağıtılırken, Tüm-Rusya Sovyet Kongresi yeniden, orta köylülerin temsilcilerinin bucak Sovyet-

lerine alınması zorunluluğuna işaret etmiştir. İşçi-köylü Hükümeti'nin ve Komünist Partisi'nin politikası, bundan sonra da, proletarya ve yoksul köylülüğün orta köylülükle anlaşması ruhunda yürütülmeye devam etmelidir.

Mart-Nisan 1919'da
"Pravda"da yayınlandı.
Eserler, C. 29, s. 193-196, Rusça.

PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜ ÇAĞINDA EKONOMİ VE POLİTİKA

Sovyet iktidarının iki yıllık jübilesi vesilesiyle, başlıktaki konu üzerine küçük bir broşür yazmaya niyetliydim. Fakat günlük çalışmanın baskısı altında şimdiye dek, bazı bölümleri hazırlamanın ötesine geçemedim. Bu yüzden, bu sorun üzerine görüşümce en önemli düşüncelerin kısa ve özet bir açıklamasını yapmaya karar verdim. Açıklamanın özet karakteri beraberinde elbette birçok elverişsizliği ve eksikliği getiriyor. Fakat bir dergi için kısa bir makaleyle yine de, sorunun konuluşu ve sorunun çeşitli ülkelerin komünistleri tarafından tartışılması için doneleri verme gibi mütevazı bir hedef gerçekleştirilebilir belki.

1

Kapitalizmle komünizm arasında belli bir geçiş döneminin bulunduğuna teorik olarak hiç kuşku yoktur. Bu geçiş dönemi zorunlu olarak, bu iki toplumsal ekonomi biçiminin çizgilerini ya da özelliklerini birleştirmek zorundadır. Bu geçiş dönemi yalnızca, can çekişen kapitalizmle oluşmakta olan komünizm

arasında, ya da başka bir deyişle, yenilmiş ama yok edilmemiş kapitalizmle, doğmuş ama henüz çok zayıf olan komünizm arasında bir mücadele dönemi olabilir.

Sadece Marksistler için değil, aksine evrim teorisini bir ölçüde bilen her kültürlü insan için, bir geçiş döneminin bu ana hatlarını haiz tüm bir tarihsel dönemin gerekliliği kendiliğinden açık olmalıdır. Yine de, sosyalizme geçiş hakkında küçük-burjuva demokrasisinin bugünkü temsilcilerinden (ve sözümona sosyalist etiketlerine rağmen II. Enternasyonal'in tüm temsilcileri böyle kişilerdir; Macdonald ve Jean Longuet, Kautsky ve Friedrich Adler gibi kişiler de dahil) duyduğumuz tüm değerlendirmeler bu apaçık gerçeğin tamamen unutuluşuyla karakterizedir. Sınıf mücadelesine karşı isteksizlik küçük-burjuva demokratlarına özgüdür, onsuz nasıl yapabileceklerinin düşünü kurarlar, dengelemeye ve uzlaştırmaya, keskin kenarları törpülemeye çalışırlar. Bu yüzden bu tür demokratlar, kapitalizmden komünizme geçişin tüm bir tarihsel dönemini tanımayı ya kabul etmek istemezler, ya da, mücadele eden iki güçten birinin mücadelesini yönetmek yerine, bunları uzlaştırma planları hazırlamayı görev bilirler.

2

Ülkemizin büyük geriliği ve küçük-burjuva karakterinden dolayı Rusya'da proletarya diktatörlüğü, ileri ülkelere kıyasla kaçınılmaz olarak bazı özelliklerle ayrılmak zorundadır. Fakat ana güçler —ve toplumsal ekonominin ana biçimleri— Rusya'da, herhangi bir kapitalist ülkedekinin aynısıdır, dolayısıyla bu özellikler her halükârda meselenin esasına ilişkin olamaz.

Toplumsal ekonominin bu ana biçimleri şunlardır: kapitalizm, küçük meta üretimi, komünizm. Bu başlıca güçler şunlardır: burjuvazi, küçük-burjuvazi (özellikle köylülük), proletarya.

Proletarya diktatörlüğü çağında Rusya ekonomisi, dev bir devlet çapında komünistçe birleşmiş, ilk adımlarını atan emeğin; küçük meta üretimine karşı ve ayakta kalan, ama aynı zamanda küçük meta üretimi temelinde yeniden ortaya çıkmakta olan kapitalizme karşı mücadelesini temsil eder.

Rusya'da emek, birincisi, üretim araçları üzerinde özel mülkiyet ortadan kaldırıldığı ve ikincisi, proleter devlet iktidarı devlet toprak ve arazileri üzerinde ve devlet girişimlerinde büyük üretimi ulusal çerçevede örgütlediği, işgücünü ekonominin çeşitli dallarına ve girişimlerine paylaştırdığı, devlete ait büyük miktarda ihtiyaç maddelerini emekçilere dağıttığı ölçüde komünistçe birleşmiştir.

Rusya'da (Mart 1919'da kabul edilmiş olan Parti programımızda da dendiği gibi) komünizmin "ilk adımları"ndan söz ediyoruz, çünkü tüm bu koşullar bizde ancak kısmen gerçekleştirilmiştir, ya da başka bir deyişle: bu koşulların gerçekleşmesi henüz başlangıç aşamasında bulunmaktadır. Bir defada yapılabilecek olan şeyler zaten bir defada, bir devrimci vuruşta yapıldı: örneğin proletarya diktatörlüğünün daha birinci gününde, 8 Kasım (26 Ekim) 1917'de, toprak ve arazi üzerinde özel mülkiyet büyük toprak sahiplerine tazminat ödenmeksizin kaldırıldı, büyük toprak sahipleri mülksüzleştirildi. Birkaç ay içinde, yine tazminatsız, neredeyse tüm büyük kapitalistler, fabrika ve tesislerin, anonim şirketlerin, bankaların, demiryollarının vs. sahipleri mülksüzleştirildi. Sanayide büyük üretimin devlet tarafından örgütlenmesi, fabrika ve tesislerde, demiryollarında "işçi denetimi"nden "işçi yönetimi"ne geçiş ana ve temel hatlarıyla artık gerçekleştirilmiştir, ancak tarımda buna neredeyse başlanmamıştır bile ("Sovyet çiftlikleri", işçi devleti tarafından devlet toprakları üzerinde örgütlenen büyük çiftlikler). Aynı şekilde tarımda meta üretimi yapan küçük işletmeden komünist tarıma geçiş olarak küçük çiftçilerin çeşitli kooperatiflerinin örgütlen-

mesine de neredeyse başlanmamıştır*. Özel ticaret yerine ürünlerin dağıtımının devlet tarafından örgütlenmesi, yani tahılın kente, sanayi ürünlerinin kıra devlet tarafından tedariki ve teslimiyle ilgili olarak da aynı şey söylenebilir.

Köylü iktisadı, meta üretimi yapan küçük işletme olarak kalmaya devam etmektedir. Burada kapitalizmin olağanüstü geniş ve kökleri çok derinde sağlam bir temeliyle karşı karışıyayız. Kapitalizm bu temelde tutunur ve komünizme karşı en şiddetli mücadele içinde yeniden ortaya çıkar. Bu mücadele biçimleri, tahılın (ve aynı şekilde başka ürünlerin de) devlet tarafından tedarikine, genel olarak ürünlerin devlet tarafından dağıtımına karşı olan karaborsa ve spekülasyondur.

3

Bu soyut teorik iddiaları açıklamak için somut veriler göstermek istiyoruz.

Rusya'da devletin tahıl tedariki, Beslenme Halk Komiserliği'nin verilerine göre 14 (1) Ağustos 1917'den 1 Ağustos 1918'e kadar yaklaşık 30 milyon pud, bir sonraki yıl ise yaklaşık 110 milyon pud tutuyordu. Bir sonraki kampanyanın (1919-1920) ilk üç ayında tedarik muhtemelen 45 milyon pudu bulacaktır, 1918 yılında aynı aylar için (Ağustos-Ekim) miktar 37 milyon puddur.

Bu rakamlar, komünizmin kapitalizm üzerinde zaferi anlamında, durumun yavaş ama sürekli düzeldiğini ifade ediyor. Bu iyileşme, Rus ve yabancı kapitalistlerin dünyanın en güçlü devletlerinin varlıklarını toplayarak örgütledikleri içsavaşın bera-

* *Sovyet Rusya'da Sovyet çiftliklerinin ve tarım komünlerinin sayısı sırasıyla yaklaşık 3536 ve 1961'dir, "tarım artelleri" nin sayısı ise 3696'dır. Merkezi İstatistik Dairemiz şu sıralarda tüm Sovyet çiftliklerinin ve komünlerin tam bir dökümünü çıkarıyor. Sonuçlar Kasım 1919'da gelmeye başlayacak.*

berinde getirdiği tüm dünyada eşi duyulmadık zorluklara rağmen sağlanmaktadır.

Bu yüzden, tüm ülkelerin burjuvaları ve onların açık ve gizli yardakçıları (II. Enternasyonal "sosyalistler"i) ne kadar yalan söyleyip bizi karalamaya çalışırlarsa çalışsınlar, şuna kuşku yoktur: ana iktisadi sorun açısından bakıldığında proletarya diktatörlüğünde, komünizmin kapitalizm üzerinde zaferi garanti altındadır. Tüm dünya burjuvazisi işte tam da bu yüzden Bolşevizme karşı kudurup kıyameti koparıyor, Bolşeviklere karşı askeri istilalar, komplolar ve benzeri şeyler örgütlüyor, çünkü askeri güçle ezilmezsek, toplumsal ekonominin yeniden inşasında zaferimizin kaçınılmaz olduğunu çok iyi anlıyor. Ve bizi bu tarzda ezmeyi başaramayacaktır.

Bu kısa sürede ve faaliyet yürütmek zorunda kaldığımız tüm dünyada eşi görülmedik zorluklar altında kapitalizmi ne ölçüde yendiğimizi aşağıdaki özet rakamlar gösteriyor. Merkezi İstatistik Dairesi, tüm Rusya için değil, 26 il için ekmek tahılı üretimi ve tüketimi üzerine verileri yayına yeni hazırladı.

Sonuçlar şöyledir:

Sovyet Rusya'nın 26 ili	Nüfus (milyonla)	Tohumluk ve yemlik hariç tahıl üretimi (milyon pud)	Tedarik edilen tahıl		Halkın tasarrufundaki toplam tahıl miktarı (milyon pud)	Kişi başına tahıl tüketimi (pud)
			Beslenme Komiserliği tarafından	Karaborsacılar tarafından		
			(milyon pud)			
Fazlalık veren	Kentler 4,4	—	20,9	20,6	41,5	9,5
iller	Köyler 28,6	625,4	—	—	481.9	16,9
Sübvansiyon	Kentler 5,9	—	20,0	20,0	40,0	6,8
illeri	Köyler 13,8	114	12,1	27,8	151,4	11,0
Toplam (26 il)	52,7	739,4	53,0	68,4	714,7	13,6

Buna göre kentlere ekmek tahılının yaklaşık yarısını Beslenme Komiserliği, diğer yarısını karaborsa temin etmektedir. 1918 yılında kent işçilerinin beslenmesinin tam bir incelemesi bu oranı vermiştir. Burada işçi, devletin temin ettiği ekmeğe karaborsacıya ödediğinden ***on kat az*** öder. Ekmeğin spekülasyon fiyatı devlet fiyatından ***on kat yüksektir.*** İşçi bütçelerinin tam incelenmesi bunu kanıtlıyor.

4

Verilen rakamlar, üzerinde esaslı bir şekilde düşünüldüğünde, Rusya'nın bugünkü ekonomisinin tüm ana hatlarını yansıtan eksiksiz bir materyal sağlamaktadır.

Emekçiler, yüzlerce yıldır kendilerini boyunduruk altında tutan zalimlerden ve sömürücülerden — çiftlik sahiplerinden ve kapitalistlerden kurtulmuştur. Gerçek özgürlüğe ve gerçek eşitliğe doğru atılmış bu adım, etki, boyut ve hız açısından dünyanın şimdiye kadar hiç tanık olmadığı bu adım, (küçük-burjuva demokratlar dahil) burjuvazinin yandaşları tarafından gözönüne alınmıyor; bunlar parlamenter burjuva demokrasi anlamında özgürlük ve eşitlikten söz ediyorlar ve sahtekârca, bunu genel "demokrasi ya da "saf demokrasi" (Kautsky) olarak ilan ediyorlar.

Emekçiler ise gerçek eşitliği, gerçek özgürlüğü (çiftlik sahiplerinden ve kapitalistlerden kurtuluşu) kastediyorlar ve bu yüzden Sovyet iktidarını böyle sağlam savunuyorlar.

Köylü ülkesinde proletarya diktatörlüğünden genelde ilk olarak, en çok ve derhal köylüler kârlı çıktı. Çiftlik sahipleri ve kapitalistler altında köylü Rusya'da açlık çekiyordu. Köylü, tarihimizin yüzlerce yıllık seyrinde, kendisi için çalışma olanağına asla sahip olmamıştır: Kendisi açlık çekiyor ve kentler ve yurtdışı için kapitalistlere yüzlerce milyon pudluk tahıl veriyordu. Proletarya diktatörlüğü altında köylü ***ilk kez*** kendisi için çalıştı ve

kentlilerden daha iyi beslendi. Köylü ilk kez gerçek özgürlüğü gördü: kendi ekmeğini yeme özgürlüğünü, açlıktan kurtuluşu gördü. Toprak ve arazinin dağıtımında eşitlik, bilindiği gibi, maksimum seviyededir: pekçok durumda köylüler toprağı "boğaz sayısına göre" paylaşıyorlar.

Sosyalizm sınıfların ortadan kaldırılmasıdır.

Sınıfları ortadan kaldırmak için, ilkin çiftlik sahiplerini ve kapitalistleri devirmek gerekir. Görevin bu bölümünü yerine getirdik, ama bu sadece bir bölümdür ve en zor bölüm de ***değildir.*** Sınıfları ortadan kaldırmak için, ikincisi, işçilerle köylüler arasındaki farkı ortadan kaldırmak, ***herkesi çalışanlar haline*** getirmek gerekir. Bu birdenbire olamaz. Bu, kıyaslanmayacak kadar zor ve zorunlu olarak uzun süreli bir görevdir. Bu, herhangi bir sınıfın devrilmesiyle çözülemeyecek olan bir görevdir. Bu görev yalnızca tüm toplumsal ekonomiyi örgütsel olarak yeniden şekillendirerek, tekil, soyutlanmış meta üreticisi küçük işletmeden toplumsal büyük işletmeye geçerek çözülebilir. Böyle bir geçiş zorunlu olarak olağanüstü uzun sürelidir. Aceleci ve dikkatsiz idari ve yasa koyucu önlemlerle böyle bir geçiş sadece yavaşlatılıp zorlaştırılabilir. Bu geçiş sadece, köylülere, tüm tarımsal tekniği muazzam boyutta iyileştirme, onu temelden yeniden şekillendirme olanağı veren bir yardım sağlanarak hızlandırılabilir.

Görevin ikinci, en zor bölümünü çözmek için, burjuvaziyi yenmiş olan proletarya, köylülüğe karşı politikasının ana hattında yolundan şaşmaksızın şunda ısrar etmelidir: proletarya, emekçi köylüyle mülk sahibi köylü arasında, çalışan köylüyle ticaret yapan köylü arasında, zahmet çeken köylüyle spekülasyon yapan köylü arasında fark gözetmeli, bunların arasına sınır çekmelidir.

Sosyalizmin ***tüm özü*** bu sınırı çekmekte yatar.

Ve sözde sosyalist, eylemde küçük-burjuva demokratların (Martov ve Çernov'lar, Kautsky'ler ve ortakları) sosyalizmin bu özünü anlamamaları şaşırtıcı değildir.

Burada sözü edilen bu sınır çekmek çok zordur, çünkü gerçek hayatta köylülerin tüm özellikleri, bunlar ne kadar farklı, ne kadar çelişkili olursa olsun, bir bütün olarak kaynaşmıştır. Yine de sınır çekmek olanaklıdır ve sadece olanaklı olmakla kalmaz, aynı zamanda köylü iktisadının ve köylü yaşamının koşullarından da kaçınılmaz olarak çıkar. Çiftlik sahipleri, kapitalistler, tüccarlar, spekülatörler ve ***onların*** devleti, en demokratik burjuva cumhuriyetlerininki de dahil, emekçi köylüyü yüzyıllardır ezmişlerdir. Emekçi köylü, yüzyıllar boyunca içinde, bu zalimlere ve sömürücülere karşı kin ve düşmanlık besledi, ve yaşamın emrettiği bu "eğitim", köylüyü kapitalistlere karşı. spekülatörlere karşı, tüccarlara karşı işçilerle ittifak aramaya ***zorlar***. Ve aynı zamanda ekonomik sistem, meta ekonomisi şistemi, köylüyü kaçınılmaz olarak (her zaman değil, ama çoğu durumda) tüccar ve vurguncu yapar.

Yukarıda sunduğumuz istatistiki veriler, emekçi köylüyle vurguncu köylü arasındaki farkı açıkça gösteriyor. Bir yanda, kentlerin açlık çeken işçileri için 1918/1919 yılında 40 milyon pud tahılı; işçi hükümetinin pekâlâ bilincinde olan, ama sosyalizme geçişin ilk döneminde ortadan kaldırılamayan bu organların tüm aksaklıklarına rağmen sabit devlet fiyatlarıyla devlet organlarının eline teslim eden köylü var. Bu köylü emekçi köylüdür, sosyalist işçinin eşit haklara sahip yoldaşıdır, sermayenin boyunduruğuna karşı mücadelede en güvenilir müttefiki, öz kardeşidir. Öte yanda, 40 milyon ton tahılı, devletin saptadığından on kat yüksek fiyata satan, kent işçisinin zaruret ve açlığından yararlanan, devleti dolandıran, her yerde yalan, hırsızlık ve dolandırıcılığı artıran ve ortaya çıkaran köylü vardır; bu köylü bir vurguncudur, kapitalistlerin bir müttefikidir, işçinin sınıf düşmanıdır, bir sömürücüdür. Çünkü, üretiminde şu ya da bu biçimde sadece köylünün değil, işçinin vs. de emek harcadığı aletlerle devlet top-

rağı üzerinde hasat edilen tahıldan fazlalık sahibi olmak ve bununla spekülasyon yapmak, açlık çeken işçiyi sömürmek demektir.

Özgürlüğü, eşitliği, demokrasiyi çiğniyorsunuz, diye bağırıyorlar bize her taraftan, Anayasamızda köylüyle işçinin eşitsizliğine, Kurucu Meclis'in dağıtılmasına, tahıl fazlasının zor alımına ve buna benzer bir çok şeye dikkat çekerek. Şöyle yanıt veriyoruz: dünyada, emekçi köylünün yüzyıllarca ıstırabını çektiği gerçek eşitsizliğin, gerçek tutsaklığın ortadan kaldırılması için bu kadar çok şey yapmış bir başka devlet yoktur. Ancak, vurguncu köylülerle eşitliği asla tanımayacağız, tıpkı sömürenin sömürülenle, tokun açla "eşitliği"ni, birincilerin ikincileri yağma etme "özgürlüğü"nü asla tanımadığımız gibi. Ve bu farkı anlamak istemeyen kültürlü insanlara, bunlar kendilerine demokrat, sosyalist, enternasyonalist, Kautsky, Çernov, Martov da deseler, Beyaz Muhafızlarmış gibi davranacağız.

5

Sosyalizm sınıfların ortadan kaldırılmasıdır. Proletarya diktatörlüğü bu ortadan kaldırma için yapabileceği her şeyi yaptı. Fakat sınıflar birdenbire ortadan kaldırılamaz.

Ve sınıflar ***kaldı*** ve proletarya diktatörlüğü döneminde ***varlıklarını sürdürecekler.*** Sınıflar ortadan kalktığında diktatörlük gereksiz hale gelecektir. Proletarya diktatörlüğü olmadan onlar ortadan kalkmayacaktır.

Sınıflar kaldı, fakat proletarya diktatörlüğü çağında ***her*** sınıf değişti; karşılıklı ilişkileri de değişti. Proletarya diktatörlüğü altında sınıf mücadelesi yok olmaz, bilakis sadece başka biçimler alır.

Proletarya kapitalizm altında ezilen bir sınıftı, üretim araçları üzerinde her türlü mülkiyetin elinden alındığı bir sınıftı,

burjuvaziye doğrudan ve tümüyle ve bütünüyle karşı olan ve bu yüzden tutarlı devrimci olabilecek biricik sınıftı. Proletarya, burjuvaziyi devirdikten ve politik iktidarı ele geçirdikten sonra ***egemen*** sınıf haline geldi: devlet iktidarını elinde tutmaktadır, toplumsallaştırılmış üretim araçlarının tasarrufu ona aittir, yalpalayan ara unsurları ve sınıfları yönetiyor, sömürücülerin direnişinin artan enerjisini bastırıyor. Bütün bunlar, sınıf mücadelesinin ***özel*** görevleridir, proletaryanın önceden önüne koymadığı ve koyamayacağı görevlerdir.

Sömürücüler, çiftlik beyleri ve kapitalistler sınıfı, proletarya diktatörlüğü altında ortadan kaybolmadı ve birdenbire kaybolamaz. Sömürücüler yenilmiş, ancak yok edilmemiştir. Ellerinde hâlâ, bir şubesi oldukları uluslararası sermaye biçiminde bir zemin kalmıştır. Ellerinde hâlâ kısmen bazı üretim araçları kalmıştır, para kalmıştır, muazzam toplumsal ilişkiler kalmıştır. Direnişlerinin enerjisi, tam da yenilgilerinin bir sonucu olarak yüzlerce, binlerce kez artmıştır. Devleti, orduyu ve ekonomiyi yönetme "sanatı", onlara üstünlük, hem de çok büyük bir üstünlük sağlar, öyle ki onların önemi, toplam nüfus içindeki paylarıyla kıyaslanamayacak kadar büyüktür. Devrik sömürücülerin, sömürülenlerin muzaffer öncüsüne, proletaryaya karşı sınıf mücadelesi, ölçülemeyecek kadar acımasızlaşmıştır. Ve devrimden söz edilecekse, bu kavrama (II. Enternasyonal'in tüm kahramanlarının yaptığı gibi) reformist hayaller atfetmek istenmiyorsa, başka türlüsü olamaz.

Son olarak köylülük, genelde tüm küçük-burjuvazi gibi, proletarya diktatörlüğü altında ***da*** orta, ara bir konum alır: köylüler bir yandan, emekçilerin çiftlik beylerinden ve kapitalistlerden kurtulma ortak çıkarının birleştirdiği oldukça önemli (ve geri Rusya'da korkunç) bir emekçi kitlesidir; öte yandan onlar dağınık küçük girişimci, mülk sahibi ve tüccardırlar. Böyle bir ekonomik konum kaçınılmaz olarak proletaryayla burjuvazi ara-

sında bir yalpalamaya yol açar. Ve ikisi arasında şiddetlenen mücadele şartlarında, tüm toplumsal ilişkilerin inanılmaz derecede sert altüst oluşu şartlarında, tam da köylülerin ve genelde küçük-burjuvaların eskiye, geleneksele, değişmez olana güçlü alışkanlıkları göz önünde bulundurulduğunda, onlar arasında kaçınılmaz olarak bir taraftan diğerine geçişi, kararsızlıkları, yalpalamaları, güvensizliği vs. gözlemlememiz doğaldır.

Bu sınıfa karşı —ya da bu toplumsal unsurlara karşı— proletaryanın görevi onu yönetmektir, onu etkileme mücadelesi vermektir. Yalpalayanları, kararsızları peşine takmak — proletaryanın yapması gereken şey budur.

Tüm ana güçleri ya da sınıfları ve onların proletarya diktatörlüğü tarafından değiştirilmiş karşılıklı ilişkilerini birbiriyle karşılaştırdığımızda, II. Enternasyonal'in tüm temsilcilerinde rastladığımız, genel "demokrasiyle" sosyalizme geçmeye dair harcıalem küçük-burjuva düşüncenin nasıl sınırsız bir teorik saçmalık, nasıl bir ahmaklık olduğunu görürüz. "Demokrasi"nin mutlak, sınıflardışı içeriğine dair burjuvaziden miras alınan önyargı, bu yanılgının temelidir. Gerçekte ise, proletarya diktatörlüğü sırasında demokrasi de yepyeni bir safhaya geçer ve sınıf mücadelesi, tüm, ama tüm biçimleri kendine tabi kılarak daha üst bir basamağa yükselir.

Özgürlük, eşitlik, demokrasi üzerine genel laflar gerçekte, meta üretimi ilişkilerinin şekillendirdiği kavramların körü körüne tekrarıyla eşanlamlıdır. Bu genel lafların yardımıyla proletarya diktatörlüğünün somut görevlerini çözmek istemek, tüm çizgi boyunca burjuvazinin teorik, ilkesel pozisyonuna geçmek demektir. Proletaryanın bakış açısından sorun yalnızca şöyle konabilir: Hangi sınıfın baskıdan kurtuluşu? Hangi sınıfın hangi sınıfla eşitliği? Özel mülkiyet zemininde demokrasi mi yoksa özel mülkiyeti ortadan kaldırma için mücadele temelinde demokrasi mi? vs.

Engels "Anti-Dühring"de çoktan, eşitlik kavramını meta üretimi ilişkilerinin şekillendirdiğini ve eğer eşitlik ***sınıfların ortadan kaldırılması*** olarak anlaşılmazsa onun bir önyargıya dönüştüğünü açıkladı.[21] Burjuva-demokratik ve sosyalist eşitlik kavramı arasındaki farka ilişkin bu temel gerçek sürekli unutuluyor. Fakat bu gerçek göz önünde tutulunca, burjuvaziyi deviren proletaryanın, bununla, sınıfları ortadan kaldırma yönünde en kararlı adımı attığı ve proletaryanın bunu tamamlamak için, devlet iktidarı aygıtından yararlanarak ve devrik burjuvazi ve yalpalayan küçük-burjuvaziyle mücadelenin, onları etkilemenin ve onlar üzerinde baskıda bulunmanın çeşitli yöntemlerini kullanarak sınıf mücadelesini sürdürmek zorunda olduğu anlaşılır. (Davamı var.)[22]

30 Ekim 1919

Pravda No: 250,
7 Kasım 1919.
İmza: ***V. Lenin.***
Eserler, C. 30, s. 91-101.

KIRDA ÇALIŞMA ÜZERİNE I. TÜM-RUSYA KONFERANSI'NDA KONUŞMA[23]

18 Kasım 1919

Yoldaşlar! Ne yazık ki tarafınızdan örgütlenen konferansın, yani kırda çalışma üzerine konferansın çalışmalarına katılmam mümkün olmadı. O nedenle kendimi genel ve temel düşüncelerle sınırlamam gerekiyor; politikamızın bu genel düşüncelerini ve temel kurallarını, karşı karşıya kalacağınız tek tek görevlere ve pratik sorunlara uygulamayı başaracağınızdan eminim.

Bugün ülkemizde kırda çalışma sorunu ne de olsa tüm sosyalist inşanın temel sorunudur, çünkü proletaryanın yönetimi altında çalışmaya ve onun birleşmesine ilişkin olarak şunu kesinlikle söyleyebiliriz ki, Sovyet iktidarının varlığının iki yılı içinde, komünistlerin politikası sadece gayet kesin biçimler almakla kalmamış, aynı zamanda, hiç kuşkusuz, kalıcı sonuçlar da elde etmiştir. Başlangıçta çıkarların ortaklığının bilinmemesine karşı, tek tek işletmelerdeki ve sanayi dallarındaki işçilerin kendi çıkarlarını, kendi işletmelerinin çıkarlarını, kendi sanayi dallarının çıkarlarını toplumun çıkarlarının üstüne koymaya gayret ettikle-

ri, işçiler arasında sendikalizmin bazı belirtilerine karşı mücadele etmemiz gerekiyordu. Çalışmanın yeniden örgütlenmesi alanında görülen disiplinsizlikle mücadele etmek zorundaydık ve bu zorunluluk hâlâ sürüyor. Gelişimi içinde, yeni yeni işçileri yeni görevlere getirdiğimiz ve böylece onlara, önümüzdeki görevleri, devlet yönetiminin genel işleyişini tanıma olanağı verdiğimiz politikamızın temel safhaları, öyle sanıyorum ki, hâlâ herkesin belleğindedir. Bugün proletaryanın komünist faaliyetinin örgütlenmesi ve komünistlerin tüm politikası kesin, sağlam bir biçim almıştır ve ben güvenle ilerleyeceğimiz doğru yolda olduğumuzdan eminim.

Fakat kırdaki çalışmada zorluklar kuşkusuz büyüktür ve VIII. Parti Kongresi'nde bu sorunu, en önemli sorunlardan biri olarak bütün kapsamıyla ortaya attık. Kentte olduğu gibi kırda da, ancak emekçi ve sömürülen kitlelerin temsilcileri, ancak kapitalizmde çiftlik beyleri ve kapitalistlerin bütün baskısını taşımış olanlar, bizim dayanağımız olabilir. İktidarın işçiler tarafından ele geçirilmesinin, köylülere, özel mülkiyetin kaldırılmasıyla çiftlik beylerinin iktidarını bir çırpıda süpürüp atma olanağı verdiği zamandan bu yana köylüler, toprak dağıtımına giriştiklerinde elbette en geniş eşitliği uyguladılar ve böylece toprağın işlenmesini önemli ölçüde iyileştirip ortalama seviyenin üzerine çıkardılar. Ancak elbette bunu tüm kapsamıyla başaramazdık, çünkü bireysel iktisatta, her köylüye, gerekli tohumu, hayvanı ve araç-gereci temin etmek muazzam maddi olanaklar gerektirir. Dahası: sanayimiz tarım makineleri yapımında dev ilerlemeler kaydetmiş olsaydı bile, bütün dileklerimizin gerçekleştiğini düşünecek olsaydık bile, bu koşullar altında, her küçük köylüye yeterli miktarda üretim aracı sağlamanın olanaksız ve son derece mantıksız bir iş olduğunu kolayca anlarız, çünkü bu korkunç bir dağınıklık anlamına gelirdi; emperyalist savaşın bizi içine soktuğu çıkmazdan ancak ortak, artellerde birleşmiş, kooperatifsel çalışma çıkarabilir.

İktisadi konumundan dolayı kapitalizmde en çok ezilmiş olan köylü kitlesi, ani dönemeç ve geçiş olanağına en az inanır. Kolçak, Yudeniç ve Denikin'in köylülük üzerinde yaptığı deneyler, köylüleri kazanımlarına özellikle dikkat etmeye zorlamaktadır. Her köylü, kazanımlarının henüz kesin güvencede olmadığını, düşmanının, yani çiftlik beyinin henüz yok edilmediğini, bilakis onun, pusuya yatarak, dostlarının, yani uluslararası sermayenin çapulcu şövalyelerinin yardımını beklediğini biliyor. Ve uluslararası sermaye her geçen gün zayıflamasına, bizim durumumuz ise son zamanlarda olağanüstü düzelmesine rağmen, bütün hususları soğukkanlılıkla düşündüğümüzde, uluslararası sermayenin yine de hâlâ bizden daha güçlü olduğunu söylemek zorundayız. Uluslararası sermaye artık bize karşı açık savaşı göze alamıyor — artık kanatları kırılmıştır. Tam da şu son günlerde tüm bu beyefendiler, Avrupa'nın burjuva basınında şu açıklamayı yapmaya başladılar: "Sonunda Rusya'dan elimiz yanabilir, onunla barış yapmak belki daha iyidir." Hep böyle olur: düşman bir güzel pataklanınca barış yapmaya başlar. Avrupalı emperyalist baylara birçok kez, barışa hazır olduğumuzu söyledik, fakat onlar, Rusya'yı kendilerine bağlama düşü görüyorlardı. Şimdi, düşlerinin hiçbir zaman gerçek olamayacağını kavramış bulunuyorlar.

Uluslararası milyoner ve milyarderler bugün hâlâ bizden daha güçlü. Ve köylüler, Yudeniç, Kolçak ve Denikin'in ayaklanma girişimlerinin, Avrupalı ve Amerikalı emperyalistlerin parasıyla örgütlendiğini çok iyi görüyor. Ve köylü kitlesi kendilerinin en ufak zaafının ne tür sonuçlar doğurabileceğini çok iyi biliyor. İktidarın çiftlik beyleri ve kapitalistlerin eline geçmesi halinde kendilerini neyin beklediğinin belirgin anısı, köylüleri Sovyet iktidarının en sadık yandaşları haline getirmektedir. Eskiden son derece ağır koşullarda çalışmış, sömürülmüş ve çiftlik beyleriyle kapitalistlerin boyunduruğunun yükünü iliğinde ke-

miğinde hissetmiş köylüler arasında meseleyi kavrayanların sayısı her ay artıyor, Sovyet iktidarının konumu sağlamlaşıyor.

Kulakların, ücretli işçi çalıştıran, faizle borç para veren ve başkalarının emeğini sömürerek zenginleşenlerin durumu elbette çok farklıdır. Bunlar kütlesi itibariyle kapitalistlerin safındadır ve gerçekleşmiş devrimden hoşnut değildir. Ve biz, bu köylü katmanına karşı, daha uzun ve inatçı bir mücadele yürütmemiz gerekeceği konusunda açık olmalıyız. Fakat, çiftlik beylerinin ve kapitalistlerin tüm boyunduruğunun yükünü çekmiş olan köylülerle, başkalarını sömürmüş olanlar arasında orta köylülük kütlesi vardır. Burada en zor görevle karşı karşıyayız. Sosyalistler, sosyalizme geçişin zor bir görevi ortaya çıkardığına daima işaret ettiler: işçi sınıfının orta köylülükle ilişkisi. Bu hususta yoldaşlarımızdan, komünistlerden, her şeyden önce dikkat, bilinçli tavır ve sorunu bir çırpıda çözme isteği değil, bu karmaşık ve zor göreve doğru yaklaşma yeteneği talep etmeliyiz.

Orta köylüler kuşkusuz bireysel iktisada alışkındır. Onlar mülk sahibi köylüdür, ve bugün kendi mülkü olarak toprağa sahip olmamalarına rağmen, toprak ve arazi üzerinde özel mülkiyet kaldırılmış olmasına rağmen, esas neden olarak bu köylülerin elinde hâlâ gıda maddesi bulunduğu için, köylü yine de bir mülk sahibi olarak kalır. Orta köylü ihtiyacından fazla gıda maddesi üretir ve böylece tahıl fazlasının sahibi olarak açlık çeken işçinin sömürücüsü haline gelir. Ana görevler ve baş çelişki burada aranmalıdır. Emekçi olarak, kendi emeğiyle yaşayan biri olarak, kapitalizmin boyunduruğunu taşımış biri olarak köylü, işçinin yanındadır. Fakat elinde tahıl fazlası bulunan mülk sahibi olarak köylü, bu fazlayı, serbestçe satabileceği kendi malı olarak görmeye alışmıştır. Açlık çeken bir ülkede tahıl fazlasını satmak ise bir spekülatöre, bir sömürücüye dönüşmek demektir, çünkü açlık çeken biri, ekmek için elindeki her şeyi vermeye hazırdır. Burada, hepimizden, Sovyet iktidarının temsilcilerin-

den ve özellikle de kırda çalışan komünistlerden en büyük dikkati, bu sorunu en titiz şekilde incelemeyi ve ona iyice düşünülüp taşınılmış bir yaklaşımı talep eden en büyük ve en zor mücadele gelişmektedir.

Orta köylülere sosyalizmi zorla dayatmak istemediğimizi her zaman söyledik ve VIII. Parti Kongresi bunu tüm kapsamıyla onayladı. Kalinin yoldaşı Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi Başkanlığı'na seçerken, Sovyet iktidarıyla köylülük arasında doğrudan bir yakınlaşma sağlamak zorunda olduğumuzdan hareket ettik. Ve Kalinin yoldaş sayesinde kırda çalışma önemli bir ivme kazandı. Köylü, hiç kuşkusuz, Sovyet iktidarıyla doğrudan bir ilişki kurma olanağı elde etti: köylü, şahsında Sovyet Cumhuriyeti'nin en yüksek gücünü temsil eden Kalinin yoldaşa başvuruyor. Böylece orta köylülere şunu demiş olduk: "Sosyalizme geçişi zorla dayatmak söz konusu olamaz." Fakat onun bunu kavraması sağlanmalıdır, bunu köylünün en iyi şekilde anlayabileceği bir dille ifade edebilmeliyiz. Burada ancak örnekler yoluyla, ortak çiftlikleri başarıyla örgütleyerek etkide bulunulabilir. Bir kooperatif çalışması, artel çalışması örneği gösterebilmek için ise önce kendimizin böyle bir işletmeyi başarıyla örgütlemesi gerekir. Bu iki yıl içinde, tarım komünleri ve artelleri örgütlemek için muazzam bir hareket saptandı. Fakat meseleye soğukkanlılıkla bakacak olursak, şunu söylememiz gerekir ki, komün örgütlemeye koyulan yoldaşların çoğunluğu çiftçiliğe, tarıma, köylü yaşamının iktisadi koşulları hakkında yeterli bilgiye sahip olmadan yaklaşmışlardır. Bu yüzden burada bir yığın hatayı, aceleci adımların ve meseleyi yanlış ele almanın sonuçlarını bertaraf etmemiz gerekiyordu. Adım başında, eski sömürücüler, eski çiftlik beyleri Sovyet çiftliklerine sızdı. Bunların iktidarı yıkıldı, ama kendileri yok edilmedi. Bu unsurlar oralardan çıkarılmalı, ya da proletaryanın denetimi altına sokulmalıdır.

Bu görev hayatın her alanında önümüzde duruyor. Kızıl Ordu'nun elde ettiği bir dizi parlak zaferi duydunuz. Kızıl Ordu içinde onbinlerce eski subay ve albay çalışıyor. Bunları hizmete almasaydık, bize hizmet etmeye zorlamasaydık, ordu kuramazdık. Böyle yapmakla, bazı askeri uzmanların ihanetine rağmen Kolçak ve Yudeniç'i hezimete uğrattık ve bütün cephelerde zafer kazanıyoruz. Bu böyle oldu, çünkü az sayıdaki subay, Kızıl Ordu içinde propaganda ve ajitasyon açısından büyük öneme sahip komünist hücrelerin varlığı sayesinde öyle bir çevre içinde bulunmakta ve komünistlerin öyle güçlü baskısına maruz kalmaktadır ki, bu subayların çoğunluğu, etraflarında ördüğümüz komünist propaganda ve ajitasyon ağını parçalayamamaktadır.

Bilgi, teknik ve kültür birikimi olmadan komünizm inşa edilemez, bu birikim ise burjuva uzmanların elinde bulunuyor. Onların çoğu Sovyet iktidarına sempati duymuyor, fakat onlar olmadan komünizmi inşa edemeyiz. Onları yoldaşlık atmosferiyle, komünist çalışma ruhuyla kuşatıp, işçi-köylü iktidarıyla aynı saflarda yürümelerini sağlamalıyız.

Köylülük arasında sık sık, Sovyet çiftliklerini tamamen reddetmeye kadar varan aşırı bir güvensizlik ve öfke görülüyor: Sovyet çiftliklerine ihtiyacımız yok, orada eski sömürücüler var. Biz şunu dedik: Hayır, iktisadı yeni temel üzerinde örgütlemeyi bilmiyorsanız, o zaman biz eski uzmanları hizmete almak zorundayız, aksi takdirde sefaletten kurtuluş yok. Bunlardan Sovyet iktidarının emirlerini çiğneyecek olanların, Kızıl Ordu'da olduğu gibi aynı şekilde acımasızca gırtlağına yapışacağız. Mücadele devam ediyor, ve bu acımasız bir mücadele. Fakat onların çoğunu, bizim ihtiyacımız olduğu şekilde çalışmak zorunda bırakacağız.

Bu, kaşla göz arasında çözülemeyecek zor, karmaşık bir görevdir. Burada bilinçli bir çalışma disiplinine, köylülere yakınlaşmaya gerek var; onlara, Sovyet çiftliklerindeki bütün suiisti-

malleri gördüğümüzü göstermek zorundayız, ama biz, bilim ve teknik adamlarının kamu iktisadının hizmetine koşulmasının zorunlu olduğunu söylüyoruz, çünkü küçük işletmeyle sefaletten çıkamayız. Kızıl Ordu'da yaptığımız gibi yapacağız: bizi yüz defa yenecekler, fakat yüz birinci defasında bunların hepsini yeneceğiz. Fakat bunun için, kırdaki çalışmanın birlik içinde, disiplinli ve Kızıl Ordu'da yürütüldüğü ve ekonominin diğer alanlarında yürütülmekte olduğu gibi sıkı bir düzen içinde yürütülmesi gerekir. Yavaş yavaş fakat düzenli olarak köylülere kamu iktisadının yararlarını kanıtlıyoruz.

Sovyet çiftliklerinde yürütmemiz gereken mücadele budur, sosyalizme geçişin zorluğu buradadır, Sovyet iktidarının gerçek ve kesin sağlamlaşması buradadır. Orta köylülerin çoğunluğu, işçilerle bir olmazlarsa, bütün dünyada yanında sadece kapitalistlerin kaldığı, Sovyet Rusya'dan nefret eden ve iktidarı yeniden ele geçirme girişimlerini yıllar boyu yineleyecek olan Kolçak ve Yudeniç'i desteklemiş olacaklarını görünce, en geri orta köylü bile, ya devrimci işçilerle birlikte tam kurtuluşa doğru ilerleyebileceğini, ya da en ufak yalpalama halinde düşmanın, eski kapitalist sömürücünün üstünlük kazanacağını hesaba katmak zorunda olduğunu kavrayacaktır. Denikin üzerinde zafer, kapitalistleri henüz tamamen yok etmeyecektir, bunu hepimiz kavramalıyız Kapitalistlerin tekrar tekrar Sovyet Rusya'nın boğazına ilmik geçirmeyi deneyeceklerini çok iyi biliyoruz. Bu yüzden köylünün başka seçeneği yoktur, işçilere yardım etmek zorundadır, çünkü en ufak yalpalama zaferi çiftlik beyleri ve kapitalistlere verecektir. Köylüler arasında bu bilinci geliştirmek ilk ve en önemli görevimizdir. Kendi el emeğiyle yaşayan köylü, Sovyet iktidarının sadık müttefikidir, böyle bir köylüye karşı işçi, akranlarına davrandığı gibi davranır, işçi iktidarı onun için yapabileceği her şeyi yapar ve bu köylünün gereksinimlerini karşılamak için işçi-köylü iktidarı hiçbir fedakârlıktan kaçınmaz.

Fakat elindeki tahıl fazlasını sömürü için kötüye kullanan köylü bizim hasmımızdır. Açlık çeken ülkenin en önemli gereksinimlerini karşılamak görevi devlet görevidir. Fakat serbest tahıl ticaretinin devlete karşı işlenen bir suç olduğunu köylülerin hepsi kavramaktan uzak. "Tahılı ben ürettim, o benim ürünüm, onunla ticaret yapma hakkına sahibim" diye muhakeme yürütür köylü eski tarzda ve eski alışkanlıkla. Biz ise bunun ***devlete karşı işlenmiş bir suç olduğunu*** söylüyoruz. Serbest tahıl ticareti bu tahılla zenginleşmek demektir ve bu eski kapitalizme geri dönüştür, buna izin vermeyeceğiz, bedeli ne olursa olsun buna karşı mücadele edeceğiz.

Geçiş döneminde tahılın devlet tarafından tedarik edilmesini ve devlet tahıl vergisini uyguluyoruz. Bizi açlık ve sefaletten koruyacak tek yolun bu olduğunu biliyoruz. İşçilerin çok büyük çoğunluğu büyük sıkıntı çekiyor, çünkü tahıl dağıtımı düzenlenmemiştir; bunu düzenlemek için ise köylülerin devlet tahıl vergisini geciktirmeksizin, titizlikle ve kayıtsız şartsız vermeleri gerekiyor. Bu hususta Soyvet iktidarı taviz veremez. Bu, işçi iktidarının köylülere karşı mücadele sorunu değil, sosyalizmin varlık sorunu, Sovyet iktidarının varlık sorunudur. Köylülere derhal mal verecek durumda değiliz, çünkü yakıtımız yok, çünkü demiryolu ulaşımı durmuş durumda. Önce köylünün işçilere, sanayiyi yeniden kurabilmeleri için ödünç olarak tahıl vermesi gerekiyor, hem de spekülatif fiyatla değil, sabit fiyatla. Her köylü, gözü önünde açlık çeken tek bir işçi söz konusu olduğunda, bunu anlar. Fakat söz konusu olan milyonlarca işçi olunca, köylüler bunu anlamıyor ve eski spekülasyon yapma alışkanlığı üstün geliyor.

Bu alışkanlıklara karşı ısrarlı ve inatçı mücadele, ajitasyon ve propaganda, aydınlatma ve yapılanların gözden geçirilmesi — köylülüğe karşı politikamız budur.

Emekçi köylüleri her biçimde desteklemek, onlara akranla-

rımız gibi davranmak, onlara herhangi bir şeyi zorla dayatma yönünde en ufak bir girişimden kaçınmak — birinci görevimiz budur. İkinci görevimiz ise spekülasyona, köşe dönücülüğe, yıkıma karşı tutarlı mücadeledir.

Kızıl Ordu'yu kurmaya başladığımızda sadece tek tek, dağınık partizan grupları vardı. Disiplin ve birlik-beraberliğin yokluğundan dolayı birçok gereksiz kurban verildi, fakat bu zorlukları aştık ve partizan kıtalarının yerine gücü milyonlara varan Kızıl Ordu'yu kurduk. İki yıl gibi kısa bir zaman içinde, askerlik gibi zor ve tehlikeli bir alanda böyle bir sonuç elde etmeyi başardıysak, iktisadi yaşamın bütün alanlarında aynı şeyi başaracağımızdan edeceğimizden bir o kadar daha eminiz.

En zor görevlerden biri olan bu görevi de —işçilerle köylülük arasında doğru ilişkilerin kurulması, doğru bir beslenme politikası izlenmesi— çözeceğimiz ve burada da cephedeki gibi zafer kazanacağımızdan eminim.

"Pravda" No: 259.
19 Kasım 1919.
Eserler, C. 30, s. 128-135.

TARIM KOMÜNLERİ VE ARTELLER I. KONGRESİ'NDE KONUŞMA[24]

4 Aralık 1919

Yoldaşlar! Tarim Komünleri ve Arteller Birinci Kongrenizi Hükümet adına büyük memnuniyetle selamlarım. Sovyet iktidarının tüm faaliyetinden, komünlere, artellere ve genel olarak bireysel köylü çiftliklerini kolektif çiftliklere, kooperatiflere ya da artel işletmelerine dönüştürmeyi hedefleyen ve bu dönüşümü yavaş yavaş teşvik eden örgütlere ne muazzam önem verdiğimizi biliyorsunuz elbette. Sovyet iktidarının böyle bir başlangıcı teşvik etmek için çoktan milyarlık bir fon kurduğunu biliyorsunuz[25]. Sosyalist tarlaların birleştirilmesi üzerine talimatnamede[26], komünlerin, artellerin ve toprağın ortaklaşa işlenmesine yönelik bütün girişimlerin önemi vurgulanmakta ve Sovyet iktidarı bu yasanın sadece kağıt üzerinde kalmayıp, bilakis beklenen yararları göstermesi için büyük çaba harcamaktadır. Bu türden bütün girişimlerin önemi çok büyüktür, çünkü eski, perişan, sefil köylü iktisadı eski biçimiyle sürdürülecek olsaydı, sosyalist toplumun herhangi bir kalıcı inşasından söz edilemezdi. Ancak köylülere, toprağın toplumsal, kolektif, kooperatifsel, artel biçi-

minde işlenmesinin yararları pratikte göstermeyi başarabilirsek, ancak köylülere kooperatifsel, artel tarzı işletmelerle yardım etmeyi başarabilirsek, iktidarı elinde bulunduran işçi sınıfı ancak o zaman tuttuğu yolun doğruluğuna köylüleri gerçekten ikna edecek ve milyonlarca köylü kitlesini sağlam biçimde ve gerçekten yanına çekecektir. Bu yüzden, toprağın kooperatifsel ve artelvari işlenmesini teşvik etmeye yönelik her türden girişimlerin önemi ne kadar vurgulansa azdır. Parçalanmış, en ücra köşelere dağılmış milyonlarca köy, tekil çiftlik var karşımızda. Bu çiftlikleri hızlı bir şekilde, herhangi bir emirle, dışarıdan etkileme yoluyla yeniden biçimlendirmek istemek kesinlikle saçma bir düşünce olurdu. Milyonlarca küçük köylü çiftliğini ancak yavaş yavaş, dikkatle ve ancak başarılı pratik örnekler yoluyla etkileyebileceğimizin tamamen bilincindeyiz, çünkü köylüler, sırf öğütler ve kitabi bilgiler temelinde ciddi dönüşümleri kabullenmeyecek kadar pratik düşünceli ve eski alışkanlıklarına bağlıdırlar. Bu olamaz, hem saçmalık olurdu. Toplumsal tarıma, artel tarımına geçişin zorunlu ve olanaklı olduğu ancak pratikte, köylülerin görebileceği deneyimle kanıtlandığındadır ki, Rusya gibi böyle muazzam bir köylü ülkesinde, sosyalist tarım yolunda ciddi bir adım atıldığını hakkıyla söyleyebileceğiz. O nedenle doğaldır ki hepinize büyük devlet görevleri ve sosyalist görevler yükleyen komün, artel ve kooperatiflerin bu muazzam önemi, Sovyet iktidarını ve temsilcilerini bu sorunda özel bir dikkat ve özenle hareket etmeye zorlamaktadır.

Sosyalist tarlaların birleştirilmesi üzerine yasamızda, toprağın kooperatif ve artel biçiminde işlenmesine yönelik bütün girişimlerin, kendi içine kapanmamalarını, çevredeki köylü halka yabancılaşmamalarını, tersine onlara mutlaka yardım etmelerini mutlak bir görev olarak gördüğümüz söylenmektedir. Bu yasada vardır, komünlerin tüzüklerinde tekrarlanmaktadır, Tarım Halk Komiserliğimizin yönergelerinde yeniden ve yeniden açımlanmaktadır; ve esas mesele budur. Fakat en önemlisi bunun pratik-

te nasıl gerçekleştirileceğinin gerçekten pratik bir yöntemini bulmaktır. Ben bu konuda henüz bu esas zorluğu aştığımız kanısında değilim. Rusya'nın tüm köşelerinden toplumsal çiftliklerde pratik faaliyet içinde bulunanlar olarak birbirinize deneyimlerinizi iletme olanağına sahip olduğunuz Kongrenizin bütün kuşkulara son vermesini ve arteller, kooperatifler, komünler ve genel olarak her türlü kolektif, toplumsal tarım kuruluşlarını sağlamlaştırma eserinin pratik olarak üstesinden gelmeye başladığımızı kanıtlamasını dilerim. Fakat bunu kanıtlamak için gerçekten ***pratik*** sonuçlara gerek var.

Tarım komünlerimizin tüzüklerini okurken ya da bu soruna ayrılmış kitapları okurken, sanki bunlarda böyle komünler örgütleme gerekliliğinin propagandasına, teorik gerekçelendirilmesine fazla yer ayırıyormuşuz izlenimi doğuyor. Bu elbette gereklidir, çünkü toprağın kooperatif biçimde işlenmesinin yararlarını adamakıllı propaganda etmeden, açıklamadan, bu düşünceyi binlerce kez tekrarlamadan, geniş köylü kitlelerinin ilgisinin uyanacağını ve bu düşünceyi pratikte gerçekleştirme biçimlerini deneyeceklerini bekleyemeyiz. Propaganda elbette gereklidir ve tekrardan korkmamıza gerek yok, çünkü bize tekrar gibi görünen şey, yüzbinlerce köylü için tekrar değil, ilk kez keşfettikleri bir gerçek olacaktır. Eğer propagandaya gereğinden fazla dikkat gösterdiğimiz yönünde düşünceler beliriyorsa kafamızda, kendimize bunun daha yüz katını yapmamız gerektiğini söylemeliyiz. Fakat ben bunu söylerken, eğer tarım komünleri kurmanın yararları üzerine genel açıklamalar yapar, fakat aynı zamanda ona, kooperatif iktisadın, artel iktisadın getireceği pratik yararları kanıtlayabilecek durumda olmazsak, köylünün propagandamıza güvenmeyeceği anlamında söylüyorum.

Yasada, komünlerin, artellerin ve kooperatiflerin çevredeki köylü halka yardım etmek zorunda oldukları söylenmektedir. Devlet, işçilerin iktidarı, tarım komünleri ve artellere yardım et-

mek için milyarlık bir fon ayırmıştır. Ve şu ya da bu komün bu fondan köylülere yardım yaptığında, korkarız ki bu köylüler nezdinde alay konusu olacaktır. Hem de son derece haklı olarak. Her köylü şöyle diyecektir: "Elbette, size milyarlık bir fon verilince, kırıntısını bizim önümüze atmakta zorlanmazsınız." Korkarım ki köylü buna gülecektir, çünkü o bu soruna büyük dikkat ve büyük güvensizlik göstermektedir. Köylü yüzyıllardan beri devletten baskı dışında bir şey görmemeye alışmıştır, bu yüzden devletten gelen her şeyi büyük bir güvensizlikle karşılamaya alışkındır. Yani tarım komünlerinden köylülere sadece yasanın lafzını yerine getirmek için yardım yapılırsa, böyle bir yardım sadece yararsız olmakla kalmayacak, ancak zarar getirecektir. Çünkü "tarım komünü" kavramı çok büyük öneme sahiptir, komünizm kavramıyla bağıntılıdır. Komünlerin oralarda tarımın iyileştirilmesine yönelik gerçekten ciddi adımlar atıldığını pratikte göstermeleri iyidir, o zaman hem komünistlerin, hem de Komünist Partisi'nin itibarı da kuşkusuz yükselecektir. Fakat komünler sürekli olarak köylülerde retçi tavırlara yol açtılar ve hatta bazen "komün" sözcüğü komünizme karşı savaş parolası haline geldi. Bu, köylüleri zor yoluyla komünlere sokma yönünde anlamsız girişimler gündeme geldiğinde olmuyordu sadece. Bu davranışın saçmalığı o kadar çok dikkat çekti ki, Sovyet iktidarı buna karşı çoktan tavır aldı. Ve bugün münferit olarak da olsa görülse bile, bu tür zor uygulamalarının yine de pek seyrek olmasını ve Kongrenizden, Sovyet Cumhuriyeti'ndeki bu tür olumsuzlukların son izini de silmek için yararlanacağınızı, böylece çevredeki köylü halkın bir komüne girişin herhangi bir zorla bağıntılı olduğu yolundaki eski görüşünü güçlendirecek tek bir olay bile gösterememesini umarım.

Ancak, kendimizi bu eski hatadan kurtarsak ve bu olumsuzluğu tamamen ortadan kaldırsak bile, aslında bu, yapmamız gerekenlerin ancak çok küçük bir parçası olacaktır. Çünkü komünlere devlet desteği verme zorunluluğu hâlâ ortada; ve her türlü

kolektif tarım kuruluşuna devlet yardımı yapmasaydık komünist olmazdık, sosyalist ekonominin uygulanması taraftarı olmazdık. Bunu, tüm görevlerimizle uyum içinde olduğu ve bu kooperatiflerin, artellerin ve kolektif örgütlerin, iktidarda bulunan işçi sınıfının desteği olmadan kök salamayacak bir yenilik olduğunu çok iyi bildiğimiz için de yapmalıyız. Fakat bunların kök salması için ve devlet bunları maddi bakımdan ve diğer her türlü biçimde desteklediği için, köylülerin bütün bu yapılanları alaycı bir gülümsemeyle karşılamamalarını sağlamalıyız. Köylünün, komün, artel ve kooperatif üyelerinin devletin kaşık düşmanı olduğunu ve diğer köylülerden sadece ona kolaylıklar sağlanmasıyla ayrıldığını söylememesi için hep dikkatli olmalıyız. Ona toprak verip, ayrıca çiftlik binaları kurması için milyarlık fondan destek sağlanırsa, her ahmak, sıradan köylüden biraz daha iyi yaşayacaktır. Bunda komünistçe olan ne, ne gibi bir iyileştirme söz konusu, diyecektir köylü; onlara neden saygı duyalım? Birkaç düzine ya da birkaç yüz insanı alıp, hizmetlerine milyarlar verirseniz, bir şeyler yaparlar elbette.

İşte en çok köylülerin bu tutumundan korkulmalıdır; ve bu Kongre'deki yoldaşların dikkatini bu soruna çekmek istiyorum. Bu sorun pratikte öyle çözülmelidir ki, kendi kendimize şunu söyleyebilelim: bu tehlikeden sadece kaçınmamakla kalmadık, aynı zamanda köylünün böyle düşünmesine karşı mücadele etmek için araçlar da bulduk; bilakis köylünün, her komünde, her artelde devletin teşvik ettiği bir kuruluş görmesini ve onlar sayesinde kitaplardan ve konuşmalardan değil —bu yararsız olurdu— pratik yoldan toprağı işlemenin yeni yöntemlerini öğrenmesini ve eski yöntemlere üstünlüklerini görmesini sağlamak için araçlar da bulduk. Görevi çözmenin zorluğu burada yatmaktadır ve bu yüzden de önünde sadece kuru rakamsal veriler bulunan bizler için gerçekten her komünün, her artelin, eski sistemin bütün kuruluşlarından iyi olduğunu ve burada işçi iktida-

rının köylülere yardım ettiğini pratikte kanıtlayıp kanıtlamadığımız konusunda hüküm vermek zordur.

Bu sorunun pratik çözümü amacıyla sizin, bir dizi komşu komün, artel ve kooperatifle pratik aşinalığınıza dayanarak, yasa tarafından tarım komünlerinden talep edilen çevre halkına yardımın nasıl gerçekleştirildiğini, sosyalist tarıma geçişin nasıl uygulandığını ve bunun her komünde, her kooperatifte ve her artelde somut ifadesini nerede bulduğunu, bunun nasıl yapıldığını, kaç kooperatifin ve komünün bu işi gerçekten yaptığını ve kaçının sık sık gözlendiği gibi sadece buna niyetlendiğini, kaç komünün bu tür yardım yaptığını ve bunların hangi nitelikte —insancıl mı sosyalist mi— olduğunu gerçekten kontrol edebilmenin yöntemlerini ortaya çıkarmanız sanırım çok iyi olurdu.

Komünler ve arteller aldıkları devlet yardımının bir bölümünü köylülere verirlerse, bu, sadece her köylünün, burada iyi insanların kendisine yardım ettiklerini düşünmesine neden olur, fakat sosyalist düzene geçişi asla kanıtlamaz. Köylüler ise ezelden beri bu tür "iyi insanlar"a karşı kuşkucu davranmaya alışkındırlar. Bu yeni toplumsal düzenin ifadesini gerçekten nerede bulduğunu, toprağın kooperatifler, arteller biçiminde işlenmesinin bireysel köylü iktisadından daha iyi —sadece devlet yardımı sağlandığı için daha iyi ***değil***— olduğunun köylülere nasıl kanıtlandığını sınamayı bilmek gerekir. Bu yeni düzenin devlet yardımı ***olmadan*** da pratikte gerçekleştirilebileceğini köylülere kanıtlamayı bilmek gerekir.

Ne yazık ki Kongrenizde sonuna kadar kalamayacağım ve bu yüzden bu sınama yöntemlerinin hazırlanmasına katılamayacağım. Fakat, Tarım Halk Komiserliğimizin başındaki yoldaşlarla birlikte böyle yöntemleri bulacağınızdan eminim. Tarım Halk Komiseri Sereda yoldaşın, komünlerin ve kooperatiflerin çevredeki köylü halktan kopmaması, bilakis onların iktisadını

iyileştirmeye çabalamaları gerektiğini vurguladığı makalesini keyifle okudum. Komün, örnek olacak ve komşu köylüleri kendisine çekecek biçimde kurulmalıdır; onlara, mal yokluğunun ve genel yıkımın zor koşulları altında çiftliklerini işleten insanlara nasıl yardım etmek gerektiğinin pratik örneğini sunabilmeliyiz. Fakat, bu görevlerin gerçekleştirilmesinin pratik biçimini saptamak için, komşu köylü nüfusa yapılacak her tür yardımın tek tek sayıldığı çok ayrıntılı bir talimatname hazırlanmalıdır, her komünün, onun temelinde köylüler için yardım konusunda neler yaptığının denetlenebileceği bir talimatname hazırlanmalıdır. Bu talimatnamede ayrıca, var olan 2000 komünden ve yaklaşık 4000 artelden her birinin, köylülerde, sosyalizme geçiş olarak toprağın kolektif işlenmesinin mükemmel bir buluş ve hoş bir laf değil, yararlı bir şey olduğu inancını eylemleriyle sağlamlaştırabilecek bir hücre olmasının nasıl sağlanacağının yöntemleri de verilmelidir.

Yasanın komünlerden komşu köylü nüfusa yardım etmesini talep ettiğini söyledim. Yasada bunu başka türlü ifade edemez ve pratik talimatlar veremezdik. Genel ilkeleri saptamak ve bilinçli yoldaşların bu yasayı ülkenin her yerinde özenle uygulayacaklarına ve bu yasayı her bölgenin somut ekonomik ilişkilerine pratikte uygulamak için binlerce yol bulabileceklerine güvenmek zorundaydık. Fakat, görünürde yerine getiriliyor olsa da, her yasaya yan çizilebilir. Köylülere yardım yasası da titizlikle uygulanmadığı koşullarda katıksız bir oyuncağa dönüşebilir ve arzu edilen değil, bilakis tam tersi sonuçlar doğurabilir.

Komünler, onlarla temas ve onlardan aldığı yardım sonucu köylü iktisadının koşulları değişmeye başlayacak şekilde; ve her komün, her artel, her kooperatif bu koşulları iyileştirmenin temelini atmayı ve bu değişimin köylülere sadece yarar getireceğini onlara pratikte kanıtladıktan sonra, bu iyileştirmeyi pratikte gerçekleştirmeyi de bilecek yönde gelişmelidir.

Bize şöyle denebileceğini düşünebilirsiniz elbette: ekonomiyi düzeltmek için, dört yıl süren emperyalist savaş ve emperyalistlerin dayattığı iki yıl süren içsavaşın neden olduğu bugünkü yıkımdan farklı koşulların olması gerekir. Bizimki gibi koşullar altında tarımın geniş çaplı iyileştirilmesini uygulamak nasıl düşünülebilir? Kendimizi bir ölçüde suyun üstünde tutar ve açlıktan ölmezsek şükretmeliyiz.

Bu tür kuşkuların ifade edilebilmesi gayet doğaldır. Bu tür itirazlara yanıt verecek olsaydım şöyle derdim: Pekâlâ, diyelim ki, gerçekten de ekonominin uğradığı yıkım, çöküş, mal sıkıntısı, taşımacılığın zayıflığı, hayvanların ve aletlerin yok edilmesinden dolayı tarımda geniş çaplı bir iyileştirme uygulanamayacak olsun. Fakat tam bir dizi tekil durumda ekonomiyi iyileştirmenin sınırlı ölçüde mümkün olduğuna hiç kuşku yoktur. Fakat bunun da mümkün olmadığını varsayalım. Bu demek midir ki, komünler çevre köylülerinin yaşamını değiştiremez ve onlara kolektif tarım işletmelerinin saksıda yetiştirilmiş çiçek değil, işçi iktidarının emekçi köylülüğe yeni bir yardımı, Kulaklara karşı mücadelesinde köylülüğü desteklemek olduğunu kanıtlayamaz? Sorunu böyle koysak ve bugünkü yıkım koşullarında iyileştirmenin olanaksızlığını kabul etsek bile, komünlerde ve artellerde güvenilir komünistler olduğu takdirde çok çok fazla şey yapabileceğimizden eminim.

Boş laf savurmamak için, kentlerde Subotnik* denen şeye gelmek istiyorum. Kentlerde işçilerin, her işçiden talep edilenin ötesinde, parasız olarak yaptıkları çalışmaya böyle denmektedir; bu çalışma birkaç saat boyunca herhangi bir kamusal amaca ayrılır. Subotnikler ilk kez Moskova'da Moskova–Kazan demiryolu hattındaki demiryolcular tarafından uygulandı. Kızıl Ordu askerlerinin cephelerde inanılmaz özverilerde bulunduğu ve çektiği bütün sıkıntılara rağmen düşmanlarımız üzerinde büyük za-

* *Rusça "subbota" —Cumartesi— sözcüğünden.—Alm. Red.*

ferler kazandığına işaret edilen Sovyet Hükümeti'nin bir bildirisinde, aynı zamanda, bu zaferleri ancak bu kahramanlık, bu özveri sadece cephelerde değil, aynı zamanda cephe gerisinde de gösterilirse sonuna kadar götürebileceğimiz söyleniyordu. Moskovalı işçiler bunu, Subotnikleri düzenleyerek yanıtladılar. Moskovalı işçilerin köylülerden daha çok sıkıntı ve sefalet çektiklerine hiç kuşku yoktur. Moskovalı işçilerin yaşam koşullarını yakından tanır ve onların bu inanılmaz zor koşullar altında Subotnikleri uygulamaya girişebildiklerini düşünürseniz, o zaman, insanın her koşul altında yapabileceğini yapmak söz konusu olduğunda, Moskovalı işçilerin uyguladıkları yöntem uygulandığında koşulların zorluğunun asla bahane yapılamayacağını kabul edersiniz. Subotnikler münferit olaylar olmaktan çıkıp, partisiz işçiler egemen Komünist Parti'nin üyelerinin sırtında gerçekten yükümlülükler olduğunu ve komünistlerin Parti'ye yeni üyeleri, hükümet partisinin konumuyla bağıntılı avantajlar sağlamak için değil, gerçek komünist çalışma örneği sunmaları, yani parasız çalışma yapmaları için aldıklarını görünce, kentte Komünist Partisi'nin itibarının yükselmesine ve partisiz işçilerin komünistlere saygısının artmasına hiçbir şey bu Subotnikler kadar katkıda bulunmamıştır. Komünizm, insanların genelin yararı için çalışmanın gerekliliğini kavradıkları için çalıştıkları sosyalizmin en yüksek gelişme aşamasıdır. Henüz sosyalist düzeni uygulayamayacağımızı biliyoruz; her şey iyi giderse çocuklarımız, belki de ancak torunlarımız sosyalizmin kuruluşunu yaşayacaklar. Yine de biz, egemen Komünist Parti üyelerinin, en iyi komünistleri cepheye gönderir ve kendilerinden bu biçimde yararlanılamayanlardan Subotniklerin uygulanmasını talep ederken, kapitalizme karşı mücadelenin de esas bölümünü üstlendiğini söylüyoruz.

Bu Subotnikler her büyük sanayi kentinde yerleşmiştir; Parti her üyesinden Subotniklere katılmasını talep eder ve buna uymayanları —Parti'den ihraçla da— cezalandırır. Komünlerde,

artellerde ve kooperatiflerde de bu çareye başvurursanız, o zaman en kötü koşullar altında bile, köylünün, her komünde, her artelde, her kooperatifte, devlet yardımını almasıyla değil, sadece başkalarına sosyalizmi vaaz etmeyen, aynı zamanda onu bizzat gerçekleştirebilen ve en kötü koşullarda bile komünistçe iktisat yapan ve çevredeki köylü nüfusa gücü oranında yardım etme becerisine sahip olduklarını gösterebilen işçi sınıfının en iyi temsilcilerinin bir araya gelmesiyle öne çıkan bir birlik görmesini sağlayabilirsiniz. Burada hiçbir kaçamak olamaz, burada mal yokluğuna, tohumluk sıkıntısına, hayvanlardaki bir salgın hastalığa dayanamazsınız. Burada, her koşulda bize, üzerimize aldığımız zor görevin pratikte ne ölçüde üstesinden geldiğimizi kesinlikle söyleyebilme olanağı veren bir denetime sahibiz.

Ben, komün, kooperatif ve artel temsilcilerinin ortak toplantısının bu konuyu müzakere edip, böyle bir yöntemi uygulamanın gerçekten de komünleri ve kooperatifleri sağlamlaştırmak için mükemmel bir araç olacağını ve köylülerin artık Rusya'da komün, artel ve kooperatiflere ilişkin tek bir düşmanca tutumunun olamayacağını kavrayacağından eminim. Fakat bu yetmez; köylülerin onlara teveccüh göstermesi gerekir. Biz Sovyet iktidarının temsilcileri, bu işte yardımcı olmak için elimizden gelen her şeyi yapacağız ve milyarlık fondan ya da başka kaynaklardan verilecek devlet yardımlarının, ancak bu çalışma komünleri ve artellerin komşu köylülerin yaşamına pratikte gerçekten yakınlaştığı durumlarda onaylanmasına özen göstereceğiz. Bu önkoşullar olmadan, artellere ve kooperatiflere yapılan her yardımı sadece yararsız değil, aynı zamanda kesinlikle zararlı görüyoruz. Komünlerin komşu köylülere yaptıkları yardımlar, sadece bolluktan kaynaklanan yardım olarak görülmemelidir, bilakis bu yardım sosyalist yardım olmalı, yani köylüye, kendi içine kapanık bireysel iktisattan kooperatif işletmeye geçme olanağı vermelidir. Ve bu ancak, biraz önce sözünü ettiğim yolla, yani Subotniklerle yapılabilir.

Köylülerden çok daha kötü koşullarda yaşamalarına rağmen Subotnik hareketini başlatan kentlerdeki işçilerin bu deneyimlerini gözönüne alırsanız, genel, bir ağızdan desteğinizle, bugün sayıları birkaç bin olan komünlerden ve artellerden her birinin, komünist fikir ve düşünceleri köylüler arasında yaygınlaştırmak için gerçek bir merkez olmasını, bu komün ve artellerin her birinin, köylülere, henüz güçsüz, gösterişsiz embriyonlar olsalar da, yapay olarak seralarda yetiştirilmemiş olduklarını, yeni sosyalist düzenin gerçek embriyonları olduklarını pratik örnekle gösterebileceğini kabul ettirebiliriz, bundan eminim. Ancak o zaman eski cehalet, yıkım ve sefalet üzerinde emin bir zafer elde edeceğiz, ancak o zaman yolumuzun devamındaki hiçbir zorluk bizim için tehlikeli olmayacaktır.

"Pravda" No: 273 ve 274,
5 ve 6 Aralık 1919.
Eserler, C. 30, s. 181-191.

TARIM SORUNU ÜZERİNE TEZLERİN İLK TASLAĞI

Komünist Enternasyonal II. Kongresi İçin

Marchlevski yoldaş makalesinde*, artık sarı Enternasyonal'e dönüşmüş olan II. Enternasyonal'in, tarım sorununda devrimci proletaryanın taktiğini sadece saptayamamasının değil, aynı zamanda bu sorunu doğru koymayı bile başaramamasının nedenlerini mükemmel bir biçimde ortaya koymuştur. Marchlevski yoldaş sonra da III. Enternasyonal'in komünist tarım programının teorik temellerini vermektedir.

15 Temmuz 1920'de yapılacak olan önümüzdeki Komünist Enternasyonal Kongresi'nin tarım sorunu üzerine genel kararı bu temeller üzerinde hazırlanabilir (ve bana göre hazırlanmalıdır).

Aşağıdakiler bu kararın ilk taslağıdır.

---

* *Lenin Marchlevski'nin, "Komünist Enternasyonal" dergisinin Temmuz 1920 tarihli 12. sayısındaki "Tarım Sorunu ve Dünya Devrimi" makalesini kastetmektedir.*

1— Sadece komünist partisinin önderlik ettiği kent ve sanayi proletaryası, köyün emekçi kitlelerini, sermayenin ve büyük toprak mülkiyetinin boyunduruğundan, yıkımdan ve kapitalist düzen sürdüğü müddetçe kaçınılmaz olarak tekrar tekrar çıkmak zorunda olan emperyalist savaşlardan kurtarabilir. Köyün emekçi kitleleri için, komünist proletaryayla ittifaktan ve onun çiftlik beylerinin (büyük toprak sahipleri) ve burjuvazinin boyunduruğunu alaşağı etme devrimci mücadelesini kayıtsız şartsız desteklemekten başka bir kurtuluş yoktur.

Öte yandan sanayi işçileri, kendilerini dar lonca ve meslek çıkarlarının çevresine hapsedip, kendini beğenmiş bir şekilde bazen oldukça iyi küçük-burjuva durumlarını iyileştirme kaygı ve çabalarıyla yetinirlerse, insanlığı sermayenin boyunduruğundan ve savaşlardan kurtarma tarihi misyonlarını yerine getiremezler.

Ne var ki, birçok ileri ülkede, II. Enternasyonal'in güya sosyalist partilerinin temelini oluşturan, gerçekte ise en kötü düşmanları, sosyalizm hainlerini, küçük-burjuva şovenlerini, burjuvazinin işçi hareketi içindeki ajanlarını temsil eden "işçi aristokrasisi"nin durumu tam da budur. Proletarya ancak tüm emekçilerin ve sömürülenlerin öncüsü olarak, sömürücüleri yıkma mücadelesinde onların önderi olarak ortaya çıktığı ve öyle davrandığı takdirde gerçekten devrimci, gerçekten sosyalist tarzda davranan bir sınıf olur. Bu ise, sınıf mücadelesini köye taşımadan, köyün emekçi katmanlarını kent proletaryasının komünist partisi etrafında toplamadan, bu kitleler proletarya tarafından eğitilmeden olanaksızdır.

2— Kent proletaryasının mücadelede sevk ve idare etmek ya da her halükârda kendi yanına çekmek zorunda olduğu kırın emekçi ve sömürülen kitleleri tüm kapitalist ülkelerde şu sınıflarla temsil olunur:

Birincisi, yaşamlarını kapitalist tarım işletmelerinde ücretli emekle kazanan kır proletaryası, ücretli işçiler (yanaşmalar, sezon işçileri, gündelikçiler). Bu sınıfın bağımsız, kırsal nüfusun diğer gruplarından ayrı (siyasi, askeri, sendikal, kooperatifsel, kültürel vs.) örgütlenmesini yaratmak, bu sınıf içinde propaganda ve ajitasyonu yükseltmek, bu sınıfı Sovyet iktidarı ve proletarya diktatörlüğüne kazanmak — bütün ülkelerde komünist partilerin ***temel*** görevi budur.

İkincisi, yaşamlarını kısmen kapitalist tarım ve sanayi işletmelerinde ücretli emekle, kısmen de aileleri için belli bir miktarda yiyecek maddesi elde ettikleri kendi topraklarında ya da kiraladıkları bir toprak parçasında çalışarak kazanan yarı-proleterler ya da parsel köylüleri. Emekçi kır nüfusunun bu grubunun sayısı bütün kapitalist ülkelerde çok büyüktür. Bunların varlığı ve özel durumu, burjuvazinin temsilcileri ve II. Enternasyonal'e mensup sarı sosyalistler tarafından gizlenir; bunlar kısmen işçileri bilinçli olarak kandırarak, kısmen de küçük-burjuva görüşlerin alışkanlık gücüne yenik düşerek bu grubu genel olarak "köylülüğün" büyük kütlesiyle aynı kefeye koyarlar. İşçileri kandırmanın bu burjuva yöntemine en çok Almanya ve Fransa'da, sonra da Amerika ve diğer ülkelerde rastlanır. Komünist Partisi çalışmasını doğru örgütlerse bu grup kesinlikle onun yandaşı olacaktır, çünkü bu tür yarı-proleterlerin durumu son derece zordur ve bunların Sovyet iktidarından ve proletarya diktatörlüğünden kazançları muazzam ve hemendir.

Üçüncüsü, küçük köylüler, yani küçük çiftçiler, yabancı emek kullanmadan ailelerinin ve çiftliklerinin ihtiyacını ancak karşılayabilecek kadar küçük toprağa sahip olan mülk sahipleri ve kiracılar. Bu katman proletaryanın zaferinden kesinlikle kazançlı çıkacaktır; o bu katmana derhal ve eksiksiz olarak şunları getirecektir: a) kira ödemekten ya da ürünün bir kısmını toprak sahibine vermekten kurtuluş (örneğin Fransa'da métayerler

[yarıcılar], İtalya'da vs. aynısı); b) ipotek borçlarından kurtuluş; c) büyük toprak sahiplerinin baskısı ve onlara bağımlılığın çeşitli biçimlerinden kurtuluş (ormandan yararlanma vs.); d) çiftliklerinin proleter devlet iktidarı tarafından derhal desteklenmesi (proletarya tarafından mülksüzleştirilen kapitalist büyük işletmelerdeki tarım araçlarını, kısmen de binaları kullanma olanağı, kapitalizmde en çok zengin ve orta köylülere yarar sağlayan kırsal tüketim ve üretim kooperatiflerinin, proleter devlet iktidarı tarafından derhal, ilk planda yoksullara, yani proleterlere, yarı-proleterlere, küçük köylülere vs. yardım eden örgütlere dönüştürülmesi) ve buna benzer daha birçok şey.

Aynı zamanda komünist partisi, kapitalizmden komünizme geçiş döneminde, yani proletarya diktatörlüğü döneminde, bu katman içinde en azından kısmen, sınırsız ticaret özgürlüğü ve özel mülkiyet haklarından özgürce yararlanma yönünde yalpalamaların kaçınılmaz olduğunu bilmelidir, çünkü (küçük ölçekte de olsa) tüketim maddeleri satıcısı olarak ortaya çıkan bu katman, spekülasyon ve mülk sahibi alışkanlıklarıyla bozulmuştur. Fakat sağlam bir proleter politika izlenirse, muzaffer proletarya büyük toprak sahipleri ve büyük köylülerle esaslı surette hesaplaşırsa bu katmanın yalpalamaları önemli olmaz ve bu kesimin esas itibariyle proleter devrimden yana olacağı gerçeğini değiştirmez.

3— Bu üç grup birlikte bütün kapitalist ülkelerde kırsal nüfusun çoğunluğunu oluşturur. O nedenle proleter devrimin başarısı sadece kentlerde değil, kırda da tamamen güvencededir. Aksi düşünce yaygındır ama sadece şunlarla ayakta durmaktadır: Birincisi, gerek köydeki sözü edilen sınıflarla sömürücüler, toprak sahipleri ve kapitalistler arasındaki, gerekse de bir yandan yarı-proleterler ve küçük köylülerle, öte yandan büyük köylüler arasındaki derin uçurumu bütün araçlarla gizleyen burjuva bilim ve istatistiğin sistemli aldatmacasıyla; ikincisi, sarı II. Enternas-

yonal kahramanlarının ve emperyalist ayrıcalıklar tarafından satın alınmış ileri ülkelerin "işçi aristokrasisi"nin, yoksul köylüler arasında gerçekten proleter-devrimci bir propaganda, ajitasyon ve örgütlenme çalışması yapma konusunda beceri ve iradeden yoksun oluşuyla; oportünistlerin bütün dikkati, proletaryanın burjuva hükümeti ve burjuvaziyi devrimci tarzda devirmesine değil, büyük ve orta köylülük de dahil (bunlara daha sonra geleceğiz) burjuvaziyle anlaşma teorik ve pratik politikasını geliştirmeye yönelikti ve yöneliktir; üçüncüsü, bu düşünce, artık (bütün burjuva-demokratik ve parlamenter önyargılarla bağıntılı) bir önyargının gücüne ulaşmış olan, teorik Marksizm tarafından tamamen kanıtlanmış ve Rusya'da proleter devrimin deneyimiyle tamamen doğrulanmış olan bir gerçeğin, yani müthiş korkutulmuş, dağınık, ezilmiş, bütün ülkelerde, en ileri ülkelerde bile yarı-barbar bir yaşama mahkûm kır nüfusunun ekonomik, sosyal ve kültürel olarak sosyalizmin zaferinden çıkarı olan sözü edilen üç kategorisi devrimci proletaryayı ancak, iktidar proletarya tarafından ele geçirildikten ***sonra,*** ancak proletarya büyük toprak sahipleri ve kapitalistlerle kesin biçimde hesaplaştıktan ***sonra,*** ancak bu ezilen insanlar kendilerine yardım edecek, onlara önderlik edebilecek, doğru yolu gösterebilecek güce ve sağlamlığa sahip örgütlü bir önder ve savunucuya sahip olduklarını ***pratikte gördüklerinde*** kesin biçimde destekleyebileceği gerçeğinin kavranmamasıyla ayakta durmaktadır.

4— İktisadi anlamda "orta köylülük"ten, mülk sahibi ya da kiracı olarak hakeza küçük, ama birincisi, kapitalizmde çoğunlukla sadece aileyi ve işletmeyi kıt kanaat geçindirmekle kalmayan, aynı zamanda, en azından verimli yıllarda sermayeye dönüşebilecek belli bir fazlalık elde etme imkânı veren ve ikincisi, işlenmesinde sık sık (örneğin iki ya da üç işletmeden biri) yabancı emek kullanılan arazileri tasarrufunda bulunduran küçük çiftçiler anlaşılır. İleri kapitalist bir ülkede orta köylülüğe somut bir örnek, Almanya'da 1907 sayımına göre, 5 ila 10 hektar top-

rağa sahip işletmeler grubudur; bu grup içinde ücretli tarım işçisi çalıştıran işletmelerin sayısı, bu gruptaki işletmelerin yaklaşık üçte biridir.* Özellikle büyük emek harcamayı gerektiren örneğin bağcılık gibi özel tarımın daha gelişkin olduğu Fransa'da bu grup büyük ihtimalle daha büyük ölçüde yabancı, kiralık işgücü kullanmaktadır.

Devrimci proletarya —en azından yakın gelecekte ve proletarya diktatörlüğü döneminin başında— bu kesimi kendi yanına çekme görevini üstlenemez, bilakis bu kesimi tarafsızlaştırmakla, yani proletaryayla burjuvazi arasındaki savaşta onu tarafsız kılmakla yetinmelidir. Bu katmanın iki güç arasında yalpalaması kaçınılmazdır ve yeni dönemin başlangıcında, gelişmiş kapitalist ülkelerde, ağırlıkla burjuvaziye eğilim gösterecektir. Çünkü mülk sahibinin dünya görüşü ve ruh hali burada ağır basar; spekülasyona, ticaret ve mülkiyet "özgürlüğü"ne duyulan ilgi dolaysızdır, ücretli işçilerle çelişki doğrudan ortaya çıkar. Muzaffer proletarya, kira ve ipotekleri kaldırarak bu kesimin durumunu doğrudan düzeltecektir. Proleter devlet iktidarı kapitalist ülkelerin çoğunda tüm özel mülkiyeti asla derhal tamamen ortadan kaldırmamalıdır, her halükârda küçük ve orta köylülere, topraklarının sadece elinde kalmayacağını, aynı zamanda kiralayageldiği tüm toprak parçası oranında büyütüleceğini de güvenceler (kiranın kaldırılması).

Bu tür önlemlerin burjuvaziye karşı amansız mücadeleyle birleştirilmesi, tarafsızlaştırma politikasının başarısını tamamen güvenceler. Kolektif tarımsal işletmeye geçişi, proleter devlet

---

* *Tam rakamlar şöyledir: 5–10 hektar toprağa sahip işletmelerin sayısı 652.798'dir (toplam sayı 5.736.082); bu işletmelerde her türden 487.704 ücretli işçi ve 2.003.633 aile bireyi çalışmaktaydı. 1910 yılı sayımına göre Avusturya'da 383.331 işletme bu gruba dahildi; bunlardan 126.136'sı ücretli işçi çalıştırmaktaydı. Ücretli işçilerin sayısı 146.044, aile üyelerinin sayısı 1.265.969'du. Avusturya'da toplam işletme sayısı 2.856.349 idi.*

iktidarı, en büyük dikkatle ve yavaş yavaş, örneğin gücüyle, orta köylülere karşı herhangi bir zor kullanmadan uygulamalıdır.

5— "Büyük köylü" diye, kural olarak çok sayıda ücretli işçi çalıştıran ve "köylülük"le bağı sadece düşük kültür seviyesi, yaşam biçimi ve işletmesinde şahsen bedenen çalışması olan tarımdaki kapitalist girişimcilere denir. Bu, devrimci proletaryanın doğrudan ve kesin düşmanları olan burjuva katmanlar içinde en kalabalık olanıdır. Komünist partileri kırdaki çalışmalarında temel dikkatlerini bu kesime karşı mücadeleye, kırsal nüfusun emekçi ve sömürülen çoğunluğunu bu sömürücülerin düşünsel ve siyasi etkisinden kurtarmaya vs. yöneltmelidir.

Proletaryanın kentlerdeki zaferinin ardından, bu katmanın her türlü direniş, sabotaj ve karşı-devrimci nitelikte doğrudan silahlı eylemlere başvurması tamamen kaçınılmazdır. O nedenle devrimci proletarya, bu katmanı tamamen silahsızlandırmak ve ona —sanayide kapitalistleri devirmenin yanı sıra— ilk direniş gösterisinde tayin edici, amansız, yok edici bir darbe indirmek için gerekli güçlerin düşünsel ve örgütsel hazırlığına derhal başlamak zorundadır; bu amaçla kır proletaryası silahlandırılmalı ve kırda sömürücülerin alınmayacağı, proleterlere ve yarı-proleterlere ağırlıklı konumun sağlanacağı Sovyetler kurulmalıdır.

Fakat bizzat büyük köylülerin mülksüzleştirilmesi bile, kesinlikle muzaffer proletaryanın doğrudan görevi olamaz, çünkü bu tür işletmelerin toplumsallaştırılması için henüz maddi, özellikle teknik, aynı zamanda sosyal koşullar da mevcut değildir. Bazı durumlarda, büyük ihtimalle istisnai durumlarda, büyük köylülerin küçük kiracılara kiraya verdikleri ya da çevredeki küçük-köylü nüfus için özellikle gerekli olan topraklarına el konulacaktır; bu küçük köylülere, büyük köylülerin tarım makinelerinin bir kısmının belli koşullarda parasız kullandırılması da güvence altına alınmalıdır vs. Fakat proleter devlet iktidarı kural olarak büyük köylülere topraklarını bırakmalı ve ancak emekçi

ve sömürülenlerin iktidarına karşı direnmeleri durumunda elkoymalıdır. Büyük köylülüğe karşı mücadelenin bir dizi özel koşul nedeniyle uzun sürdüğü ve özellikle karmaşık geliştiği Rusya'da proleter devrimin deneyimleri, yine de, bu katmanın, en ufak bir direniş girişiminde kendisine iyi bir ders verildiğinde, proleter devletin kendisine verdiği görevleri bağlılıkla yerine getirebildiğini, hatta —olağanüstü yavaş da olsa— çalışan herkesi koruyan ve zengin tembellere karşı acımasız olan iktidara saygı duymaya başladığını göstermiştir.

Burjuvaziye karşı muzaffer proletaryanın Rusya'da büyük köylülüğe karşı mücadelesini karmaşıklaştıran ve uzamasına neden olan özel koşullar, esas olarak, Rus devriminin 7 Kasım (25 Ekim) 1917 devriminden sonra "genel-demokratik", yani aslında bütün köylülüğün çiftlik sahiplerine karşı burjuva-demokratik mücadele aşamasını geçirmesi; ayrıca, kent proletaryasının kültürel ve sayısal güçsüzlüğü; son olarak büyük uzaklıklar ve son derece kötü ulaşım yollarıdır. İleri ülkelerde bu engelleyici koşullar olmadığı için, Avrupa ve Amerika'nın devrimci proletaryası, büyük köylülüğün direnişi üzerinde tam zaferi, onun en ufak direniş olanağının tamamen ortadan kaldırılmasını daha enerjik biçimde hazırlamalı ve çok daha hızlı, çok daha kararlı, çok daha başarılı bir biçimde sonuçlandırmalıdır. Bu acil bir zorunluluktur, çünkü böyle tam ve kesin bir zafer olmadan, kır proleteri, yarı-proleter ve küçük köylü kitleler, proleter devlet iktidarını tamamen sağlamlaşmış kabul etmezler.

6— Devrimci proletarya, derhal ve kayıtsız şartsız, çiftlik sahiplerinin, büyük toprak sahiplerinin, yani kapitalist ülkelerde doğrudan doğruya ya da kiracıları aracılığıyla çevredeki ücretli işçileri ve küçük köylüleri (çoğu kez orta köylüleri de) sistemli olarak sömüren, kendisi bedenen hiç çalışmayan ve çoğu kez feodal beylerin (Rusya, Almanya, Macaristan'da soylular, Fransa'da yeniden haklarına kavuşan senyörler, İngiltere'de lordlar

ve Amerika'da eski köle sahiplerinin) ardılları olan ya da pek zenginleşmiş mali kodamanlar ya da bu iki sömürücüler ve aylaklar kategorisinin bir karışımı olan kişilerin topraklarına el koymalıdır.

Komünist partiler, el konulan arazileri için büyük toprak sahiplerinin tazmin edilmesini kesinlikle propaganda etmemeli ve uygulamamalıdır, çünkü Avrupa ve Amerika'daki bugünkü koşullar altında bu sosyalizme ihanet ve milyonerlerin sayısını ve servetini artırmış olan savaştan en fazla acı çekmiş emekçi ve sömürülen kitlelere yeni bir yük anlamına gelir.

Muzaffer proletaryanın büyük toprak sahiplerinden müsadere ettiği toprakların nasıl işleneceği sorusuna gelince, ekonomik geriliği nedeniyle Rusya'da bu araziler çoğu durumda dağıtılmak ve kullanınaları için köylülere verilmek zorunda kalındı. Ancak çok istisnai durumlarda, proleter devlet kendi hesabına işlettiği "Sovyet çiftlikleri" yaratarak, buralarda çalışan eski ücretli işçiler devlet adına çalışan işçilere ve devleti yöneten Sovyet üyelerine dönüştürdü. Komünist Enternasyonal, ileri kapitalist ülkeler için tarımsal büyük işletmelerin ***tercihan*** korunmasını ve bunların Rusya'daki "Sovyet çiftlikleri" tarzında yönetilmesini doğru bulur.

Fakat bu kuralı abartmak ya da şablon gibi kullanmak ve mülksüzleştiricilerden mülksüzleştirilen arazilerin bir kısmının küçük köylülere, bazen de yörenin orta köylülerine parasız verilmesine asla izin vermemek ağır bir hata olacaktır.

Birincisi, buna karşı tarımsal büyük işletmenin teknik üstünlüğüne dikkat çeken bilinen itiraz, çoğu kez, tartışma götürmez bir teorik doğrunun yerine en kötü oportünizmi ve devrime ihaneti geçirmeye çıkar. Bu devrimin başarısını güvence altına almak için proletarya, üretimin geçici bir gerilemesinden korkmamalıdır, tıpkı Kuzey Amerika'da köle sahiplerine karşı çıkan

burjuvaların 1863–1865 içsavaşının sonucu olarak pamuk üretiminin geçici gerilemesinden korkmamaları gibi. Burjuvalar için üretim için üretim önemlidir, emekçi ve sömürülen halk için en önemlisi ise sömürücülerin yıkılması ve çalışanların kapitalistler için değil, kendileri için çalışacakları koşulların yaratılmasıdır. Zaferini güvence altına almak ve sağlamlaştırmak proletaryanın ilk ve en önemli görevidir. Fakat orta köylülüğü tarafsızlaştırmadan ve küçük-köylülüğün büyük bir bölümünün, hatta tümünün desteğini sağlamadan proleter iktidarı sağlamlaştırmak mümkün değildir.

İkincisi, tarımda büyük işletmenin sadece yaygınlaştırılması değil, korunması bile, gayet gelişkin, devrimci, sınıf bilincine sahip, sendikal ve politik bakımdan örgütsel olarak iyi eğitilmiş bir kır proletaryasının varlığını gerektirir. Bu önkoşulun henüz bulunmadığı ya da bu işle, amaca uygun biçimde sınıf bilinçli ve işinin ehli işçilerin görevlendirilmesinin olanaklı olmadığı yerlerde, aceleyle büyük işletmelerin devlet tarafından işletilmesine geçmek, proleter devlet iktidarını ancak tehlikeye maruz bırakabilir, böyle yerlerde "Sovyet çiftlikleri" kurarken büyük bir dikkat ve esaslı bir hazırlık elzemdir.

Üçüncüsü, en ilerileri de dahil bütün kapitalist ülkelerde, hâlâ yörenin küçük köylülerinin büyük toprak sahibi tarafından ortaçağdan kalan yarı-angaryavari sömürüsü sürmektedir. Örneğin: Almanya'da Instleute [yanaşmalar —ÇN], Fransa'da métayerler (ortakçılar), ABD'de yarıcılar (Güney Devletlerinde çoğunlukla tam da bu yolla sömürülen sadece zenciler değil, bazen beyazlar da). Böyle durumlarda proleter devlet, eskiden küçük köylüler tarafından kiralanan toprakları kullanmaları için eski kiracılarına karşılıksız devretmelidir, çünkü başka bir ekonomik ve teknik temel yoktur ve bu temeli bir hamlede yaratmak mümkün değildir.

Büyük işletmelerin demirbaşına mutlaka el konmalı ve bu

demirbaşın büyük devlet işletmesinin ihtiyaçları karşılandıktan ***sonra,*** proleter devletin hazırladığı şartlara uyarak çevredeki küçük köylüler tarafından parasız olarak kullanılabilmesi vazgeçilmez koşuluyla devletin mülkiyetine geçirilmelidir.

Proleter devrimden sonraki ilk dönemde büyük toprak sahiplerinin mülklerine sadece derhal el konması değil, aynı zamanda karşı-devrimin başı ve bütün kırsal nüfusu acımasızca ezen zalimler olarak bütün büyük toprak sahiplerinin sürülmesi ya da enterne edilmesi mutlaka zorunluysa da, proleter iktidar sadece kentte değil kırda da sağlamlaştığı ölçüde, bu sınıftan, değerli deneyimlere, bilgilere ve örgütsel becerilere sahip insanları (mutlak güvenilir komünist işçilerin özel denetimi altında) büyük işletmeli sosyalist tarımın yaratılmasına çekmek gerekir.

7— Sosyalizmin kapitalizm üzerinde zaferi, sosyalizmin sağlamlaştırılması ancak proleter devlet iktidarı sömürücülerin her türlü direnişini nihai olarak kırdıktan ve tam istikrara kavuştuktan ve kendisine tabi olunmasını sağladıktan sonra, bütün sanayiyi kolektif büyük işletmenin ilkelerine göre ve tekniğin en son kazanımları temelinde reorganize ettiğinde (tüm ekonominin elektrifikasyonu) güvence altına alınmış sayılabilir. Sadece bu durum kente, geri kalmış, dağınık kır nüfusuna öyle radikal bir teknik ve sosyal destek sağlama olanağı verecektir ki, bu destekle tarımın ve genel olarak tarımsal emeğin üretkenliğini muazzam artıran bir maddi temel yaratılacak ve bu yolla küçük köylüler, kendi çıkarları uğruna, tarımda kolektif, makineli büyük işletmeye geçmeye teşvik edilecektir. Bütün sosyalistlerin lafız olarak kabul ettikleri bu tartışma götürmez teorik gerçek, pratikte gerek sarı II. Enternasyonal içinde, gerekse de Alman ve İngiliz "Bağımsızlar"ı ve Fransız Longuetistleri vs. arasında hüküm süren oportünizm tarafından çarpıtılmaktadır. Çarpıtma, dikkatleri nispeten uzak, güzel ve pembe geleceğe çekerek, bu geleceğe zor, somut geçişin ve ilerleyişin acil görevlerinden

uzaklaştırmakta yatmaktadır. Bu, pratikte burjuvaziyle anlaşma ve "toplumsal barış" vaaz etmeye, yani şimdi, savaş sonucunda her yerde yıkım ve sefaletin hüküm sürdüğü koşullar altında mücadele eden, bir avuç milyonerin serveti ve zorbalığının, tam da savaş sonucunda inanılmaz bir boyuta ulaştığı koşullar altında mücadele eden proletaryaya kesin ihanete götürür.

Özellikle kırda sosyalizm uğruna başarılı bir mücadelenin gerçek olanağı için şunlar gereklidir: birincisi, bütün komünist partiler, sanayi proletaryasına, burjuvaziyi yıkmak ve proleter devlet iktidarını kurmak için özveride bulunmak zorunda olduğu, özveriye hazır olmak zorunda olduğu bilincini vermelidir, çünkü proletarya diktatörlüğü, hem proletaryanın tüm emekçi ve sömürülen kitleleri örgütleyebilme ve yönetebilme yeteneği, hem de öncünün, bu hedef uğruna en büyük özveride bulunma, en büyük kahramanlıkları gerçekleştirme iradesi anlamına gelir; ikincisi, kırda en çok sömürülen emekçi kitlelerin durumunun, işçilerin zaferiyle derhal sömürücülerin zararına önemli ölçüde iyileştirilmesi başarı için zorunludur, yoksa sanayi proletaryasına kırın desteği sağlanamaz ve özellikle de proletarya kentlerin gıda maddesi ihtiyacını başka türlü karşılayamaz.

8— Kapitalizmin özel bir korku, dağınıklık ve çoğu kez ortaçağ bağımlılığı durumuna düşürdüğü kırdaki emekçi kitleleri örgütleme ve devrimci mücadeleye eğitmenin büyük zorluğu, komünist partilerin kırdaki grev hareketine özel bir dikkat yönelt[illegible]melerini, tarım proleterleri ve yarı-proleterlerinin kitle grevlerini bütün gayretiyle desteklemelerini ve her biçimde geliştirmelerini gerektirir. Bugün Almanya ve diğer ileri ülkelerin deneyimiyle doğrulanmış ve genişletilmiş olan 1905 ve 1917 Rus Devrimlerinin deneyimi, sadece kitle grevinin (bu greve belli koşullar altında köyde küçük köylüler de çekilebilir ve çekilmelidir) gelişmesinin köyü uykusundan uyandırabileceğini, kırda sınıf bilincini ve sömürülen kitlelerin bir sınıf örgütünü kurma-

nın gerekliliği bilincini uyandırabileceğini ve onlara kentli işçilerle birleşmenin önemini anlaşılır ve pratik biçimde gözler önüne serebileceğini göstermiştir.

Komünist Enternasyonal Kongresi, ne yazık ki sadece sarı II. Enternasyonal'de değil, bu Enternasyonal'den ayrılan, Avrupa için özellikle önemli üç partide de var olan ve sadece kırdaki grev mücadelelerine kayıtsız kalmayı değil, aynı zamanda (Kautsky gibi) gıda maddesi üretiminin azalacağı görüşünden hareketle bu mücadelelere karşı çıkmayı da beceren sosyalistleri hainler ve sadakatsizler olarak damgalar. Komünistler ve işçi liderleri, proleter devrimin gelişmesini ve onun zaferini herşeyden üstün tuttuklarını, bunun için en ağır özverilere katlanmaya hazır olduklarını pratikte, eylemle kanıtlamazlarsa, hiçbir programın ve hiçbir resmi açıklamanın herhangi bir değeri yoktur; çünkü açlıktan, yıkımdan ve yeni emperyalist savaşlardan başka bir çıkış yolu ve başka bir kurtuluş yoktur.

Özellikle şuna işaret etmek gerekir ki, şimdi komünizme sık sık sözde tavizler vererek ve hatta lafzen onun saflarına geçerek hızla devrimcileşen işçi kitleleri arasında prestijlerini korumak isteyen sosyalizmin eski liderlerinin ve "işçi aristokrasisi" temsilcilerinin proletaryanın davasına bağlılığı, sorumlu görevler üstlenme yetenekleri, devrimci bilinç ve devrimci mücadelenin gelişiminin en şiddetli olduğu, çiftlik sahipleri ve burjuvazinin (büyük köylüler, Kulaklar) direnişinin en amansız olduğu, sosyalist uzlaşmacıyla komünist devrimci arasındaki farkın en çarpıcı şekilde ortaya çıktığı bir çalışmada sınanmalıdır.

9— Komünist partiler kırda mümkün olduğunca hızlı bir şekilde ilk planda ücretli işçilerin ve yarı-proleterlerin temsilcilerinden oluşan Sovyetlerin kuruluşuna geçmek için her şeyi yapmalıdır. Sovyetler ancak kitlelerin grev mücadelesiyle, en ezilen sınıfla bağ kurarlarsa amaçlarını yerine getirebilir ve küçük köylüleri etkisi altına alabilecek (sonra da içine çekebile-

cek) sağlamlığa ulaşabilir. Fakat, çiftlik sahiplerinin ve büyük köylülerin ağır baskısı sonucu, aynı zamanda sanayi işçilerinin ve onların birliklerinin desteği olmadığından grev mücadelesi henüz gelişmemiş ve kır proletaryasının örgütlenme becerisi henüz zayıfsa, kırda Sovyetlerin oluşturulması uzun bir hazırlık çalışması gerektirir; ne kadar küçük olursa olsun komünist hücrelerin kurulması; komünizmin taleplerini herkesçe anlaşılır biçimde anlatan ve sömürü ve köleliğin özellikle çarpıcı tezahürlerinin ömeğinde açıklayan ajitasyonu yükseltmek; sanayi işçilerinin kıra sistematik ajitasyon gezilerini örgütlemek vs.

Haziran 1920'de yazıldı.
Temmuz 1920'de yayınlandı.
Eserler, C. 31, s. 140-152.

RKP(B) X. Parti Kongresi
8–16 Mart 1921

TESLİM ETME YÜKÜMLÜLÜĞÜ'NÜN AYNÎ VERGİ İLE YER DEĞİŞTİRMESİ ÜZERİNE KONUŞMA

15 Mart 1921

Yoldaşlar, zoralım yerine bir verginin konması sorunu öncelikle ve esas olarak politik bir sorundur, çünkü bu sorunun özü işçi sınıfının köylülükle ilişkisinden ibarettir. Bu sorunun ortaya konmuş olması, birbiriyle mücadele etmesi ya da birbiriyle anlaşması tüm devrimimizin kaderini belirleyen bu iki temel sınıfın ilişkisini yeni ya da daha doğrusu, daha dikkatli ve daha doğru tamamlayıcı bir şekilde gözden geçirmek ve belli bir revizyona tabi tutmak zorunda olduğumuz anlamına gelir. Burada böyle bir revizyonun nedenlerine ayrıntılı olarak girmeme gerek yok. Özellikle savaş, yıkım, terhis ve son derece ağır kötü

hasatın neden olduğu sefaletin olağanüstü şiddetlenmesi zemininde hangi olaylar toplamının, köylülerin durumunu özellikle zor, özellikle kritik şekillendirdiğini ve onun proletaryadan burjuvaziye doğru yalpalamasını güçlendirdiğini hepiniz çok iyi biliyorsunuz elbette.

Bu sorunun teorik önemi ya da teorik ele alınışı üzerine bir çift söz. Nüfusun muazzam çoğunluğunun küçük-köylü üretici olduğu bir ülkede sosyalist devrimin ancak, sanayide ve tarımda ücretli işçilerin büyük çoğunluğu oluşturduğu gelişmiş kapitalist ülkelerde hiç mi hiç gerekli olmayacak bir dizi özel geçiş önlemleri aracılığıyla gerçekleştirilebileceğine hiç kuşku yoktur. Gelişmiş kapitalist ülkelerde, onyılların seyri içinde oluşmuş bir tarımsal ücretli işçiler sınıfı vardır. Sadece böyle bir sınıf sosyal, ekonomik ve politik olarak, sosyalizme doğrudan geçişin dayanağı olabilir. Bu sınıfın yeterince gelişmiş olduğu sadece bu tür ülkelerde kapitalizmden sosyalizme doğrudan geçiş mümkündür ve devletin geneli bakımından özel geçiş önlemleri gerektirmez. Biz dizi yazıda, tüm konuşmalarımızda, tüm basında, Rusya'da durumun böyle olmadığını, Rusya'da sanayi işçilerinin azınlıkta ve küçük çiftçilerin muazzam çoğunlukta olduğunu vurguladık. Sosyalist devrim böyle bir ülkede ancak iki koşulla nihai başarı kazanabilir. Birincisi, bir ya da birçok ileri ülkede sosyalist devrim tarafından zamanında desteklenmesi koşuluyla. Bildiğiniz gibi bu koşulun gerçek haline gelmesi için öncesine kıyasla çok daha fazla şey yaptık, fakat bu asla yeterli değildir.

Diğer koşul, diktatörlüğünü uygulamakta olan ya da devlet erkini elinde tutan proletarya ile köylü nüfusun çoğunluğu arasında anlaşmadır. Anlaşma, bir dizi önlem ve geçişleri içinde barındıran çok kapsamlı bir kavramdır. Burada şunu söylemek gerekiyor ki, tüm ajitasyon ve propagandamızda tüm gerçeği olduğu gibi söylemek zorundayız söylenmelidir. Politika denince,

bazen neredeyse aldatmacaya varan küçük kaçamakları anlayan kişiler bizim aramızda en şiddetli biçimde mahkûm edilmelidir. Bunların hataları düzeltilmelidir. Sınıflar aldatılamaz. Üç yıl içinde kitlelerin politik bilincini yükseltmek için çok şey yaptık. Had safhadaki mücadeleden en çok kitleler öğrendi. Biz —dünya görüşümüze, onlarca yıllık devrimci deneyimimize uygun olarak, devrimimizin derslerine uygun olarak— soruları dolambaçsız ortaya koymak zorundayız: bu iki sınıfın çıkarları farklıdır, küçük çiftçinin istediği, işçinin istediği şeyle aynı değildir.

Diğer ülkelerde devrim başlamadıkça, Rusya'da sosyalist devrimi ancak köylülükle bir anlaşmanın kurtarabileceğini biliyoruz. Tüm toplantılarda, tüm basında da dobra dobra böyle komışmak gerekir. İşçi sınıfıyla köylülük arasındaki bu anlaşmanın sağlam olmadığını biliyoruz —yumuşak ifade edildiğinde, bu "yumuşak" sözcüğünü tutanağa yazmaksızın—, ve açıkça konuşmak gerekirse, bu konuda durum önemli ölçüde kötüdür. Her halükârda herhangi bir şeyi gizlemeye çalışmamalıyız, bilakis köylülüğün, onunla ilişkinin bizde ortaya çıkmış olan biçiminden hoşnutsuz olduğunu, bu ilişki biçimini istemediğini ve böyle var olmaya devam etmeyeceğini açıkça ifade etmeliyiz. Bu inkâr edilemez. Köylülüğün bu isteği kesinlikle ifade edilmiştir. Bu, emekçi halkın büyük kitlelerinin isteğidir. Buna uymak zorundayız ve biz şunu açıktan açığa söyleyecek kadar gerçekçi politikacılarız: gelin köylülüğe karşı politikamızı gözden geçirip düzeltelim. Şimdiye kadarki gibi bir durum daha fazla sürdürülemez.

Köylülere şunu söylemeliyiz: "Geri dönmek istiyorsanız, özel mülkiyeti ve serbest ticareti tamamen yeniden kurmak istiyorsanız, bu, reddedilmez ve kaçınılmaz olarak çiftlik sahipleriyle kapitalistlerin iktidarı altına girmek demektir. Bir dizi tarihsel örnek ve devrim örnekleri bunu kanıtlıyor. Komünizmin

abc'sine, politik ekonominin abc'sine çok kısa bir bakış bunun kaçınılmaz olduğunu doğrulayacaktır. Bunu düşünelim. Köylülük için, kapitalistlerle çiftlik sahiplerinin iktidarına geri atılacak —ve ülkeyi geri atacak— kadar proletaryayla ayrılmanın bir anlamı var mıdır, yoksa yok mudur? Bunu düşünün ve gelin birlikte düşünelim."

Ve inanıyoruz ki, eğer doğru düşünülürse, o zaman proletaryayla küçük çiftçinin ekonomik çıkarların kabul edilen tüm derin farklılığına rağmen, düşünce bizim yararımıza sonuç verecektir.

Yardımcı kaynaklarımız bağlamında durumumuz ne kadar zor olursa olsun, orta köylülüğü tamin etme görevi yerine getirilmelidir. Köylülük bugün eskisinden çok daha fazla orta köylülerden oluşmaktadır, çelişkiler yumuşamıştır, toprak kullanım için çok daha eşit paylaştırılmıştır, Kulaklar sınırlandırılmış ve önemli bir bölümü mülksüzleştirilmiştir — Rusya'da Ukrayna'dakinden daha fazla, Sibirya'da daha az. Ama genel olarak istatistiki veriler köyün tesviye olduğunu, dengelendiğini, yani bir yanda Kulaklarla, öte yanda ekip biçmeyen köylülerin göze çarpıcı biçimde ortaya çıkışlarının silikleştiğini inkâr edilmez biçimde gösteriyor. Her şey daha dengeli oldu, köylülük genel olarak orta köylülüğün durumuna geldi.

Ekonomik özellikleriyle, ekonomik kökleriyle böyle bir orta köylülüğü hoşnut kılabilir miyiz? Komünistlerden biri, üç yıl içinde ekonomik temelin, tarımsal küçük işletmenin ekonomik köklerinin yeniden şekillendirilebileceğini düşlediyse, o elbette bir hayalperesttir. Ve —bunu gizlememize gerek yok— aramızda bu tür hayalperestlerin sayısı az değildi. Ve bunda o kadar kötü bir şey de yok. Hayalperestler olmadan böyle bir ülkede sosyalist devrim nasıl başlatılabilirdi? Tarımın kolektif yönetimi alanında olası tüm deneylerin, her türlü başlangıcın nasıl büyük bir rol oynayabileceğini pratik elbette gösterdi. Fakat pratik, en

iyi niyetlerle ve isteklerle dolu kişilerin, komünler ve kolektifler kurmak amacıyla kıra gittiklerinde, kolektif deneyime sahip olmadıkları için idare etmeyi bilmediklerinden, bu deneylerin negatif bir rol oynayabileceğini de gösterdi.

Bu kolektif işletmelerin deneyimi sadece, nasıl idare etmemek gerektiğine bir örnek sunuyor: çevre köylüleri ya alay ediyorlar ya da kızgınlar. Bu tür ne kadar çok örnek olduğunu çok iyi biliyorsunuz. Yineliyorum, bu şaşırtıcı değildir, çünkü küçük çiftçinin değişmesi, onun tüm psikolojisinin ve alışkanlıklarının dönüştürülmesi, kuşaklar gerektiren bir iştir. Yalnızca maddi temel, teknik, tarımda traktörlerin ve makinelerin kitlesel kullanımı, kitlesel ölçekte elektrifikasyon, küçük çiftçiyle ilgili bu sorunu çözebilir, onun tüm psikolojisini deyim yerindeyse sağaltabilir. Bu, küçük çiftçiyi temelden ve büyük bir hızla değiştirirdi. Kuşaklar gerektiğini söylediğimde, bu, yüzyılların gerektiği anlamına gelmez. Traktör, makine temini ve dev bir ülkenin elektrifikasyonunun herhalükârda en azından on yıllar gerektireceğini pekâlâ anlarsınız. Objektif durum budur.

Hoşnutsuz olan, haklı olarak hoşnutsuz olan ve hoşnut olamayacak olan köylülerin yerine getirilmemiş taleplerini yerine getirmeye çalışmak zorundayız. Onlara şöyle demeliyiz: "Evet, böyle bir durum daha fazla sürdürülemez." Köylüyü nasıl hoşnut kılmalı ve onu hoşnut kılmak ne demek? Onun nasıl hoşnut kılınabileceği sorusuna yanıtı nereden alabiliriz? Elbette bizzat köylülerin taleplerinden. Bu talepleri biliyoruz. Fakat bunları gözden geçirmek zorundayız, çiftçinin ekonomik talepleri üzerine bildiğimiz her şeyi ekonomi bilimi bakış açısından incelemek zorundayız. Bu sorunun köklerine indiğimizde, kendimize hemen şunu söyleyeceğiz: küçük çiftçi esasında iki şeyle hoşnut kılınabilir... Birincisi, belli bir satış özgürlüğü, küçük özel mülk sahibi için bir özgürlük gereklidir; ve ikincisi meta ve ürün temin etmek gerekir. Satacak bir şey yoksa, bu nasıl bir satış öz-

gürlüğüdür, ticaretini yapacak bir şey yoksa, bu nasıl bir ticaret özgürlüğüdür! Bu bir kâğıt parçası olarak kalır, sınıflar ise kâğıtçıklarla değil, sadece maddi şeylerle tatmin edilebilirler. Bu iki koşulu iyice kavramak gerekir. İkinci koşul üzerine —malları nasıl tedarik edebileceğimiz, edip edemeyeceğimiz üzerine— daha sonra konuşacağız. Buna karşılık birinci koşula —satış özgürlüğüne— daha ayrıntılı eğilmek gerekir.

Satış özgürlüğü ne anlama gelir? Satış özgürlüğü, ticaret özgürlüğüdür, ticaret özgürlüğü ise kapitalizme geri dönüş anlamına gelir. Satış özgürlüğü ve ticaret özgürlüğü, çeşitli küçük girişimciler arasında meta değiş-tokuşu anlamına gelir. Hepimiz, Marksizmin abc'sini öğrenmiş olan herkes, biliyoruz ki, bu satıştan ve ticaret özgürlüğünden kaçınılmaz olarak meta üreticilerinin sermaye sahipleri ve emek sahiplerine bölünmesi, kapitalistlere ve ücretli işçilere bölünmesine, yani gökten düşmeyen, aksine tüm dünyada tarımsal meta ekonomisinden doğan kapitalist ücret köleliğinin yeniden kurulmasına yol açtığını biliyoruz. Bunu teorik olarak mükemmel biçimde biliyoruz, ve Rusya'da küçük çiftçinin yaşamını ve ekonomik ilişkilerini yakından bakan herkes bunu gözlemleyebilir.

Ortaya şu soru çıkıyor: bunun hikmeti nedir, Komünist Partisi ticaret özgürlüğünü kabul edip, buna geçebilir mi? Burada uzlaşmaz çelişkiler mevcut değil midir? Buna, sorunun pratikte doğal olarak olağanüstü zor çözülebileceği yanıtı verilmelidir. Zoralımın yerine bir vergi koyan geçici taslağın, sizlere dağıtılmış olan taslağın, herşeyden önce, yerel ekonomik sürüm çerçevesinde değiş-tokuşa izin verilmesiyle ilgili olarak haklı ve kaçınılmaz sorulara neden olduğunu hemen öngörüyor ve yoldaşlarla konuşmalardan bunu biliyorum. Bu sekizinci paragrafın sonunda söylenmektedir. Bunun anlamı nedir, buna hangi sınırlar çizilmiştir, bu nasıl gerçekleştirilecektir? Böyle bir soruya bu Kongre'de yanıt alabileceğine inanan biri varsa yanılıyor. Bu

sorunun yanıtını yasamamız verecek, bizim görevimiz sadece, ilkesel çizgiyi saptamak, şiarı ileri sürmektir. Partimiz iktidar partisidir ve Kongre'nin alacağı karar tüm cumhuriyet için zorunlu olacaktır ve burada bu sorunu ilkesel olarak karara bağlamalıyız. Bu sorunu ilkesel olarak karara bağlamalı ve köylülüğü bilgilendirmeliyiz, çünkü ekim zamanı kapıya dayanmıştır. Ve sonra da tüm mekanizmamızı, tüm teorik güçlerimizi harekete geçirerek, tüm pratik deneyimimizi ortaya koyarak bunun nasıl yapılabileceğine bakmalıyız. Teorik olarak konuşulduğunda bu yapılabilir mi, proletaryanın siyasi iktidarının köklerini sarsmadan bir dereceye kadar küçük çiftçiler için ticaret özgürlüğü, kapitalizm özgürlüğü yeniden kurulabilir mi? Bu yapılabilir mi? Yapılabilir, çünkü önemli olan ölçüdür. Az da olsa mal elde edebilecek durumda olsaydık ve bunlar devletin elinde, siyasi iktidara sahip proletaryanın elinde olsaydı, bu malları dolaşıma sokabilseydik, o zaman devlet olarak siyasi iktidarımızın yanına ekonomik iktidar katardık. Bu malların dolaşıma sokulması, şu anda savaşın, yıkımın zor koşullarının baskısı altında ve tarımsal küçük işletmeyi geliştirmenin olanaksızlığının baskısı altında korkunç durgunluk içinde olan tarımsal küçük işletmeyi canlandıracaktır. Küçük çiftçi, küçük kaldığı sürece, ekonomik temeline, yani küçük bireysel işletmeye uygun düşen bir teşvike, tahrike, uyarıya ihtiyaç duyar. Burada, yerel satış özgürlüğünden kaçınılamaz. Eğer bu işlem devlete sanayi ürünlerine karşı mübadelede kentlerin, fabrikaların, sanayinin gereksinimini karşılamaya yetecek asgari miktarda belirli bir tahıl sağlarsa, o zaman ekonomik dolaşım yeniden kurulur ve devlet erki proletaryanın elinde kalır ve sağlamlaşır. Köylülük,fabrikaları, tesisleri, sanayiyi elinde tutan işçilerin, köylülükle değiş-tokuşu gerçekleştirebileceğinin kendisine pratikte gösterilmesini talep ediyor. Ve öte yandan, kötü ulaşım yollarına, uzak mesafelere, farklı iklimlere, farklı tarımsal koşullara vs. sahip dev bir tarım ülkesi kaçınılmaz olarak, yerel tarımla yerel sanayinin yerel ölçekte

belli bir değiş-tokuş özgürlüğünü önşart koşar. Bu bakımdan pekçok hata işledik ve çok ileri gittik: ticareti ve sanayiyi ulusallaştırma yolunda, yerel değiş-tokuşu engelleme yolunda çok ileri gittik. Bu bir hata mıydı? Kuşkusuz.

Bu bakımdan yaptığımız birçok şey yanlıştı ve burada, ölçüyü kaçırdığımızı ve ölçüyü nasıl tutturacağımızı bilemediğimizi görmemek ve kavramamak en büyük suç olurdu. Ama burada bir zorunluluk da vardı: şimdiye dek öylesine şiddetli, görülmemiş bir savaşın koşulları altında yaşamıştık ki, geriye ekonomik alanda da savaş kurallarına göre hareket etmekten başka birşey kalmıyordu. Yıkılmış bir ülkenin böyle bir savaşa dayanmış olması bir mucizeydi ve bu mucize gökten düşmedi, bilakis; bu mucizeyi kitlesel coşkusuyla gerçekleştirmiş olan işçi sınıfıyla köylülüğün ekonomik çıkarlarından doğmuştur; çiftlik sahiplerine ve kapitalistlere karşı savunmayı bu mucize sağlamıştır. Fakat aynı zamanda, teorik ve politik açıdan gerektiğinden ileri gitmiş olduğumuz gerçeği kuşkusuzdur ve ajitasyon ve propagandada bunu gizlememek gerekir. Yerel özgür değiş-tokuşa oldukça kapsamlı bir şekilde izin verebiliriz, ve bununla proletaryanın politik iktidarını yıkmayız, aksine sağlamlaştırırız. Bunun nasıl yapılacağı, pratiğin işidir. Benim görevim, bunun teorik olarak düşünülebileceğini size kanıtlamaktır. Devlet iktidarını elinde tutan proletarya için, bazı stokları varsa, bunları dolaşıma sokması ve böylece orta köylülüğü belirli bir şekilde tatmin etmesi, onu yerel ekonomik değiş-tokuş temelinde hoşnut kılması mümkündür.

Şimdi yerel ekonomik değiş-tokuş üzerine birkaç söz. Ama önce kooperatif sorununa değinmem gerekiyor. Yerel ekonomik değiş-tokuşta elbette, bizde fazlasıyla tıkanmış olan kooperatiflere gereksinimimiz var. Programımız, paylaşım için en iyi mekanizmanın, kapitalizmin miras bıraktığı kooperatifler olduğunu, bu mekanizmayı korumak gerektiğini vurguluyor. Prog-

ramda böyle deniyor. Bunu yerine getirdik mi? Çok yetersiz, ve kısmen de hiç yerine getirmedik, ve bu da yine kısmen yanlışlıkla, kısmen de savaş zamanının zorunluluğundan oldu. İktisaden daha işbilir unsurları, iktisaden daha ileri unsurları öne çıkaran kooperatifler, dolayısıyla politikada Menşeviklerle Sosyal-Devrimcileri ortaya çıkardılar. Bu kimyasal bir yasadır — yapılabilecek bir şey yok! *(Gülüşmeler.)* Menşeviklerle Sosyal-Devrimciler, bilinçli ya da bilinçsiz kapitalizmi yeniden ayağa kaldıran ve Yudeniç'e yardım eden kişilerdir. Bu da bir yasadır. Onlarla savaşmak zorundayız. Madem savaş, o halde savaş geleneğine göre bir savaş: kendimizi savunmak zorundaydık ve savunduk. Fakat şimdiki durum değişmeden sürebilir mi? Süremez. Bu şekilde kendi elimizi kolumuzu bağlamak kesinlikle hata olurdu. Bu yüzden kooperatif sorununa ilişkin çok kısa bir karar öneriyorum. Okuyorum:

"RKP IX. Parti Kongresi'nin kooperatiflere ilişkin tavır üzerine kararının tamamen, şimdi yerine aynî verginin geçirildiği zoralım ilkesinin tanınmasına dayandığını gözönüne alarak RKP X. Parti Kongresi şunu kararlaştırır:

Adı geçen karar kaldırılır.

Kongre MK'yı, kooperatiflerin yapısını ve faaliyetini, RKP programıyla uyum içinde ve zoralım yerine aynî vergi konmasına uyumlulaştırarak düzeltecek ve geliştirecek kararlar hazırlama ve Parti ile Sovyet makamlarında onaylatmakla görevlendirir."

Bunun belirsiz olduğunu söyleyeceksiniz. Evet, belli bir dereceye kadar belirsiz olması da gerekiyor. Neden gerekiyor? Çünkü karar çok kesin olacaksa, tüm yıl boyunca ne yapacağımızı sonuna dek bilmek gerekirdi. Bunu kim bilir? Kimse bilmez ve bilemez de.

Fakat IX. Parti Kongresi'nin kararı elimizi kolumuzu bağlı-

yor, şöyle diyor: "Beslenme Halk Komiserliği'ne tabiyet". Beslenme Halk Komiserliği mükemmel bir kurum, fakat kooperatifleri mutlak ona tabi kılmak ve küçük çiftçilerle ilişkilerin revizyondan geçirildiği bir sırada kendi elini kolunu bağlamak, politik olarak açık bir hata işlemek demektir. Yeni seçilen MK'ya, belli önlemler ve değişiklikler hazırlama ve saptama, atacağımız ileri ve geri adımları gözden geçirme görevi vermeliyiz: bu ne ölçüde olacak, politik çıkarlar nasıl korunacak, bir kolaylık sağlamak için gevşemeye ne ölçüde izin verilecek, deneyimin sonuçları nasıl gözden geçirilecek. Teorik olarak söylendiğinde, burada bir dizi geçiş basamaklarının ve geçiş önlemlerinin eşiğinde duruyoruz. Bizim için bir şey açıktır: IX. Parti Kongresi'nin kararı, hareketimizin dümdüz seyredeceğini öngörüyordu. Oysa —tüm devrimler tarihinde her zaman olduğu gibi— hareketin zikzaklı seyrettiği görüldü. Böyle bir kararla kendi elini kolunu bağlamak politik bir hata olurdu. Kararı kaldırarak, kendimize kooperatifsel aygıtın önemini vurgulayan programı kılavuz almak gerektiğini söylüyoruz.

Kararı kaldırarak şöyle diyoruz: zoralımın yerine vergi konmasına uyum sağlayın. Fakat bunu ne zaman hayata geçireceğiz? Hasattan önce değil, yani birkaç ay sonra. Bu çeşitli yörelerde aynı biçimde mi olacak? Asla. Merkezi Rusya, Ukrayna ve Sibirya'yı şablonlaştırmak, bunları belirli bir şablona tabi tutmak en büyük budalalık olurdu. Yerel değiş-tokuş özgürlüğü üzerine bu temel düşünceyi bir Kongre kararı biçiminde saptamayı öneriyorum. Daha sonra, önümüzdeki günlerde, mutlaka bir MK mektubunun geleceğini düşünüyorum, bu mektup, hiçbir şeyi yıkmayın, aceleye getirmeyin, ukalalık etmeyin, proletaryanın çıkarlarına zarar getirmeden orta köylülüğü azami biçimde hoşnut kılacak biçimde davranın diyecek ve bunu şu anda benim söylediğimden elbette ki daha iyi söyleyecektir (bunu daha iyi kaleme alacak daha iyi yazarlar bulacağız). Şunu deneyin, bunu deneyin, pratik olarak, deneyime dayanarak inceleyin,

sonra bizimle konuşun ve neyi başardığınızı söyleyin ve biz edinilen deneyimi gözönünde bulunduracak özel bir komisyon ya da hatta birkaç komisyon oluşturacağız ve bunun için özel olarak, "Proletarya Diktatörlüğü Döneminde Kâğıt Para" kitabının yazarı Preobrajenski yoldaşı görevlendireceğimizi düşünüyorum. Bu sorun çok önemlidir, çünkü para dolaşımı, ülkenin meta dolaşımının doyurucu olup olmadığını mükemmel biçimde kontrol etmenin bir aracıdır, ve eğer bu dolaşım normal işlemiyorsa, para değersiz kağıda dönüşür. Deneyim temelinde hareket edebilmek için, alınan önlemleri on kez gözden geçirmek zorundayız...

Bize şu soru sorulacak ve bilinmek istenecektir: mallar nereden gelecek?

Ticaret özgürlüğü meta gerektirir; ve köylüler çok zeki kişilerdir ve alay etmeyi çok iyi bilirler. Şimdi meta temin edebilir miyiz? Şimdi edebiliriz, çünkü uluslararası ekonomik durumumuz büyük ölçüde düzeldi. Cumhuriyetimizi gördüğünde, "Bunlar hayduttur, timsahtır!" diyen (kelimesi kelimesine bu sözleri bana, bu ifadeyi büyük nüfuz sahibi bir politikacıdan duymuş olan bir İngiliz kadın sanatçı aktardı) uluslararası sermayeye karşı mücadele ediyoruz. Timsahlarsa sadece aşağılanabilir. Ve bu uluslararası sermayenin sesiydi. Sınıf düşmanının sesiydi ve kendi bakış açısından haklıydı. Ancak bu tür sonuçların doğruluğu, pratik tarafından gözden geçirilmeyi gerektirir. Eğer sen, dünyayı saran güçlü kuvvet, sen dünya sermayesi, eğer sen "Timsah" diyorsan ve tüm teknik senin elindeyse — o zaman onu yere sermeyi dene! Bunu denediğinde ise, bundan dolayı kendisinin durumunun kötüleştiği ortaya çıktı. Şimdi artık, reel politik ve ekonomik yaşamı hesaba katmak zorunda olan sermaye şöyle diyor: "Ticaret yapmalıyız." Muazzam zaferimiz bundan ibarettir. Şimdi size, önümüzde yaklaşık yüz milyon altın rublelik iki kredi önerisinin olduğunu bildirebilirim.

Altınımız var, fakat altını satamazsınız, çünkü altın yenmez. Herkes mahvoldu, tüm dünyada kapitalist devletler arasındaki para ilişkileri savaş sonucunda inanılmaz derecede tepetaklak olup karıştı. Ayrıca Avrupa'yla ilişki için bir filoya ihtiyaç var; filomuz yok. Filomuz düşman ellerde. Fransa'yla anlaşma yapmadık, ona borçlu olduğumuza inanıyor, her gemiye, "Lütfen, bu benim" diyor. Onların bir savaş filosu var, bizim yok. Şimdiye kadar yetersiz, son derece önemsiz, gülünç derecede az altını realize edebildiğimiz durum buydu. Şimdi önümüzde kapitalist bankacıların sunduğu, 100 milyonluk kredi realize etmek için iki öneri var. Elbette bu sermaye fahiş faizler alacaktır. Ama şimdiye dek bu konuyu duymak bile istemiyorlardı, şimdiye dek diyorlardı ki: "Seni vurup yere sereceğim ve her şeyi bedava alacağım." Şimdi, bizi vurup yere seremedikleri için, ticaret yapmaya hazırlar. Amerika ve İngiltere'yle ticaret anlaşması nerdeyse cepte, diyebiliriz şimdi; hakeza imtiyazlar da. Daha dün, ülkemizde bulunan Mister Vanderlip'ten bir dizi şikayetlerin yanısıra imtiyazlar ve bir kredi üzerine bir dizi planlar içeren bir mektup aldım. Kendisi, Japonya'ya düşmanca tutum içinde olan Amerika Birleşik Devletleri'nin Batı eyaletleriyle bağı olan finans kapitalin en kurnaz türden temsilcisidir. Böylece, mal temin etmek için ekonomik olanağa sahibiz. Bunu ne ölçüde yapacak durumda olacağımız başka bir sorundur, ama belli bir olanak mevcut.

Tekrarlıyorum, yukarıda yabancı kapitalizmle bir blok biçimine sahip olan ekonomik ilişkiler tipi, proleter devlet erkine aşağıda köylülükle serbest değiş-tokuş olanağını verecektir. Bunun bazı alaycı ifadelere neden olduğunu biliyorum — bu konuda daha önce konuşma fırsatı bulmuştum. Moskova'da "kamuoyu" oluşturmaya çalışan bir entelektüel-bürokratik tabaka var. Bu tabaka dalga geçmeye başladı: "Komünizme bak! Bacak yerine koltuk değnekleri taşıyan, yüz yerine şekilsiz bir kafa sargısı olan bir insana benziyor; komünizmden geriye kalan bir şa-

şırtmacadır." Bu tür yavan nükteleri yeterince duydum, ama bu yavan nükteler ya bürokratiktir ya da gayri ciddidir! Rusya savaştan öyle bir durumda çıktı ki, hali öldüresiye dövülmüş bir insanın haline benziyordu: yedi yıl boyunca dövülmüştü ve kol değnekleriyle de olsa hareket edebiliyorsa sevinmek gerekirdi! İçinde bulunduğumuz durum budur! Koltuk değnekleri olmadan buradan çıkabileceğimizi sanmak, hiçbir şeyi kavramamak demektir! Diğer ülkelerde devrim olmadıkça kendimizi bu zor durumdan kurtarmak için onlarca yıla ihtiyacımız olacaktır ve burada, sırf ileri büyük kapitalizmin yardımını elde etmek için, ölçüsüz zenginliklerimizden, zengin hamaddede kaynaklarımızdan verdiğimiz yüzlerce milyona, evet hatta milyarlara yazık değildir. Bunları daha sonra bileşik faiziyle geri alacağız. Fakat aynı şekilde yıkıma uğramış köylülüğün büyük çoğunluğu oluşturduğu görülmemiş ölçüde yıkılmış bir ülkede proletarya iktidarını sermayenin yardımı —bunun için elbette ki yüzde yüzlerce faiz koparacaktır— olmadan korumak mümkün değildir. Bunu kavramak gerekir. Ve bu yüzden: ya bu tipte ekonomik ilişkiler ya da hiçbir şey. Sorunu başka türlü koyan, pratik ekonomiden kesinlikle hiçbir şey anlamıyor ve şu ya da bu şakalarla işin içinden çıkmaya çalışıyor demektir. Kitlelerin aşırı yorgunluğu ve bitkinliği gibi bir olguyu kabul etmek gerekir. Yedi yıl savaş! Dört yıllık savaş, ileri ülkelerde bugüne kadar hâlâ kendini hissettiriyorsa, yedi yıl bizde nasıl bir etki yaratır?!

Bizde, geri kalmış ülkemizde, yedi yıl savaşın ardından, görülmemiş özveride bulunmuş olan işçiler arasında ve köylü kitlesi arasında apaçık bir bitkinlik hali mevcut. Bu bitkinlik, bu durum, çalışma yeteneğinin tam yitimi sınırına dayanmaktadır. Burada bir ekonomik nefes molası gereklidir. Altın fonlarını üretim araçları için kullanmaya niyetliydik. En iyisi makineleri bizzat yapmak olurdu, ama bunları satın alsak da, sanayimizi inşa edebiliriz. Ancak bunun için, çalışabilecek işçi ve köylü gerekir; ama o çoğunlukla çalışamaz: bitkindir, aşırı yorgundur. Onu

desteklemek gerekir, önceki programımıza rağmen altın fonunu ihtiyaç maddeleri satın almak için kullanmak gerekir. Önceki programımız teorik olarak doğruydu, ama pratik olarak savunulamaz. Yoldaş Leshava'dan aldığım bir listeyi vereceğim: bu listeden, Litvanya, Finlandiya ve Letonya'da yüzbinlerce pud çeşitli gıda maddelerinin satın alınmış olduğunu ve ekspresle yola çıktığını görüyoruz. Bugün Londra'da, Petrograd sanayiini ve tekstil sanayiini canlandırmak için satın almayı kararlaştırdığımız 18,5 milyon pudluk kömür teslimatı üzerine bir anlaşma imzalandığı haberi geldi. Köylüler için mal aldığımızda bu elbette ki programı çiğnemek demektir, bu iyi bir durum değildir, ama bir nefes molası vermek gerekir, çünkü halk öyle yorgun ki, çalışacak durumda değil.

Bireysel meta değiş-tokuşu üzerine de bir şeyler söylemek zorundayım. Değiş-tokuş özgürlüğünden söz ettiğimizde, bu bireysel meta değiş-tokuşu, yani Kulakların teşviki anlamına gelir. Bu durumda ne yapmak gerekir? Zoralımın yerine vergi konmasının, Kulaklığın verili sistemden, şimdiye kadarkinden daha güçlü çıkacağı anlamına geldiği gerçeğine gözleri kapamamak gerekir. Kulaklar daha önce gelişemediği yerde yükselip büyüyeceklerdir. Ama buna karşı yasaklayıcı önlemlerle değil, aksine devletin kanatları altında birleşmekle ve tepeden hükümetin önlemleriyle mücadele etmek gerekir. Köylüye makine verebiliyorsan, böylece onu kalkındırırsın, makine ya da elektrifikasyon verirsen, onbinlerce ya da yüzbinlerce küçük Kulak yok edilir. Bunu veremediğin sürece, belli bir miktar mal ver. Elinde mal varsa, iktidarı elinde tutarsın, fakat böyle bir olanağa set çekmek, kısmak veya reddetmek, her türlü değiş-tokuş olanağından vazgeçmek anlamına gelir, orta köylülüğü hoşnut kılmamak anlamına gelir, o zaman onunla geçinilemeyecektir. Rusya'da köylülük daha çok orta köylü olmuştur ve değiş-tokuşun bireysel olmasından korkmamak gerekir. Değiş-tokuşta herkes devlete bir şeyler verebilecektir. Biri tahıl fazlası verebile-

cektir, diğeri bahçecilik ürünlerini değiş-tokuş edecektir, bir üçüncüsü çalışma görevini yerine getirecektir. Esas olarak durum şöyledir: orta köylülüğü ekonomik olarak hoşnut kılmak ve değiş-tokuş özgürlüğünü kabul etmek zorundayız, yoksa uluslararası devrim yavaşlarken Rusya'da proletaryanın iktidarını korumak olanaksızdır, iktisaden olanaksızdır. Bunun bilincine açıkça varmak ve bu konuda konuşmaktan hiç çekinmemek gerekir. Tahıl fazlasının zoralımı yerine aynî vergi konması üzerine karar tasarısında (metin size dağıtıldı) birçok uyumsuzluklar bulacaksınız, çelişkiler mevcut, bu yüzden sonunda şöyle yazdık: "MK'nın sunduğu, zoralımın yerine aynî vergi konması üzerine yönergeleri esas olarak (çok şey ifade eden ve çok anlamlı bir sözcük) onaylayan Kongre, Parti MK'sını bu tezleri acilen birbiriyle uyumlu hale getirmekle görevlendirir." Birbiriyle uyumlu hale getirilmediklerini biliyoruz, bunu yapmaya henüz zaman bulamadık, bu ayrıntı işle ilgilenemedik. Verginin pratik olarak hayata geçirilmesinin biçimlerini Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi ve Halk Komiserleri Konseyi tüm ayrıntılarıyla hazırlayacak ve ilgili yasayı çıkaracaktır. Şu prosedür öngörülmüştür: bu tasarıyı bugün kabul ederseniz, Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi'nin bir sonraki toplantısında karar haline gelecektir; Merkez Yürütme Komitesi de aynı şekilde yasa değil, aksine sadece değiştirilmiş nizamnameler çıkaracaktır, sonra Halk Komiserleri Konseyi'yle Çalışma ve Savunma Konseyi bunu yasaya ve daha da önemlisi, pratik direktiflere dönüştürecektir. Önemli olan, taşrada meselenin öneminin kavranması ve bize yardımcı olunmasıdır.

Neden zoralımın yerine bir vergi koymak zorundayız? Zoralım, tüm fazlalıklara el koymayı ve zorunlu bir devlet tekeli kurmayı öngörüyordu. Başka türlü hareket edemezdik, büyük bir zorluk içinde bulunuyorduk. Teorik olarak, sosyalizm açısından devlet tekelinin en iyi şey olduğunu mutlaka varsaymak gerekmez. Bir sanayiye sahip —ve sanayinin çalıştığı— bir köylü

ülkesinde, eğer belirli miktarda mal varsa, vergi ve serbest değiş-tokuş sistemini uygulamak geçiş önlemi olarak mümkündür.

Bu değiş-tokuş köylü için teşvik, tahrik, itici güçtür. Çiftçi kendi çıkarı için çaba sarfedebilir ve etmelidir, çünkü tüm fazlalıklar elinden alınmayacaktır, sadece mümkün olduğunca önceden saptanması gereken vergi alınacaktır. Önemli olan, çalışırken küçük köylü için bir teşvik, tahrik, itici gücün bulunmasıdır. Devlet ekonomimizi, üç yıl içinde dönüştüremediğimiz ve on yıl içinde de hâlâ dönüştüremeyeceğimiz orta köylülerin ekonomisine uyumlu inşa etmek zorundayız. Bunun neye bağlı olduğunu söyleyeceğim.

Devlet belli miktarda gıda maddesi sağlamak zorundaydı. Bu yüzden geçen yıl zoralım kotaları yükseltildi. Vergi daha az olmalıdır. Rakamlar tam saptanmamıştır, tam olarak saptanamaz da. Popov'un "Sovyet Cumhuriyeti'nin ve Federal Cumhuriyetlerin Tahıl Üretimi" broşüründe, tam rakamlar veren ve tarımsal üretimin neden gerilediğini gösteren Merkezi İstatistik Dairemizin materyalleri verilmiştir.

Hasat kötü olursa, fazlalık alınamaz, çünkü fazlalık olmayacaktır. Köylünün ağzından çıkarıp almak gerekirdi. Hasat iyi olursa, o zaman herkes biraz açlık çeker ve devlet kurtulur; ya da doyasıya yiyemeyen kişilerden hiçbir şey alamayız ve devlet mahvolur. Köylüler arasında propagandamızın görevi budur. Oldukça iyi bir hasat olursa, o zaman fazlalıklar yarım milyarı bulur. Bu gereksinimi karşılar ve belli bir fon sağlar. Her şey köylüye ekonomik bakımdan bir teşvik, bir tahrik verebilmeye bağlıdır. Küçük çiftçiye şöyle demek gerekir: "Ey çiftçi, gıda maddeleri üret, devlet ondan çok az bir vergi alacak."

Zamanım doluyor, bitirmek zorundayım. Tekrarlıyorum: şimdi hemen bir yasa çıkaramayız. Kararımızın eksiği, fazlaca yasa koyucu gibi görünmemesidir; ama Kongre'de yasa yazıl-

maz zaten. Bu yüzden MK kararının temel olarak alınmasını ve MK'nın, direktiflerini birbiriyle uyumlu hale getirmekle görevlendirilmesini öneriyoruz. Bu kararın metnini yayınlayacağız ve taşradaki fonksiyonerler bunları uyumlu hale getirip düzelteceklerdir. Tamamen uyum sağlamak olanaksızdır, bu çözülemez bir görevdir, çünkü yaşam fazlasıyla alacalıdır. Geçiş önlemleri aramak çok zor bir görevdir. Bunu hızla ve düz yoldan yapamazsak, bu yüzden cesaretimizi yitirmeyeceğiz, elimizden geleni yapacağız. Azbuçuk anlayışlı her köylü, bizim hükümet olarak işçi sınıfını ve emekçi köylülerin (bunlar onda dokuzdur) anlaşabileceği emekçileri temsil ettiğimizi, geriye doğru her hareketin eski Çarlık hükümetine geri dönüş anlamına geldiğini kavramak zorundadır. Kronstadt deneyimi bunu gösteriyor. Orada ne Beyaz Muhafızlar isteniyor ne de bizim iktidarımız —başka bir iktidar ise yok— ve bizim için ve her türlü yeni iktidara karşı en iyi ajitasyonu oluşturan bir durumda bulunuluyor.

Şu anda köylülerle anlaşma olanağımız var, ve bu pratik bir şekilde, ustaca, akıllıca, yumuşakça uygulanmalıdır. Beslenme Halk Komiserliği'nin aygıtını biliyoruz, onun en iyi aygıtlarımızdan biri olduğunu biliyoruz. Başkalarıyla karşılaştırdığımızda, onun en iyi aygıt olduğunu görüyoruz ve onu korumak gerekiyor; fakat aygıt politikaya tabi olmalıdır. Köylülerle ilişkileri düzeltmeyi bilmezsek, Beslenme Halk Komiserliği'nin en mükemmel aygıtının bize zerrece yararı olmaz. O zaman bu mükemmel aygıt bizim sınıfımıza değil, Denikin ve Kolçak'a hizmet edecektir. Politika kesin bir değişiklik, yumuşaklık ve becerikli bir geçiş gerektirdiğinde, yöneticilerin bunu kavraması gerekir. Sağlam bir aygıt olası her türlü manevraya elverişli olmalıdır. Buna karşılık mekanizmanın sağlamlığı kemikleşmeye dönüşürse ve ani değişikliklerde engelleyici olursa, o zaman mücadele kaçınılmazdır. Bu yüzden tüm güçler, önümüze koyduğumuz, aygıtın politikaya tamamen tabiyetini hayata geçirme hedefine ulaşmak amacıyla kullanılmalıdır. Politika sınıflar ara-

sındaki ilişkidir — Cumhuriyetin kaderini belirleyen budur. Yardımcı araç olarak aygıt ne kadar sağlamsa, manevralar için o kadar iyi ve işe yarar olacaktır. Fakat bunu yapacak durumda değilse, hiçbir işe yaramaz.

Sizi şu temel olguyu göz önünde bulundurmaya çağırıyorum: ayrıntıların ve yorumların hazırlanması ayların işidir. Şimdi göz önünde tutulması gereken esas şey ise, daha bu akşam tüm dünyayı radyo aracılığıyla alınan karar hakkında, iktidar partisi kongresinin esas olarak zoralımın yerine bir vergi koyduğu ve dolayısıyla küçük çiftçiye işletmesini genişletmesi ve ekim alanını büyütmesi için bir dizi teşvik verdiği; Kongre'nin bu yola adım atarak, proletaryayla köylülük arasındaki ilişki sistemini düzelttiği ve bu yoldan proletaryayla köylülük arasında sağlam bir ilişkiye ulaşılacağı inancını ifade ettiği konusunda bilgilendirmektir. *(Şiddetli alkışlar.)*

"Rusya Komünist Partisi
Onuncu Parti Kongresi.
Stenografik Rapor (8-16 Mart 1921)",
—Moskova Kitabında 1921'de
yayınlandı.
Eserler, 4. Baskı, C. 32, s. 191-205, Rusça.

RKP(B) XI. Parti Kongresi
27 Mart – 2 Nisan 1922

RKP(B) MERKEZ KOMİTESİ'NİN SİYASİ RAPORU'NDAN

27 Mart 1922

... Bugün Yeni Ekonomik Politika'da temel şey, geçtiğimiz yılın deneyimini doğru biçimde özümsemektir. Bunu yapmak gerekir ve bunu yapmak istiyoruz. Ve buna ne pahasına olursa olsun ulaşmak istiyorsak (istiyoruz ve ulaşacağız!) şunu bilmek zorundayız: Yeni Ekonomik Politika'nın temel, tayin edici ve her şeyin üzerindeki görevi, kurmaya başladığımız (çok kötü, çok beceriksizce de olsa tamamen yeni sosyalist bir ekonomi, yeni bir üretim, yeni bir paylaşım temelinde yine de kurmaya başladığımız) yeni ekonomiyle milyonlarca köylünün ekonomisi olan köylü ekonomisi arasında birliğin oluşturulmasıdır.

Bu birlik yoktu ve öncelikle bu birliği kurmak zorundayız. Her şey bu düşünceye tabi kılınmalıdır. Yeni Ekonomik Politika'nın, beceriksizce kurmaya başladığımız şeyi yıkmayıp bu

birliği sağlamayı ne ölçüde başardığını aydınlatmamız gerekiyor.

Ekonomimizi köylülükle birlikte kuruyoruz. Ekonomimizi tekrar tekrar değiştirmek ve onu büyük sanayi ve tarımda yaptığımız sosyalist çalışmayla, her köylünün uğraştığı ve filozofluk yapmadan (açlıktan ölme tehlikesinden çıkmak ve kurtulmak isterken nasıl filozofluk yapsın ki) yokluktan kurtulmak için elinden geldiğince çaba sarfettiği çalışma arasında birlik olabilecek şekilde biçimlendirmeliyiz.

Bu birliği açığa çıkarmalıyız ki açıkça görebilelim, tüm halk görebilsin, tüm köylü kitlesi, bugünkü ağır, inanılmaz biçimde harabolmuş, korkunç yoksul, acı dolu yaşamıyla, uzaktaki sosyalist idealler adına yapılan çalışma arasında bir bağ olduğunu görebilsin. Sade emekçi insanın, kendi durumunda belli bir iyileşme elde ettiğini anlamasını sağlamalıyız; hem de bu iyileştirmenin çiftlik sahipleri egemenliği ve kapitalizm döneminde olduğu gibi küçük bir köylü kesimi için olmadığı, iyileşme yönündeki her adımın (tartışmasız iyileştirmeler, hem de büyük iyileştirmeler olmuştur), hiçbir köylünün unutmadığı ve Rusya'da onlarca yıl unutmayacağı dalga geçme, hakaret, alayla, kitlenin şiddete maruz kalmasıyla birlikte görüldüğü iyileştirmelerden olmadığı gösterilmelidir. Hedefimiz bir birlik oluşturmak, köylüye, köylü açısından bakıldığında uzak, hayali şeylerle değil, kendisinin anlayabileceği, bildiği ve bugün bütün yoksulluğuna rağmen ulaşılabilir olan şeylerle başladığımızı eylemlerle kanıtlamak; ona yardım etmeyi bildiğimizi, komünistlerin, bugün zor bir durumda bulunan yoksul düşmüş, sefalet içinde açlık eziyeti çeken küçük köylüye derhal yardım ettiklerini kanıtlamaktır. Ya bunu kanıtlayacağız, ya da o bizi mahvedecek. Bu tamamen kaçınılmazdır.

Demek ki Yeni Ekonomik Politika'nın önemi buradadır, tüm politikamızın temeli budur. Bizim için Yeni Ekonomik Po-

litika'nın uygulandığı geçtiğimiz yıldan çıkarılacak başlıca ders, ve gelecek yıl için deyim yerindeyse başlıca politik düsturumuz budur. Köylü bize kredi açıyor ve yaşadıklarından sonra elbette kredi açmadan edemez. Çoğunluk olarak köylü onaylıyor: "Şimdi beceremiyorsanız biz de bekleriz, belki daha öğrenirsiniz." Fakat bu kredi sonsuza kadar süremez.

Bunu bilmek ve krediyi aldıktan sonra hiç olmazsa biraz acele etmek gerekir. Köylü ülkesinin, ticari bir kavram kullanacak olursak peşin ödeme talep ederek artık kredi vermeyeceği anın yaklaştığını bilmek gerekir. "Bunca ay, bunca yıl ertelemenin ardından, yoksulluktan, sefaletten, açlıktan, yıkımdan kurtulmamız için bize yardım edecek en doğru, en güvenilir çareyi buldunuz artık, sayın hükümet adamları. Bu işten anlıyorsunuz, bunu kanıtladınız." Yaklaşmakta olduğumuz kaçınılmaz sınav budur ve son tahlilde bu sınav her şeyi belirleyecektir: Hem Yeni Ekonomik Politika'nın, hem de Rusya'da komünist iktidarın kaderini.

Bu doğrudan eserimizi bitirebilecek durumda olacak mıyız, olmayacak mıyız? Bu Yeni Ekonomik Politika işe yarıyor mu, yaramıyor mu? Geri çekilmenin doğru olduğu görülürse, geri çekilmenin ardından köylü kitlesiyle bütünleşmek ve onunla birlikte —yüz kez daha yavaş fakat daha sağlam ve şaşmaz biçimde— ilerlememiz gerekir ki, yine de ilerlediğimizi görebilsin. O zaman davamız kesinlikle yenilmez olacak ve dünyanın hiçbir gücü bizi yenemeyecektir. Şimdiye kadar, ilk yılda, henüz buna ulaşamadık. Bunu açıkça söylemek gerekir. Eğer Yeni Ekonomik Politika'da içerili büyük tehlikeyi bilir ve bütün güçlerimizi zayıf noktalara yöneltirsek bu görevi yerine getireceğimize çok eminim (ve Yeni Ekonomik Politikamız net ve kesin biçimde bu sonucu çıkarmamıza olanak sağlıyor).

Köylü kitlesiyle, sade, emekçi köylülükle sımsıkı birleşmek ve düşlediğimizle kıyaslanmayacak kadar, sonsuz ölçüde yavaş,

fakat bizimle birlikte bütün kitlenin gerçekten ilerleyeceği şekilde ilerlemeye başlamamız gerekir. O zaman, zamanı geldiğinde bu hareket bugün düşünü bile göremediğimiz bir hız kazanacaktır.

"Rusya Komünist Partisi (Bolşevik) Onbirinci Parti Kongresi Stenografik Rapor", —Moskova Kitabında 1922 yılında yayınlandı.
Eserler, 4. Baskı, C. 33, s. 241-243.

KOOPERATİFÇİLİK ÜZERİNE

I

Bana öyle geliyor ki, kooperatifçiliğe bizde yeterince dikkat gösterilmiyor. Kooperatifçiliğin şimdi, Ekim Devrimi'nden beri ve Yeni Ekonomik Politika'dan bağımsız olarak (tersine bu bakımdan, tam da Yeni Ekonomik Politika sayesinde demek gerekir), bizde çok olağanüstü bir önem kazandığını herkesin kavraması zor. Eski kooperatifçilerin düşlerinde fantastik olan çok şey vardır. Hayalcilikleriyle çoğunlukla gülünç olurlar. Fakat hayalcilikleri neden ibarettir? Sömürücülerin egemenliğini yıkmak için işçi sınıfının politik mücadelesinin esas, temel anlamını bu kişilerin anlamamasından ibarettir. Bu yıkım şimdi bizde olgu haline gelmiştir ve eski kooperatifçilerin düşlerinde fantastik, hatta romantik, hatta yavan olan pekçok şey şimdi çıplak gerçeklik haline gelmektedir.

Bizde devlet iktidarı işçi sınıfının elinde bulunduğundan, tüm üretim araçları bu devlet iktidarına ait olduğundan, geriye gerçekten sadece halkı kooperatifleştirmek kalmıştır. Halkın en geniş şekilde kooperatifleştirilmesi koşuluyla, eskiden haklı olarak sınıf mücadelesinin, siyasi iktidar uğruna mücadelenin vs.

gerekliliğinden emin olanların haklı alayına, gülümsemesine, aşağılayıcı tutumuna yol açan o sosyalizm kendiliğinden hedefe ulaşır. Fakat Rusya'nın kooperatifleştirilmesinin şimdi bizim için ne kadar büyük, ölçüsüz bir önem kazandığını tüm yoldaşlar kavramıyor. Yeni Ekonomik Politika'yla tüccar olarak köylüye, özel ticaret ilkesine bir taviz verdik; kooperatiflerin dev önemi (düşünüldüğünün tersine) tam da buradan kaynaklanıyor. Aslında Yeni Ekonomik Politika'nın egemenliği altında Rus halkını yeterince geniş ve derin ölçüde kooperatifleştirmek ihtiyacımız olan herşeydir, çünkü şimdi özel çıkarın, özel ticaret çıkarının devlet tarafından birleştirilmesinin, gözden geçirilmesinin ve denetlenmesinin ölçüsünü, eskiden pekçok sosyalist için engel oluşturan bu çıkarın genel çıkara tabi olmasının ölçüsünü bulduk. Gerçekten de, tüm büyük üretim araçları devletin mülkiyetinde, devlet iktidarı proletaryanın elinde, bu proletaryanın milyonlarca küçük ve cüce köylüyle ittifakı, bu proletaryanın köylülük karşısında önderlik konumunun garantilenmesi vs. — eskiden seyyar satıcılık olarak küçümsediğimiz ve bir bakıma şimdi Yeni Ekonomik Politika altında aynı şekilde davranmaya hakkımız olan kooperatiflerden, sadece kooperatiflerden tam bir sosyalist toplum inşa etmek için gereken herşey bu değil midir? Bu henüz sosyalist toplumun inşası değildir, fakat bu inşa için gerekli ve yeterli olan herşeydir.

Tam da bu durum, pratik faaliyette bulunan pekçok fonksiyonerimiz tarafından küçümseniyor. Kooperatiflere bizde küçümseyerek bakılıyor, bu kooperatiflerin, ilkin ilkesel açıdan bakıldığında (üretim araçlarının mülkiyeti devletin elinde), ikincisi yeni koşullara olabildiğince ***basit, kolay ve köylülere yakın yoldan*** geçiş bakış açısından hangi olağanüstü öneme sahip oldukları kavranmıyor.

Oysa esas mesele de zaten budur. Olası tüm işçi birlikleri üzerinden sosyalizmi inşa hayali kurmakla, bu sosyalizmi pra-

tikte ***her*** küçük köylü bu inşaya katılabilecek şekilde inşa etmeyi öğrenmek iki farklı şeydir. Şimdi işte bu basamağa gelmiş bulunuyoruz. Ve bu basamağa geldikten sonra, bundan korkunç derecede az yararlandığımıza kuşku yoktur.

Yeni Ekonomik Politika'ya geçerken, ticaret ve zanaat özgürlüğü ilkesine fazla yer ayırmamız bakımından değil, Yeni Ekonomik Politika'ya geçişte, kooperatifleri düşünmeyi unutarak, şimdi kooperatifleri küçümseyerek, kooperatiflerin yukarıda değindiğimiz iki yönlü dev önemini unutmaya başlamış olmak bakımından çok ileri gittik.

Şimdi okurla, bu "kooperatif" ilkeden hareketle, pratikte derhal neler yapılabileceği ve yapılması gerektiğini tartışmak istiyorum. Bu "kooperatifsel" ilke hangi araçlarla derhal geliştirmeye başlanabilir ve başlanmalıdır ki, sosyalist önemi herkes için açık hale gelsin?

Kooperatifler politik olarak sadece genelde ve her zaman belli ayrıcalıklara sahip olacak şekilde değil, aynı zamanda bu ayrıcalıklar salt maddi karakterde olacak şekilde de örgütlenmelidir (elverişli bir banka faizi vs.). Kooperatiflere devlet kaynaklarından, özel girişimlere, hatta ağır sanayiye bile kredi olarak verdiğimiz kaynakları az da olsa aşan krediler vermek gerekir vs.

Her toplumsal düzen, ancak belli bir sınıfın maddi desteğiyle ortaya çıkar. "Hür" kapitalizmin doğuşunun malolduğu yüzlerce ve binlerce milyon rubleyi anımsatmak gereksizdir. Şimdi, her zamankinden daha çok desteklemek zorunda olduğumuz toplumsal düzenin şu an kooperatifsel düzen olduğunun bilincine varmalı ve bu bilgiyi gerçekliğe dönüştürmeliyiz. Ama onu sözcüğün gerçek anlamında desteklemeliyiz, yani bundan herhangi bir kooperatif ticareti anlamak yetmez; bu destekten, ***gerçek halk kitlelerinin gerçekten katıldığı*** bir kooperatif ticareti

desteklemeyi anlamalıyız. Kooperatif ticarete katılan köylüye bir prim vermek mutlak doğru bir formüldür, ancak burada bu katılımı incelemek, onun bilinçli karakterini ve kalitesini incelemek gerekir — sorunun püf noktası budur. Kooperatifçi bir köye gelip orada kooperatif dükkânını kurduğunda, aslında halk buna katılmaz, fakat aynı zamanda kendi çıkarını düşünerek, ona katılmayı denemek için acele edecektir.

Bu meselenin bir başka yanı daha vardır. "Uygar" (herşeyden önce okuma-yazma bilen) Avrupalının bakış açısından, istisnasız herkesin kooperatif operasyonuna katılmasını, hem de pasif değil, aktif katılmasını sağlamak için yapmamız gereken çok az şey var. Aslında bize yapacak *"sadece"* tek şey kalıyor: halkımızı, herkesin kooperatife genel katılımdan doğan avantajları anlayacak ve bu katılımı örgütleyecek kadar "uygarlaştırmak". *"Sadece"* bu. Sosyalizme geçmek için şimdi başka hiçbir bilgeliğe ihtiyacımız yok. Fakat bu *"sadece"* yi gerçekleştirmek için bütün bir devrim, tüm halk kitlesinin bütün bir kültürel gelişim süreci gerekir. Bu yüzden düsturumuz şu olmalıdır: mümkün olduğunca az mugalata ve mümkün olduğunca az tumturaklı laf. Yeni Ekonomik Politika bu bakımdan, kendisini en sıradan köylünün düzeyine uydurduğu, ondan daha fazla birşey talep etmediği ölçüde bir ilerleme demektir. Fakat Yeni Ekonomik Politika'yla istisnasız tüm halkın kooperatiflere katılımını sağlamak için bütün bir tarihsel çağ gereklidir. En elverişli durumda bu çağı bir iki on yılda katedebiliriz. Ama yine de bu özel bir tarihsel çağ olacaktır ve bu tarihsel çağ olmadan, tüm nüfusun genel ilkokul eğitimi olmadan, yeterince uyanıklık olmadan, halkı kitap kullanmaya yeterince alıştırmış olmadan ve bunun maddi temeli olmadan, belli bir güvence —diyelim ki kötü hasada karşı, kıtlığa karşı vs.— olmadan hedefimize ulaşamayız. Şimdi herşey, daha önce sergilediğimiz, hem de yeterince sergilediğimiz ve tam bir başarıyla taçlandırdığımız devrimci atılımı, devrimci coşkuyu, iyi bir kooperatifçi için tamamen ye-

terli olan uyanık ve bilgili bir tüccar olma (neredeyse diyeceğim ki) yeteneğiyle birleştirebilmeye bağlıdır. Tüccar olma yeteneğinden, kültürlü bir tüccar olmayı anlıyorum. Ticaret yapan birinin tüccar da olabileceğini düşünen Ruslar ya da köylüler bunu kulaklarına küpe etsinler. Bu çok yanlıştır. Ticaret yapabilir, fakat oradan, kültürlü bir tüccar olma yeteneğine epey uzun bir yol vardır. O bugün Asyalı gibi ticaret yapıyor, fakat bir tüccar olabilmek için, Avrupalı gibi ticaret yapmak gerekir. Bununla arasında bütün bir çağ var.

Toparlıyorum. Kooperatiflere bir dizi ekonomik, mali ve bankasal ayrıcalıklar tanımak — halkın örgütlenmesinin yeni ilkesinin sosyalist devletimiz tarafından desteklenmesi böyle olmalıdır. Ama bununla görev ancak genel hatlarıyla ortaya konmuş olur, çünkü burada pratikte görevin tüm içeriği henüz belirsiz bırakılmış, henüz ayrıntılarıyla tarif edilmemiştir, yani kooperatifleşme için verdiğimiz "prim"in biçimini (ve verilme koşullarını), onun aracılığıyla kooperatiflere yeterince yardım ettiğimiz prim biçimini, onun aracılığıyla kültürlü kooperatifçiler elde ettiğimiz prim biçimini bulmayı bilmek gerekir. Üretim araçları üzerinde toplumsal mülkiyet altında, proletaryanın burjuvazi üzerinde sınıfsal zaferi altında kültürlü bir kooperatifçiler rejimi ise sosyalizm rejimidir.

4 Ocak 1923

II

Yeni Ekonomik Politika üzerine ne zaman yazsam, hep devlet kapitalizmi üzerine 1918 yılındaki makalemden alıntılar yaptım[27]. Bu bazı genç yoldaşlarda sık sık kuşku uyandırdı. Fakat onların kuşkuları esas olarak soyut politik noktalara yönelikti.

Üretim araçlarının işçi sınıfına ait olduğu ve işçi sınıfının siyasi iktidarı elinde bulundurduğu bir rejim onlara, devlet kapi-

talizmi olarak nitelenemezmiş gibi geliyordu. Fakat "devlet kapitalizmi" nitelemesinin bende ***birincisi,*** şu anki tavrımızın, Sol Komünistler denilenlere karşı polemiğimdeki tavırla tarihsel bağıntısı için kullanıldığını belirtmiyorlardı, ve ben daha o zamanlar, devlet kapitalizminin bugünkü ekonomimizden daha üstün olacağını kanıtlamaya çalışıyordum; benim için önemli olan, olağan devlet kapitalizmiyle, okuyucuya Yeni Ekonomik Politika'yı tanıtırken sözünü ettiğim olağan olmayan, hatta hiç mi hiç olağan olmayan devlet kapitalizminin sürekli bağını saptamaktı. ***İkincisi,*** benim için her zaman pratik amaç önemliydi. Ve Yeni Ekonomik Politikamızın pratik amacı, imtiyazlar vermekti; bizim koşullarımız altında imtiyazlar hiç kuşkusuz devlet kapitalizminin katıksız bir tipi olurdu. Devlet kapitalizmi üzerine değerlendirmelerimi bu bakış açısı altında yaptım.

Fakat meselenin, devlet kapitalizmini ya da en azından onunla bir karşılaştırmayı gerektirebilecek bir başka yanı daha vardır. Bu, kooperatifler sorunudur.

Kapitalist bir devlette kooperatiflerin, kolektif kapitalist bir kurum oluşturdukları kuşkusuzdur. Aynı şekilde, toplumsal toprak ve arazi üzerinde kurulu ve işçi sınıfının elinde bulunan devlet iktidarının kontrolü altındaki özel kapitalist girişimleri (gerek üretim araçlarının, gerek girişimin üzerinde bulunduğu toprak ve arazinin, gerekse de girişimin bütününün devlete ait olduğu) tutarlı sosyalist tipte girişimlerle birleştirdiğimiz mevcut ekonomik gerçekliğimizde, eskiden ilkesel önemi itibariyle bağımsız bir tip olarak görülmeyen üçüncü türde bir girişimi, yani kooperatifsel girişim sorununun ortaya çıktığı da kuşkusuzdur. Özel kapitalizm altında kooperatifsel girişimler kapitalist girişimlerden, kolektif girişimlerin özel girişimlerden ayrıldığı gibi ayrılırlar. Devlet kapitalizmi altında kooperatifsel girişimler devlet kapitalizmi girişimlerinden, birincisi özel, ikincisi kolektif girişimler olmalarıyla ayrılırlar. Bugünkü rejimimizde koo-

peratifsel girişimler kolektif girişimler olarak özel kapitalist girişimlerden ayrılırlar, fakat devlete, yani işçi sınıfına ait olan toprak ve arazi üzerinde ve üretim araçlarıyla kurulmuşlarsa, sosyalist girişimlerden ayrılmazlar.

Kooperatiflerden söz edilirken işte bu durum bizde yeterince gözönüne alınmıyor. Kooperatiflerin bizde, devlet düzenimizin özelliği sayesinde çok olağanüstü bir önem kazandıkları unutuluyor. Bizde, sırası gelmişken belirtelim, herhangi bir önemli gelişme kaydetmemiş olan imtiyazlar ayrıldığında, kooperatifler bizim koşullarımız altında çoğunlukla sosyalizmle tamamen örtüşür.

Düşüncelerimi açmak istiyorum. Robert Owen'dan başlayarak eski kooperatifçilerin planlarındaki hayalcilik neden ibarettir? Sınıf mücadelesi, işçi sınıfının siyasi iktidarı ele geçirmesi, sömürücü sınıfın egemenliğinin yıkılması gibi temel bir sorunu gözönünde bulundurmadan, modern toplumun sosyalizm tarafından barışçıl bir biçimde yeniden şekillendirilmesini düşlemelerinden ibarettir. Ve bu yüzden, bu "kooperatif" sosyalizminde, halkı sadece kooperatifleştirerek sınıf düşmanlarının sınıf arkadaşlarına ve sınıf savaşının sınıf barışına (iç barış denen şeye) dönüştürülebileceğiyle ilgili düşlerde hayalcilikten başka bir şey görmemekte, romantik, hatta yavan bir şey görmekte haklıyız.

Günün temel görevi bakımından haklı olduğumuz kuşkusuzdur, çünkü devlette siyasi iktidar uğruna sınıf mücadelesi olmadan sosyalizm gerçekleştirilemez.

Fakat devlet iktidarı işçi sınıfının eline geçtikten sonra, sömürücülerin politik iktidarı devrildikten sonra tüm üretim araçlarının (işçi devletinin geçici ve koşullu olarak gönüllü bir biçimde sömürücülere imtiyaz olarak devrettikleri hariç) işçi sınıfının elinde bulunduğu bugün, meselenin nasıl değiştiğine bakalım.

Şimdi, kooperatiflerin basit gelişiminin bizim için (yukarıda sözü edilen "küçük" istisnayla) sosyalizmin gelişimiyle özdeş olduğunu söyleme hakkına sahibiz, ve aynı zamanda sosyalizmle ilgili tüm anlayışımızda temel bir değişiklik olduğunu itiraf etmek zorundayız. Bu temel değişiklik şundan ibarettir: Eskiden ağırlığı politik mücadeleye, devrime, iktidarın ele geçirilmesine vs. veriyorduk ve vermek zorundaydık, bugün ise ağırlık noktası, barışçıl örgütsel "kültürel" çalışmaya kayacak ölçüde değişmiştir. Uluslararası ilişkiler olmasaydı, pozisyonumuz için uluslararası planda mücadele etme görevi olmasaydı, bizim için ağırlık noktasının kültür taşıyıcılığına kaydığını söyleyebilirdim. Fakat bunu bir yana bırakıp kendimizi iç ekonomik ilişkilerle sınırladığımızda, şimdi bizde çalışmanın ağırlık noktası gerçekten kültür taşıyıcılığına indirgenir.

Önümüzde, çağı oluşturan iki temel görev yükseliyor: birincisi, hiçbir işe yaramayan ve bütünüyle önceki çağdan devralmış olduğumuz aygıtımızı yeniden şekillendirme görevi; geçen beş yıllık mücadele döneminde onu ciddi biçimde yeniden şekillendirmeyi başaramadık ve başaramazdık da. İkinci görevimiz, köylüler arasında kültürel çalışmadır. Ve köylülük arasında bu kültürel çalışmanın ekonomik amacı kooperatifleşmedir. Tam kooperatifleşme koşuluyla, iki ayağımızla sosyalist zemine basardık. Fakat bu tam kooperatifleşme koşulu kendi içinde köylülüğün (olağanüstü büyük kitle olarak köylülüğün) öyle bir kültür düzeyini kapsıyor ki, tam bir kültür devrimi olmadan bu tam kooperatifleşme olanaksızdır.

Karşıtlarımız bize sık sık, yeterince kültürlü olmayan bir ülkede sosyalizmi yetiştirmek istememizin saçma bir girişim olduğu itirazında bulundular. Fakat, her türlü müşkülpesentin teorisine göre olması gereken uçtan başlamadığımız ve bizde politik ve sosyal devrimin kültür devriminden, her şeye rağmen şimdi karşı karşıya olduğumuz o kültür devriminden önce gelmesi anlamında yanıldılar.

Tam bir sosyalist ülke olmak için bize şimdi bu kültür devrimi yeter, fakat bu kültür devrimi bize gerek salt kültürel karakterli (çünkü biz okuma yazma bilmiyoruz) gerekse de maddi karakterli korkunç zorluklar sunuyor (çünkü kültürlü olmak için, maddi üretim araçlarının belli bir gelişimine ihtiyaç vardır, belli bir maddi temele ihtiyaç vardır).

6 Şubat 1923

İlk defa 26 ve 27 Mayıs 1923'te
"Pravda" No: 115 ve 116'da
yayınlandı.
İmza: ***N. Lenin.***
Eserler, 4. Baskı, C. 33, s. 427-435, Rusça.

NOTLAR

[1] Lenin'in ***"Proletarya ve Köylülük"*** makalesi Sumi'deki RSDİP grubu tarafından "Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi Programı"nın eki olarak yeniden basılmıştı. Sumi 1905. (s. 7)

[2] ***"İzvestiya Vserossiskovo Sovyeta Krestyanskih Deputatov"*** (Tüm-Rusya Köylü Temsilcileri Sovyeti Haberleri) — günlük gazete, Köylü Temsilcileri Sovyeti'nin resmi organı; 1917 Mayısı'ndan Aralık'na kadar Petrograd'da yayınlandı. Gazete, Sosyal-Devrimcilerin sağ kanadının görüşlerini yansıtıyordu. (s. 20)

[3] Lenin Friedrich Engels'in "Fransa ve Almanya'da Köylü Sorunu" yazısını kastetmektedir. (Bkz. Karl Marx–Friedrich Engels, İki Ciltte Seçme Yazılar, Cilt II, Berlin 1960, s. 406–409.) (s. 28)

[4] Sovyetlerin Bolşeviklerin eline geçişi kastedilmektedir: Petrograd Sovyeti 31 Ağustos'ta (13 Eylül) ve Moskova Sovyeti 5 (18) Eylül'de. (s. 31)

[5] ***Tımar ve hazine arazileri*** — Çarlık hanedanı üyelerine ait araziler. ***Zilyetlik araziler*** — devletin fabrika ve işletme sahiplerine, bu fabrika ve işletmelerde sadece toprak payı karşılığı çalışan köylülere tahsis etmek üzere verdiği araziler. ***Evladiyelik araziler*** — kuşaktan kuşağa bölünmeden en büyük oğula ya da ailenin en yaşlı kişisine miras kalan devir ve temlik edilemez büyük bey çiftlikleri. (s. 36)

[6] 8 Kasım 1918'de Lenin'in devrimde yoksul köylülüğün görevleri hakkında konuştuğu Moskova Bölgesi Köy Yoksulları Komitesi Delege Konferansı, "Biednota" gazetesi yazı kurulu tarafından toplantıya çağrılmıştı. (s. 44)

[7] Lenin, Pitirim Sorokin'in mektubunu 20 Kasım 1918 tarihli "Pravda" No. 251'den aktarmaktadır. Burada yanlış bir şekilde "İzvestiya Severo-Dvinskovo İspolnitelnovo Komiteta" (Kuzey Dvina İli Yürütme Komitesi Haberleri) kaynak olarak verilmektedir. Gerçekte mektup 29 Ekim 1918'de Kuzey Dvina İli Yürütme Komitesi'nin gazetesi "Krestyanskiye i Raboçiye Dumi" (Köylülerin ve İşçilerin Düşünceleri) No. 75'te yayınlanmıştı. (s. 53)

[8] Lenin, Moskova Halk Bankası hissedarları olağanüstü kongresinin 16 Kasım 1918'de aldığı kararı kastetmektedir. (s. 62)

[9] Bkz. Karl Marx–Friedrich Engels, İki Ciltte Seçme Yazılar, Cilt I, Berlin 1960, s. 56–58. (s. 66)

[10] "Sol" Sosyal-Devrimcilerin Alman Büyükelçisi Mirbach'a provokatörce suikastinden ve "Sol" Sosyal-Devrimcilerin 6 ve 7 Temmuz 1918'deki darbesinden sonra, "Sol" Sosyal-Devrimciler Partisi'nden iki yeni parti ayrıldı — "Halkçı Komünistler" ve "Devrimci Komünistler". "Halkçı Komünistler" "Sol" Sosyal-Devrimcilerin Sovyet düşmanı entrikalarını mahkûm ettiler ve Eylül 1918'deki bir konferansla kendi partilerini kurdular. Kasım 1918'de "Halkçı Komünistler" kongrelerinde, partiyi dağıtma ve Bolşeviklerin Komünist Partisi'yle kaynaşma kararı aldılar.

"Devrimci Komünistler" sayı itibariyle önemsiz bir parti olarak 1920'ye kadar varlıklarını korudular. Ekim 1920'de RKP(B) Merkez Komitesi, Parti örgütlerine, eski "Devrimci Komünistler" partisinin üyelerini RKP(B)'ye alma izni verdi. (s. 66)

[11] ***Heinrich Weber*** – Otto Bauer. (s. 69)

[12] Bkz. Karl Marx–Friedrich Engels, İki Ciltte Seçme Yazılar, Cilt II, Berlin 1960, s. 435. (s. 71)

[13] Lenin, İngiliz ve Fransız emperyalistlerinin maddi desteği ve emriyle Sosyal-Devrimciler ve Beyaz Muhafızlar tarafından örgütlenen Temmuz 1918'deki karşı-devrimci Kulak ayaklanmalarını kastetmektedir. (Bkz. V. İ. Lenin, Eserler, Cilt 28, s. 135/136.) (s. 74)

[14] ***Blanquizm*** — başında Louis-Auguste Blanqui'nin (1805– 1881) bulunduğu, Fransız sosyalist hareketi içinde bir akım. Marksizm-Leninizmin klasikleri Blanqui'de mükemmel bir devrimci ve sosyalizm savaşçısını görüyorlar, fakat aynı zamanda onun sekterliğini ve komplocu

faaliyet yöntemlerini eleştiriyorlardı. Marx'ın "Fransa'da İçsavaş" eserine önsözünde Engels, Blanquistler hakkında şöyle yazıyordu: "Komploculuk okulunda yetişen, buna uygun sıkı disiplinle bir arada tutulan [Blanquistler -—ÇN], nispeten küçük sayıda kararlı, iyi örgütlü adamın, herhangi bir elverişli anda sadece devletin dümenini ele geçirmekle kalmayıp, aynı zamanda büyük, acımasız bir enerji geliştirerek, halk kütlesini devrimin içine çekmeyi ve küçük önder küme etrafında gruplandırmayı başarıncaya kadar savunacak durumda olduğu görüşünden hareket ettiler." (Bkz. Karl Marx–Friedrich Engels, İki Ciltte Seçme Yazılar, Cilt I, Berlin 1960, s. 454/455.) (s. 76)

[15] Lenin, Ekim 1917'de Sosyal-Devrimci basında kısaltılmış olarak yayınlanan "Tarımsal İlişkilerin Düzenlenmesi Üzerine", "İltizam Fonu Üzerine" vb. Sosyal-Devrimci yasa tasarısını kastetmektedir. "S. L. Maslov'un tasarısı", diye yazıyordu Lenin, "tamamen ***çiftlik sahiplerinin*** ruhu doğrultusunda, çiftlik sahipleriyle bir anlaşma ***lehine***, onların kurtuluşu ***için*** yazılmış bir tasarıdır." (Bkz. V. İ. Lenin'in "Sosyal-Devrimciler Partisi'nin Köylülere Yeni Bir Oyunu" makalesi, Eserler, Cilt 26, s. 216–222.)

Şubat burjuva-demokratik devrimi sırasında Geçici Hükümet, köylü isyanlarına ve çiftlik sahiplerinin arazilerinin köylüler tarafından ele geçirilmesine yanıt olarak Toprak Komiteleri üyeleri arasında tutuklamalar yaptırdı. (s. 77)

[16] Bkz. Karl Marx, "Artı-Değer Teorileri Üzerine", 2. Bölüm, Berlin 1959, s. 36. (s.86)

[17] ***Kır Şubeleri, Yoksul Köylü Komiteleri ve Komünlerin I. Tüm-Rusya Kongresi*** 11–20 Aralık 1918'de Moskova'da, Sendikalar Evi'nde yapıldı. Kongreye 550 delege katıldı. Lenin kongrenin başladığı gün, 11 Aralık'ta akşam oturumunda konuştu. Kongre esas olarak sosyalist tarla düzenlemesi için talimatnamenin ve sosyalist tarıma geçiş için önlemlerin bir taslağını hazırlamakla uğraştı. (Talimatname Şubat 1919'da Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi tarafından onaylandı ve 14 Şubat 1919 tarihli "İzvestiya VZIK" No. 34'te yayınlandı.) (s. 90)

[18] ***Köyde Çalışma Sorunu Üzerine Seksiyon*** RKP(B) VIII. Parti Kongresi'nin ilk oturumunda 18 Mart 1919'da kuruldu. Oturumlarında seksiyon, toprak politikası ve köyde çalışma üzerine raporları dinledi ve bir karar hazırlamak için bir komisyon seçti. Lenin'in kaleme aldığı orta

köylülükle ilişki üzerine karar ve köyde siyasi propaganda ve kültür ve aydınlatma çalışması üzerine karar daha sonra Parti kongresi tarafından onaylandı. (s. 103)

[19] Bkz. Friedrich Engels, "Fransa ve Almanya'da Köylü Sorunu", Karl Marx–Friedrich Engels, İki Ciltte Seçme Yazılar, Cilt I, Berlin 1960, s. 409–411. (s. 111)

[20] "Nijni-Novgorod İlinde Parti Çalışması İçin Direktifler ve Yönergeler" broşüründen Lenin'in aktardığı pasaj vesilesiyle Nijni-Novgorod (bugün Gorki) Parti örgütü delegeleri RKP(B) VIII. Parti Kongresi Prezidyumuna bir açıklama verdiler. Açıklamada, broşürün bir baskı hatası içerdiğine dikkat çekiliyordu. (s. 113)

[21] Bkz. Friedrich Engels, "Bay Eugen Dühring Bilimi Altüst Ediyor" ("Anti-Dühring"), Berlin 1960, s. 129. (s. 138)

[22] Makale yarım kalmıştır. (s. 138)

[23] ***Kırda Parti Çalışması Üzerine I. Tüm-Rusya Konferansı*** 16–19 Kasım 1919'da Moskova'da yapıldı. Konferansta Parti'nin il, kaza ve bucak komitelerinden 99 delege hazır bulundu. Lenin konferansın üçüncü gününde konuştu; konuşmasının başında, Kursk'un Kızıl Ordu birlikleri tarafından kurtarılışı vesilesiyle delegeleri kutladı. (s. 139)

[24] ***Tarımsal Komünlerin ve Artellerin I. Kongresi*** Tarım Halk Komiserliği tarafından çağrılmıştı ve 3–10 Kasım 1919'da Moskova'da yapıldı. Kongre'ye 93'ü komünist 140 delege katıldı. Lenin kongrenin ikinci gününde konuştu. Kongre, daha sonra Tarım Halk Komiserliği tarafından da onaylanan Tüm-Rusya Tarımsal Üretim Kolektifleri (Komünler ve Arteller) Birliği Tüzüğü'nü kabul etti. (s. 148)

[25] ***Milyarlık fon***, Halk Komiserleri Konseyi'nin 2 Kasım 1918 tarihli kararnamesi gereğince, "tarımı iyileştirip geliştirme ve tarımı sosyalist temelde en hızlı biçimde dönüştürme hedefiyle" kuruldu. Bu fondan, toprağın kolektif işlenmesine geçmeye hazır olduğunu belirten tarımsal komünlere, kooperatiflere, birliklere ya da gruplara destek ve kredi verildi. (s148)

[26] ***"Sosyalist Tarla Düzeni ve Sosyalist Tarıma Geçiş İçin Önlemler Hakkında Talimatname"*** Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi tarafından Şubat 1919'da kabul edildi. Talimatnamenin hazırlanmasına ve redaksiyonuna Lenin doğrudan katılmıştı. "Talimatname", tarımın sos-

yalist temelde yeniden biçimlendirilmesi, tarımda üretkenliğin artırılması ve ekim alanlarının büyütülmesine ilişkin bir dizi pratik önlemi öngörüyordu. (s. 148)

[27] Lenin "'Sol' Çocukluk Üzerine ve Küçük-Burjuvalık Üzerine" makalesini kastetmektedir. (Bkz. Eserler, Cilt 27, s. 315–347. [Türkçesi için, Seçme Eserler C. 7, s. 365-394. —İnter Yayınları.]) (s. 199)

ISBN 975-7349-66-6



inter
yayınları